Julian Barnes s-a nă – acut la Leicester, Anglia, pe 19 ianuarie 1946. A studiat limbile moderne la Magdalen Collège, Oxford. După absolvire, a lucrat timp de trei ani ca lexicograf pentru. *Oxford English Dictionary*. În 1977 şi-a început cariera de redactor literar la *New Statesmen inew Review*. Între anii 1979 şi 1986 a fost critic de televiziune, având rubrică permanentă mai întâi în Neu; *Statesmen*, apoi în *Observer*.

Apreciat pentru ironia care alunecă uneori în cinism şi pentru inventivitatea sa rafinată, Barnes a fost răsplătit cu numeroase premii şi distincţii, între care Premiul Somerset Maugham (pentru *Metroland*, 1981), Prix Mădicis (pentru *Papagalul lui Flaubert*, 1986), Premiul E.M. Forster (din partea Academiei şi Institutului American de Arte şi Litere, 1986), Premiul Guttenberg (1987), Premiul Grinzane Cavour (1988) şi Prix Femina (1992). A fost nominalizat de două ori pentru Booker Prize, cea mai înaltă recunoaştere a meritelor literare în Marea Britanie. În 1998 statul francez i-a acordat titlul de „Chevalier des Arts et des Lettres".

Julian Barnes a scris nouă romane, un volum de povestiri şi două volume de eseuri. Opera sa i-a atras, din partea cititorilor, respectul cuvenit autorului preocupat de tema istoriei, a realităţii şi a iubirii. Sub pseudonimul Dan Kavanagh, a publicat patru romane de factură poliţiată.

Pentru Julian Barnes tentaţia lumilor paralele nu este nouă, precedentul exemplu de arhitectură epică alternativă intitulându-se *Istoria lumii în lo capitole şi 112*. În *An*. *glia*, *Anglia* este vorba de o nouă Anglie, nici swiftiană, nici *à la* Huxley, ci pur şi simplu miniaturală, mai funcţională şi lecuită parţial de hibele originalului. Altfel spus, un macro preschimbat în micro, unde turiştii dau năvală, personajele de legendă reînvie, autoritatea este formală şi totul are loc, aparent, sub semnul unei concurenţe cordiale cu „Anglia de bază". Însă, din momentul deschiderii oficiale, necazurile abundă, ajungând să dea până la urmă peste cap un mecaniam care pe hârtie părea să funcţioneze fără cusur. 1. Anglia

„Care e prima ta amintire?" o întreba câte cineva. l-ar ea răspundea: „Nu-mi aduc aminte". Majoritatea credeau că e o glumă, deşi prea puţini o considerau deşteaptă. Dar ea aşa gândea.

„Ştiu exact ce vrei să spui, o asigurau cei mai înţelegători, întotdeauna înainte de prima amintire mai există una, la care nu poţi

să ajungi”.

Dar nu asta voia să spună. Prima amintire nu era ca primul sutien, primul prieten, primul sărut, prima noapte de amor, prima căsnicie, primul copil, ca moartea primului părinte sau ca prima dată când, cu un junghi ascuţit de disperare, pricepeai cât de fără speranţă era condiţia umană – nu era ca niciuna dintre astea. Nu era un lucru concret, palpabil, pe care timpul, cu felul său stângaci, amuzant, îl împodobea peste ani cu detalii închipuite – un vârtej de ceaţă ca o broderie, un nor de furtună, o diademă –, dar pe care nu îl putea şterge. O amintire era, prin definiţie, nu un obiect, ci… o amintire. Acum o amintire a unei amintiri chiar dinaintea unei amintiri de mai devreme decât o amintire de atunci, demult. Aşa îşi aminteau oamenii un chip, un genunchi pe care săltaseră, o pajişte primăvara; un câine, o bunică, un animal de pluş a cărui ureche se dezintegrase, morfolită în gură;

Îşi aminteau un cărucior, priveliştea din cărucior, căderea din cărucior, cu capul de ghiveciul aşezat invers de fratele mai mare pentru a vedea noua achiziţie (chiar dacă, mulţi ani mai târziu, începeau să se întrebe dacă nu cumva fratele îi smulsese intenţionat din somn, dându-i cu capul de ghiveci într-o izbucnire primară de ură frăţească…). Îşi aminteau toate acestea încrezători, fără dubii, dar, indiferent că veneau din spusele celorlalţi, din imaginaţie sau din tentaţia de a apuca inima ascultătorului între degetul mare şi arătător şi a strânge până ce vânătaia întinsă avea să dureze în aşteptarea iubirh… indiferent care erau sursa şi motivul, ea nu avea încredere în astfel de amintiri. Martha Cochrane avea să trăiască o viaţă lungă şi, în toţi anii acestei existenţe, nu va întâlni niciodată o primă amintire care să nu fie, după părerea ei, o minciună.

De aceea, minţea şi ea. Prima amintire, spunea, era a unei zile când stătea pe podeaua bucătăriei, acoperită cu o împletitură rară de rafie, din aceea cu găuri, găuri pe care le putea lărgi cu lingura, primind pentru aceasta câte o pălmuţă – în siguranţă, pentru că mama fredona ceva în fundal – întotdeauna intona melodii vechi în timp ce gătea, nu cele pe care îi plăcea să le asculte altminteri – şi chiar şi astăzi, când, dând drumul la radio, auzea „You’re the Top”, „We’ll All Gather at the River” sau „Night and Day”, Martha simţea brusc nurosul supei cu tăiţei sau al cepei prăjite, nu-i aşa că e ciudat? – şi mai era unul, „Love Is the Strangest Thing”, care ei îi evoca întotdeauna o portocală tăiată

şi stoarsă – şi tot acolo, întins pe împletitura de rafie, era jocul cu regiunile Angliei, iar mama hotărâse să o ajute compunând toată partea din exterior şi marea, care îi lăsau dinainte conturul ţării, porţiunea asta de împletitură cu o formă stranie, care semăna puţin cu o bătrână aşezată pe o plajă, cu picioarele întinse dinaintea ei – picioarele fiind regiunea Cornwall, chiar dacă, desigur, nu gândise toate acestea atunci, nu ştia nici măcar cuvântul Cornwall sau ce culoare avea piesa, şi doar ştiţi cum sunt copiii, apucă ce piesă le cade în mână şi încearcă să o potrivească cu forţa în gaură, aşa că probabil că pusese mâna pe Lancashire şi îl obhgase să devină Cornwall.

Da, asta era prima ei amintire, prima ei minciună artistic îmbunătăţită. Şi adesea găsea pe cineva care avusese, în copilărie, acelaşi joc şi cu care începea o competiţie blândă, ce piese montai mai întâi – de cele mai multe ori era Cornwall-ul, dar uneori era Hampshire, pentru că Hampshire avea ataşată şi Insula Wight, care ieşea în relief, pe mare, şi probabil era uşor de pus, şi după Cornwall şi Hampshire venea East Anglia, pentru că Norfolk şi Suffolk stăteau unul deasupra celuilalt ca frate şi soră, sau se îmbrăţişau, ca soţ şi soţie, întinse gras, împreunate, sau poate ca două jumătăţi de nucă. Venea apoi Kentul, întinzând un deget, sau poate nasul ameninţător spre continent – atenţie, străini! Oxfordshire jucându-se de-a lingurile cu Buckinghamshire şi turtind de tot Berkshire;

Nottinghamshire şi Derbyshire alături, ca morcovii sau conurile de brad; curba lină, ca un leu-de-mare, a Cardigan-ului. Îşi aminteau cum regiunile mari, cu contururi clare, erau pe margini, cum, după ce le montai, rămâneai cu un amestec nedefinit de comitate mititele şi neregulate în mijloc şi cum nu-ţi aminteai niciodată unde venea Staffordshire. Pe urmă încercau să îşi aducă aminte culorile pieselor, care la vremea aceea păruseră a fi extrem de importante, la fel de importante ca şi numele, dar acum, atâţia ani mai târziu, oare Cornwall fusese mov, Yorkshire galben şi Nottinghamshire maro, sau Norfolk să fi fost galben – doar dacă n-o fi fost sora lui, Suffolk? Erau amintirile care, chiar şi false, erau mai puţin neadevărate.

Dar poate aceasta era memoria reală, neprelucrată: avansase de pe podea la masa din bucătărie, acum, că degetele îi erau mai îndemânatice cu piesele, mai ordonate şi mai cinstite – nu mai încerca să oblige Somersetul să intre în Kent – şi dădea, de obicei, ocol coastei – Cornwall, Devon, Somerset, Momnouthshire, Glamorgan,

Carmarthen, Pembrokeshire (pentru că în Anglia intra şi Walesul – el era burta rotundă a bătrânei) – şi tot aşa înapoi la Devon, apoi le completa pe celelalte, lăsând aiurita zonă din Midlands la urmă, şi ajungea la sfârşit şi îi lipsea o piesă: Leicestershire, Derbyshire, Nottinghamshire, Warwickshire, Staffordshire – de obicei era una dintre ele – şi atunci o copleşea un sentiment de dezolare, de nereuşită şi de dezamăgire faţă de imperfecţiunea lumii, până când tata, care părea să se ivească întotdeauna în momentul acesta, găsea piesa lipsă în locul cel mai puţin probabil. Ce căuta Staffordshire în buzunarul lui? Cum o fi ajuns acolo? îl văzuse sărind? Oare pisica să-l fi pus acolo? l-ar ea zâmbea rostindu-şi nu-urile şi clătinând din cap spre el, pentru că Staffordshire se găsise, iarjocul ei, Anglia ei şi inima ei erau din nou întregi.

Era o amintire adevărată, dar Martha tot nu avea încredere; era adevărată, dar nu şi nepre-lucrată: ştia că fusese aievea, pentru că se întâmplase de mai multe ori; dar, în amalgamul rezultat, semnele distinctive ale fiecărei întâmplări în parte – pe care acum trebuia să le inventeze, ca de exemplu când tata fusese afară, în ploaie, şi îi înapoiase Staffordshire-ul ud, sau când îi îndoise colţul de la Leicestershire –, acestea se pierduseră. Amintirile copilăriei erau visele care rămâneau şi după ce te trezeai. Visai toată noaptea, sau bucăţi lungi, bune, de noapte, dar când te trezeai, tot ce îţilnai rămăsese era amintirea că fuseseşi părăsit, trădat, prins în capcană, lăsat pe un câmp îngheţat;

şi uneori nu aveai nici asta, ci o imagine remanentă, ştearsă, a emoţiilor stârnite de astfel de evenimente.

Dar neîncrederea mai avea un motiv. Dacă amintirea nu era un lucru, ci amintirea unei amintiri a unei amintiri, oglinzi paralele, ceea ce îţi spunea acum creierul despre ceea ce susţinea că se petrecuse atunci era colorat de tot ceea ce se petrecuse între timp. Era ca o ţară care îşi aminteşte istoria:

trecutul nu era niciodată pur şi simplu trecut, era ceva ce dădea prezentului puterea de a trăi cu sine însuşi. Acelaşi lucru se aplică şi indivizilor, deşi, evident, procesul nu avea loc pe faţă. Cei dezamăgiţi de propria existenţă îşi aminteau oare că o idilă, sau altceva care le justifica fiinţa, se sfârşise cu o dezamăgire? Cei mulţumiţi de existenţa lor îşi aminteau starea de mulţumire anterioară, sau vreun moment de bine organizată adversitate, depăşit în mod eroic? Un element de

propagandă, de marketing şi vânzare, intervenea întotdeauna între fiinţa lăuntrică şi cea exterioară.

Şi o autoînşelare permanentă. Pentru că, şi dacă admiteai toate astea, percepând impuritatea şi alterarea sistemului memoriei, în parte tot mai credeai în lucrul acela autentic – da, lucru – pe care îl numeai amintire. La universitate, Martha se împrietenise cu o fată din Spania, Cristina. Istoria comună a celor două ţări, sau măcar partea ei conflictuală, se întindea pe secole în urmă; dar chiar şi aşa, atunci când Cristina spusese, într-o clipă de tachinare amicală, „Francis Drake a fost un pirat", ea replicase: „Ba nu", pentru că, după ştiinţa ei, el era un erou englez şi Sir şi amiral şi, în consecinţă, un gentleman. Când Cristina, ceva mai serios de data aceasta, repetase: „A fost un pirat", Martha înţelesese că era invenţia, alinătoare şi necesară, a celor învinşi. Ulterior, îl căutase pe Drake într-o enciclopedie britanică unde, chiar dacă termenul de „pirat" nu apărea, cei de „haiduc" şi „pradă" erau frecvenţi, şi înţelesese că haiducul prădalnic pentru unii putea fi un pirat pentru alţii, dar chiar şi aşa, Sir Francis Drake rămăsese pentru ea un erou, nepătat de conştiinţa acestui fapt.

De aceea, când privea înapoi, vedea amintiri lucide şi semnificative, în care nu avea încredere. Ce putea fi mai limpede şi mai memorat decât ziua aceea de la Târgul Agricol? o zi cu nori frivoli pe un albastru serios. Părinţii o luaseră blând de încheieturile mâinilor şi o săltaseră sus, în aer, iar iarba crescută în smocuri fusese ca o trambulină la aterizare. Cortul alb, cu parasolare vărgate, construit solid, ca locuinţa vicarului. Un deal înalt în fundal, de pe care animalele neîngrijite şi fără grijă priveau în jos la verii răsfăţaţi şi îngrădiţi, din ţarcul târgului. Mirosul de la intrarea de serviciu a cortului cu bere, pe măsură ce ziua se încălzea. Coada la toaletele portabile şi mirosul, nu cu mult diferit. Ecusoane de carton simbolizând autoritatea, atârnate de nasturii cămăşilor din material cadrilat. Femei care periau capre mătăsoase, bărbaţi duduind vajnic pe tractoare antice, copii în lacrimi, alunecând de pe poneii lor în timp ce, în fundal, siluete nedesluşite reparau gardurile făcute ţăndări. Personalul Ambulanţelor St. John aşteptând ca oamenii să leşine, să cadă de pe frânghiile de căţărat sau să facă infarct; aşteptând să se întâmple ceva rău.

Dar nu se întâmplase nimic rău, nu în ziua aceea, nu în amintirea ei despre ziua aceea-şi păstrase caietul cu liste timp de multe decenii, ştiind pe de rost cea mai mare parte a straniilor poeme.

Programarea premiilor Societăţii Agricole şi Horticole a districtului. Doar vreo douăzeci de file legate în hârtie roşie, dar pentru ea mult mai mult decât o carte cu poze, chiar dacă nu conţinea decât vorbe;

un almanah; ierbarul unui farmacist; o trusă magică; un *aide mémoire*.

Trei Morcovi – lungi

Trei Morcovi – scurţi

Trei Napi – orice varietate

Cinci Cartofi – lungi

Cinci Cartofi – rotunzi

Şase Fasole lată

Şase Fasole roşie

Nouă Fasole pitică

Şase Cepe franţuzeşti, mari, roşii

Şase Cepe franţuzeşti, mici, roşii

Şase Cepe franţuzeşti, mari, albe

Şase Cepe franţuzeşti, mici, albe

Amestec de legume. Şase feluri distincte.

Conopida, dacă este prezentată, trebuie expusă pe tulpini.

Tavă cu Legume. Tava poate fi decorată, dar numai cu pătrunjel.

2 o spice de grâu.

2 o spice de ovăz.

larbă de păşunat Replantată, în Cutie de Roşii.

larbă de păşunat Perenă, în Cutie de Roşii.

Caprele programate vor fi prezentate de căpăstru, întotdeauna cu o distanţă de doi metri între ele şi cele neprogramate.

Toate caprele înscrise vor fi femele.

Caprele înscrise la Secţiunile 164 şi 165 trebuie să fi născut cel puţin un ied.

ledul se defineşte ca având de la 0 la 12 luni.

Borcan cu Gem.

Borcan cu Dulceaţă de Fructe.

Borcan cu Brânză şi Lămâie.

Borcan cu Jeleu de Fructe.

Borcan cu Ceapă Murată.

Borcan cu Sos de Salată.

Vacă Olandeză de lapte.

Vacă Olandeză cu viţel.

Junincă de lapte.

Junincă tânără, cu un mai muli de 2 dinţi laţi. Vitele atestate vor fi prezentate de căpăstru, întotdeauna cu o distanţă de trei metri între ele şi cele neatestate.

Martha înţelegea doar o parte din cuvinte şi foarte puţini dintre termenii introductivi, dar listele acestea aveau ceva – o organizare calmă şi o întregime – care o mulţumeau.

Trei Dălii, decorative, peste 2 o cm – în trei vaze.

Trei Dălii, decorative, între 15 şi 2 o cm – într-o vază. Patru Dălii, decorative, între 8 şi 15 cm – într-o vază.

Cinci Dălii, buchet miniatural.

Cinci Dălii, pampon, sub 5 cm diametru.

Patru Dălii, cactus, între lo şi 15 cm – într-o vază.

Trei Dălii, cactus, între 15 şi 2 o cm – într-o vază.

Trei Dălii, cactus, peste 2 o cm – în trei vaze.

Era aici întreaga lume a dăliilor. Nu lipsea niciuna.

Braţele ferme ale părinţilor o zvârliseră în înaltul cerului. Păşise, între ei, pe aleile aşternute cu scânduri, pe sub copertine, prin acrul fierbânte, ierbos, citind din caiet cu autoritate de creator. I se părea că exponatele întinse dinaintea lor nu puteau exista cu adevărat până nu le denumea, incluzându-le în categorii.

— Deci ce avem aici, de uşoară Şoricică?

— Doi şapte zero. Cinci Mere de Copt.

— Aşa par. Toate cinci. Mă întreb ce soi sunt. Martha se uitase din nou în caiet.

— Orice varietate.

— Corect. Mere de Copt, Orice Varietate – va trebui să le căutăm la magazin.

Se prefăcea că e serios, dar mama râdea, jucându-se inutil cu părul Marthei.

Văzuseră oi strânse între picioare de bărbaţi asudaţi, cu bicepşi proeminenţi, şi despuiate de hăinuţele de lână într-un vârtej de foarfece clănţănitoare; cuşti de sârmă, în care erau iepuri aşa de mari şi de îngrijiti, că păreau ireali; urmaşe Parada Animalelor de Casă, Concursul de Costume Călare şi Cursa de Terieri. În corturile încinse stăteau prăjituri untoase, minciunele, ecleruri şi clătite; ouă scoţiene, tăiate în două ca amonitele; păstârnaci şi morcovi lungi de un metru, subţiindu-se până la grosimea unui fitil de lumânare; cepe lucioase, cu

gâturile aplecate şi legate cu sfoară; grupuri de câte cinci ouă, cu al şaselea spart, alături, pe o fariurioară, în aşteptarea judecătorilor; rondele de sfeclă tăiată, arătându-şi cercurile, precum copacii.

Dar în mintea ei avea să rămână sclipind mai târziu, mult mai târziu, fasolea domnului A. Jones. Se dădeau cartoane roşii pentru premiul întâi, albastre pentru premiul al doilea şi albe pentru menţiuni. Toate cartoanele roşii la fasole aparţineau domnului A. Jones. Nouă Fasole Târâtoare Orice Varietate, Nouă Fasole Cățărătoare Rotundă, Nouă Fasole Pitică Lată, Nouă Fasole Pitică Rotundă, Şase Fasole Lată Albă, Şase Fasole Lată Verde. Tot el câştigase şi la Nouă Păstăi de Mazăre şi Trei Morcovi Scurţi, dar aceste categorii o interesau mai puţin. Pentru că domnul Jones se pricepea să îşi expună fasolea. O aşezase pe câteva bucăţi de catifea neagră.

— Parcă e o vitrină de bijutier, nu-i aşa, dragă? comentase tata. Vrea cineva o pereche de cercei?

Se întinsese după boabele de Fasole Pitică Rotundă ale domnului Jones, mama chicotise, iar Martha exclamase cam tare:

— Nu!

— Bine, bine, de uşoară Şoricică. N-ar fi trebuit să facă gestul, chiar dacă nu îl făcuse serios. Nu era deloc amuzant. Domnul

Jones se pricepea să facă o păstaie de fasole să pară desăvârşită. Culoarea, proporţiile, netezimea. l-ar nouă păstăi de fasole erau cu atât mai frumoase.

La şcoală cântau. Stăteau câte patru în bancă, în uniformele verzi, precum boabele într-o păstaie. Opt picioare rotunjoare, opt picioare scurte, opt picioare lungi, opt picioare orice varietate.

Fiecare zi începea cu cântări religioase, contrafăcute de Martha Cochrane. Mai târziu, veneau cântările ierarhice ale matematicii şi cele compacte ale poeziei. Mai stranii şi mai fierbinţi decât ele erau cântările istoriei. Aici, erau îndemnate către o tensiune disproporţionată a credinţei la Adunarea de dimineaţă. Cântările religioase se rosteau într-un murmur grăbit; dar la istorie, domnişoara Mason, trupeşă ca o găină şi bătrână cât câteva veacuri, le îndruma în venerație ca o preotească carismatică, ţinând ritmul, conducând grupul de adoratoare.

55 î.Hr. Poc, poc din palme) Invazia romană 1066 (poc, poc) Bătălia de la Hastings

1215 (poc, poc) Magna Carta 1512 (poc, poc) Henric al VIII-lea

(poc, poc)

Apărător al Credinţei (poc, poc)

Aceasta din urmă îi plăcuse: iar dacă rimau, erau şi mai uşor de ţinut minte. O mie opt sute cincizeci şi patru (poc, poc) război în Crimeea ca la teatru (poc, poc) – întotdeauna spuneau aşa, indiferent de câte ori le corecta domnişoară Mason. Şi scandarea continua, până la

194 o (poc, poc) Bătălia pentru Anglia 1973 (poc, poc) Tratatul de la Roma

Domnişoara Mason le mâna prin epoci şi apoi le întorcea, de la Roma la Roma, înapoi la început.

Aşa le încălzea, făcându-le minţile mai elastice. Apoi le spunea poveşti despre fapte de cavalerism şi de glorie, despre foamete şi ciumă, despre tiranie şi democraţie; despre strălucirea regilor şi virtutea solidă a individualismului modest; despre Sfântul Gheorghe, patronul Angliei, Aragonului şi Portugaliei, dar şi protectorul Genovei şi Veneţiei;

despre Sir Francis Drake şi actele sale de vitejie;

despre regina Boadicea şi regina Victoria; despre nobilul care luptase în cruciade şi acum zăcea în piatră, alături de soţia sa, în biserica din sat, cu picioarele aşezate pe un câine. Ascultau, cu atât mai cuminţi cu cât, dacă era mulţumită, domnişoara Mason încheia ora cu o nouă cântare, dar de alt fel. Făceau exerciţii, în care trebuiau să completeze datele; variaţiuni, improvizaţii şi artificii;

cuvintele se cufundau şi se avântau, în timp ce ele se agăţau de o şuviţă de ritm. Elizabeta şi Victoria (poc, poc, poc, poc), iar ele răspundeau: 1558 şi 1837 (poc, poc, poc, poc). Sau (poc, poc) Wolfe la Québec (poc) iar ele trebuiau să dea replica (poc, poc): 1759 (poc). Sau, în loc să le dea ca indiciu Complotul Prafului de Puşcă (poc, poc), schimba cu Guido Fawkes în Opinci (poc, poc), la care ele găseau rima: 1605. Parcurgea cu ele două milenii, făcând din istorie nu o progresie monotonă, ci un şir de momente vii, ca într-o întrecere, păstăi de fasole pe o catifea neagră. Mult mai târziu, când tot ceea ce avea să se petreacă în viaţa ei se petrecuse deja, la vederea unei date dintr-o carte, Martha Cochran tot mai auzea în urechi răspunsul pocnit din palme al domnişoarei Mason. Bietul Nelson Mort pe Prici, Trafalgar 1805. Eduard Opt Pierde Ţara, 1936 Abdicarea.

Jessica James, prietenă şi creştină, stătea în spatele ei la istorie.

Jessica James, ipocrită şi trădătoare, stătea în faţa ei la Adunare. Pentru că era o fată isteaţă, Martha nu era credincioasă. La rugăciunea de dimineaţă, cu ochii strâns închişi, ea rostea altfel:

Tată Mare, carele eşti în ceţuri.
Sleiască-se numele tău
Vie grădinăria ta.
Facă-se zoaia ta
Şi scurgă-se-n pământ.
Pâinea noastră cea de toate zilele fă-ne-o nouă sandviş.
Şi scarpină-ne nouă spinările
Precum şi noi le scărpinăm pe-ale vecinilor noştri. Şi nu ne da mămăligă pripită.
Şi ne fereşte de pămpălău.
Căci a ta e grădinăria, şi plivirea, şi culegerea
Acum şi-n verii verilor, algoc ALMIN.

Mai avea de lucru la unul sau două versuri, care trebuiau perfecţionate. Nu o considera o blasfemie, poate cu excepţia părţii despre zoaie. Ba chiar, pe alocuri, i se părea frumoasă, iar pasajul despre mămăligă îi amintea întotdeauna de Nouă Fasole Căţărătoare Rotundă, care lui Dumnezeu, dacă ar fi existat, probabil că i-ar fi plăcut. Dar Jessica o dăduse de gol. Nu, făcuse ceva şi mai deştept: făcuse în aşa fel încât Martha să se dea singură de gol. Într-o dimineaţă, la un semn al ei, toată lumea din jur tăcuse şi doar glasul Marthei, solo, se auzise cerând apăsat pâinea pentru sandvi-şuri şi mămăliga, moment în care deschisese ochii, dând de umărul răsucit, pieptul de găina şi privirea de creştin adevărat a domnişoarei Mason, care supraveghea clasa lor.

Tot restul trimestrului fuseye obligată să vină în faţă, conducând rugăciunea întregii şcoli, forţată să articuleze clar şi să mimeze o credinţă arzătoare. După un timp, constatase că se descurca destul de bine – un creştin renăscut, capabil să convingă comisia de evaluare că s-a lepădat de păcate şi rugând-o frumos să-i dea drumul. Cu cât era domnişoara Mason mai bănuitoare, cu atât era Martha mai încântată.

Oamenii au început să o tragă deoparte. O întrebau de ce face întotdeauna pe dos decât ceilalţi. îi spuneau că nu e bine să te ţii nici prea deştept. îi destăinuiau că cinismul, Martha, e un dar al singurătăţii. Nădăjduiau că nu se credea mai presus de ei. Şi îi atrăgeau atenţia, mai cu perdea, mai fără, că familia ei nu era ca alte familii, dar

că piedicile erau făcute ca să fie îndepărtate şi caracterul trebuia clădit.

Nu prea înţelegea cum venea treaba cu clăditul caracterului. Trebuie să fi fost ceva ce aveai, sau care se schimba odată cu lucrurile care ţi se întâmplau, ca mama, care avea firea mai iute şi răbdarea mai scurtă în ultima vreme. Cum puteai să îţi clădeşti singur caracterul? Se uita la zidurile satului, făcând o comparaţie mirată: blocuri de piatră, cu mortar între ele, iar apoi o linie trasată din bucăţi de cremene, care să arate că ai crescut, că ţi-ai clădit caracterul. Nu avea niciun sens. Din fotografii, Martha se încrunta către lume, cu buza de jos răsfrântă, cu sprâncenele unite. Era dezaprobare faţă de ceea ce vedea, o dovadă a „caracterului" ei nesatisfăcător? Sau poate că era pentru că mamei i se spusese (în copilărie) că pozele se fac întotdeauna cu soarele căzând peste umărul drept?

În orice caz, clădirea caracterului nu era pentru Martha o prioritate a momentului. La trei zile după Târgul Agricol – iar aceasta era o amintire adevărată, unică, neprelucrată, de asta era sigură, sau aproape sigură –, Martha stătea la masa din bucătărie; mama gătea, dar îşi amintea că nu cântanu, acum ştia, ajunsese la vârsta la care amintirile se concretizează şi devin fapte – mama gătea şi nu cânta, asta era sigur, iar Martha completase jocul, şi sata era sigur, rămăsese un gol de dimensiunile comitatului Nottinghamshire, prin care se vedea fibra lemnului mesei, era sigur, tata nu era prin apropiere, era sigur, tata avea Nottinghamshire-ul în buzunar, era sigur, iar ea ridicase privirile, era sigur, şi lacrimile de pe obrazul mamei cădeau în supă, era sigur.

Sigură pe logica ei de copil, ştia că nu trebuie să creadă în explicaţiile mamei. Ba chiar se simţea mai presus de o asemenea lipsă de înţelegere şi de lacrimi. Pentru Martha, totul era foarte simplu. Tata se dusese după Nottinghamshire. Credea că îl are în buzunar, dar, când se uitase, nu-l găsise. De-aia nu zâmbea în jos, către ea, dând vina pe pisică. Ştia că nu o poate dezamăgi, de aceea plecase să caute piesa şi întârzisae mai mult decât şi-ar fi imaginat. Avea să se întoarcă şi totul avea să fie iar bine.

Mai târziu – un mai târziu care avea să vină mult prea curând – în viaţa ei pătrunsese un sentiment îngrozitor, un sentiment pe care nu avea cuvinte să îl descrie. Motivul neaşteptat, logic, rimat (poc, poc) pentru care plecsae tata. Ea era aceea care rătăcise piesa, ea rătăcise Nottinghamshire-ul, îl pusese undeva şi uitase de el, sau poate îl lăsase

undeva de unde îl furase un hoţ, şi de aceea tata, care o iubea, care spunea că o iubeşte şi că nu vrea să o vadă niciodată tristă, nu vrea să o vadă pe de neoara Şoricica botoasă, plecase să caute piesa, iar căutarea avea să fie lungă, lungă, dacă era să crezi ce se spunea în cărţi şi în basme. Poate că tata nu avea să se întoarcă timp de mai mulţi ani, în care avea să îi crească barbă, iar în ea să fie nea, iar el avea să fie – cum se spunea? – vlăguit de malnutriţie. Şi totul era din vina ei, pentru că fusese neglijentă sau proastă, ea fusese cauza dispariţiei tatii şi a suferinţei mamei şi de aceea nu trebuia să mai fie niciodată neglijentă sau proastă, pentru că uite ce se întâmpla după aceea.

Pe holul de la bucătărie găsise o frunză de stejar. Tata aducea mereu frunze pe tălpi. Zicea că e din cauză că se grăbea să se întoarcă, să o vadă pe Martha. Mama îi replica pe un ton iritat să nu mai fie atât de plauzibil şi că Martha putea foarte bine să aştepte până când se ştergea pe picioare. Temându-se să nu provoace mustrări asemănătoare, Martha se ştergea întotdeauna atent pe picioare, cu un sentiment de superioritate. Acum ţinea în palme o frunză de stejar. Marginile dantelate o făceau să semene cu una dintre piesele jocului de puzzle şi, o clipă, inima i se opri în loc. Era un semn, sau o coincidenţă, sau ceva: dacă păstra frunza asta ca pe o amintire despre tata, atunci şi el avea să păstreze Nottinghamshire-ul şi să se întoarcă. Fără a-i spune mamei, ascunse frunza în micul caiet roşu de la Târgul Agricol.

Cât despre Jessica James, prietenă şi trădătoare, şansa răzbunării s-a ivit cu vremea, iar Martha a profitat de ea. Nu era creştină, iar iertarea era o virtute pe care o practicau alţii. Jessica James, pioasă şi cu ochi porcini, cu o voce precum slujba de dimineaţă, Jessica James, al cărei tată urma să dispară, începuse să se vadă cu un băiat înalt şi slăbănog, ale cărui mâini aveau lipsa de articulare umedă şi moale a unei fleici dezosate. Martha îi uitase rapid numele, dar avea să îşi amintească întotdeauna mâinile. Dacă ar fi fost mai mare, poate ar fi considerat că lucrul cel mai crud era să o lase pe Jessica James şi pe curtezanul ei rânjit să îşi continue aroganţa cu genunchii strânşi până în ziua în care aveau să treacă alături, pe lângă cruciatul cu picioarele aşezate pe câine şi înspre apusul restului vieţilor lor.

Dar Martha nu era încă atât de sofisticată. În schimb, Kate Bellamy, prietenă şi tovarăşă de conspiraţie, îl anunţase pe băiat că Martha ar fi fost dispusă să se vadă cu el, dacă îl interesa să ţintească mai sus. Martha descoperise deja că putea face aproape orice băiat să o

îndrăgească, atâta vreme cât ea nu îl îndrăgea. Acum trebuiau dezbătute diferitele planuri. Putea, pur şi simplu, să îl fure pe băiat şi să îl etaleze o vreme, umilind-o pe Jessica James în faţa întregii şcoli. Sau puteau organiza un spectacol special, cu marionete: Jessica James avea să fie invitată la o plimbare nevinovată de către Kate, iar întâmplarea avea să le ducă spre un loc unde inocenta ei inimioară avea să fie zdrobită la vederea unei mâini flasce încleştate pe un sân abia iţit.

Dar Martha s-a hotărât asupra celei mai crude dintre răzbunări, cea în care avea rolul cel mai restrâns. Kate Bellamy, cu un glas inocent şi o inimă duplicitară, l-a convins pe băiat că Martha ar putea începe să îl iubească – o dată ce ajungea să îl cunoască – dar, pentru că ea lua în serios dragostea şi tot ce era legat de ea, el trebuia să se despartă irevocabil şi public de domnişoara Pioşenie, pentru a avea vreo şansă. După câteva zile de gândire şi pofte nemărturisite, băiatul s-a conformat, iar Jessica James a fost văzută cu chipul înecat de nişte lacrimi care îţi mergeau la suflet. Au trecut alte câteva zile şi Martha era pretutindeni, surâzătoare, dar nu a sosit niciun mesaj. Neliniştit, băiatul a abordat-o pe tovarăşa de conspiraţie, care a făcut pe niznaiul, susţinând că trebuie să fi înţeles greşit: Martha Cochrane să fie prietena lui?! Ce idee! Furios şi umilit, a aşteptat-o pe Martha după ore, dar ea şi-a bătutjoc de tupeul cu care îi anticipase sentimentele. El avea să îşi revină; băieţii îşi revin întotdeauna. Cât despre Jessica James, nu a aflat niciodată cine era autorul nenorocirii ei, lucru care a umplut-o pe Martha de mulţumire până în ziua în care a părăsit şcoala.

odată cu trecerea iernilor, Martha începea să priceapă că nici Nottinghamshire-ul, nici tata nu mai aveau să se întoarcă. Încă mai spera, atâta vrenie cât marna plângea, folosea una dintre sticlele de pe raftul cel mai de sus, o strângea prea tare în braţe sau îi spunea că bărbaţii sunt fie răi, fie slabi, iar unii sunt şi una, şi alta. În astfel de ocazii, Martha plângea împreună cu ea, ca şi cum lacrimile lor, laolaltă, l-ar fi putut aduce înapoi.

Apoi s-au mutat în alt sat, mai departe de şcoală, astfel încât acum trebuia să meargă cu autobuzul. Aici nu mai exista un raft pentru sticle. Mama a încetat să mai plângă şi s-a tuns scurt. Fără îndoială, îşi clădea caracterul. În casa cea nouă, mai mică, nu se vedeau fotografii ale tatii. Mama îi spunea mai rar că bărbaţii sunt răi sau slabi. În schimb, îi spunea că femeile trebuie să fie puternice şi să îşi poarte

singure de grijă, pentru că nu pot avea încredere în nimeni altcineva care să o facă în locul lor.

În consecinţă, Martha a luat o hotărâre. În fiecare dimineaţă, înainte de a pleca la şcoală, trăgea de sub pat cutia cujocul, o deschidea cu ochii strânşi şi scotea o regiune. Nu se uita, ca să nu fie vreuna dintre favorite, Somerset sau Lancashire. Sigur că recunoştea Yorkshire-ul ca fiind cel pe care abia îl putea cuprinde în palmă, dar acesta nu fusese niciodată unul dintre preferatele ei. În autobuz, ducea mâna la spate şi îndesa bucata de carton între scaun şi spetează. O dată sau de două ori, degetele ei au dat de alte comitate prinse în tapiseria bine întinsă, piese pe care le lăsase acolo cu zile sau săptămâni în urmă. Pentru că trebuia să scape de vreo cincizeci de regiuni, activitatea sata i-a luat aproape un întreg trimestru. Marea şi cutia le-a aruncat la gunoi.

Nu ştia dacă trebuie să îşi amintească sau să uite trecutul. În ritmul ăsta, n-o să-şi mai clădească niciodată caracterul. Spera că nu e nimic rău în faptul că se gândea atât de des la Târg;

oricum, nu-l putea opri să îi lumineze gândurile. Ultima lor ieşire cu familia. Zvârlită în înaltul cerului într-un loc unde, în ciuda înghesuielii şi a zgomotului, era ordine şi erau reguli şi era de asemenea judecata oamenilor îmbrăcaţi în halate albe, ca nişte doctori. Şi credinţa ei era că, dacă la şcoală, ca şi acasă, erai adesea judecat greşit, la Târg funcţiona o justiţie superioară.

Sigur, nu o formula aşa. Teama ei imediată, când afirmase că vrea să intre în concurs, fusese că mama o să se supere şi că Lista de Premii o să îi fie confiscată pentru că „îi dăduse ideea". Era un alt păcat al copilăriei, pe care nu îl putea anticipa corect niciodată. Eşti obraznică, Martha? Cinismul e un dar al singurătăţii, să ştii. Şi de unde ţi-a venit ideea asta?

Dar mama se mulţumise să încline din cap, deschizând caietul. Din el căzuse frunza de stejar.

— Ce-i asta? întrebă ea.

— O păstrez, replică Martha, temându-se de o mustrare sau de recunoaşterea motivului ei.

Dar mama vârî frunza la loc între pagini şi, cu sprinteneala pe care o folosea acum, începu să caute categoriile de la secţiunea pentru copii. – o Sperietoare de Ciori (maximum 3 o cm înălţime)? Un Obiect Confecţionat din Cocă Sărată? o Felicitare? o Căciulă Tricotată? o

Mască realizată din orice fel de material?

— Fasole, rosti Martha.

— Ia să vedem, avem Patru Bucăţi de Turtă Dulce, Patru Prăjituri Fluturaş, Şase Bucăţi de Marţipan, Un Colier din Paste Uscate. Sună interesant, Un Colier din Paste Uscate.

— Fasole, repetă Martha.

— Fasole?

— Nouă Fasole Căţărătoare Rotundă.

— Nu sunt sigură că poţi concura la categoria asta. Nu e la secţiunea pentru copii. Hai să ne uităm la reguli. Secţiunea A. Deschisă Proprietarilor de Case şi Loturi de pe o rază de 15 kilometri în jurul locului de desfăşurare a Târgului. Eşti Proprietar de Casă, Martha?

— Dardelot?

— Mă tem că nu sunt loturi pe-aici. Secţiunea B. Deschisă publicului larg. A, dar e doar pentru flori. Dălii? Gălbenele?

Martha clătină din cap.

— Secţiunea C. Limitată la grădinile de pe o rază de 5 kilometri în jurul locului de desfăşurare a Târgului. Nu văd de ce nu ne-am putea înscrie aici. Eşti grădinar, Martha?

— De unde luăm seminţele?

Împreună săpară o bucată de pământ, o aşternură cu băligar şi construiră două stelaje. După aceea, era treaba Marthei. Ea socoti cu câte săptămâni înainte de Târg trebuiau plantate seminţele, acoperite, udate, aşteptate să crească, plivite, udate, aşteptate, plivite, îndepărtaţi bulgării lipicioşi de pământ din locurile unde ar fi putut să apară, urmărite mlădiţele lucioase, subţiratice apărând din sol, încurajaţi cârceii în ascensiunea lor spiralată, urmărite florile roşii formându-se şi deschizându-se, udate tocmai când apăreau păstăile mititele, udate, plivite, udate, udate şi iată, cu exact câteva zile înainte de Târg, avea şaptezeci şi nouă de păstăi de Fasole Căţărătoare Rotundă, din care putea alege. Cum descindea din autobuzul care o aducea de la şcoală, se repezea să îşi vadă lotul. Căci a ta e grădinăria şi plivirea şi culegerea. Nu suna deloc a blasfemie. Mama îi lăuda isteţimea şi priceperea. Martha susţinea că păstăile ei nu semănau prea mult cu cele ale domnului Jones. Ale lui erau plate şi netede, toate complet verzi, ca stropite cu vopsea. Ale ei aveau umflături regulate, ca nişte monturi, acolo unde erau boabele, şi pete gălbui ici şi colo. Mama spuse că era doar felul în care creşteau. În care îşi clădeau caracterul.

În sâmbăta Târgului se treziră devreme, iar mama o ajută să culeagă păstăile din vârful stelajelor. Apoi Martha făcu selecţia. Ceruse catifea neagră, dar unica bucată din toată casa era încă ataşată de o rochie, aşa că trebuise să se mulţumească doar cu nişte hârtie creponată neagră, pe care mama o călcase cu fierul, dar care tot şifonată părea. Stătea pe bancheta din spate a maşinii cuiva, ţinând hârtia cu degetele şi urmărind păstăile rostogolindu-se de colo până colo pe farfurie, la curbe.

— Nu aşa de repede, spuse ea aspru la un moment dat.

Îşi croiră drum peste suprafaţa accidentată a unei parcări pline de şanţuri, unde fu nevoită să îşi salveze încă o dată păstăile. În cortul horticol, un bărbat într-un halat alb îi întinse un formular cu un număr pe el, în aşa fel încât judecătorii să nu ştie cine era, şi o conduse până la o masă lungă, unde toţi ceilalţi îşi expuneau, la rândul lor, fasolea. Grădinari bătrâni cu glasuri vesele spuneau: „ia uite cine-a vemt!" chiar dacă nu o cunoşteau şi „Acum să-ţi vedem laurii, Jonesie!". Nu putu să nu remarce că toate păstăile celorlalţi arătau altfel decât ale ei, dar probabil că erau alte varietăţi. Apoi trebuiră să iasă toţi, pentru că începeajudecata.

Câştigă domnul A. Jones. Premiul al doilea îl luă Altcineva. Şi Altcineva primi menţiunea. Toată lumea spunea: „Baftă data viitoare". Mâini uriaşe, cu încheieturi noduroase, se coborau să o consoleze. „La anu' trebuie să ne păzim laurii", repetau bătrânii.

Ceva mai târziu, mama zise:

— Dar sunt bune la gust.

Martha nu-i răspunse. Buza de jos îi stătea răsfrântă, umedă şi încăpăţânată.

— Atunci le mănânc şi pe ale tale, continuă mama şi furculiţa se întinse către farfuria ei, dar Martha era prea nefericită ca să intre în joc.

Bărbaţi cu maşini veneau uneori după mama. Ele nu îşi puteau permite o maşină şi, urmărind-o luată pe sus atât de repede – o fluturare de mână, un zâmbet, un gest cu capul, apoi mama întorcându-se spre şofer încă înainte de a-i pierde din vedere –, văzând toate acestea, Martha se temea că va dispărea şi mama. Nu-i plăceau bărbaţii care veneau în vizită. Unii încercau să îi intre în graţii, mângâind-o ca pe o pisică, în timp ce alţii se ţineau la distanţă, considerând-o sămânţă de bucluc. îi prefera pe aceştia din urmă.

Nu era doar faptul că o părăseau. Era faptul că mama era părăsită. Se uita la toţi bărbatri aceia şi, indiferent dacă se lăsau pe vine ca să îi pună întrebările obişnuite sau dacă, rămaşi în picioare şi jucându-se cu cheile ziceau: „Hai să mergem", îi vedea pe toţi în acelaşi fel: „bărbaţi care aveau să o facă pe mama să sufere. Poate nu astă-seară sau mâine, dar cândva, cu siguranţă. Îşi perfecţiona darul de a face febră sau de a căpăta dureri de burtă sau menstruale din acelea care necesitau îngrijirea mamei.

— Eşti un mic tiran, asta eşti, îi spunea aceasta, pe tonuri vai-iind de la afecţiune la exasperare.

— Nero a fost tiran, îi replica Martha.

— Sunt sigură că până şi Nero o lăsa pe mama lui să mai iasă în oraş din când în când.

— Dacă vrei să ştii, Nero a pus să fie asabinată, aşa ne-a spus domnul Henderson. Asta era o obrăznicie, şi o ştia şi ea.

— Mai probabil e că o să-ţi pun eu ţie otravă în mâncare, dacă mai continui aşa, zicea mama. Într-o zi împătureau cearşafurile uscate la soare, pe frânghie. Brusc, ca pentru sine, dar destul de tare ca să o audă Martha, mama rosti:

— Ăsta e singurul lucru pentru care e nevoie de doi oameni.

Continuară în tăcere. Întinde mult în lături

(braţele nu-s destul de lungi încă, Martha), sus, apucă de margine, lasă mâna stângă în jos, prinde fără să te uiţi, întinde lateral, trage, încă o dată şi prinde, trage, trage (mai tare, Martha), pe urmă în faţă, până ne întâlnim, sus în mâinile mamei, jos şi apucă, trage încă o dată, îndoaie, dă-l şi aşteaptă-l pe următorul.

Singurul lucru pentru care era nevoie de doi oameni. Când trăgeau, cearşaful vibra nu numai din cutele întinse, ci şi din altceva, ceva între ele două. Şi era un mod straniu de a trage: mai întâi trăgeai ca şi cum ai fi vrut să te îndepărtezi de persoana cealaltă, dar cearşaful te ţinea, pe urmă te smucea înapoi de pe călcâie, împingându-te spre cealaltă. Aşa avea să rămână pentru totdeauna?

— Ah, nu la tine mă gândeam, spuse mama, luând-o pe neaşteptate în braţe.

— Tata din care era? întrebă Martha ceva mai târziu, în aceeaşi zi.

— Cum adică? Tata era… tata.

— Adică era rău sau slab? Care?

— A, nu știu…

— Ziceai că sunt fie una, fie alta. Așa ziceai. El din care era?

Mama o privi. Încăpățânarea era un lucru nou.

— Păi, presupun că, dacă trebuie să fie una din ele, era slab.

— De unde știi?

— Că era slab?

— Nu, de unde știi că sunt slabi sau răi.

— Martha, nu ești destul de mare pentru lucruri din astea.

— Trebuie să știu.

— De ce trebuie să știi?

Martha făcu o pauză. Știa ce vrea să spună, dar se temea.

— Ca să nu fac aceleași greșeli ca tine. Se oprise pentru că se așteptase ca mama să izbucnească în plâns. Dar partea asta a ei dispăruse. Nu scoase decât râsul sec în care se specializase în ultimul timp.

— Ce copil înțelept am născut. Să nu îmbătrânești înainte de vreme, Martha.

Era ceva nou. Nu fi obraznică. De unde ți-a venit ideea? Să nu îmbătrânești înainte de vreme.

— De ce nu-mi spui?

— O să-ți spun tot ce știu eu, Martha. Dar răspunsul e că nu afli decât când e prea târziu, dacă e să mă iau după viața mea. l-ar tu n-o să faci aceleași greșeli ca mine, pentru că fiecare facem alte greșeli, asta e regula.

Martha își privi atent mama.

— Nu mă ajută prea mult, spuse.

Dar, pe termen lung, avea să o ajute. Pe măsură ce creștea, pe măsură ce își clădea caracterul și devenea nu obraznică, ci încăpățânată, și suficient de deșteaptă ca să știe când trebuie să își mascheze deșteptăciunea, pe măsură ce descoperea prieteniile, viața socială și un nou fel de singurătate, pe măsură ce trecea de la țară la oraș, acumulându-și amintirile viitoare, acceptă regula mamei: ei și-au făcut greșelile lor, acum tu le faci pe ale tale. Exista aici o consecință logică, devenită parte din setul ei de principii: după vârsta de douăzeci și cinci de ani, nu mai aveai voie să dai vina pe părinți. Sigur, nu era cazul dacă părinții făcuseră ceva îngrozitor – dacă te violaseră sau te omorâseră, dacă îți luaseră toți banii și te vânduseră ca prostituată dar, în cursul mediu al unei vieți medii, dacă dispuneai de o inteligență și

de un grad de competenţă medii, şi cu atât mai mult dacă te situai deasupra acestui nivel, atunci nu mai aveai voie să dai vina pe părinţi. Desigur, o făceai, uneori tentaţia era prea mare ca să-i reziști. Dacă mi-ar fi cumpărat patinele pe care mi le-au promis, dacă m-ar fi lăsat să mă întâlnesc cu David, dacă ar fi fost altfel, mai iubitori, mai bogaţi, mai deştepţi, mai simpli. Dacă ar fi fost mai indulgenti; dacă ar fi fost mai stricţi. Dacă m-ar fi încurajat mai mult; dacă m-ar fi lăudat pentru ce-am făcut bun… Nimic din toate astea. Sigur, şi Martha o simţea uneori, dorinţa de a da frâu liber unor astfel de resentimente, dar se oprea, ţinându-şi singură o prelegere. Eşti pe picioarele tale, fetiţo. Rănile fac parte din orice copilărie obişnuită. Nu ai voie să mai dai vina pe ei. Nu ai voie.

Exista însă un singur lucru, minuscul dar de neîndepărtat, pentru care nu reuşise să găsească leacul. Abandonase universitatea şi venise la Londra. Stătea în birou, prefăcându-se încântată de slujbă; avea inima frântă, nu prea grav, doar un bărbat, doar tipul banal de catastrofă; era la ciclu. Îşi aminti toate astea. Sună telefonul.

— Martha? EPhil.

— Cine?

Cineva foarte cunoscut, cu bretele roşii, îşi spuse.

— Phil. Philip. Tatăl tău.

Nu ştia ce să spună. După o vreme, ca şi cum tăcerea i-ar fi pus la îndoială identitatea, o repetă.

— Tata.

Voia să ştie dacă se pot vedea. Poate la prânz, astăzi. Ştia un loc care credea că i-ar fi plăcut şi ei, iar ea îşi opri întrebarea „De unde naiba poţi să ştii tu?”. îi spuse că aveau multe de discutat şi că niciunul dintre ei nu trebuia să spere prea mult, Aici era de acord cu el.

Ceru sfatul prietenilor. Unii o îndemnară: spune-i ce simţi, ce gândeşti. Alţii spuseră: vezi ce vrea; de ce acum şi nu mai demult? Alţii spuseră: nu te întâlni cu el. Alţii spuseră: vorbeşte cu mama. Alţii spuseră: indiferent ce faci, nu-i spune mamei. Alţii spuseră: ai grijă să ajungi la întâlnire înaintea lui. Alţii spuseră: Lasă-l pe ticălos să te aştepte.

Era un restaurant demodat, cu lambriuri de stejar, cu chelneri bătrâni care duceau oboseala lumii până la limitele unei ineficienţe sardonice. Vremea era caldă, dar în meniu nu exista decât mâncare grea, de club. O îndemnă să mănânce oricât de mult; ea comandă mai

puţin. El propuse o sticlă de vin; ea bău apă. îi răspundea de parcă ar fi completat un chestionar: da, nu, aşa cred, foarte mult, nu, nu. îi spuse că se făcuse o femeie foarte frumoasă. Remarca sunase ca o impertinenţă. Pentru că nu voia nici să îl aprobe, nici să îl contrazică, zise:

— Se poate.

— Nu m-ai recunoscut? o întrebă el.

— Nu, îi răspunse ea. Mama ţi-a ars toate fotografiile.

Era adevărat. Şi merita junghiul de durere, dacă altceva nu. Privi peste masă la bărbatul în vârstă, cu chipul roşu şi părul rărit. Făcuse eforturi deliberate să nu se aştepte la nimic; dar chiar şi aşa, arăta mai prăpădit decât ar fi crezut. Înţelese că plecase, în tot timpul acesta, de la o premisă falsă. Îşi închipuise timp de mai bine de cincisprezece ani că, dacă dispăreai de acasă, dacă îţi abandonai nevasta şi copilul, o făceai în schimbul unei vieţi mai bune: mai multă fericire, mai mult sex, mai mulţi bani, mai mult din ceea ce îţi lipsea în viaţa anterioară. Cercetându-l pe bărbatul acesta care îşi spunea Phil, îşi spuse că arăta mai rău decât dacă ar fi rămas acasă. Dar poate că asta dorea să creadă.

El îi spuse o poveste. Ea se abţinu să judece cât era de adevărată. Se îndrăgostise. Se întâmplase, pur şi simplu. Şi n-o spunea ca să se justifice. La vremea aceea i se păruse că o ruptură totală era mai sănătoasă pentru toată lumea. Martha avea un frate vitreg, pe nume Richard. Era un băiat bun, dar nu prea ştia ce vrea de la viaţă. Era normal, la vârsta lui, probabil. Stephanie – numele se revărsă brusc peste jumătatea de masă a Marthei, ca vinul dintr-un pahar răsturnat – Steph murise acum trei luni. I se pusese diagnosticul în urmă cu mai mulţi ani, apoi avusese o revenire. l-ar pe urmă recăderea. Întotdeauna recăderea e na.ai rea. Te doboară, pur şi simplu.

Totul părea… cum? Nu neadevărat, ci irelevant, nepotrivit pentru a umple golul exact, unic, cu margini dantelate din sufletul ei. îi ceru Nottinghamshire-ul.

— Poftim?

— Când ai plecat, aveai Nottinghamshire-ul în buzunar.

— Mi s-a părut mie că asta ai spus.

— Mă jucam cu Regiunile Angliei.

În timp ce rostea asta, simţi stânjeneala; nu îi

«ra ruşine, dar parcă îşi dezvelea prea mult sufletul.

— Aveai obiceiul să iei câte o piesă şi să o ascunzi în buzunar,

pentru ca pe urmă să o găseşti. Când ai plecat, ai luat cu tine Nottinghamshire-ul. Nu-ţi aduci aminte?

El clătină din cap.

— Îţi plăceau jocurile de puzzle? Presupun că toţi copiii sunt morţi după ele. Şi Richard la fel. O vreme, cel puţin. Avea unul incredibil de complicat, îmi amintesc, cu nori sau aşa ceva, nici nu ştiai cum vine până nu făceai jumătate din el…

— Nu-ţi aminteşti? o privi.

— Chiar nu-ţi aminteşti deloc?

Pentru asta avea să îl considere întotdeauna vinovat. Trecuse de douăzeci şi cinci de ani, avea să înainteze şi mai mult în vârstă, cu mult mai mult decât douăzeci şi cinci de ani şi avea să fie pe picioarele ei; dar pentru asta avea să îl considere întotdeauna vinovat.

2. Anglia, Anglia

Unu

Pitman House rămăsese credincioasă principiilor arhitectonice ale vremii sale. Thnalitatea principală era aceea a forţei seculare, temperate de umanitarism: sticla şi oţelul înmuiate de lemnul de frasin şi mesteacăn; tuşe de vernil şi galben acid dădeau senzaţia pasiunii stăpânite; în vesti-bul, un tambur de coloană într-un roşcat prăfuit atenua dominaţia unghiurilor drepte. Atriumul celest dădea temei aspiraţiilor acestei catedrale laice, în timp ce ventilaţia pasivă şi economia de energie demonstrau ataşamentul faţă de societate şi de mediul înconjurător. Se vedea flexibilitatea în folosirea spaţiului şi a instalaţiilor la suprafaţă: conform echipei de arhitecţi Stater, Grayson & White, clădirea combina subtilitatea mijloacelor cu transparenţa intenţiei. Armonia cu natura era o altă temă importantă: în spatele clădirii se întindea o porţiune de mlaştină special creată. Personalul, aşezat pe terasă (lemn de esenţă tare, din surse regenerabile) îşi putea mânca sandvişurile cercetând viaţa păsărilor de la marginea comitatului Hertfordshire.

Arhitecţii erau obişnuiţi cu intervenţiile clienţilor, dar chiar şi ei îşi pierduseră o clipă glasul la vederea contribuţiei personale aduse de Sir Jack Pitman proiectului lor: inserţia, la nivelul parterului, a unui birou în cub dublu, cu comişe cu aplicăţii turnate, covoare miţoase, şemineuri cu cărbuni, lampadare, tapet de mătase, tablouri în ulei, ferestre *faux* acoperite cu draperii şi întrerupătoare rotative. După cum propunea visător Sir Jack, „chiar dacă avem dreptate să ne

bucurăm de oferta glorioasă a prezentului, părerea mea e că nu trebuie s-o facem cu preţul dispreţului faţă de trecut". Stater, Grayson & White încercaseră să observe că, vai, astăzi era mult mai costisitor să construieşti trecutul decât prezentul sau viitorul. Clientul se abţinuse de la comentarii, iar lor nu le rămăsese decât să mediteze asupra faptului că acest complex subbaronial, complet închis, avea cel puţin să fie considerat rezultatul nebuniei personale a lui Sir Jack şi nu un element din catalogul lor de prezentare. Atâta vreme cât nu îi felicita nimeni pentru post-postmodernismul său ironic.

Între spaţiul aerisit, uşor, creat de arhitecţi, şi bârlogul intim cerut de Sir Jack era un birou mic – nu mai mult decât un tunel de trecere – cunoscut sub numele de Camera Citatului. Aici îi plăcea lui Sir Jack să îşi facă vizitatorii să aştepte până erau chemaţi de asistentul lui personal. Se spunea că Sir Jack însuşi întârzia uneori în tunel mai mult decât cele câteva momente necesare pentru a face drumul între biroul exterior şi sanctuar. Spaţiul era simplu, auster, slab luminat, şi nu existau reviste sau monitoare TV care să prezinte clipuri promoţionale ale imperiului Pitman. De asemenea, nu existau sofale ţipător de confortabile, acoperite cu piei de animale rare. Nu era decât o singură banchetă de stejar, cu spătar înalt, în stil iacobin, aşezată cu faţa către o placă luminată de un reflector. Vizitatorul era încurajat, ba chiar obligat să studieze ceea ce era săpat cu caractere antice:

Jack Pitman este un om mare din toate punctele de vedere.

Ambiţii mari, apetit mare, generozitate mare.

Este un om pe care, dacă vrei să îl înţelegi, trebuie să îl cauţi în straturile superioare ale imaginaţiei.

De origine umilă, s-a înălţat ca un meteorit până la lucruri măreţe. Întreprinzător, inovator, om de idei, patron al artelor, înnoitor al cetăţii.

Nu atât un căpitan al industriei cât un adevărat ainiral.

Sir Jack este un om care păşeşte alături de preşedinţi, dar nu se teme să îşi suflece mânecile şi să treacă el însuşi la treabă.

În pofida faimei şi a averii, este un bărbat extrem de retras, un om de familie în adâncul inimii.

Imperios când trebuie şi întotdeauna deschis, Sir Jack nu este un om pe care să îl iei uşor;

căci nu suportă nici proştii, nici pisălogii.

Dar dă dovadă de o compasiune profundă.

Încă plin de energie şi ambiţie.

Sir Jack te ameţeşte, te îmbată cu farmecul său supraomenesc.

Cuvintele acestea, sau majoritatea lor, fuseseră scrise cu câţiva ani în urmă de un reporter al ziaruliii *Times* căruia, ulterior, Sir Jack îi asigurase, pentru scurt timp, o slujbă. El eliminase referirile la vârstă, înfăţişare şi averea estimată, pusese pe cineva să rescrie totul şi poruncise ca textul final să fie cioplit pe o placă de ardezie de Cornwall. Se mulţumise să nu mai citeze sursa: în urmă cu câţiva ani, sintagma „Ziarul londonez *The Times*" fusese martelată şi locul completat cu o bucăţică dreptunghiulară de ardezie. În felul acesta, după părerea lui, omagiul căpăta mai multă autoritate, mai multă atemporalitate.

Acum stătea în picioare, exact în centrul bârlogului în cub dublu, dedesubtul candelabrului de Murano, la distanţa egală de cele două şemineuri construite în stilul cabanelor de vânătoare bavareze. Îşi atârnase sacoul pe sculptura de Brâncuşi într-un fel care – pentru ochiul lui, cel puţin – sugera nu lipsa de respect, ci familiarismul glumeţ, şi îşi etala forma rotunjit romboidală în faţa Asistentei Personale şi a Captatorului de Idei. Acest al doilea personaj avusese cândva o denumire instituţionalizată, dar Sir Jack o înlocuise cu „Captatorul de Idei". Cineva îl comparase odată cu un foc de artificii uriaş, o roată care aruncă scântei, şi i se păruse normal ca un om care aruncă să dispună şi de unul care prinde. Scoase ţigara de foi pe care o fuma întotdeauna după masa de prânz şi se trase de bretelele cu însemnele Consiliului Regional: roşu şi galben, ketchup şi gălbenuş de ou. Nu era membru în Consiliul Regional, dar cel care îi făcea bretelele ştia că nu era bine să întrebe. Tot aşa cum nu învăţase la Eton, nu făcuse armata în Gărzile Regale şi nu fusese primit în Clubul Garrick, dar deţinea bretelele care lăsau să se înţeleagă aceasta. Un rebel în adâncul sufletului, după cum îi plăcea să se considere. Un spirit liber. Un om care nu se înclina în faţa nimănui. Dar cu o inimă de patriot.

— Ce mi-a mai rămas? începu el.

Paul Harrison, Captatorul de Idei, nu activă imediat microfonul corporal. Era o figură de stil devenită obişnuită în ultimele luni.

— Cei mai mulţi ar spune că am făcut tot ceea ce poate face un om în viaţă. Şi mulţi o şi spun. Am ridicat afaceri de la zero. Am câştigat bani, asta nu poate nega nimeni. Am primit onoruri. Sunt confidentul unor şefi de stat. Am fost amantul, dacă pot să spun aşa, unor femei frumoase. Sunt un membru respectat, dar, trebuie să subliniez, nu

exagerat de respectat al societăţii. Am un titlu nobiliar. Soţia mea stă de-a dreapta unor preşedinţi. Ce mi-a mai rămas?

Sir Jack expiră, lăsând cuvintele să plutească în fumul trabucului, care înceţoşa mărgelele de la baza candelabrului. Cei de faţă ştiau că întrebarea era pur retorică. O asistentă îşi închipuise, mai demult, că în astfel de momente Sir Jack ar fi putut fi în căutarea unei idei sau, chiar şi mai naiv, a unei consolări; i se găsise un alt post, mai puţin pretenţios, în firmă.

— Ce e realitatea? Asta mă întreb câteodată. Tu eşti real, de pildă… sau tu, sau tu?

Sir Jack gesticulă cu o curtoazie batjocoritoare către ceilalţi ocupanţi ai încăperii, fără a-şi întoarce însă capul de la gândurile proprii.

— Sunteţi, desigur, reali pentru voi înşivă, dar nu aşa se judecă lucrurile astea la cel mai înalt nivel. Răspunsul meu ar fi că nu. Din nefericire. Şi mă veţi ierta pentru sinceritate, dar v-aş putea înlocui cu nişte surogate, cu nişte… simulacre, mai rapid decât l-aş putea vinde pe iubitul meu Brâncuşi. Banii sunt reali? într-un fel, mai reali decât voi. Dumnezeu e real? E o întrebare pe care prefer să o amân până în ziua în care am să îmi întâlnesc Creatorul. Sigur, am teoriile mele, cum s-ar spune m-am cufundat un pic în viitor. Daţi-mi voie să vă mărturisesc – cu mâna pe portofel, cum cred că se zice – că uneori îmi imaginez ziua asta. Îngăduiţi-mi să vă împărtăşesc viziunea mea. Sunt invitat la o întâlnire cu Creatorul, care, în nesfârşita Lui înţelepciune, ne-a urmărit cu interes existenţa în această vale a plângerii. Ce – vă întreb – ar putea avea planificat pentru Sir Jack? Dacă aş fi în locul Lui – un gând trufaş, recunosc –, aş fi, bineînţeles, obligat să îl pedepsesc pe Sir Jack pentru numeroasele lui greşeli şi vanităţi omeneşti. Nu, nu! – ridică el mâna, stăvilind valul aşteptat de proteste din partea angajaţilor. Şi ce aş – ar – face? Eu – El – aş fi ispitit să mă închid o vreme – a, sper că mi prea îndelungată – în propria mea Cameră a Citatului. Anticamera iadului, special construită pentru Sir Jack. Da, i-aş aplica – mi-aş aplica! – tratamentul banchetei dure şi al reflectorului. Aspră pedeapsă. Şi fără reviste, nici măcar din cele mai cucernice!

Aici erau potrivite chicotelile potolite, iar ele se auziră conform aşteptărilor. Sir Jack păşeşte alături de fiinţa supremă, Lady Pitman cinează de-a dreapta lui Dumnezeu.

Sir Jack se îndreptă greoi spre biroul lui Paul, aplecându-se

către el. Captatorul de Idei ştia regulile: acum se cerea contactul vizual. În cea mai mare parte a timpului, era de preferat să te prefaci că lucrul în slujba lui Sir Jack necesita umeri lăsaţi, pleoape coborâte şi o concentrare neîntreruptă. Acum, îşi ridică privirile către chipul patronului: părul negru, lăcuit şi ondulat; urechile cărnoase, cu lobul din stânga lungit de unul dintre ticurile lui Sir Jack, în timpul negocierilor; convexitatea netedă a maxilarului, în care stătea îngropat mărul lui Adam; tenul de culoarea vinului rose; mica cicatrice, în locul de unde îi fusese extirpat un neg; sprâncenele stufoase, cu fire cenuşii; şi, aşteptând să vadă cât îţi trebuia ca să îţi aduni curajul pentru a-i înfrunta, ochii. Citeai multe în ochii aceia – dispreţ benign, afecţiune rece, iritare calmă, mânie logică – chiar dacă existenţa reală a unor sentimente atât de complexe era o altă chestiune. Raţiunea îţi spunea ca tehnica personală a lui Sir Jack în materie de administrare a personalului consta în a nu manifesta niciodată starea de spirit sau expresia evident aşteptată pentru o anume ocazie. Existau însă clipe când te întrebai dacă nu cumva stătea dinaintea ta, ţinând în mâini două oglinzi mititele, cerculeţe în care îţi puteai citi propria derută.

Sir Jack odată mulţumit – şi nu ştiai niciodată ce îl mulţumea pe Sir Jack –, îşi mută din nou silueta masivă spre mijlocul încăperii. Cu sticla de Murano deasupra capului şi covorul gros înecându-i şireturile, învârti o nouă întrebare gravă în cerul gurii.

— Numele meu… e real?

Medită asupra problemei, la fel ca şi angajaţii săi. Unii erau de părere că numele lui Sir Jack nu era real în sensul cel mai concret cu putinţă şi că, în urmă cu câteva decenii, el se lepădase de conotaţiile central-europene. Alţii aflaseră din surse sigure că, deşi născut undeva la est de Rin, micul Jack era de fapt consecinţa unei legături de garaj între nevasta englezoaică, crescută la ţară, a unui sticlar ungur şi un şofer din Loughborough, aflat în trecere, şi că de aceea, în ciuda educaţiei, a paşaportului original şi a câte unei vocale mai sparte, din când în când, sângele care îi curgea în vine era sută la sută englezesc. Adepţii teoriei conspiraţiei şi cinicii convinşi mergeau şi mai departe, afirmând că vocalele sparte erau, la rândul lor, o mască. Sir Jack Pitman era fiul doamnei şi domnului Pitman, ambii de origine umilă şi demult decedaţi, iar magnatul îngăduise doar mitului originilor continentale să îl înconjoare, încetul cu începutul, chiar dacă nu s-ar fi putut spune dacă din motive legate de misterul personal sau de

avantajele profesionale. Niciuna dintre aceste ipoteze nu primi vreo confirmare de această dată, fiindcă răspunsul veni chiar din partea lui:

— Când un om nu zămisleşte decât fete, numele nu reprezintă decât o jucărie împrumutată de către eternitate.

Un fior cosmic, poate cu origini digestive, îl trecu pe Sir Jack Pitman, Se răsuci, suflă un văl de fum şi dădu drumul peroraţiei.

— Ideile mari sunt reale? Marii filosofi aşa ar vrea să credem. Eu însumi am avut idei mari la vremea mea, dar, într-un fel sau altul – nu înregistra partea asta, Paul, nu sunt sigur că e pentru arhivă –, într-un fel sau altul, uneori mă întreb cât de reale au fost. Poate că astea sunt aiurelile unui bătrân senil şi fără minte – nu vă aud protestând, deci trag concluzia că am dreptate –, dar poate că potaia bătrână mai are ceva viaţă în ea. Poate lucrul de care am nevoie e o ultimă idee măreaţă. Una de despărţire, ce zici, Paul? Pe asta poţi s-o înregistrezi.

Paul tastă: „Poate că lucrul de care am nevoie e o ultimă idee măreaţă", privi ecranul îşi aminti că era responsabil şi cu rescrierea materialelor, că era, după cum spusese Sir Jack odată, „cronicarul meu personal" şi şterse neconvingătorul „poate că". În forma sa mai categorică, afirmaţia avea să fie arhivată, cu data şi ora enunţării.

Sir Jack depuse glumeţ trabucul în gaura din dreptul stomacului unei statuete de Henry Moore, se întinse şi făcu o piruetă uşoară.

— Spune-i lui Woodie că e timpul, îi spuse el asistentei, al cărei nume nu reuşea niciodată să şi-l amintească.

Într-un fel, desigur că putea: era Susie. Şi asta pentru că tuturor asistentelor le spunea Susie. Păreau să se perinde cu o frecvenţă destul de mare. De aceea, nu numele ei era incert, ci identitatea. Dar, aşa cum spunea el însuşi cu puţin timp în urmă: în ce măsură era ea reală? Exact.

Îşi luă sacoul de pe sculptura lui Brâncuşi şi acoperi cu el bretelele cu însemnul Consiliului Regional. În Camera Citatului, se opri să mai citească o dată extrasul atât de cunoscut. Îl ştia pe dinafară, bineînţeles, dar tot îi mai plăcea să zăbovească în faţa lui. Da, o ultimă idee măreaţă. Lumea nu dăduse dovadă de prea mult respect în anii din urmă. Prea bine atunci, lumea avea nevoie să fie luată prin surprindere.

Paul îşi depuse iniţialele pe document şi îl arhivă. Actuala Susie îl sună pe şofer, raportându-i starea de spirit a şefului. Apoi luă trabucul şi îl puse înapoi, în sertarul biroului lui Sir Jack.

— Te invit să visezi împreună cu mine, spuse Sir Jack, înălţând interogativ carafa.

— Timpul meu şi banii tăi, replică Jerry Batson, de la Cabot, Albertazzi & Batson.

Avea un comportament întotdeauna agreabil şi întotdeauna opac. De exemplu, nu răspunse direct, prin cuvinte sau gesturi, paharului oferit, deşi reieşea, nu se ştie cum, limpede că acceptase armagnac-ul pe care avea mai apoi să îl aprecieze politicos, agreabil şi opac.

— Ba creierul tău şi banii mei.

Corecţia lui Sir Jack sunase ca un mârâit amabil. Pe oamenii de calibrul lui Jerry Batson nu îi bruscai, dar nevoia reziduală de a-şi stabili statutul dominant nu îl părăsea niciodată. Făcea aceasta prin energie, prin anvergură, prin preferinţa pentru statul în picioare în timp ce ceilalţi erau aşezaţi şi prin obiceiul de a corecta în mod automat prima afirmaţie a interlocutorului. Tehnica lui Jerry Batson era diferită. Acesta era mărunt de statură, cu părul cârlionţat încărunţit şi o mână moale, pe care prefera să nu o întindă. Maniera în care stabilea – sau contesta – el statutul dominant era aceea a refuzului de a încerca să îl obţină, a retragerii într-un mic univers Zen, unde era doar o pietricică spălată de torentul zgomotos, a unei atitudini neutre, de simplă receptare a *feng*'s/nu-ului locului.

Sir Jack nu discuta decât cu crema celor aleşi, de aceea trata cu Jerry Batson, de la Cabot, Albertazzi & Batson. Majoritatea oamenilor presupuneau că domnii Cabot şi Albertazzi erau partenerii transatlantic şi, respectiv, milanez, închipuindu-şi-i pe cei doi nemulţumiţi de felul în care acest trium-virat internaţional nu însemna, în practică, nimic altceva decât Batson. În realitate, niciunul dintre ei nu se simţea stânjenit de importanţa lui Jerry Batson, pentru că niciunul dintre ei – în ciuda faptului că aveau birouri, conturi în bancă şi salarii lunare – nu exista. Erau doar ilustraţii ale abilităţii subtile a lui Jerry de a manipula adevărul. „Dacă nu te poţi prezenta pe tine însuţi, cum să poţi prezenta un produs?" murmura el adesea, în zilele de candoare ale începutului, dinaintea globalizării. Chiar şi acum, după m.ai bine de douăzeci de ani, avea tendinţa, în cesaurile postprandiale sau de aducere aminte, să acorde o existenţă reală partenerilor săi muţi. „Bob Cabot m-a învăţat abc-ul acestei meserii…" începea el. Sau: „Sigur, eu şi Silvio nu am fost niciodată de acord în

această privinţă…” Poate că realitatea transferurilor lunare din banca din Channel Island îi investise pe cei doi deţinători de conturi cu o corporalitate latentă.

Jerry acceptă paharul de armagnac şi rămase aşezat în tăcere, în timp ce Sir Jack parcurgea rutina învârtirii în pahar, a adulmecării, a clătirii gingiilor şi a ochilor daţi peste cap în extaz. Purta un costum închis la culoare, cravată cu picouri şi pantofi. negri de piele moale. Uniforma era uşor de retuşat, pentru a exprima în mod subtil tinereţe, vârstă, modernitate sau gravitate; pulovere pe gât din caşmir, şosete Missoni şi ochelari produşi de marile case de modă, cu lentile fără dioptrii, toate nuanţau ansamblul. Faţă de Sir Jack însă, nu afişa niciunul dintre accesoriile profesionale, umane sau mecanice. Stătea într-o supuşenie simbolică, parcă aşteptându-şi patronul să îi descrie condiţiile de angajare.

Fără discuţie, trecuse de mult vremea când „clienţii” îl „angajau” pe Jerry Batson. Modificarea prepoziţională cea mai importantă avusese loc în urmă cu un deceniu, când el hotărâse că lucrează cu oamenii, nu pentru ei. Astfel, în perioade diferite (sau uneori nu), lucrase cu CB11 sau TUC2, cu organizaţiile pentru protecţia animalelor şi cu comercianţii de blănuri, cu Greenpeace şi cu industria nucleară, cu toate partidele politice importante şi cu câteva grupări desprinse din ele. Cam tot atunci începuse să descurajeze şi denumirile grosolane precum personal auxiliar, lobbyist, mana-ger de criză, rectificator de imagine sau specialist în strategia corporaţiei. În zilele noastre, Jerry, bărbatul misterios şi favoritul, purtător de cravată neagră, al ziarelor de partid – unde se vehiculau aluzii la o apropiată înnobilare – prefera o altă poziţie. Era consultant al celor aleşi. Nu al aleşilor, după cum îi plăcea să sublinieze, ci al celor aleşi. De aici şi prezenţa sa în apartamentul de lux pe care Sir Jack îl deţinea în oraş, sorbind din arma-gnac-ul lui Sir Jack cu întreaga Londră întunecată, sclipitoare, întinsă dincolo de peretele de sticlă în care bătea uşor cu piciorul încălţat în piele moale. Era aici pentru a rumega câteva idei. Simpla lui prezenţă năştea sinergie.

1. CHI – Congress of British Industries (n.tr.).

2. TUC – Trade Union Congress, principala organizaţie sindicală britanică (n.tr.).

— Ai un cont nou, anunţă Sir Jack.

— Serios? Silvio şi Bob se ocupă de toate conturile noi.

În glasul lui se ghicea doar ideea vagă a unei nemulţumiri. El, Jerry, era mai presus de bătălia aceasta. îi plăcea să se considere un avocat de nivel înalt, care îşi susţinea cazurile în instanţele elevate şi extinse ale opiniei publice şi ale sentimentului public. De aceea, discuţiile despre conturi în prezenţa sa păreau puţin vulgare. Dar de la Sir Jack nu te puteai aştepta la delicateţuri. Toată lumea era de acord că era lipsit – nu se ştie din ce *motiv* – *de* finesse *şi* savoir.

— Nu, Jerry, prietene, ăsta e un cont nou şi totodată foarte vechi. Cum spuneam, nu-ţi cer decât să visezi un pic alături de mine.

— Şi o să-mi placă ce visez? întrebă Jerry, afişând o falsă neliniște.

— Cel mai nou client al tău e Anglia.

— Anglia?

— Exact.

— Cumperi, Jack?

— Să presupunem că da. Într-un fel.

— Şi vrei ca eu să visez?

Sir Jack aprobă din cap. Jerry Batson scoase o tabacheră de argint, deschise capacul, trase pe fiecare nară conţinutul prăfos al cavităţii de la baza degetului mare şi strănută neconvingător într-o batistă cadrilată. Praful era cocaină colorată, după cum Sir Jack probabil că ştia deja. Stăteau aşezaţi în două fotolii în stil Louis Farouk. Londra era la picioarele lor, parcă aşteptând să fie dezbătută.

— Problema o reprezintă timpul, începu Jerry. După părerea mea. Aşa a fost întotdeauna, numai că oamenii nu vor s-o accepte, nu în existenţa lor zilnică. „Nu eşti atât de bătrân pe cât te simţi". Greşit. Eşti pe atât de bătrân, atât şi nu mai mult, pe cât eşti. Valabil pentru indivizi, relaţii, societăţi, popoare. Să nu mă înţelegi greşit. Sunt un patriot şi nimeni nu admiră mai m. ult decât mine această ţară măreaţă a noastră, pe care o iubesc la nebunie. Dar problema se poate pune în termeni foarte simpli:

refuzul de a te privi în oglindă. Recunosc, din punctul acesta de vedere nu suntem singurii, dar între membrii familiei de popoare care îşi dau cu fard în fiecare dimineaţă fluierând *Eşti pe-atât de bătrân pe cât te simţi*, suntem dintre cei mai ţipători.

— Ţipători? repetă Sir Jack. Uiţi că şi eu sunt patriot.

— Deci, Anglia vine la mine şi eu ce-i spun? îi spun: Ascultă, fetiţă, trebuie să priveşti realitatea în faţă. Suntem în mileniul al treilea

şi ţi s-au cam lăsat ţâţele. l-ar soluţia nu e un sutien cu burete.

Unii îl considerau pe Jerry Batson un cinic;

alţii, doar un şarlatan. Dar ipocrit nu era. El se definea ca patriot; mai mult, acolo unde Sir Jack deţinea doar bretelele, el era membru. Cu toate acestea, nu credea în moştenirea strămoşească îmbrăţişată fărăjudecată; pentru el, patriotismul trebuia să fie activ. Mai erau în jurul lui nostalgici care tânjeau după Imperiul Britanic, după cum erau alţii care făceau în pantaloni doar la gândul că Marea Britanie s-ar fi putut dezmembra. Jerry nu îşi exprimase în public – şi prudenţa avea probabil să învingă până când avea să fie sigur pe titlul nobiliar – opinii pe care le formula bucuros în compania unor liber cugetători. Nu vedea, de pildă, nimic altceva decât inevitabilitatea istorică în faptul că întreaga Irlandă avea să fie condusă într-o zi de la Dublin. Dacă scoţienii doreau să îşi declare independenţa şi să pătrundă în Comunitatea Europeană ca stat suveran, atunci Jerry – care, la vremea lui, colaborase atât cu campania Scoţia pentru Scoţieni, cât şi cu băieţii de la Unire pentru Totdeauna, fiind perfect poziţionat pentru a recepta argumentele tuturor părţilor – atunci Jerry nu avea să le stea în cale. Idem şi cu Ţara Galilor, de altfel.

Dar, după părerea lui, se putea – şi era mai bine – să accepţi timpul, schimbările şi vârsta fără a trece printr-o depresie istorică. Fusese auzit nu o dată comparând frumosul tărâm al Britaniei cu nobila disciplină a filosofiei. Când începuse studierea şi elaborarea filosofiei, în Grecia antică sau când o fi fost, ea cuprindea o serie întreagă de discipline adiacente: medicina, astronomia, ştiinţele juridice, fizica, estetica şi aşa mai departe. Puţin din ceea ce născocea mintea omenească rămânea în afara filosofiei. Încetul cu încetul, însă, de-a lungul veacurilor, fiecare dintre aceste ştiinţe se îndepărtase de filonul principal, căpătând rădăcini separate. În acelaşi fel, după cum îi plăcea lui Jerry să argumenteze – aşa cum o făcea şi acum – Britania domnise odată peste porţiuni întinse din suprafaţa Pământului, vopsite în roz de la un pol la altul. odată cu trecerea timpului, aceste posesiuni imperiale se dezlipiseră, devenind state suverane. Şi pe bună dreptate. Deci, ce ne mai rămânea? Rămânea ceva ce se numea Regatul Unit care, ca să fim cinstiţi şi să privim realitatea în faţă, nu îndreptăţea folosirea adjectivului. Membrii săi erau uniţi în aceeaşi măsură în care a în uniţi chiriaşii care plătesc aceluiaşi proprietar. Şi toată lumea ştia că orice contract de închiriere se poate transforma

într-unul de proprietate. Dar oare filosofia încetase să mai abordeze problemele esenţiale ale existenţei numai pentru că astronomia şi tovarăşele ei îşi găsiseră alt sălaş? Nicidecum. Se putea chiar spune că, în felul acesta, era în stare să se concentreze mai bine asupra problemelor cu adevărat importante. Şi oare Anglia avea să îşi piardă individualitatea puternică şi unică, afirmată în decursul atâtor secole, dacă, să zicem, Ţara Galilor, Scoţia şi Irlanda de Nord hotărau să o ia din loc? Jerry era de părere că nu.

— Ţâţe, zise Sir Jack, amintindu-i unde rămăsese.

— Exact. Asta e. Trebuie să privim adevărul în faţă. E milenint trei şi ţi s-au cam lăsat ţâţele, păpuşă. Zilele în care îţi trimiteai vasele de război, ca să nu mai pomenim de soldăţeii în uniforme roşii, s-au dus de mult. Avem cea mai bună armată din lume, asta se ştie, dar astăzi doar o închiriem pentru războaiele aprobate de alţii. Nu mai suntem mega. Şi de ce pentru unii e atât de greu de recunoscut lucrul ăsta? Roata de tors stă la muzeu, iar rezervele de petrol sunt pe terminate. Alţii produc mărfuri mai ieftine. Prietenii din City încă mai numără bănuţii, iar hrana ne-o cultivăm singuri:

suntem nişte capitalişti modeşti, care au grâu. Uneori suntem la conducerea jocului, alteori nu. Dar ceea ce avem într-adevăr, ceea ce vom avea întotdeauna şi alţii nu, este acumularea timpului. Timpul. Cuvântul meu cheie, după cum vezi.

— Aha.

— Când eşti un boşorog care stă-ntr-un balan-soar pe veranda casei, nu te duci să joci baschet cu puştimea. Boşorogii nu mai sar. Mai bine să stai şi să valorifici ce ai. În plus, mai faci următorul lucru:

Îi convingi pe puştani că oricine, dar absolut ori-cine poate să sară, dar pentru legănatul pe verandă e nevoie de vârstă şi înţelepciune.

Sunt unii – cazuri tipice de depresie istorică, după mine – care nutresc convingerea că e de datoria noastră, funcţia noastră geopolitică specială să acţionăm ca un simbol al declinului, o sperietoare morală şi economică. Adică, după ce am învăţat o lume întreagă să joace crichet, e îndatorirea noastră, expresie a sentimentului latent al vinovăţiei imperiale, să stăm cu braţele încrucişate şi să-i lăsăro pe toţi să ne bată. Tâmpenii. Eu vreau să răstorn logica asta. Dragostea de ţară nu mi-o poate nega nimeni. Problema e să amplasezi corect produsul, atâta tot.

— Amplasează-l atunci, Jerry. Privirile lui Sir Jack erau visătoare, dar în glas i se deslușea pofta. Consultantul celor aleși mai luă un deget-de-praf.

— Tu… noi… Anglia… clientul meu… este…

suntem… un popor cu un trecut uriaș, o istorie uriașă, o înțelepciune acumulată uriașă. Istorie socială și culturală – grămezi întregi, munți – prin excelență vandabilă, în special în climatul actual. Shakespeare, regina Victoria, revoluția industrială, grădinăritul, toate astea. Dacă îmi dai voie să folosesc, nu, să parafrazez, o expresie: noi suntem deja ceea ce alții speră să devină. Nu e autocompă-timire, ci avantajul poziției noastre, gloria noastră, amplasarea produsului. Noi suntem noii pionieri. Trebuie să ne vindem trecutul altor nații, ca pe viitorul lor!

— Straniu, murmură Sir Jack. Straniu.

— paPA-PA-PA *PUM PUMPUM*, făcu Sir Jack în timp ce Woodie, cu șapca sub braț, îi deschidea portiera limuzinei. *Pum papa-pa-pa pum pum pum*.

O recunoști, Woodie?

— Să fie Pastorala, domnule?

Șoferul mimă puțin nesiguranța, atrăgându-și aprobarea șefului și o nouă dovadă de cultură.

— Trezirea la viață a sentimentului de pace, odată cu sosirea la țară. Unii traducători preferă termenul „fericire”; eu prefer „pace”. Vino să mă iei de la Dog and Badger peste două ore.

Woodie porni încet mașina, îndreptându-se spre punctul de întâlnire de la capătul opus al văii, unde urma să îl plătească pe proprietarul cârciumii ca să îi ofere de băut gratis lui Sir Jack. Acesta își îndreptă limbile bocancilor, mută bastonul din lemn de porumbar dintr-o mână în alta, apoi se ridică trăgând un vânt prelung și lent, ca un radiator din care se golește apa. Mulțumit, bătu cu toiagul într-un zid de piatră, regulat ca o tablă de scrabble, și își începu plimbarea în peisajul de toamnă târzie. îi plăcea să laude plăcerile simple – lucru pe care îl făcea în fiecare an, ca președinte de onoare al Asociației Hoinarilor – dar știa, în același timp, că nicio plăcere nu mai era simplă. Păstorița și turma ei de porci nu se mai roteau în jurul stâlpului de arminden, visând la o felie rece de plăcintă cu carne de oaie. Industrializarea și piața liberă le eliminaseră de mult. Actul de a mânca nu mai era simplu, iar recrearea istorică a regimului alimentar al

păstoriţei presupunea dificultăţi enorme. Şi băutul era mai complicat în ziua de astăzi. Sexul? Numai proştii mai credeau că sexul e o plăcere simplă. Mişcarea? Dansul de arminden devenise gimnastică aerobică. Arta? Arta se preschimbase în industrie de divertisment.

Ceea ce, după părerea lui Sir Jack, era un lucru foarte bun. *Papa-pa-pa pum pum pum*. Cum ar fi arătat Beethoven dacă ar fi trăit astăzi? Bogat, celebru şi în îngrijirea unui doctor bun, iată cum. Ce groaznică trebuie să fi fost noaptea aia de decembrie, la Viena. 1808, dacă nu-l înşela memoria. Nişte patroni ai artelor jalnici, instrumentişti ca vai de ei, un public trist şi înfrigurat. Şi ce minte strălucită îşi imaginase că e o idee bună să cânte în premieră A Cincea şi Pastorala în aceeaşi seară? Plus concertul numărul patru? *Plus* Fantezia Corală. Patru ceasuri într-o sală neîncălzită. Nici nu-i de mirare că ieşise un dezastru. În ziua de astăzi, cu un agent bun, un manager conştiincios – sau, şi mai bine, cu un patron luminat, care să elimine necesitatea lipitorilor de zece la sută… Cineva care să insiste asupra repetiţiilor ţinute la timp. Sir Jack îl compătimea pe marele Ludwig, îl compătimea sincer. Pa*Pa-pa-pa-pum-didi-dum*.

Până şi o plăcere presupus simplă precum plimbarea îşi avea complicaţiile ei: de logistică, juridice, de ţinută, filosofice. Nimeni nu se mai plimba pur şi simplu, nu mai umbla din plăcerea de a merge pe jos, de a-şi umple plămânii cu aer, de a face trupul să exulte. Poate nimeni nu o făcuse vreodată, cu excepţia câtorva spirite nobile. Sir Jack, care avea legături cu multe organizaţii de destindere, era sătul până peste cap de afirmaţia pretenţioasă că burgheza „călătorie" fusese înlocuită de mai vulgarul „turism". Cât erau de snobi şi de ignoranţi văicăreţii. Îşi închipuiau că vechii „călători", pe care îi idolatrizau, erau chiar atât de idealişti? Că nu „călătoriseră" cam din aceleaşi motive ca şi „turiştii" de astăzi? Pentru a părăsi Anglia, pentru a fi într-un alt loc, pentru a sta la soare, pentru a vedea locuri straiui şi oameni ai mai stranii, pentru a cumpăra obiecte, pentru a porni în căutarea erotismului, pentru a se întoarce acasă cu suveniruri, amintiri şi lăudăroşenii? La fel ca şi Jack. Singurul lucru care se schimbase de la Marea Plimbăreală încoace fusese democratizarea călătoriilor, şi pe bună dreptate, după cum le spunea în mod regulat acţionarilor săi.

Lui Sir Jack îi plăcea să străbată pe jos terenuri aparţinând altora. Îşi ridica aprobator toiagul către vacile parcă decupate din carton, de pe coastele dealurilor, către caii de povară cu pantaloni

evazaţi sau către căpiţele de fin ca grămăjoarele de cereale pentru micul dejun. Dar nu făcea nicio clipă greşeala de a-şi închipui că vreuna dintre etc. era simplă, sau măcar naturală.

Intră în pădure, salutând din cap o pereche de excursionişti tineri care veneau din sens opus. Auzise un chicotit batjocoritor după ce trecuse de ei? Poate îi miraseră şapca de stofă, haina de vânătoare, pantalonii de cavalerist, jartierele, bocancii din piele de căprioară, lucraţi de mână, sau basto-nul. Toate englezeşti, desigur. Sir Jack era patriot şi în clipele de intimitate. Excursioniştii care se îndepărtau erau îmbrăcaţi în costume din fibre sintetice de o culoare industrială, cu pantofi de sport din cauciuc în picioare, şepci de baseball pe cap şi ruesacuri de nailon la spate; unul avea căşti pe urechi şi, mai mult ca sigur, nu asculta impunătoarea Pastorală. Dar Sir Jack nu era snob. Înainte de a se înfiinţa Asociaţia Hoinarilor, în urmă cu câţiva ani, existase o propunere de lege ca turiştii să fie obligaţi să poarte culori care să se confunde cu peisajul. Se opusese acestei propuneri din toate puterile, cu tot ce avea mai bun în el, descriind-o ca fantasmagorică, elitistă, nepractică şi nedemocratică. În plus, în domeniul articolelor de îmbrăcăminte pentru timpul liber îşi avea interesele lui.

Cărarea prin pădure, câteva generaţii de frunze uscate de mesteacăn, era căptuşită sub picior. Ciuperci în straturi pe un buştean putrezit compuneau o machetă de cartier muncitoresc parcă închipuită de Le Corbusier. Geniul stătea în capacitatea de transformare: astfel privighetoarea, potârnichea şi cucul deveneau flaut, oboi şi clarinet. Dar oare geniul nu stătea şi în abilitatea de a vedea lucrurile cu ochi inocenţi de copil?

leşi din pădure şi urcă un deluşor: la picioarele lui, câmpia ondulată trecea pe lângă un pâlc de copaci, până la pârâu. Se sprijini în baston, meditând la întâlnirea cu Jerry Batson. Nu tocmai patriot, în viziunea lui Jack. Era în el ceva greu de definit. Nu te înfrunta bărbăteşte, nu te privea drept în ochi, ci doar şedea acolo în transă, ca un hippie *haute-couture*. Dar, dacă îi puneai destui arginţi în palmă, Jerry te ajuta de cele mai multe ori să pui punctul pe i. Timpul. Eşti pe atât de bătrân, dar exact atât de bătrân pe cât eşti. Afirmaţie aparent atât de evidentă, încât avea ceva misticân fond, cât de bătrân era Sir Jack? Mai bătrân decât scria în paşaport, asta cu siguranţă. Cât timp mai avea la dispoziţie? Erau clipe când simţea umbra ciudată a îndoielii. În baia sa personală de la Pitman House, crăcănat pe closetul

de porfir, se simţea uneori copleşit de un sentiment de fragilitate. Ce final umilitor, să fii prins cu pantalonii în vine.

Nu, nu! Nu trebuia să gândească aşa. Nu micul Jacky Pitman, nu Jolly Jack, nu Sir Jack, nu viitorul lord Pitman de ce va vrea el. Nu, trebuia să rămână în mişcare, trebuia să acţioneze, nu trebuia să lase să treacă timpul, ci să îl înşface de beregată. Înainte, tot înainte! Şfichmi o tufă cu toiagul, stârnind un fazan care se înălţă greoi în aer, cu veşmântul de clovn fluturând, zbârnâind din aripi ca un aeromodel cu elicea stricată.

Vântul curat de octombrie se simţea tot mai tăios în timp ce urma linia povârnişului. O pompă eoliană ruginită se expunea ca unul dintre cocoşeii obraznici ai lui Picasso. Deja vedea în depărtare câteva lumini timpurii: un sat de navetişti, o cârciumă a cărei autenticitate fusese restaurată de fabricanţii de bere. Călătoria lua prea repede sfârşit. Nu încă, îşi spuse Sir Jack, nu încă! Uneori se simţea foarte apropiat de bătrânul Ludwig, şi era adevărat că revistele foloseau adesea cuvântul „genial" când îi făceau portretul. Nu întotdeauna încastrat într-un context măgulitor, dar, după cum îi plăcea lui însuşi să spună, nu existau decât două feluri de ziarişti: cei plătiţi de el şi cei plătiţi de rivalii invidioşi. Şi care, la urma urmelor, ar fi. putut alege un alt cuvânt. Dar unde era Simfonia a Noua a lui? Să fi fost ceea ce simţea născându-se în el chiar în clipa aceea? Era un fapt necontestat că, dacă Beethoven ar fi murit după compunerea primelor opt simfonii, lumea tot l-ar fi recunoscut ca o figură importantă. Dar A Noua, A Noua!

O stăncuţă trecu pe lângă el, reclamă la culorile automobilelor sezonului. Un pâlc de mesteceni ardea ca o vopsea anticorosivă. Dacă ne-am putea scu-funda în aşa ceva… *Muss es sein*? Orice cunoscător al lui Beethoven – şi Sir Jack se număra pe sine însuşi printre ei – ştia care era răspunsul la această întrebare. *Es muss sein*. Dar numai după A Nouă.

Îşi încheie gulerul, apărându-se de vântul tot mai puternic, şi se îndreptă către o spărtură în gardul viu, îndepărtat. Un coniac mare la Dog and Badger, al cărei proprietar patriot avea să treacă peste nota de plată – „E o plăcere şi o cinste, ca întotdeauna, Sirlack!" –, pe urmă drumul cu limu-zina înapoi, la Londra. În mod obişnuit, ar fi inundat maşina cu Pastorala, dar astăzi poate că nu. A Treia? A Cincea? Să rişte cu A Noua? La apropierea sa de gardul viu, o cioară se înălţă pe aripi mătăsoase.

— Altora le-o fi plăcând să se înconjoare de sico-fanţi, rosti Sir Jack în timp ce o intervieva pe Martha Cochrane pentru postul de Consultant Special. Dar despre mine se ştie că preţuiesc persoanele care ştiu să spună nu. Cei care te contrazic, Gică-contra. Nu-i aşa, Mark?

Făcu un semn Administratorului de Proiect, un tânăr blond cu chip poznaş, ai cărui ochi îşi urmăreau patronul atât de rapid, încât uneori păreau să îl preceadă.

— Nu, spuse Mark.

— Ha, ha, Marco. *Touché*. Sau, mai bine spus, mulţumesc pentru argumentaţie.

Se aplecă peste masa dublă, directorială, oferindu-i Marthei tratamentul *Führerkontakt* binevoitor. Aceasta rămase în expectativă. Se aşteptase la încercări de a o prinde pe picior greşit, iar bârlogul din cubul dublu al lui Sir Jack dăduse tonul, prin contrastul sfâşietor faţă de restul casei Pitman. Traversândâncăperea, aproape că îşi scrântise o gleznă pe covorul gros şi pufos.

— O să observaţi, domnişoară Cochrane, că pun accentul pe cuvântul persoane. Am mai multe anga-jate femei decât oricine altcineva, aflat în aceeaşi poziţie. Sunt un mare admirator al femeilor. Şi sunt de părere că, atunci când nu sunt mai idealiste decât bărbaţii, femeile sunt mai cinice. Aşadar, sunt în căutarea a ceea ce aş numi un Cinic Desemnat. Nu un bufon regal, ca tânărul Mark aici de faţă, ci o persoană care să nu se teamă să spună ce gândeşte, care să nu se teamă să mi se opună, chiar dacă nu se aşteaptă ca sfaturile şi poveţele să îi fie neapărat urmate. Lumea e stridia mea, dar în cazul acesta nu caut în ea perla, d firul acela esenţial de nisip. Spuneţi-mi, sunteţi de acord că femeile sunt mai cinice decât bărbaţii? Martha se gândi o clipă.

— În mod tradiţional, femeile s-au adaptat nevoilor bărbaţilor. Nevoile bărbaţilor fund, desigur, de două ori mai mari. Ne-aţi aşezat pe un piedestal ca să vă uitaţi sub fustele noastre. Când aţi avut nevoie de modele de puritate şi valoare spirituală, ceva de idealizat în timp ce eraţi plecaţi la munca pământului sau la ucis de duşmani, v-am făcut pe plac. Acum, dacă vreţi să fim cinice şi lipsite de iluzii, cred că pot afirma că vom face şi asta. Chiar dacă nu e ceea ce simţim cu adevărat, după cum nici până acum nu a fost. Poate suntem cinice în ce priveşte cinismul.

Sir Jack, care îşi susţinea interviurile în mod democratic, în cămaşă, se trase de bretelele de la Garrick, într-un pizzicato de cauciuc.

— Cât cinism.

Se uită din nou în dosarul ei. Patruzeci de ani, divorţată, fără copii, o diplomă în istorie şi studii postuniversitare în domeniul moştenirii lăsate de sofişti; cinci ani în City, doi la Departamentul de Cultură şi Arte, opt în activitatea de consultanţă. Când îşi mută privirea de la dosar la chipul ei, constată că Martha îl cântărea deja atent. Păr castaniu închis într-o tunsoare scurtă, severă, un *deux-pièces* albastru, de birou, o singură piatră verde pe degetul mic de la mâna stângă. Biroul îl împiedica să îi vadă picioarele.

— Va trebui să vă pun câteva întrebări, într-o ordine întâmplătoare. Să vedem…

Atenţia ei neclintită era ciudat de deconcertantă.

— Să vedem. Aveţi patruzeci de ani. Corect?

— Treizeci şi nouă.

Martha aşteptă ca el să deschidă gura, apoi îl întrerupse:

— Dar, dacă declaram că am treizeci şi nouă, aţi fi crezut că am patruzeci şi doi sau trei, în timp ce, dacă declar că am patruzeci, am mai multe şanse să mă credeţi.

Sir Jack încercă să chicotească.

— Şi restul dosarului dumneavoastră e la fel de aproximativ?

— E atât de adevărat pe cât doriţi să fie. Dacă el corespunde, atunci e adevărat. Dacă nu, îl schimb.

— De ce credeţi că naţia asta măreaţă a noastră iubeşte familia regală?

— Legea puştii. Dacă n-am fi avut-o, mi-aţi fi pus întrebarea pe dos.

— Căsătoria dumneavoastră s-a sfârşit cu un divorţ?

— N-am mai rezistat ritmului fericirii.

— Suntem un neam mândru, neînvins în războaie din 1066 încoace?

— Cu victorii mai răsunătoare în războiul american de independenţă şi în războaiele afghane.

— Cu toate acestea, i-am învins pe Napoleon, pe Kaiser, pe Hitler.

— Cu ceva ajutor din partea prietenilor.

— Ce părere aveţi despre priveliştea care se vede de la fereastra

mea?

Făcu un gest cu braţul. Martha îşi simţi privirile îndrumate către draperiile lungi până în pământ, trase în lături şi legate cu sfoară aurită; între ele se afla o fereastră în mod evident falsă, pe sticla căreia era pictat un peisaj cu câmpuri de grâu auriu.

— Urăguţă, răspunse ea neutru.

— Ha! replică Sir Jack.

Se îndreptă hotărât spre geam, apucă de cremoanele trompe-l'oeil şi, spre surprinderea ei, le smuci săltându-le. Câmpurile aurii dispărură, dând la iveală holul mare al casei.

— Ha!

Se aşeză la loc, cu satisfaţa celui care preluase conducerea.

— Aţi fi în stare să vă culcaţi cu mine ca să primiţi postul?

— Nu, nu cred. Asta mi-ar da prea multă putere asupra dumneavoastră.

Sir Jack pufni. Ai grijă cum vorbeşti, se admonestă Martha. Nujuca pentru public, Pitman face deja asta pentru amândoi. Oricum, publicul nu era cine ştie ce: bufonul blond; un Conceptualist ară-tos; un individ mărunt, cu ochelari, cu însărcinări nedefinite, cocoşat deasupra unui laptop; şi o asistentă personală mută, 68

— Şi ce părere aveţi despre proiectul meu, aşa cum v-a fost prezentat? Martha făcu o pauză.

— Cred că merge, răspunse ea, cufundându-se din nou în tăcere.

Considerându-se în avantaj, Sir Jack ocoli biroul şi rămase să privească profilul Marthei. Se trase de lobul stâng, examinându-i picioarele.

— De ce?

În timp ce vorbea, se întrebă ce va face candidata: se va adresa unuia dintre subalternii lui, sau poate chiar scaunului gol? Sau poate se va răsuci privind incomod în sus, spre el? Spre surprinderea sa, femeia nu făcu niciuna, nici alta, ci se ridică, faţă în faţă cu el, îşi încrucişă lejer braţele peste piept şi spuse:

— Pentru că nimeni nu a pierdut vreodată bani încurajând lenea celorlalţi. Sau, mai bine spus, fiindcă nimeni nu a pierdut vreodată bani încurajându-i pe ceilalţi să cheltuiască fiind leneşi.

— Destinderea de Calitate e plină de activităţi.

— Întocmai.

De la o întrebare la alta, Sir Jack se mişca uşor, încercând să o

descumpănească. Ea însă rămase în picioare, pur şi simplu răsucindu-se pentru a-l urmări. Restul comisiei de examinare fu complet ignorat. Sir Jack avea clipe în care i se părea că el este cel care se roteşte, urmărind-o.

— Spuneţi-mi, v-aţi tuns special pentru interviul acesta?

— Nu, pentru următorul.

— Sir Francis Drake?

— Un pirat. (Mulţumesc, Cristina.)

— Măi, măi. Dar sfântul Gheorghe, patronul nostru?

— De asemenea, sfântul patron al Aragonului şi al Portugaliei, dacă nu mă înşel. Şi protector al oraşelor Genova şi Veneţia. Un om cu cinci balauri, cum s-ar zice.

— Dacă v-aş spune că menirea Angliei pe lume e să funcţioneze ca un simbol al declinului, o sperietoare morală şi economică? De exemplu, noi am învăţat lumea să joace ingeniosul joc de crichet, iar acum e sarcina noastră, datoria noastră istorică, expresie a vinovăţiei noastre latente, să stăm cu mâinile încrucişate şi să-i lăsăm pe toţi să ne bată, ce-aţi spune?

— Aş spune că nu par să fie ideile dumneavoastră. Evident, v-am citit cele mai multe dintre discursuri.

Sir Jack zâmbi ca pentru sine, deşi felul acesta de gesturi erau întotdeauna puse cu generozitate la dispoziţia publicului larg. Închisese cercul perindărilor, de aceea se lăsă să alunece la loc, în fotoliul prezidenţial. Martha se aşeză şi ea.

— Şi de ce doriţi postul acesta?

— Pentru că urmează să mă plătiţi mai mult decât merit.

Sir Jack râse cu hohote.

— Alte întrebări? îşi interpelă el echipa.

— Nu, răspunse şmecher Mark, dar aluzia lui rămase fără ecou.

Martha fu condusă spre ieşire. Se opri în Camera

Citatului, prefăcându-se că îşi aruncă ochii peste placa luminată; s-ar fi putut să existe camere ascunse, cărora trebuia să li se dea satisfacţie. În realitate, încerca să înţeleagă de ce îi amintise biroul lui Sir Jack. Pe jumătate club, pe jumătate casă de licitaţii, rezultatul unui gust imperios, dar dezordonat. Era, parcă, salonul unui hotel deschis într-un conac de ţară, unde se comiteau adultere fără chef şi unde starea de nervozitate din purta-rea tuturor celorlalţi nu făcea decât să o mascheze pe cea proprie. 60

O scurtă istorie a sexualităţii în cazul Marthei Cochrane:

1. Descoperirea inocentă. O pernă strânsă între pulpe, cu mintea zvâcnind, şi raza de lumină încă fierbinte pe sub uşa dormitorului ei. O botezase Trezirea Senzaţiei.

2. Progresul tehnic. Folosirea unui deget, apoi a doua; mai întâi uscate, apoi umezite.

3. Socializarea impulsului. Primul băiat care mărturisise că îi place. Simon. Primul sărut şi întrebarea: în ce parte se duc nasurile? Prima dată, după o petrecere, lipită de un perete, când simţise ceva împungând-o în linia curbă a şoldului;

gândul trecător că era, poate, o infirmitate, în orice caz un motiv pentru a nu îl mai vedea pe băiat. Mai târziu, îl văzuse: expunerea vizuală, care îi provocase o panică moderată. N-o să încapă în veci, îşi spusese.

4. Paradoxul impulsului. După cum spunea cântecul acela vechi: Nu-l avusese niciodată pe cel pe care-l dorea, Nu-l dorise niciodată pe cel pe care-l avea. Dorinţa intensă şi nerecunoscută pentru Nick De arden, căruia nu-i atinsese nici măcar braţul. Supunerea de complezenţă faţă de Gareth Dyce, care o regulase de trei ori la rând pe un covor murdar, în timp ce ea îi zâmbea încurajându-l, întrebându-se dacă asta e toată plăcerea, pe jumătate stânjenită de ciudata distributivitate a greutăţii trupului masculin: cum putea fi uşor, plutitor acolo, jos, în timp ce îi golea aerul din plămâni cu povara lui osoasă aici, sus? Şi nici măcar nu-i plăcuse numele de Gareth atunci când îl rostise, înainte şi în timpul.

5. Bâlciul. Atâtea distracţii la îndemână, în timp ce serpentinele de lumină străluceau şi muzica trâmbiţa în vârtejuri. Zburai până sus, te lipeai de pereţii butoiului rotitor, sfidai gravitaţia, puneai la încercare posibilităţile şi limitele cărnii. Şi erau şi premii, sau păreau să fie, chiar dacă, mai des decât te-ai fi aşteptat, inelul azvârlit aluneca pe lângă cilindml de lemn, undiţa de jucărie nu prindea nimic, iar nuca de cocos rămânea lipită de găoace. 6. Fuga după ideal. Prin diferite paturi sau, uneori, renunţând la pat ori evitându-l. Prezumţia ca întregul era posibil, dezirabil, esenţial – şi cu putinţă de atins numai în prezenţa şi cu ajutorul unui Altuia. Speranţa acestui Posibil în: a) Thomas, care o dusese la Veneţna, unde constatase că, la vederea unui Giorgione, ochii îi străluceau mai tare decât când îi apăruse dinainte ea, în chiloţeii şi sutienul albastre ca noaptea, special cumpărate, în

timp ce, în spate, canalul pleoscăia sub fereastră;

b) Matthew, căruia îi plăcea să meargă cu ea la cumpărături, care ştia ce haine i s-ar potrivi încă de când le vedea pe umeraş, care dădea risotto-ului măsura perfectă de umiditate lipicioasă, dar nu putea face acelaşi lucru şi cu ea; c) Ted, care îi arătase avantajele banilor şi ipocriziile înmuietoare pe care le încurajau aceştia, care îi spusese că o iubeşte, că vrea să se însoare cu ea şi să aibă copii cu ea, dar nu menţionase niciodată că, între momentul când părăsea apartamentul ei, dimineaţa, şi cel în care ajungea la birou, petrecea, în fiecare zi, un ceas de intimitate cu medicul psihiatru; d) Russell, cu care fugise într-o clipă de entuziasm, să se reguleze şi să se iubească pe o coastă de munte din Ţara Galilor, cu apă rece de la pompă şi lapte cald din uger de capră, care era idealist, organizat, preocupat de grijile comunităţii şi plin de spiritul sacrificiului de sine, pe care îl admirase de moarte până când începuse să creadă e & nu va putea supravieţui fără confortul, agitaţia, lenea şi corupţia vieţii din oraşul modern. Experienţa cu Russell o făcuse să se îndoiască profund că iubirea putea fi atinsă prin efort sau acţiune conştientă şi că valoarea individuală avea vreo relevanţă. Mai mult, unde scria că era posibil să obţii mai mult decât o porcoşenie călduţă şi dulce? (în cărţi, dar ea nu credea în cărţi.) o disperare uşoară, aproape ameţitoare n însoţise existenţa timp de câţiva ani după aceste descoperiri.

6 a) Anexă. A nu se uita cei câţiva bărbaţi însuraţi. Alege, Martha, dintre următoarele: telefoane mobile, telefoane pentru maşină, roboţi telefonici;

sentimente nepuse pe hârtie, prudenţă de chitanţă la cartea de credit; sex pe nepusă masă şi uşa apartamentului închizându-se prea curând după aceea; e-mailuri intime, sărbători pustii; culmea neimplicării, rugămintea de a nu folosi parfum;

plăcerea actului interzis, speranţele cu ştachetă coborâtă, gelozia de necauterizat. De asemenea, prieteni cu care credeai că poţi să te culci. De asemenea: cei cu care te culcai şi cu care credeai că poţi fi prietenă. De asemenea: (aproape) Jane (doar că, din cauza oboselii, te prinsese somnul).

7. În urmărirea Separării. Nevoia de a visa. Realitatea visului. Un Altul ar fi putut fi acolo, de ajutor, sporind prin prezenţa lui o realitate presupus împărtăşită. Dar şi de această realitate te detaşai, aşa cum te detaşai de mândria lui, şi în această separare stătea speranţa. Asta vrei,

Martha, se întreba ea uneori, sau doar înfrumu-seţezi o hotărâre de a te regula doar pentru propria plăcere?

7 a) A nu se uita: zece luni şi jumătate de celi-bat. Mai bine, mai rău sau doar altfel?

8. Situaţia actuală. Acesta, de exemplu. Un tip de treabă, cum se spunea. Cum fusese până acum. O sculă elastică, fără probleme; un tors frumos, cu sfârcuri moi, cam feminine; picioare scurte, dar acum nu stătea în picioare. Şi îşi făcea de lucru, cum îşi mai făcea de lucru, convins că atie exact ce face, ajustând-o unui tipar etern feminin, rezultat al experienţelor anterioare. Ca şi cum ai fi fost un automat bancar – introduceai codul corect şi banii începeau să curgă. Siguranţa suplă, conştiinţa superioară că ceea ce funcţionase până acum avea să funcţioneze şi de acum înainte.

De unde venea această siguranţă? Dintr-o gândire nu tocmai intensă; de asemenea, de la predecesoarele ei, care îi aprobaseră gesturile. În felul ei, diferit, şi ea aproba: însemna că poate să îl lase liniştită să îşi facă de lucru. l-ar superioritatea îl împiedica să o observe cum. se separă de realitatea lui. Dacă era să îi constate absenţa, avea să presupună, superior, că i se datora, că o transpusese într-un plan mai înalt al plăcerii, al şaptelea, al optulea, al nouălea cer.

Băgă un deget în gură, apoi în partea de sus a sexului. El se opri, de parcă ar fi fost criticat, îşi schimbă poziţia, mârâi pentru a arăta că o asemenea obrăznicie îl excita şi se întoarse la treabă, încă o dată treaba lui. Ea îl abandonă acolo, jos, singur cu lichidele şi principiile lui hidraulice, cu cronometrul pornit şi locul pe podiumul învingătorilor deja rezervat. Avea să îl şi aplaude, la momentul potrivit.

Paranteză: (Misterul orgasmului feminin, odată vânat ca o specie rară de animal, un narval sau un inorog inarin. Era acolo, departe, în oceanele impenetrabile, în tundra îngheţată? Femeile îl vânau, bărbaţii li se alăturau în goană. Cearta pentru posesie. Din nu se ştie ce motiv, bărbaţii considerau că le aparţine şi că nici nu ar fi fost descoperit fără ajutorul lor. îl voiau târât pe străzi, în triumf. Dar ei înşişi îl pierduseră, de aceea era drept ca acum să li se ia. Era nevoie de un nou mister, de un nou fel de protecţionism.)

Recunoscu semnele. Simţi încordarea tot mai intensă a corpului lui, auzi sunetele sugrumate;

profunde, ca scremetele fecale; mai subţiri, ca atunci când încerci să îţi destupi urechile într-un avion. Îşi aduse propria

contribuţie, protestele zaha-roase şi încuviinţarea răguşită a celei înjunghiate dulce; apoi, în acelaşi punct în timp, dar în sectoare diferite ale universului, el ajunse la capăt şi ea ajunse la capăt.

După o vreme, el murmură:

— Ţi-a plăcut?

Probabil fusese o glumă, dar tot îl făcea să sune ca un chelner. La adăpostul ambiguităţii cuvintelor, ea îi răspunse:

— M-am simţit bine. El chicoti.

— Nu-mi spune mie asta, spune-le prietenelor. Unde erau înjurăturile când aveai nevoie de ele? Problema era că majoritatea făceau referire la ceea ce tocmai se petrecuse. Ori asta, ori nu erau destul de dure. Până şi poanta răsuflată o mai auzise undeva, pe traseu. În realitate, probabil că exact asta avea să facă: avea să povestească, dar nu chiar în felul în care îşi închipuia el. Un pic despre noaptea aceasta şi partenerul acesta; dar mai mult despre forţa înaltă, înălţătoare, ridicătoare la ceruri, plutitoare şi dulce a înşelăciunii.

Minţile cele mai ascuţite fură aduse, cu scutire de impozite, pentru a se adresa Comitetului de Coordonare a proiectului. Intelectualul francez era o siluetă subţiratică, îmbrăcată într-un sacou de tweed englezesc, cu o jumătate de măsură prea mare pentru el, la care asortase o cămaşă bleu pal, din bumbac american, o cravată italiană de o sobrietate flamboaiantă, pantaloni de lână cafenii internaţionali şi o pereche de pantofi franţuzeşti, din piele subţire, cu ciucurei. O faţă rotundă, bronzată de mai multe generaţii de lămpi de birou; ochelari fără rame; părul rărit şi tuns foarte scurt. Nu avea servietă şi nu ascundea notiţe în palma făcută căuş. În schimb, din numai câteva gesturi, desenă porumbei din mâneci şi scosae un şir întreg de steguleţe pe gură. De la Pascal ajunse la Saussure, via Laurence Steme; de la Rousseau la Baudrillard, via Edgar Allan Poe, marchizul de Sade, Jerry Lewis, Dexter Gordon, Bernard Hinault şi opera de început a lui Anne Sylvestre; de la Lévi-Strauss ajunse la Lévi-Strauss.

— Ceea ce este fundamental, anunţă el după ce eşarfele colorate se lăsară fâlfâind la pământ şi porumbeii îşi găsiră culcuşul, ceea ce este fundamental este să înţelegem că marele dumneavoastră proiect – iar noi, în Franţa, suntem încântaţi să salutăm *les grands projets* elaborate de alţii – este de o profundă modernitate. Noi, în ţara noastră, avem o anumită idee despre *le patrimoine*, iar dumneavoastră,

în ţara dumneavoastră, aveţi o anume idee despre *l'Eritage*. Aici nu discutăm despre asemenea concepte, adică nu facem referire direct la ele, chiar dacă, desigur, în lumea noastră inter-textuală asemenea referiri sunt, oricât ar părea de ironic, implicite şi inevitabile. Sper că înţelegem cu toţii că nu există zonă liberă de referiri. Dar toate acestea sunt adiacente, cum se spune.

Nu, vorbim despre o modernitate profundă. S-a stabilit cu certitudine – şi chiar a fost demonstrat fără putinţă de tăgadă de mulţi dintre cei pe care i-am citat anterior – că în ziua de astăzi preferăm copia originalului. Preferăm reproducerea unei opere de artă operei de artă însăşi, sonoritatea perfectă şi solitudinea discului compact concertului simfonic în compania a o mie de victime ale unor suferinţe laringiene, cartea pe casetă cărţii din poală. Dacă vizitaţi Tapiseria de la Bayeux, din ţara mea, veţi constata că, până a ajunge la obiectul original, realizat în secolul al unsprezecelea, trebuie să treceţi mai întâi prin faţa unei copii în mărime naturală, efectuată cu mijloace moderne; este o expoziţie documentară, care amplasează opera de artă pentru vizitator, pentru pelerin, cum s-ar spune. Acum, ştiu din surse sigure că numărul de minute petrecute per vizitator în faţa copiei întrece cu mult numărul de minute petrecute în faţa originalului.

Când s-au făcut pentru prima dată astfel de descoperiri, au existat persoane cu idei învechite, care şi-au exprimat dezamăgirea şi chiar ruşinea. Era ca atunci când constaţi că masturbarea cu material pornografic la îndemână este mai plăcută decât sexul. *Quelle horreur*! Barbarii sunt din nou la porţi, au strigat ele, este ameninţată însăşi structura societăţii noastre. Dar lucrurile nu stau aşa. Este important să înţelegem că, în lumea modernă, preferăm copia originalului pentru că ne dă un *frisson* mai profund. Voi lăsa cuvântul în limba franceză, pentru că cred că înţelegeţi foarte bine ceea ce vreau să spun.

Acum, întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este: de ce preferăm copia originalului? De ce ne dă *uâifrisson* mai profund? Pentru a înţelege aceasta, trebuie să ne înţelegem şi să ne înfruntăm propria nesiguranţă, indecizia noastră existenţială, teama profund atavică pe care o trăim ori de câte ori ne aflăm faţă în faţă cu originalul. Nu ştim unde să ne ascundem când suntem confruntaţi cu o realitate alta decât a noastră, o realitate în aparenţă mai puternică şi, deci, ameninţătoare. Sunt convins că vă este familiară opera lui Viollet-Le-Duc, care, în prima parte a secolului al nouăsprezecelea, a

fost însărcinat cu salvarea multora dintre *chateaux-urile* şi fortăreţele din patria mea. Activitatea lui a fost privită din două perspective: prima, că a încercat să scape pietrele străvechi de la distrugerea totală şi dispariţie, că le-a conservat cum a ştiut mai bine; a doua, că a încercat să facă mult mai mult decât atât, şi anume să recreeze edificiul aşa cum fusese gândit iniţial – un efort al imaginaţiei pe care unii l-au considerat reuşit, alţii dimpotrivă. Dar există şi o a treia perspectivă asupra acestei probleme, după cum urmează: Viollet-Le-Duc a încercat să abolească realitatea acestor vechi edificii. Confruntat cu rivalitatea realităţii, cu o realitate mai puternică şi mai profundă decât cea a propriului timp, el nu a avut de ales, în virtutea spaimei sale existenţiale şi a instinctului uman de conservare, decât să distrugă originalul!

Îngădmţi-mi să îl citez pe unul dintre compatrioţii mei, unul dintre acei *soixante-huitards* ai secolului trecut ale căror erori mulţi dintre noi le găsim atât de instructive, atât de fructuoase. „Tot ceea ce a fost trăit în mod nemijlocit odată – scrie el – a devenit simplă reprezentare". Un adevăr profund, chiar dacă născut dintr-o profundă eroare. Căci intenţia sa nu fusese de a lăuda, ci de a critica. Pentru a-l cita mai departe: „Dincolo de moştenirea cărţilor şi a clădirilor vechi, care îşi păstrează, în parte, semnificaţia, dar sunt sortite să şi-o piardă, nu rămâne nimic, în cultură sau natură, care să nu fi fost transformat sau poluat în funcţie de mijloacele şi de interesele industriei moderne".

Vedeţi cum poate mintea să ajungă atât de departe, pentru ca apoi să îşi piardă curajul? Şi cum putem detecta pierderea curajului în trecerea, degenerarea de la un verb descriptiv, neutru ca „a transforma", la unul al dezavuării etice, precum „a polua". Bătrânul acesta înţelept a înţeles că trăim într-o lume a spectacolului, dar sentimentalismul şi un oarecare recidivism politic l-au făcut să se teamă de propria sa viziune. Eu prefer să merg mai departe cu logica în felul următor. În vremurile de demult nu exista decât lumea, trăită în mod nemijlocit. Acum avem reprezentarea – daţi-mi voie să sparg cuvântul, reprezentarea – lumii. Nu este un înlocuitor al acestei lumi primitive şi simple, ci o accentuare, o îmbogăţire, o ironizare şi o rezumare a ei. În ea trăim astăzi. O lume monocromă devenită tehnicoloră, un difuzor spart devenit sistem cuadrofonic. Este oare o pierdere pentru noi? Nu, este o cucerire, o victorie.

În concluzie, permiteţi-mi să afirm că lumea celui de al treilea

mileniu este, în mod inevitabil, ineradicabil modernă, că este datoria noastră intelectuală să ne supunem acestei modernităţi, eliminând ca sentimentală şi esenţialmente frauduloasă nostalgia după ceea ce se numeşte în mod greşit „original". Trebuie să pretindem copia, dat fiind că realitatea, adevărul, autenticitatea copiei este cea pe care o putem poseda, coloniza, reordona, în care putem *găsijuissance şi*, în fine, dacă şi atunci când ne vom hotărî, ea este realitatea pe care, pentru că acesta ne este destinul, o vom putea întâlni, înfrunta şi distruge.

Domnilor şi doamnelor, vă felicit, căci întreprinderea dumneavoastră este de o profundă modernitate. Vă doresc să aveţi curajul acestei modernităţi. Criticii ignoranţi vor afirma, fără îndoială, că încercaţi să recreaţi Olde Englande, expresie ale cărei sufixe feminine mi se par deosebit de interesante, dar aceasta este o altă chestiune. Dacă îmi daţi voie, o glumă. Vă spun, în concluzie, că proiectul dumneavoastră trebuie să fie foarte Olde, pentru că în felul acesta va fi nou şi modern! Domnilor şi doamnelor, vă salut!

O limuzină Pitco îl duse pe intelectualul francez până în centrul Londrei, unde îşi cheltui o parte din onorariu pe cizme de cauciuc de la Farlow, muşte de la House of Hardy şi whisky vechi de la Paxton and Whitfield. Apoi îşi luă zborul, tot fără notiţe, via Frankfurt, spre următoarea conferinţă.

Părerile despre Sir Jack Pitman erau numeroase şi arareori compatibile. Era un ticălos grosolan sau un lider înnăscut şi o forţă a naturii? o con-secinţă inevitabilă şi brutală a sistemului de piaţă liberă sau un individ plin de voinţă, care nu îşi pierduse însă umanitatea esenţială? Unii îi atribuiau o inteligenţă profundă, instinctivă, datorită căreia sesiza fluctuatiile pieţei, dar şi senzaţiile acelora cu care venea în contact; alţii îl considerau o brută, încrucişarea opacă dintre bani, orgoliu şi lipsa unei conştiinţe. Unii îl văzuseră întrerupându-şi convorbirile telefonice pentru a-şi prezenta mândru colecţia de porţelanuri Pratt; alţii primiseră telefoane de la el, în timp ce stătea într-una dintre poziţiile preferate pentru negociere, cră-cănat pe closetul de porfir, şi auziseră cum imper-tinenţei lor U se răspundea cu valuri de mânie colonică. De unde toate aceste aprecieri contradictorii? Desigur, existau şi explicaţii divergente. Unii îl considerau pe Sir Jack pur şi simplu prea mare, prea multivalent pentru ca simplii muritori, adesea invidioşi, să îl poată înţelege; alţii bănuiau că dincolo de tehnica sa dominantă se ascundeau fapte necunoscute, a căror ignorare îl

lipsea pe privitor de elemente esenţiale sau constante.

Aceeaşi dualitate îi afecta şi pe cei care îi examinau afacerile. Fie: era un tip căruia îi plăcea riscul, un cartofor, un iluzionist financiar care, timp de o clipă, te convingea că banii sunt reali şi că îi ai sub ochi; exploata fiecare slăbiciune a sistemului de reglementare; îl jefuia pe Petru pentru a-i plăti lui Pavel; era ca un câine turbat, săpând câte o groapă ca să astupe, cu pământul obţinut, groapa pe care tocmai o lăsase în urmă; nu era bun, după cum afirmase nu demult un inspector al Departamentului pentru Comerţ şi Industrie, „nici să administreze un grajd cu melci". Sau: era un întreprinzător cu spirit de aventură, a cărui reuşită şi energie sigur că stârniseră răutatea şi zvonurile printre aceia care erau de părere că afacerile se fac cel mai bine între mici companii dinastice, după venerabilele reguli ale crichetului; era un model de om de afaceri transnaţional, activ pe piaţa modernă globalizată, care, bineînţeles, îşi scădea la minimum veniturile impozabile – cum altfel să poţi rămâne competitiv? Fie: uite cum s-a folosit de Sir Charles Enright pentru a pătrunde în City, l-a cultivat, l-a măgulit şi pe urmă s-a sucit şi l-a atacat, ca să-l dea afară din consiliu în clipa în care Sir Charles a avut primul atac de cord. Sau:

Charlie era de şcoală veche, cumsecade, dar cam lent, firma trebuia scuturată odată de vechituri, pensia care i s-a oferit e mai mult decât generoasă, şi ştiaţi că Sir Jack l-a trimis la şcoală pe fiul mai mic al lui Charlie, pe banii lui? Fie: nimeni dintre cei care au lucrat cu el n-a avut vreodată ceva rău de spus despre el. Sau: trebuie să recunoaşteţi că Pitman a fost întotdeauna un maestru în ale înşelătoriei şi afacerilor tainice.

Chiar şi un obiect aparent lipsit de ambiguitate precum Pitman House, realitatea arhitectonică de douăzeci şi patru de etaje, din oţel şi sticlă, mes-teacăn şi frasin dăduse naştere unor interpretări diferite. Amplasarea ei într-o porţiune decupată din zona verde de la nord-vest de Londra era o dovadă de abilitate în domeniul reducerii costurilor sau proba că lui Sir Jack îi era o frică de moarte să se amestece cu greii din City? Anga-jarea lui Stater, Grayson & White demonstrase slăbiciunea în faţa toanelor arhitecturale sau înţelepciunea investiţiilor? Una dintre întrebările cele mai importante era: Pitman House îi aparţinea într-adevăr lui Jack Pitman? Poate că plătise pentru construirea ei, dar se auzeau zvonuri că ultimul val al recesiunii îl prinsese întinzându-se mai mult decât îi era plapuma şi că trebuise să

meargă cu cenuşă în cap la o bancă din Franţa, care să îi faciliteze vânzarea şi reînchirierea. Dar, chiar dacă toate acestea erau adevărate, ele puteau fi. interpretate în două moduri: fie compania Pitco fusese decapitalizată, fie Sir Jack era, ca de obicei, cu un pas înaintea tuturor, conştient că numai proştii îşi blocau capitalul în active inutile precum clădirile ca nişte nave amiral.

Chiar şi cei care îl detestau pe proprietarul (sau chiriaşul) lui Pitman House erau de acord că se pricepea să facă lucrurile aşa cum trebuia. Sau măcar să îi pună pe alţii să le facă, şi iată-l, dedesubtul candelabrului, întorcându-se câte puţin către fiecare dintre membrii Comitetului de Coordonare, azvârlind ordine. Jurnaliştii specializaţi în portrete, mai ales cei de la ziarele proprii, menţionau adesea uşurinţa cu care se mişca acest bărbat masiv, iar despre Sir Jack toată lumea ştia că îşi expri-mase dorinţa de a învăţa să danseze tango. El însuşi se compara, în momente ca acestea, cu un pistolar, răsucindu-se să tragă înaintea tinereilor cu caş la gură. Sau poate cu un îmblânzitor de lei, pocnind din bici în semicercul de feline mârâind? Sceptic impresionată, Martha îl urmărea acum instruindu-l pe Conceptualist:

— Jeffrey, un studiu, te rog. Primele cincizeci de caracteristici asociate cuvântului Anglia de către posibilii clienţi pentru Destinderea de Calitate. Vreau seriozitate în alegerea grupului ţintă. Să n-aud de puştani şi de trupele lor preferate.

— Din ţară? Din Europa? Din lume, Sir Jack?

— Jeffrey, doar mă cunoşti. Din lume. Cu bani. Mulţi. Include-i şi pe marţieni în sondaj, dacă crezi că au bani de bilet.

Aşteptă ca hohotele de apreciere să se potolească.

— Doctore Max, vreau să-mi afli cât ştie lumea. se răsucea din nou, bătându-se simbolic cu degetul mijlociu peste tocul pistolului, când doctorul Max îşi drese glasul. Istoricul Oficial fusese anga-jat de curând, iar Martha îl vedea pentru prima dată: bine clădit, în sacou de tweed, cu eşarfă la gât şi o atitudine lasciv impertinentă.

— Aţi putea fi mai c-xact, Sir Jack?

Urmă o tăcere grea, timp în care Sir Jack îşi reformulă comanda.

— Ce ştiu oamenii… află.

— Asta în ţară, în Europa sau în lume?

— În ţară. Ce nu se ştie acasă, pe restul lumii n-o doare nici în fund să afle.

— Dacă nu vă supăraţi, Sir Jack – deşi Martha vedea deja din

încruntătura melodramatică a patronului că da, se supărase foarte tare –, asta e o precizare f-foarte am-amplă.

— De-aia primeşti şi un salariu suficient de amplu. Jeff, ghidonează-l pe doctorul Max, te rog. Acum, Marco, va trebui să faci cinste numelui pe care îl porţi.

Administratorul de Proiect ştia că trebuie să aştepte explicitarea. Sir Jack chicoti, apoi lansă şi poanta.

— Marco Polo.

Încă o dată, Administratorul de Proiect, ca şi cum i-ar fi dat instrucţiuni doctorului Max, răspunse doar printr-o privire albastră, obraznic-supusă. Sir Jack se apropie de ceea ce botezase Masa de Campanie, lăsând să se înţeleagă că întrunirea intrase într-o fază nouă. Dintr-o singură mişcare a mâinii cărnoase îşi adună trupele împrejur. Martha stătea cel mai aproape, iar el îşi aşeză degetele pe umărul ei.

— Aici nu discutăm despre un parc de distracţii, începu el. Nu vorbim despre un muzeu. Şi nici despre Disneyland, Expoziţia Mondială, Festivalul Britanic, Legoland sau Parcul Asterisc. Williamsburgul coloniştilor? Scuzaţi-mă, câţiva curcani bătrâni cocoţaţi pe un gard de uluci, în timp ce o mână de actori şomeri îţi servesc terci în farfurii de tablă şi te lasă să plăteşti cu carte de credit. Nu, domnilor – şi vorbesc metaforic, mă înţelegeţi, fiindcă, în gramatica mea, masculinul îmbrăţişează şi femininul, tot aşa cum şi eu parcă o îmbrăţişez pe domnişoara Cochrane –, deci domnilor, vom face un salt în timp. Noi nu vânăm turişti de doi bani. A venit timpul să uimim lumea. îi vom oferi mult mai mult decât poate cuprinde cuvântul Divertisment; poate că nici măcar expresia Destindere de Calitate, oricât aş fi eu de mândru de ea, nu e suficient de adecvată pe termen lung. Noi vom oferi realitatea însăşi. Te îndoieşti, Mark?

— Într-un singur sens, Sir Jack. Am înţeles de la amicul franţuz de mai ieri că… în fine, chestia aia cu oamenii care preferă copia originalului. Nu asta facem?

— Of, Mark, sunt clipe când mă faci să simt că nu sunt englez, deşi Anglia e însuşi aerul pe care îl respir ca să trăiesc.

— Adică… se bâlbâi Mark, luptându-se cu nişte amintiri de şcolar, ceva în sensul că nu ne putem apropia de original decât prin intermediul copiei. Cam ca Platon? adăugă el, pentru sine, dar şi apelând la ajutorul celorlalţi.

— Călduţ, Mark, te apropii, Îmi dai voie să te ajut să parcurgi şi

ultimii metri? Hai să încercăm. Îţi place la ţară, Mark?

— Sigur. Da. Îmi place. Îmi place destul de mult. Adică îmi place să călătoresc cu maşina prin ţară.

— Eu am fost de curând la ţară. La ţară, subliniez. Nu vreau să profit de poziţia mea superioară, dar aici toată chestia e să mergi la ţară, nu să treci cu maşina prin ea. Lucru pe care îl spun în fiecare an, la adunarea generală a Asociaţiei Hoinarilor. Dar chiar şi aşa, Mark, atunci când mergi cu maşina prin ţară, presupun că, în felul tău modest şi ne-atent, îţi place cum arată?

— Da, răspunse Administratorul de Proiect. Îmi place cum arată.

— Şi îţi place, presupun, pentru că ţi se pare un model al naturii?

— Se poate spune şi-aşa.

Mark n-ar fi spus-o aşa, dar era conştient că fusese de-acum inclus de către patronul său în varianta mai agresivă a dialogurilor socratice.

— L-ar natura a făcut peisajul de la ţară, tot aşa cum omul a construit oraşele?

— Mai mult sau mai puţin, da.

— Mai mult sau mai puţin nu, Mark. Acum câteva zile stăteam pe un deal, privind în jos la câmpul vălurit, care trecea pe lângă un pâlc de copaci, pentru a se opri la marginea râului şi, în timp ce stăteam aşa, la picioarele mele s-a mişcat un fazan. Tu, ca unul care e în trecere prin ţară, ai fi crezut că Doamna Natură îşi face datoria ca de obicei. Eu însă ştiu mai bine, Mark. Dealul e un tumul din Evul Mediu, câmpul vălurit un vestigiu de agricultură saxonă, pâlcul e pâlc doar pentru că mii de alţi copaci au fost tăiaţi, râul e un canal, iar fazanul a fost crescut de un paznic de vânătoare. Noi schimbăm totul, Mark, copacii, recoltele, animalele. Şi acum, urmăreşte-mă şi mai departe. Lacul pe care îl întrezăreşti la orizont e un lac de acumulare, dar când va avea câţiva ani vechime, când peştii vor înota în el şi păsările migratoare îşi vor fi făcut pe el loc de popas, când linia copacilor se va fi reaşezat şi bărci mititele vor încebl să îl străbată în sus şi-n jos, când se vor întâmpla toate acestea, el va deveni, victorios, un lac, pricepl? El devinc realitate.

— Asta voia să spună amicul franţuz?

— Pe mine unul m-a dezamăgit. Am cerut la Plăţi să-i dea dolari în loc de lire sterline şi să-i anuleze cecul dacă protestează.

— Lirele fiind realitatea, iar dolarii copia, dar după o vreme,

realitatea devine copie?

— Foarte bine, Mark, foarte bine, Un raţionament demn de Martha, dacă-mi dai voie să te laud. Strânse umărul Consultantului Special.

— Dar destul cu duelurile. Problema de care trebuie să ne ocupăm este: unde.

Pe Masa de Campanie fusese desfăşurată o hartă a Insulelor Britanice. Comitetul de coordonare al lui Sir Jack privi comitatele care compuneaujocul de puzzle, întrebându-se dacă era mai bine să aibă dreptate în totalitate sau să se înşele cu desăvârşire. Probabil niciuna, nici alta. Plimbându-se prin spatele lor, Sir Jack le oferi o mână de ajutor.

— Anglia, după cum a observat marele Wiliielm şi pe urmă mulţi alţii, e o insulă. De aceea, dacă privim serios lucrurile, dacă vrem să oferim oamenilor realitatea însăşi, va trebui ca, la rândul nostru, să căutăm o preţioasă nu ştiu ce, pe o nu-ştiu-cum de argint.

Se uitau la bartă ca şi cum cartografia ar fi fost o invenţie proaspătă şi îndoielnică. Aveau de ales fie între prea multe variante, fie între prea puţine. Poate era nevoie de un salt conceptual nebunesc.

— Nu te gândeaţi, cumva… la Scoţia, nu?

Un oftat greu, branhial, arătă că nu, cap-sec.

Sir Jack nu se gândea la Scoţia.

— Scilly?

— Prea departe.

— Insulele Normande?

— Prea franceze.

— Insula Lundy?

— Adu-mi aminte.

— Celebră pentru pinguini.

— Ah, dă-i dracului de pinguini, Paul, pentru numele lui Dumnezeu. Şi nici mlaştinile din estuarul Tamisei.

Oare la ce se gândise? Anglesey ieşea din discuţie. Isle of Man? Planul lui Sir Jack era de a construi propria lui insulă, nu departe de coastă. Nu era ceva neobişnuit pentru el. Ţinând cont de faptul că la el nimic nu era neobişnuit, cu excepţia cazurilor când nu dorea aceasta.

— Uite-o, spuse el, iar pumnul strâns coborî ca o ştampilă pe un paşaport.

— Insula Wight, răspunseră ceilalţi într-un cor sugrumat.

— Exact. Uitaţi-vă la ea, cuibărită în pântecele moale al Angliei. Scumpetea. Frumuşica de ea. Uitaţi-vă la forma ei. Romboidală ca un diamant pur, asta m-a izbit la ea de prima dată. Un diamant pur. Un giuvaier. O scumpete.

— Cum este, Sir Jack?

— Cum e? E perfect amplasată pe hartă, asta e. Ai fost acolo vreodată?

— Nu.

— Vreunul din voi?

Nu; nu; nu; nu şi nu. Sir Jack ocoli pe partea opusă a hărtii, îşi aşează palmele deasupra munţilor Scoţiei, cu faţa către semicercul de subalterni.

— Şi ce ştiţi despre ea?

Se uitară unul la altul. Sir Jack continuă.

— Daţi-mi voie să vă risipesc ignoranţa, atunci. Spuneţi-mi cinci evenimente istorice legate de Insula Wight.

Tăcere.

— Spuneţi-mi unul. Doctore Max?

Tăcere.

— Nu-i perioada dumitale, nu? Ho, ho! Bine. Spuneţi-mi cinci clădiri celebre de pe insulă, înregistrate ca patrimoniu şi a căror renovare ar putea crea frecuşuri cu Cultura.

— Osborne House, replică doctorul Max, ca la un concurs de cultură generală.

— Foarte bine! Doctorul Max câştigă uscătorul de păr. Mai spuneţi-mi patru.

Tăcere.

— Bine. Spuneţi-mi cinci specii cunoscute şi rare de plante, animale sau păsări, al căror habitat ar putea fi pus pericol de sfintele noastre buldozere. Tăcere.

— Bine.

— Cowes Regatta, sugeră brusc un glas.

— Ah, mişcarea fagocitelor. Foarte bine, Jeff-Dar nu cred că intră la păsări, plante, clădiri de patrimoniu sau evenimente istorice. Altele?

Tăcere prelungită.

— Bine. Ba nu, perfect.

— Dar, Sir Jack… nu e plină de locuitori?

— Nu, Mark, nu e plină de locuitori. E plină de viitori angajaţi

recunoscători. Dar mulţumesc pentru că te-ai oferit să îţi pui curiozitatea la încercare. Marco Polo, cum ziceam. Hai, la drum. Să-mi aduci rezultatele în două săptămâni. Înţeleg că pe insulă există o pensiune celebră pentru preţurile ei mici.

— La zi, ce crezi? întrebă Paul, în timp ce şedeau într-un mic restaurant, la niciun kilometru depărtare de Pitman House.

Martha avea dinainte un pahar mare cu apă minerală, el un pahar cu picior, plin cu un vin alb, anormal de galben. În spatele lui, pe lambriurile băiţuite ca să pară din stejar, atârna o gravură în care doi câini se comportau ca nişte fiinţe umane; în jurul lor, oameni în costume negre schelălăiau şi lătrau.

Ce credea? în primul rând i se părea surprinzător că tocmai el fusese acela care o invitase primul să bea ceva împreună. Martha căpătase suficientă experienţă în a anticipa mişcările din birourile cu personal predominant masculin. Mişcări şi nemişcări. Perniţele grase ale mâinii lui Sir Jack se aşezaseră încărcate de semnificaţii pe umărul ei în momentele de elucidare profesională, dar atingerea transmitea mai degrabă o poruncă decât o dorinţă – chiar dacă dorinţa nu era complet exclusă. Tânărul Mark, Administratorul de Proiect, îşi arunca privirile albastre spre ea într-un fel pe care îl recunoştea ca fiind mai mult o oglindire a propriei persoane; avea să fie un flirt fără urmări. Doctorul Max – da, împărţiseră nu o dată un sandviş pe veranda care dădea spre mlaştina artificială, dar doctorul Max era delicios şi transparent interesat de doctorul Max, iar atunci când nu era, Martha Cochrane se îndoia că ea ar fi fost specia lui favorită. De aceea, se aşteptase la o deschidere din partea lui Jeff, atleticul, voinicul, căsătoritul Jeff, cu scăunelul de copil instalat în Jeep, cu siguranţă el avea să fie primul care să murmure o invitaţie furişă, hai-să-bem-ceva-după-program. În grădina zoologică a orgoliilor de la Pitman House, îl trecuse cu vederea pe Paul, sau îl luase drept o mână tăcută de paie, care se scutura din când în când. Paul, ascuns în spatele laptopului, scribul mut, Captatorul de Idei care lustruia banalităţile nichelate ale lui Sir Jack, adunându-le pentru posteritate, sau măcar pentru vreo viitoare Fundaţie Pitman.

— Cecred?

Credea, în acelaşi timp, că era o capcană: Paul, birocratul care încerca să afle ce gândeşte, în beneficiul lui Sir Jack sau al altcuiva.

— A, nu cred că are importanţă. Eu sunt doar

Cinicul Desemnat. Nu fac decât să reacţionez la ideile altora. Tu ce crezi?

— Eu sunt doar Captatorul de Idei. Captez idei.

Nu le am pe ale mele.

— Nu cred.

— Ce părere ai despre Sir Jack?

— Dar tu ce părere ai despre Sir Jack? Pion la D4, pion la D4, negrul copiază albul, până când albul face o variaţie. Variaţia lui Paul veni prin surprindere.

— Îl consider un om de familie.

— Ciudat. Mie întotdeauna mi s-a părut că expresia asta e oximoronică.

— În adâncul inimii, e un om de familie, repetă

Paul. Ştii, are o mătuşă bătrână undeva, într-un azil. O vizitează cu regularitate.

— Părinte mândru, soţ devotat? „" Paul o privi ca şi cum şi-ar fi păstrat în mod pervers atitudinea de serviciu şi în afara orelor de program.

— De ce nu?

— De ce?

— De ce nu?

— De ce?

Pentru moment, pat. Captatorul de Idei era cu aproape cinci centimetri mai scund decât ea, care măsura un metru şaptezeci şi şapte, şi mai tânăr cu câţiva ani; un chip palid, rotund, ochi cenuşii şi sincer în spatele ochelarilor care nu-i dădeau un aer studios sau de tocilar, doar un bărbat cu probleme de vedere. Îşi purta costumul cu o oarecare stângăcie, de parcă altcineva i l-ar fi ales, învârtindu-şi paharul pe cartonaşul cu personaje din Dickens. Vederea periferică îi spunea că, atunci când nu se uita la el, o fixa atent cu privirea. Era oare din timiditate sau din calcul – poate că intenţionat o lăsase să observe? Martha oftă interior:

În ziua de astăzi, lucrurile simple erau arareori simple.

Oricum, aşteptă. Se deprinsese să tacă bine. Trecuse multă vreme de când fusese învăţată – mai mult printr-un proces de osmoză socială, decât de către cineva în mod special – că făcea parte din îndatoririle unei femei să îi ajute pe bărbaţi să se deschidă, să se relaxeze; atunci te distrau, îţi povesteau despre lume, îţi împărtăşeau

gândurile lor tainice şi, în fine, se însurau cu tine. Când împlinise treizeci de ani, Martha ştia deja că era un sfat foarte prost. În cele mai multe cazuri, nu făceai decât să le oferi posibilitatea să te plictisească; iar ideea că ţi-ar fi putut împărtăşi gândurile lor tainice era o naivitate. Cei mai mulţi nici nu aveau aşa ceva.

De aceea, în loc să încurajeze dinainte conversaţia masculină, rămânea retrasă, savurând forţa tăcerii. Unii erau stânjeniţi. Pretindeau că astfel de tăceri erau în mod intrinsec ostile. îi spuneau că manifestă o agresivitate pasivă. O întrebau dacă este feminiată, termen folosit nu ca o descriere neutră şi cu atât mai puţin ca o laudă.

— Dar n-am spus nimic, replică ea.

— Nu, dar îţi simt dezaprobarea, îi spusese unul. Un altul, beat după cină, se întorsese către ea cu trabucul în gură şi cu privirea grea de furie:

— Ai impresia că nu există decât două feluri de bărbaţi, nu, cei care au spus deja o tâmpenie şi cei care urmează să spună o tâmpenie. Du-te dracului.

În consecinţă, Martha nu avea de gând să se lase scoasă din tăcerea ei de un băietan cu priviri piezişe, cu un pahar de vin gălbui dinainte.

— Tata cânta la oboi, rosti el în cele din urmă. Adică, nu era muzician profesionist, dar cânta destul de bine, într-o orchestră de amatori. Mă târa după el prin biserici îngheţate şi prin săli de concerte, duminica după-amiaza. Serenada pentru coarde de Mozart, iar o luăin de la capăt. Şi uite-aşa. iartă-mă, asta n-are nicio importanţă. Mi-a spus o dată o poveste despre un compozitor sovietic, nu-mi mai aduc aminte care. Era pe timpul războiului, cel pe care l-au numit Marele Război pentru Patrie. împotriva nemţilor. Toată lumea trebuia să contribuie, de aceea Kremlinul le-a comunicat compozitorilor că trebuie să scrie ceva care să încurajeze poponil şi să îl ajute să scape de agresor. Nu muzica aia artistică, zice Rremlinul, ne trebuie muzică pentru popor, care să vină din popor.

Şi uite-aşa, compozitorii au fost trimişi în regiuni diferite şi li s-a spus să vină înapoi cu suite vesele de muzică populară. iar cel despre care îţi povestesc a fost expediat undeva în Caucaz, sau aşa cred, în orice caz, într-una din regiunile pe care Stalin încercase să le şteargă de pe faţa pământului cu câţiva ani înainte, ştii doar, colectivizarea, epurările, purificarea etnică, foametea, ar fi trebuit să spun asta de la

bun început. În fine, tipul a umblat o vreme căutând melodii populare, scripcari bătrâni care cântă pe la nunți și altele de felul ăsta. Și ce crezi că a descoperit? Că nu mai exista muzică populară autentică! Vezi tu, Stalin distrusese toate satele, împrăștiindu-i pe țărani în cele patru vânturi și distrugându-le, în același timp, muzica.

Paul sorbi din vin. Făcea o pauză sau își încheiase povestea? Era un alt lucru pe care femeile trebuiau să îl știe în societate: când termină bărbații de povestit. De cele mai multe ori, nu era o problemă, dat fiind că finalul era izbitor; ori naratorul pufnea dinainte în râs, ceea ce constituia un alt semn sigur. Martha decisese mai demult să nu râdă decât la lucrurile care i se păreau amuzante. Părea un principiu normal, dar numeroși bărbați îl găseau respingător.

— Deci, compozitorul avea o problemă. Nu se putea întoarce la Moscova ca să spună: mă tem că Marele Conducător a distrus, din greșeală, toată muzica din regiune. N-ar fi fost un lucru înțelept. În schimb, a inventat câteva cântece populare noi. Pe urmă, pornind de la ele, a scris o suită, pe care a dus-o Moscovei. Și misiunea a fost îndeplinită.

O nouă înghițitură, urmată de o privire piezișă aruncată Marthei, care o interpretă ca pe un semn că povestea se încheiase. Ceea ce i se confirmă când Paul spuse:

— Mă intimidezi puțin, mă tem.

În fine, poate era mai bine așa decât o brută cu chipul congestionat și dinți suspect de egali, care s-o înghesuie într-un colț, spunându-i pe un ton de tachinare poznașă:

— Sigur, ceea ce vreau în realitate e să ți-o trag de să-ți sară capacele.

Da, era mai bine. Dar și replica asta o mai auzise. Poate că trecuse de vârsta la care mai putea spera în noi începuturi și nu-i rămăseseră decât cele cunoscute.

Vocea îi sună în mod deliberat aspru:

— Vrei să spui că Sir Jack seamănă puțin cu Stalin?

Paul o privi stupefiat, de parcă l-ar fi pălmuit.

— Ce?

Apoi își roti privirea prin restaurant, ca și cum ar fi căutat un spion KGB.

— Credeam că asta e morala povestirii.

— Doamne ferește, nu, de unde…

— Habar n-am, rosti Martha zâmbind.

— Pur şi simplu, mi-am adus aminte de ea.

— Lasă.

— Dar nu se poate face comparaţie…

— Lasă.

— Vreau să zic, ca să luăm doar un aspect simplu.

Anglia de azi e departe de a fi Rusia sovietică din vremea aceea…

— N-am zis o vorbă.

Tonul tot mai moale al glasului ei îl încurajă să ridice ochii, chiar dacă nu până la a o privi în faţă. Se uită pe lângă ea, în câteva încercări repetate, mai întâi într-o parte, apoi în cealaltă. Încet, temător ca un fluture, privirea i se aşeză pe urechea ei dreaptă. Martha era derutată. Se obişnuise atât de mult cu planurile şi schemele complicate, cu complicitatea directă şi mâinile îndrăzneţe, că simpla timiditate o cuceri.

— Şi care a fost reacţia?

— Ce reacţie?

— Când şi-a dus piesa folclorică la Moscova şi a interpretat-o. Presupun că asta e poanta adevărată, nu? 1 se ceruse să compună muzică patriotică, una care să îi inspire pe muncitori şi pe ţăranii care mai rămăseseră după toate epurările şi după foamete şi tot restul, aşa că a compus muzica, una complet inventată, care a fost la fel de folositoare şi de înălţătoare ca aceea pe care ar fi cules-o, dacă ar mai fi existat? Presupun că asta e adevărata întrebare.

Complica prea mult lucrurile, era conştientă.

Nu, bătea câmpii. Nu vorbea aşa în mod obişnuit. Dar îl oprise din drum. Paul îşi coborî privirea de pe urechea ei şi se retrase în dosul ramelor ochelarilor. Era încruntat, dar mai mult împotriva lui însuşi decât a ei.

— Istoria nu relatează, spuse el.

Uf! Bravo, Martha. Ai scăpat cu viaţă şi de data asta.

Istoria nu relatează.

Îi plăcuse felul în care nu reuşise să îşi amintească numele compozitorului. Şi dacă fusese trimis în Caucaz sau în altă parte.

Doctorul Max era, dintre toţi teoreticienii, con-sultantii şi aplicatorii adunaţi, cel care prinsese cel mai greu principiile şi cerinţele Proiectului. Faptul fusese pus iniţial pe seama

izolaţionismului său academic – dar doctorul Max fusese selectat tocmai pentru că nu mirosea a sală de lectură. Întotdeauna se deplasase cu lejeritate între catedră şi studiourile de radio; era versat în organizarea de jocuri de televiziune şi îşi spunea pe numele mic cu vreo zece dintre realizatorii de emisiuni, care îi lăsau cu seninătate timp să îşi desfăşoare argumentaţiile îndrăzneţe şi controversate. Chiar dacă arăta ca un orăşean get-beget, scria articole pentru rubrica „Note despre natură" a ziarului *The Times*, sub pseudonimul demult decriptat de Şoarecele de Ţară. În materie de vestimentaţie, preferinţele i se îndreptau către costumele din tweed, cu veste la culoare, din piele de căprioară, puse în evidenţă de eşarfele cu etichete cunoscute;

era unul dintre favoriţii rubricilor de tipul „Celebritatea zilei". Indiferent cât i se sălta cracul pantalonului în timp ce stătea ostentativ relaxat printre capcanele viclene ale mobilierului din studiourile TV, nu i se vedea niciodată gamba descoperită. El reprezenta opţiunea ideală.

Prima dovadă de naivitate tactică o dăduse atunci când întrebase unde se găseşte biblioteca Proiectului. Cea de a doua fusese atunci când împărţise copii ale articolului publicat în *Leather Trash* sub titlul: „Prinţul Albert purta un Prinţ Albert1?

— Studiu hermeneutic de arheologie a penisului".

1. Redingotă lungă, la două rânduri (n.tr.).

Mai gravă era tendinţa sa de a i se adresa lui Sir Jack în faţa Comitetului de Coordonare cu o fami-Haritate pe care nici Cinicul Desemnat nu ar fi riscat-o. Fusese apoi interpretarea – după părerea unora – mult prea personalizat homoerotică a sărutului schimbat de Nelson şi Hardy, avansată în timpul sesiunii de brainstorming asupra marilor eroi englezi. Sir Jack adusese rapid ziarele de familie la ordine, înainte de a-l invita pe doctorul Max să-şi vâre eşarfa în cur şi să se ducă dracului, recomandare neînregistrată în minuta întrunirii.

Lui Jeff îi displăcea noul său rol de paznic al Istoricului Oficial, în primul rând pentru că îi displăcea Istoricul Oficial. De ce trebuia ca doctorul Max să facă parte din Conceptualizare, doar pentru că asta îl amuza pe Sir Jack? Jeffnu era de părere că reţinerea lui era consecinţa unor prejudecăţi homofobe, ci mai degrabă dintr-o prejudecată împotriva categoriei de dandy, a egoiştilor uşuratici, a celor care îl priveau ca pe un tolomac masiv, greoi şi încet la minte, şi care

obişnuiau să îl întrebe, pe un ton care se voia spiritual, cât conceptualizase peste weekend. La astfel de întrebări, Jeff răspundea întotdeauna direct, literal, ceea ce nu făcea decât să întărească bănuielile doctorului Max. Dar trebuia fie să se împace cu situaţia, fie să îl sugrume pe individ.

— Max, dacă îmi dai voie.

Se aflau în Oază, o zonă a Casei Pitman plină cu ferigi, palmieri şi căderi de apă, care avea, probabil, la bază şi o teorie arhitecturală. Fără îndoială că îi lipsea simţul metaforei, dar sunetul apei curgătoare îi dădea întotdeauna lui Jeffsenzaţia că trebuie să urineze. Acum stătea privind în jos la Istoricul Oficial, la mustăcioara lui ridicolă, la lanţul de ceas care îi dădea un aer de proxenet, la vesta aia de onanist de televiziune, la manşetele de şmecher.

Istoricul Oficial privi în sus la Jeff, la umerii lui de taur, la faţa lungă de cal, la părul de măgar şi ochii lucioşi de oaie. Se postaseră incomod, ca şi cum un coregraf i-ar fi spus lui Jeff să îl ia pe după umeri pe doctorul Max cu un aer camaraderesc, dar niciunul nu se putea hotărî să facă sau să accepte gestul.

— Max, uite ce e.

Jeffincerca un sentiment de stânjeneală. Niciodată nu ştia de unde să înceapă. Sau, mai degrabă, de fiecare dată constata că trebuia să înceapă de la un nivel al premiselor mai scăzut decât până atunci.

— Cred că venirea aici ţi-a schimbat ritmul vieţii.

— A, n-aş zice, replică doctorul Max într-o dispoziţie generoasă. Sunt printre voi unul sau doi indivizi pe care i-aş fi p-primit la cursurile pentru studenţii m-maturi.

— Nu, nu asta am vrut să spun, Max. Spuneam că ritmul s-a intensificat, nu că a slăbit.

— A, da. Înţeleg, iar am făcut vreo poznă. Bine, instruieşte-mă.

Conceptualistul făcu o pauză. Doctorul Max, cum îi plăcea să i se spună la televiziune, combinând în felul acesta modul de adresare politicos cu cel familiar, stătea pregătit dinaintea lui, gata să sară la cea mai mică ocazie.

— Să spunem aşa: eşti Istoricul nostru Oficial. Eşti responsabil, cum s-ar zice, cu istoria noastră. Mă urmăreşti?

— Limpede că l-lumina zilei, până aici, dragul meu Jeff.

— Bun. Obiectivul istoriei noastre – şi accentuez, al istoriei noastre – este de a-i face pe vizitatori, pe cei care vor cumpăra ceea ce

în prezent se numeşte Destinderea de Calitate, să se simtă mai bine.

— Mai bine. A, străvechile dileme etice, ce capcane! mai bine. Adică?

— Mai puţin neştiutori.

— Exact. De aceea am fost n-numit eu, presupun.

— Max, ţi-a scăpat verbul.

— Care?

— Să se simtă. Vrem să se *simtă* mai puţin neştiutori. Dacă sunt sau nu, asta e o altă chestiune, care nu mai ţine de noi.

Doctorul Max îşi vârâse degetele mari în buzunarele vestei de un maro cenuşiu ca blana de cârtiţă, gest care indica privitorilor un scepticism plin de umor. Jeff l-ar fi strâns de gât bucuros, dar făcu eforturi să continue.

— Important este că majoritatea oamenilor nu doresc ceea ce tu şi colegii tăi consideraţi a fi istorie – cea pe care o citim din cărţi – pentru că nu ştiu cum să reacţioneze faţă de ea. Personal, înţeleg foarte bine. îi înţeleg pe ei, adică. Am încercat şi eu să citesc câteva cărţi de istorie şi, chiar dacă nu sunt destul de inteligent ca să mă înscriu la cursurile tale, mi se pare că necazul cu cărţile astea e următorul: fiecare porneşte de la premisa că le-ai citit deja pe toate celelalte. E un cerc închis. N-ai de unde să începi. Ca atunci când cauţi capătul ambalajului la un CD. Ştii cum e? Ai o bandă colorată dejur împrejur, vezi obiectul dinăuntru şi vrei să ajungi la el, dar banda pare să nu aibă niciun capăt, indiferent de câte ori dai cu unghia pe ea.

Doctorul Max scosese – im carnet de notiţe şi stătea cu pixul de argint în mână, pregătit.

— Te superi dacă îmi a apropii imaginea? E foarte sugestivă. Asta cu ambalajul de CD, vreau să zic.

Mâzgăli ceva.

— Da. Şi?

— Şi noi nu vrem ca oamenii să se simtă ameninţaţi. Nu îi insultăm pentru ignoranţa lor. Noi lucrăm cu ceea ce deja înţeleg. Şi poate mai adăugăm câte ceva. Dar nimic atât de important încât să nu fie binevenit.

— Şi, după ce mi-am reamplasat eşarfa la indicaţiile ilustrului nostru conducător, pot să întreb solipsistic care ar fi rolul organului superior, anume al Istoricului Oficial, hiăuntrul căruia i s-a poruncit eşarfei să se instaleze?

Suspinul lui Jeff sună ca un zgomot venit de pe terenul de instrucţie. Un tâmpit cu fraze pompoase – tot ce putea fi mai rău.

— Istoricul se află aici ca să ne spună câtă istorie ştiu deja oamenii.

— Aşa, spuse doctorul Max cu langoare profesională.

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu, Max, lumea n-o să se scobească de bani ca să înveţe lucruri noi. Dacă vrea asta, se duce la o bibliotecă, dacă o mai fi vreuna deschisă. La noi o să vină ca să se bucure de ceea ce ştie deja.

— L-ar treaba mea este să vă spun ce ştie.

— Bună dimineaţa, doctore Max, bună dimineaţa. (în spatele lor, un ventilator nevăzut mişca frunzele palmierilor.) Şi încă un sfat, dacă-mi dai voie.

— C-cu plăcere, imită doctorul maniera unui student începător.

— Prea mult parfum. Nimic personal, mă înţelegi. Mă gândesc la Preşedinte.

— Mă bucur că ai observat. *Eau de toilette*, desigur. Petersburg. Poate-ai ghicit? Nu? Mi s-a părut potrivită, cumva.

— Adică eşti un rus deghizat?

— Ho, ho, Jeff, grozav îmi place când te prefaci că nu înţelegi. Evident, vrei să îţi explic.

Jeff ridică ochii spre tavanul atriumului, dar prea târziu; doctorul Max făcuse deja trecerea de la student la profesor.

— Tainele marilor *parfumiers* au fost întotdeauna, după cum probabil că ştii, păzite cu străşnicie. Înmânate din tată în fiu în cadrul unor ceremonii secrete, scrise încifrat, dacă erau vreodată puse pe hârtie. Dar – închipuie-ţi – o schimbare a modei, o verigă a lanţului ruptă, un deces prematur şi totul se pierdea, dispărând pentru totdeauna. Este catastrofa neobservată de nimeni. Citim despre trecut, îi ascultăm muzica, vedem imaginile grafice, dar nările noastre nu se pun niciodată în funcţiune. Gândeşte-te numai ce poartă de intrare ar reprezenta pentru studenţi dacă ai putea să scoţi dopul unui flacon şi să spui:

Versailles-ul mirosea aşa, Vauxhall Gardens aşa. Îţi aminteşti ce au scris ziarele despre descoperirea de la Grasse, acum doi ani?

În mod evident, Jeff nu îşi amintea.

— Cartea combinaţiilor din coşul de fum înfundat? Atât de romantic, încât părea de necrezut. Părţile componente şi proporţiile a

numeroase parfumuri uitate, descrise într-o manieră descifrabilă. Fiecare identificat printr-o literă din alfabetul grec care corespundea unei liste aflate deja în muzeul din localitate. Fără îndoială, scrise de aceeaşi mână. l-ar acesta, acesta – doctorul Max îşi răsuci gâtul în direcţia lui Jeffeste Petersburg, un parfum purtat ultima oară de cine ştie ce aristocrat de la curtea ţarului, acum două secole. Incitant, nu?

Şi, fiindcă Jefi se arăta vizibil neincitat, doctorul Max îi oferi o comparaţie utilă.

— E ca şi cum savanţii ar putea clona animale dispărute de pe planetă acum milioane de ani.

— Doctore, replică acesta, pe tine te face să miroşi ca un animal clonat.

— Ideile principale, domnule Polo, asta ne trebuie. Ştii cât mă plictisesc rocile sedimentare şi capetele de săgeţi din cremene.

— Ştiu prea bine, Sir Jack.

Lui Mark îi plăceau asemenea ocazii, exhibiţionismul duelului, spiritul de dominaţie supusă care reieşea. Fără notiţe, fără hârtii, doar cu o serie de idei blonde şi creţe, într-un cap blond şi creţ. Care se dădea în spectacol în faţa celorlalţi, în acelaşi timp fixând reacţiile schimbătoare ale lui Sir Jack. Deşi „fixarea" cerea precizie; în realitate, pătrundeai în cotloanele întunecate ale stărilor lui de spirit ca un miner cu lămpaşul pe terminate.

— Insula, începu el, după cum sublinia Sirlack în urmă cu două săptămâni, e un diamant. Cu alte cuvinte, romboidală. Unii au comparat-o cu un calcan. Treizeci şi cinci de kilometri lungime, douăzeci în punctul de lăţime maximă. Şapte sute de kilometri pătraţi. Fiecare dintre colţuri într-unul dintre punctele cardinale, mai mult sau mai puţin. Pe vremuri a fost legată de restul uscatului, în perioada rocilor sedimentare şi a săgeţilor cu vârf de cremene. Aş putea afla, dar oricum, a fost înainte de inventarea televiziunii. Topografie: amestec de dealuri molcome de calcar şi distopie bungaloidă.

— Mark, iar distincţia asta falsă între Om şi Natură. Te-am avertizat. Şi cuvintele lungi. Cum suna expresia?

— Distopie bungaloidă.

— Atât de nedemocratică. Atât de elitistă. S-ar putea să trebuiască să o împrumut.

Mark ştia că o va face. Era una dintre modalităţile în care Sir Jack făcea complimente. l-ar complimentul acesta îl căutase cu

neruşinare. Până aici, toate bune. Îşi reluă povestirea.

— În mare, terenul e relativ plat. Faleze de stâncă frumoase. M-am gândit că poate Comitetului i-ar plăcea să aibă o amintire.

Din buzunar, scoase un mic far de sticlă, umplut cu straturi de nisip diferit colorat.

— Specialitatea locului. Din Golful Alum. Douăsprezece culori, sau pe-acolo. Uşor de copiat. Nisipul, vreau să zic.

Aşeză farul pe biroul lui Sir Jack, lăsând timp pentru eventualele comentarii. Nu se auzi niciunul.

— În rest, nişte chestii care se cheamă strungi, cam ca nişte râpe, acolo unde torenţii şi-au tăiat drum prin stâncile de calcar, îndreptându-se spre mare. Adeseori folosite de traficanţi, *vide infra*, sau mai degrabă *audi infra*. Floră şi faună: nimic rar sau pe cale de dispariţie. Un amănunt despre veveriţe: nu există decât din cele roşcate, pentru că e o insulă, iar pacostele cenush n-au apucat să prindă vaporul. Dar nu văd pe nimeni care ar putea face scandal din cauza lor. A, da, şi o veste ceva mai proastă, Sir Jack.

Aşteptă ca sprânceana stufoasă, neagră, cu fire cenuşii, să se ridice.

— Au, într-adevăr, pinguini.

— Toată lumea în cor, exclamă Sir Jack: Dă-i dracului de pinguini!

— Aşa, continuă Mark. Ce mai au? A, da, cel mai oribil cappuccino din întreaga ţară. L-am găsit într-o cafenea mică din Shanklin. Merită să păstrăm aparatul, dacă ne propunem să deschidem un muzeu al torturii.

Mark se opri, simţind tăcerea. Idiotule. Ai făcut-o iar. Ştiuse că face greşeala chiar în timp ce deschidea gura. Idiotule. Niciodată nu făceai o glumă după una a lui Sir Jack. Puteai s-o faci înainte, pentru ca el să te depăşească, dar un banc făcut după aceea sugera concurenţă, nu sicofantism. Când avea de gând să înveţe?

— Ce au din ceea ce ne-ar trebui nouă? Câte puţin din toate, aş zice, dar, în acelaşi timp, nimic me ga. Nimic de care să nu ne putem lipsi, la o adică. Aşa. Un castel, destul de frumos: metereze, foişor la intrare, temniţă, capelă. N-are şanţ de apărare, dar putem săpa cu uşurinţă unul. Apoi, un palat regal: Osborne House, evidenţiat de doctorul Max. Stil italian. Opiniile diferă. Doi monarhi care au locuit aici: Carol I, ţinut captiv înainte de a fi executat, şi regina Victoria,

rezidentă în sus-numitul palat, unde a şi murit. Se pot exploata, după părerea mea. Un poet celebru: Tennyson. Câteva vile romane, mozaicuri cunoscute, care mie, la fel ca şi autorităţilor mai înalte în materie, mi s-au părut grosolane, prin comparaţie cu cele europene. Un număr mare de conace din perioade diferite. Câteva biserici parohiale; porţiuni de ziduri pictate, ceva obiecte de artă monumentală din alamă, o serie întreagă de morminte interesante. Multe căsuţe cu acoperiş de stuf, perfecte ca ceainării. Rectific: multe dintre ele sunt deja ceainării, dar suportă îmbunătăţiri. Nicio clădire modernă demnă de menţionat, în afară de Quarr Abbey, de pe la 19 lo, capodoperă a expresionismului secolului douăzeci, combinat cu cărămidă belgiană tip Gaudi, Catalonia, Cordova, Cluny, proiectată de un călugăr benedictin, opinh preluate, după cum ştiţi, din Pevsner. Eu aş recomanda schimbarea destinaţiei.

Ce altceva? Cowes Regatta, într-adevăr, după cum spunea Jeff. Terenul de popice al regelui Carol, terenul de tenis al lui Tennyson. O vie sau două. Ţepuşele. Câteva obeliscuri şi monumente. Două închisori mari, cu tot cu deţinuţi. În afară de construcţia de nave, principala ocupaţie tradiţională a fost traficul. Şi jefuirea epavelor. Acum e turismul. Fără să fie o destinaţie de primă mână, după cum sunt sigur că v-aţi dat seama. Un vechi proverb zice că pe insulă nu există călugări, avocaţi şi vulpi. Tennyson obişnuia să afirme că aerul de aici face zece pence litrul – aş vrea să am câte zece pence, sau câte un litru, pentru fiecare dată când am citit asta. Poetul Swinburne e îngropat aici. Keats a vizitat insula, la fel şi Thomas Macaulay. George Morland, pentru cei interesaţi. H. de Vere Stacpoole, a auzit cineva? Vreo idee? *The Blue Lagoon.7* Nu, mi-am închipuit eu. Romancier, a locuit la Bonchurch. În fine, o să vă bucuraţi să aflaţi că H. de Vere Stacpoole a donat iazul satului Bonchurch, în memoria răposatei sale soţii.

Mark relată această ultimă parte pe un ton neutru, sperând să îi ridice o minge la fileu lui Sir Jack. Nu rămase dezamăgit.

— Umpleţi gaura, izbucni acesta. Turnaţi beton peste el!

Mark trăi clipa de satisfacţie tăcută. Simţea, în acelaşi timp, ceva de ritual lipsit de autenticitate în exclamaţia patronului. Era Sir Jack, jucând rolul lui Sir Jack. Nu că, într-un fel, n-ar fi fost întotdeauna aşa.

— Dar staţi puţin. Cine suntem noi, mă întreb, ca să luăm în derâdere devotamentul unui soţ faţă de soţia lui? Trăim într-o epocă a

cinismului şi asta, domnilor, nu-mi e pe plac. Spune-mi, Mark, nevasta lui Stacpoole a avut parte de o moarte tragică? Zdrobită pe linia de tren? Sau poate violată şi căsăpită de o bandă de sălbatici?

— O să aflu, Sir Jack.

— Ar putea să ne dea o idee. Dumnezeule mare, ar putea fi subiect de film!

— Sir Jack, trebuie să recunosc că, în parte, materialul documentar cu care am lucrat e cam vechi. N-am văzut iazul cu ochii mei. E foarte posibil să fi fost secat cu ani în urmă.

— În cazul ăsta, Marco, o să-l săpăm din nou, rficrcând legenda asta impresionantă. Poate faimoasele veveriţe roşcate au ros un stâlp de telegraf, care a decapitat-o?

În dimineaţa aceasta, Sir Jack era Jolly Jack.

— Rezumă, domnule Polo. Fă-ne un rezumat al călătoriei dumitale exotice.

— Rezum. Am inclus tot istoricul în raport. Sper să fie pe placul doctorului Max. Dar, ca să citez un scriitor pe nume Vesey-Fitzgerald (făcu o micro-pauză, pentru cazul în care Sir Jack ar fi dorit să facă haz de numele învechite, pompoase), „Odată Insula Grădină, acum nu e decât o staţiune turistică". l-ar asta se întâmpla, desigur, cu ceva timp în urmă. Acum…

Se uită la Sir Jack, cerşind laude. Acesta nu îl dezamăgi.

— Acum, dacă pot să îndrăznesc să repet o expresie auzită aici, e o distopie bungaloidă, unde nu poţi să bei nici măcar un cappuccino ca lumea.

— Mulţumesc, Sir Jack, spuse Administratorul de Proiect, făcând o plecăciune în care, dacă doreau, cei de faţă puteau citi ironia. Pe scurt, perfectă pentru noi. Un loc care moare să fie renovat şi îmbunătăţit.

— Excelent.

Sir Jack sună din clopoţel şi un barman îşi făcu apariţia.

— Potter! H. de Vere Potter, ştii sticla aia mag-num de şampanie Krug pe care ţi-am spus s-o pui la gheaţă? Ei bine, du-o la loc în pivniţă. Toată lumea o să bea cappuccino, cu frişca cea mai fină pe care o poţi scoate din aparat.

Un nou pahar, o invitaţie la cină pornind de la premise evident false, un film, alt pahar şi, mult mai târziu decât cu majoritatea bărbaţilor, ajunseră la un punct în care trebuia luată o hotărâre. Sau,

dacă nu, atunci trebuia luată hotărârea dacă o hotărâre mult mai importantă trebuia luată sau nu. Spre mirarea ei, Martha nu simţea niciun fel de nerăbdare, nimic din neliniştea fără stare, psoriazică, conştientă de sine a datelor anterioare când se aflase în aceeaşi situaţie. Cu două seri înainte, o sărutase pe obraz, numai că porţiunea de obraz pe care o alesesc, sau cu care se alesese, fusese colţul gurii; cu toate acestea, nu gândise, aşa cum ar fi gândit altă dată: hotărăşte-te odată, nu mai ezita atâta, sărută-mă sau nu mă săruta. În schimb, ceea ce îi trecuse prin minte suna aşa:

a fost plăcut, chiar dacă te-am simţit aproape ridicat pe vârfuri. Asta însemna tocuri maijoase data viitoare.

Stăteau pe sofa, în apartamentul ei, cu degetele aproape atingându-li-se, lăsând încă loc de scăpare, în caz că se răzgândeau.

— Uite ce e, spuse ea. E mai bine să ştii. Nu mă încurc cu colegii de serviciu şi nu mă întâlnesc cu bărbaţi mai tineri decât mine.

— Doar cu condiţia să fie mai scunzi decât tine şi să poarte ochelari, îi replică el.

— Şi nici cu bărbaţi care câştigă mai puţin decât mine.

— Doar cu condiţia să fie mai scunzi decât tine.

— Nici cu bărbaţi mai scunzi decât mine.

— Doar cu condiţia să poarte ochelari.

— De fapt, n-am nimic împotriva ochelarilor, spuse ea, dar el o sărută înainte de a ajunge la finalul frazei.

În pat, când cuvintele renăscură, Paul constată că mintea îi era ca un burete însetat de fericire, iar limba dezlegată ca la beţie.

— Tu nu m-ai întrebat ce principii am, zise.

— Care?

— A, am şi eu principhle mele. Legate de colegele de serviciu, de femeile mai în vârstă decât mine şi de cele care câştigă mai mult decât mine.

— Da, presupun că ai.

Se simţea mustrată, nu atât pentru atitudinea acaparatoare, cât pentru mojicie.

— Sigur că am. Am principii în favoarea tuturor categoriilor de mai sus.

— Cu condiţia să nu fie mai înalte decât tine.

— Da, asta nu suport cu niciun chip.

— Şi să nu aibă ăă… părul castaniu, tuns relativ scurt.

— Nu, musai să fie blonde.

— Şi să le placă să facă dragoste.

— Nu, eu prefer femeia care face totul mecanic. Erau prostii murmurate încet, dar Martha simţea că nu existau reguli care să interzică anumite subiecte. Simţea că el n-ar fi fost nici şocat, nici gelos, ci că pur şi simplu ar înţelege. Ceea ce rosti în continuare nu era un test.

— Cineva şi-a ţinut odată mâna acolo unde e a ta acum.

— Ticălosul, murmură Paul. Mă rog, un ticălos cu gust.

— Şi ştii ce-a spus?

— Orice om cu cât de puţin suflet ar rămâne mut şi n-ar mai putea spune nimic.

— Linguşirea de precizie, replică ea. Uimitor cât de bine te face să te simţi. Ar trebui să existe în toate ţările şi n-am mai avea atâtea războaie.

— Deci, ce-a spus?

Parcă mâna lui formulase întrebarea.

— A, bănuiesc că se pregătea să spună ceva frumos.

— Linguşirea de precizie.

— Exact. Aproape că îl auzeam gândind. Şi atunci mi-a zis: „Sigur porţi 34C”.

— Ce tâmpit. Ce idiot. îl cunosc? Ea clătină din cap. Nu-l cunoşti.

— Ce tâmpit, repetă el. E evident că porţi 34B. îi trase una cu perna.

Ceva mai târziu, trezit din somn, el spuse:

— Pot să te întreb ceva?

— Răspund la orice întrebare. Promit. Era o promisiune şi faţă de ea însăşi.

— Povesteşte-mi despre căsnicia ta.

— Căsnicia mea?

— Da, căsnicia ta. Eram de faţă la interviu. Eram cel pe care nu l-ai observat. În timp ce dansai cu Sir Jack.

— Păi, dacă nu spui nimănui…

— Promit.

— Întotdeauna îmi îngădui o replică tactică pe interviu. Asta a fost.

— Deci nu trebuie să divorţezi înainte de a te căsători cu mine.

— Cred că sunt şi obstacole mai mari decât ăsta.

— Ca de exemplu?

— Nu prea-mi place să fac dragoste.

Când el se întoarse de la baie, ea îl întrebă:

— Paul, de unde-ai ştiut că port 34B?

— E doar incredibilul meu dar de a înţelege femeile în mod instinctiv.

— Continuă.

— Să continui?

— Iartă-mă. Vreau să spun, în afară de asta.

— Ei bine, poate ai observat că m-am descurcat destul de greu cu descheiatul sutienului. Mă tem că nu m-am putut opri să nu citesc eticheta. Dar am încercat.

Înainte de a adormi, el zise:

— Deci, ca să rezumăm minuta întâlnirii, dacă reuşesc să-mi schimb slujba, să capăt o mărire de salariu, să-mi falsific certificatul de naştere, să mă atârn de-o uşă, ca să mai cresc, şi dacă îmi pun lentile de contact, o să te mai gândeşti dacă vrei să te vezi cu mine.

— Mă mai gândesc.

— Şi, în schimb, o să te ocupi de impedimentele din partea ta.

— Gare?

— Păi, faptul că eşti căsătorită şi că nu-ţi place să faci dragoste.

— Da, îi răspunse ea, simţindu-se copleşită de o melancolie bruscă, nejustificată.

Ba nu, justificată, fiindcă îi spunea: nu meriţi toate astea, indiferent ce vor să fie ele. Îşi râd doar de tine.

— Doar dacă… adică, nu ştiu, poate ai pe cineva.

— Da, cred că am, îi replică ea şi, simţindu-i braţul cum se încordează, adăugă iute: Acum.

În dimineaţa următoare, după ce îl trezise devreme, ca să poată traversa Londra şi ajunge la Pitman House din direcţia obişnuită şi îmbrăcat în hainele obişnuite, Martha îşi spuse: în fine, da, poate.

Subiectul testului efectuat de doctorul Max era un bărbat în vârstă de patruzeci şi nouă de ani. Alb, din clasa de mijloc, englez get-beget, chiar dacă nu ştia cine îi sunt înaintaşii din mai mult de trei generaţii. Mama provenea din zona de frontieră a Ţării Galilor, tatăl din North Midlands. Şcoala primară la stat, bursă la liceu, bursă la universitate. Lucrase ca liber profesionist, dar şi în medii de afaceri. Vorbea o limbă străină. Căsătorit, fără copii. Se considera educat,

prezent, inteligent, bine informat. Fără legături educaţionale sau profesionale cu istoria, conform condiţiilor stabilite.

Scopul interviului nu îi fusese explicat, dar se făcuseră remarce de mascare, referitoare la un studiu de piaţă şi la o mare companie de băuturi răcoritoare. Prezenţa doctorului Max nu fusese menţionată. Întrebările îi erau adresate de o femeie cercetător, îmbrăcată neutru.

Subiectul a fost întrebat ce s-a petrecut în bătălia de la Hastings.

Subiectul a răspuns: „O mie şaizeci şi şase".

Întrebarea i-a fost repetată.

Subiectul a râs. „Bătălia de la Hastings. O mie şaizeci şi şase". Pauză. „Regele Harold. A încasat o săgeată în ochi".

Subiectul s-a comportat ca şi cum ar fi răspuns la întrebare. A fost întrebat dacă putea numi parti-cipanţii la bătălie, face comentarii cu privire la strategia militară sau sugera posibile cauze ale conflictului ori consecinţele sale.

Subiectul a rămas tăcut timp de douăzeci şi patru de secunde. „Ducele – cred că era duce – Wiliielm de Normandia a venit cu armata, peste mare, din Franţa, deşi pe vremea aceea se poate să nu fi fost Franţa zona de unde venea el, a câştigat bătălia şi a devenit Wiliielm Cucentorul. Sau era deja Wiliielm Cuceritorul şi a devenit Wiliielm I. Nu, e cum am spus prima dată. Primul rege adevărat al Angliei. Adică, au mai fost şi Eduard Confesorul şi regele ăla care a ars plăcintele, Alfred, dar ei nu contează, nu? Cred că, pe undeva, era rudă cu Harold. Poate veri. Mai toţi erau înrudiţi la vremea aia, nu-i aşa? Tot un fel de normanzi. Adică, dacă nu cumva Harold era saxon".

Subiectului i s-a cerut să se gândească bine dacă Harold era sau nu saxon.

Subiectul a rămas tăcut timp de douăzeci de secunde. „Se poate. Cred că da. Nu, dacă mă gândesc mai bine, nu cred. Cred că era tot vreun fel de normand. Pentru că era văr cu Wiliielm. Dacă era".

Subiectul a fost întrebat unde anume a avut loc bătălia.

Subiectul: „E o întrebare capcană?"

Subiectul a fost asigurat că nu existau întrebări capcană.

Subiectul: „La Hastings. Bine, nu în oraş, cel puţin nu cred. Deşi, pe vremea aia nici nu cred că exista cine ştie ce oraş. Pe plajă?"

Subiectul a fost întrebat ce s-a petrecut între bătălia de la Hastings şi încoronarea lui Wiliielm Cuceritorul.

Subiectul: Nu ştiu sigur. Cred că a avut loc un marş asupra

Londrei, ca marşul lui Mussolini asupra Romei, cu câteva ciocniri şi poate încă o bătălie, şi cu localnicii înghesuindu-se să intre sub drapelul învingătorului, cum fac de cele mai multe ori în astfel de ocazh".

Subiectul a fost întrebat ce s-a întâmplat cu Harold.

Subiectul: „E o... nu, aţi spus că nu sunt. S-a ales cu o săgeată în ochi. (*Agresiv*) Asta ştie toată lumea".

Subiectul a fost întrebat ce s-a petrecut după acest incident.

Subiectul: „A murit. Bineînţeles. (*Ceva mai conciliant*) Sunt aproape sigur că a murit din cauza săgeţii, dar nu ştiu la câtă vreme după ce a fost rănit. Cred că pe vremea aia nu se putea face mare lucru cu o săgeată în ochi. Mare ghinion, dacă stai să te gândeşti. Bănuiesc că istoria Angliei ar fi fost alta dacă n-ar fi ridicat capul chiar în secunda aia. Ca nasul Cleopatrei". Pauză. „Dar recunosc, nu ştiu cine domina bătălia în momentul în care Harold a primit săgeata în ochi, aşa că poate istoria Angliei ar fi fost exact aceeaşi".

Subiectul a fost întrebat dacă mai are ceva de adăugat.

Subiectul a rămas tăcut timp de treizeci de secunde. „Purtau zale şi coifuri ascuţite, cu paveze pentru nas, şi aveau paloşe". Întrebat la care dintre părţi se referea, subiectul a răspuns: „La ambele, cred. Da, pentru că asta rimează cu faptul că erau toţi normanzi, nu? Doar dacă Harold nu era saxon. Dar băieţii lui sigur nu zburdau pe câmp în cămăşi de piele. Ba, staţi puţin. S-ar putea. Cei mai săraci, carnea de tun. (*Prudent*) Nu zic că ar fi avut tunuri. Cei care nu erau cavaleri. Îmi închipui că nu ori-cine îşi permitea o armură".

Subiectul a fost întrebat dacă asta era tot.

Subiectul (*incitat*): „Nu! Tapiseria de la Bayeux, tocmai mi-am amintit. E numai despre bătălia de la Hastings. Sau o parte din ea. Şi mai e despre prima dată când a fost văzută, sau înregistrată, Cometa Halley. Cred. Nu, prima reprezentare, asta e. Foloseşte?"

Subiectul a fost de acord că îşi epuizase cunoştinţele.

Considerăm că este o relatare exactă şi corectă a interviului şi că Subiectul este reprezentativ pentru grupul ţintă.

Doctorul Max îşi deşurubă capacul de la stilou, lăsând cu greu să i se scurgă iniţialele pe raport. Mai fuseseră multe altele, la fel, şi începeau să îl deprime. O mare parte a oamenilor îşi aminteau istoria în aceeaşi manieră plină de sine, dar evanes-centă în care îşi aminteau propria copilărie. Pentru doctorul Max, era o dovadă a lipsei de

patriotism să ştii atât de puţin despre naşterea şi formarea poporului tău. Şi totuşi, aici era paradoxul imediat: însoţitorul cel mai drag al patriotismului era ignoranţa, nu cunoaşterea.

Doctorul Max suspină. Nu era numai o chestiune profesională, ci şi personală. Oare se prefăceau – se prefăcuseră întotdeauna – toţi aceia care se înghesuiau la cursurile lui, care râdeau la glumele lui, care îi cumpărau cărtile? Când se scălda în minţile lor, era la fel de inutil ca un flamingo care aterizează pe un lac? Ştiau toţi la fel de puţin ca dobitocul de patruzeci şi nouă de ani din faţa lui, care se considera educat, prezent, inteligent şi bine informat?

— Ce dracu'! zise doctorul Max.

Rezultatele studiului lui Jeffrey stăteau întinse dinaintea lui Sir Jack, pe Masa de Campanie. Potenţialilor clienţi ai Destinderii de Calitate din douăzeci şi cinci de ţări li se ceruse să enumere şase calităţi, virtuţi sau trăsături esenţiale sugerate de cuvântul Anglia. Nu era un exerciţiu de asocieri libere; nu li se impusese o limită de timp pentru răspunsuri şi nu li se dăduse o listă de soluţii posibile.

— Dacă e să le oferim oamenilor ceea ce vor, insistase Sir Jack, atunci putem măcar să dăm dovadă de suficientă modestie încât să aflăm ce e aceea.

Ca urmare, cetăţenii lumii îi comunicaseră în mod liber consimţit care credeau că sunt cele cincizeci de caracteristici esenţiale ale lumii engleze:

1. Familia Regală
2. Big Ben / Parlamentul
3. Clubul de Fotbal Manchester United
4. Sistemul Social împărţit în Clase
5. Cârciumile
6. Un Prigor în Zăpadă
7. Robin Hood şi Haiducii Lui
8. Crichetul
9. Falezele Albe de La Dover
10. Imperialismul
11. Drapelul Britanic
12. Snobismul
13. God Save the Queen / King
14. BBC-ul.
15. Westend

16. Ziarul Times
17. Shakespeare
18. Casele Cu Acoperiş de Stuf
19. O Ceaşcă de Ceai / Ceaiul Cu Lapte Devonshire
20. Stonehenge
21. Flegma / Capul Sus
22. Cumpărăturile
23. Marmelada
24. Gărzile Beefeaters / Turnul Londrei
25. Taxiurile Londoneze
26. Melonul
27. Serialele TV Clasice
28. Oxford / Cambridge
29. Harrods
30. Autobuzele Cu Etaj / Autobuzele Roşii
31. Ipocrizia
32. Grădinăritul
33. Perfidia / Nu sunt Demni De încredere
34. Casele Cu Schelet de Lemn
35. Homosexualitatea
36. Alice în Ţara Minunilor
37. Winston Churchill
38. Marks & Spencer
39. Bătălia Pentru Anglia
40. Francis Drake
41. Schimbarea Gărzu
42. Văicăreala
43. Regina Victoria
44. Micul Dejun
45. Berea / Berea Caldă
46. Frigiditatea Emoţională
47. Stadionul Wembley
48. Flagelarea / Şcolile Publice
49. Nespălarea / Lenjeria Murdară
50. Magna Carta

Jeff urmări expresia lui Sir Jack trecând de la autoaprecierea înţeleaptă la mirarea acră şi înapoi, pe măsură ce parcurgea lista. Apoi o mână cărnoasă îl concedie, iar Jeffeunoscu amărăciunea solului.

Rămas singur, Sir Jack reveni la foile de hârtie. Sincervorbind, spre sfârşit se cam subţia. Tăie ceea ce considera a fi rezultatul tehnicilor de chestionare greşit aplicate, meditând la restul. Multe dintre răspunsuri fuseseră anticipate corect: de pe insulă nu vor lipsi magazinele şi casele cu acoperiş de stuf, unde se va servi ceai Devonshire cu lapte. Grădinăritul, micul dejun, taxiurile, autobuzele cu etaj: toate erau adăugiri utile. Un prigor în zăpadă:

ăsta de unde mai apăruse? Probabil toate felicitările alea de Crăciun. Magna Carta era în curs de traducere într-o engleză decentă. Ziarul *Times* va fi uşor de achiziţionat, fără îndoială; gărzile Beefeaters trebuiau puse la îngrăşat, iar falezele albe din Dover mutate fără prea mari eforturi lingvistice, în ceea ce fusese până nu demult Golful Whitecliff. Big Ben, Bătălia pentru Anglia, Robin Hood şi Stonehenge nu puteau fi mai simple.

În capul listei însă trona o problemă. Numerele 1, 2 şi 3, mai exact. Sir Jackâşi începuse tatonările în Parlament, dar oferta iniţială făcută corpului legislativ al naţiunii şi prezentată preşedintelui Camerei Comunelor în cursul unui mic dejun de lucru fusese primită fără pic de înţelegere; este posibil chiar să se fi auzit termenul „dispreţ”. Cu clubul de fotbal avea să fie mai uşor: îl trimisese pe Mark la Manchester, cu o echipă din cei mai buni negociatori. Micul Mark, cu ochii lui albaştri, aparent uşor de dus de nas, dar care, cu câteva măguliri, te convingea să îi dai şi cămaşa de pe tine. Cu siguranţă, aveau să apară probleme de mândrie locală, tradiţie civică şi aşa mai departe – astea existau întotdeauna. Sir Jack ştia că, în astfel de cazuri, nu era aproape niciodată vorba exclusiv de preţ, ci de o combinaţie cu iluzia că preţul era, în cele din urmă, mai puţin important decât principiile. Şi ce principiu se aplică aici? Mark avea să găsească unul. Şi, dacă se încăpăţânau, puteau oricând fi cumpăraţi pe sub mână. Sau copiaţi şi trimişi la plimbare.

Pentru Buck House era nevoie de o altă strategie: mai puţin morcov şi nuia, mai mult morcov şi morcov. În ultima vreme, regele şi regina avuseseră de îndurat focul concentrat al obişnuitului amestec de cinici, nemulţumiţi şi nihilişti. Ziarele lui Sir Jack primiseră ordin să respingă calomniile trădătoare, în acelaşi timp reproducându-le până la cel mai întunecat detaliu. La fel şi cu sordida afacere care îl implicase pe prinţul Rick. Varul regelui, la tăvăleală cu lesbiene înnebunite de droguri – aşa sunase titlul? îl concediase pe reporter, desigur, dar, din

nefericire, murdăria nu se curăţa atât de uşor. Morcovul şi morcovul; dacă asta voiau, aveau să capete o legătură întreagă de morcovi. O să le ofere o leafă mărită şi condiţii de lucru, mai puţină muncă şi mai multă intimitate; o să le prezinte, prin contrast, ingratitudinea epatantă a supuşilor actuali şi adoraţia garantată a celor viitori;

O să accentueze decăderea vechiului regat şi perspectiva încântătoare a giuvaierului aşezat pe o mare de argint, Mark II.

Şi cum avea să strălucească giuvaierul acesta? Sir Jack împunse iar cu degetul arătător lista lui Jeff, mârâind loial şi din ce în ce mai tare, cu fiecare articol pe care îl elimina. Asta nu mai era chestionar, era un asasinat în toată regula. Cine dracu' se credeau, ca să spună asemenea lucruri despre Anglia? Anglia lui. Ce ştiau ei? Turişti imbecili, îşi spuse Sir Jack.

Prudent, cu grijă, Paul îşi expuse viaţa Marthei. Crescuse la marginea oraşului, într-o casă care imita stilul Tudor: pruni şi forsythia, gazon tuns şi vecini vigilenţi. Maşina spălată duminica dimineaţa; concerte de amatori în bisericile din sate. Nu, bineînţeles că nu în fiecare duminică, dar aşa părea. Copilăria fusese liniştită; sau plicticoasă, la alegere. Vecinii se pârau între ei pentru a fi folosit stropitorile în perioadele de raţionalizare a apei. Într-un colţ al cvartalului se afla o secţie de poliţie care imita stilul Tudor; în faţa ei, în vârful unei prăjini înalte, era o colivie care imita stilul Tudor

— Îmi pare rău că n-am făcut nicio prostie mai mare, spuse Paul.

— De ce?

— Aşa, ca să ţi-o mărturisesc, iar tu să mă înţelegi şi să mă ierţi.

— Nu e nevoie. Şi oricum, m-ar fi putut face să te simpatizez mai puţin.

Paul tăcu timp de câteva clipe.

— Am făcut laba des, zise el plin de speranţă.

— Nu-i o crimă. Şi eu am făcut.

— Fir-ar să fie.

Îi arătă fotografii: Paul în scutece, în pantaloni scurţi, în echipament de crichet, cu părul închizându-i-se la culoare, de la auriu la blond cenuşiu, cu ochelarii la limita exterioară a modei, cu rotun-jimile de adolescent lăsând locul neliniştilor maturităţii. Era al doilea din trei copii, între o soră care îşi bătea joc de el şi un frate mai mic, răzgâiat. Fusese bun la învăţătură şi priceput în a trece

neobservat. După facultate intrase la Pitco, ucenic în ale managementului; urmaşe o avansare care nu supărase pe nimeni, până într-o zi când, aflat la toaletă, constatase că silueta de alături, aproape mai lată în umeri decât cabina, era nimeni altul decât Sir Jack Pitman, care decisese, probabil, să îşi părăsească splendoarea şi intimitatea closetului de porfir, în favoarea unui exerciţiu de urinare democratică. Sir Jack fredona mişcarea a doua din Sonata Kreutzer, impresionându-l atât de tare, încât u tăie cheful de pipi. Dintr-un impuls pe care nu avea să îl înţeleagă niciodată, începuse să îi spună lui Sir Jack povestea despre Beethoven şi poliţistul din sat. Desigur, nu îndrăznea să îl privească direct pe Preşedinte, ci doar îi relata o anecdotă. La final, îl auzi trăgându-şi fermoarul la pantaloni şi îndepărtându-se, fluierând mişcarea a treia, *presto*, extrem de fals – după cum nu putu să nu remarce Paul. A doua zi fusese convocat în biroul privat al lui Sir Jack, iar un an mai târziu devenea Captator de Idei. La sfârşitul fiecărei luni, îi prezenta Preşedintelui cronica personală. Uneori reuşea chiar să îl surprindă cu fărâme uitate de înţelepciune. Înclinarea capului fălcos semnala în primul rând autoaprobare, dar servea şi pentru a-l felicita pe cel care Captase Ideea, pentru iuţeala cu care salvase aforismul de cleştar, înainte ca acesta să se spargă de podea.

— Fete, spuse Martha, care se săturase de Sir Jack Pitman.

— Da, veni repliea.

Adică: din când în când, cu grijă, stângaci. Niciodată ca acum.

Îi răspunse cu o versiune preliminară a propriei ei vieţi. El o ascultă încordat cum îi povestea despre trădarea tatălui şi despre comitatele Angliei. Se relaxă la Târgul Horticol, cu ea şi cu domnul Jones, râse nesigur la istoria despre Jessica James şi aprobă solemn ideea că nu aveai voie să îţi mai învinuieşti părinţii după vârsta de douăzeci şi cinci de ani. Apoi Martha îi repetă opinia mamei ei, cum că bărbaţii erau fie răi, fie slabi. – Şi eu cum sunt?

— Juriul n-a dat încă verdictul.

Îl tachina, dar Paul păru afectat.

— Nu-i nimic, după douăzeci şi cinci de ani nu mai trebuie nici să îţi aprobi părinţii. El înclină din cap.

— Crezi că e vreo legătură?

— Între ce şi ce?

— Între faptul că tatăl tău şi-a luat zborul, cum spui, şi faptul că lucrezi pentru Sir Jack.

— Paul, uită-te în ochh mei.

Se supuse cu greu; avansase de la urechi, dar încă mai existau momente când prefera obrajii sau gura.

— Patronul nostru nu e un înlocuitor pentru tatăl demult pierdut, clar?

— Dar uneori te tratează ca pe o fiică. Una răzvrătită, care îi pune mereu autoritatea sub semnul întrebării.

— E treaba lui. l-ar asta e psihologie ieftină.

— N-am vrut…

— Nu…

Dar trebuie să fi vrut ceva. După ce îşi construise viaţa, după ce îşi clădise caracterul, Martha se opunea interpretărilor contrare.

Urmă tăcerea. În cele din urmă, Paul zise:

— Ştii povestea cu Beethoven şi poliţistul din sat?

— Nu dai interviu pentru o slujbă. Ah, mai ţine-ţi gura, Martha, intenţionase să facă o glumă, dar el roşise. Ai mai ucis şi altă dată relaţii cu limba asta ascuţită. Înmuie tonul.

— Lasă că mi-o spui cu altă ocazie, Acum am o idee mai bună.

Era a patra oară când făceau dragoste. Primele timidităţi jenate începeau să dispară; deja nu se mai ciocneau genunchi în genunchi. De data aceasta însă, chiar când simţea că pomesc, fiecare pe drumul lui, Paul se săltă pe jumătate într-un cot şi spuse încet:

— Martha.

Întoarse capul. Ochelarii lui stăteau pe nop-tieră, iar privirea îi era goală. Se întrebă dacă o vedea bine, ceea ce o ajută să îl privească drept în ochi.

— Martha, repetă el; într-un fel, nici nu era nevoie să spună mai mult, dar el continuă: Sunt încă aici.

— Văd, îi replică ea. Simt. Se strânse în jurul penisului lui, dar ştia că se află în defensivă, chiar şi pe jumătate în glumă.

— Da. Dar ştii ce vreau să spun.

Dădu din cap. Se dezobişnuise să mai fie de faţă. îi zâmbi-Poate că lucrurile vor fi iarăşi simple. Oricum, îi era recunoscătoare pentru că îşi asumase riscul. Rămase cu el, urmărind, pândind, urmând, conducând, aprobând-Era grijulie, era cinstită; şi el la fel.

Cu toate acestea, nu era cea mai grozavă partidă de amor din viaţa ei. Dar cine spune că trebuie să existe o relaţie între decenţa umană şi un regulat sănătos? Şi cine ţine evidenţa performanţelor în

amor? Doar cei nesiguri pe calităţile lor. Cei mai mulţi oameni nici nu îşi amintesc care a fost cea mai bună partidă de amor din viaţă, iar cei care îşi amintesc sunt nişte excepţii. Ca Emil. Bravul Emil, un prieten homosexual. El îşi amintea. O dată îi trimisese o vedere din careassonne. Când ajunsese înapoi acasă, răspunsul lui rapid şi entuziast o aştepta pe covoraşul de la intrare. Scrisoarea începea aşa: „În careassonne am avut parte de futaiul vieţii mele. Demult de tot. O cameră de hotel în oraşul vechi, cu un balcon care dădea spre acoperişurile coapte. Se pusese de o furtună teribilă, ca în El Greco şi, în timp ce tăriile îşi vedeau de ale lor, noi ne vedeam de ale noastre şi tot ce făceam părea să fie sub îndrumarea înaltului. După aceea, am rămas întinşi în pat, ascultând cum furtuna se îndepărta peste dealuri şi, în timp ce ne odihneam, am auzit ploaia purificatoare începând să cadă. Suficient ca să te facă să crezi în Dumnezeu, nu, Martha?”

Mda, suficient ca să o facă pe Martha să creadă că, dacă exista, Dumnezeu nu avea prejudecăţi împotriva homosexualilor. Dar Dumnezeu – sau omul – nu îi aranjase şi ei un astfel de contrapunct măreţ. Futaiul vieţii ei? Pas. Îşi cuibări faţa la subsuoara lui Paul. Se mulţumea şi cu unul bun.

Friptura de vacă la tavă a vechii Anglii căpătă, desigur, aprobarea imediată a Subcomisiei Gastro-nomice, la fel ca şi budinca de Yorkshire, tocana de Lancashire, budinca de Sussex, prăjiturile de Coventry, raţa de Aylesbury, supa neagră de Windsor, îngheţata cu fructe de Devonshire, plăcintele Melton Mowbray, friptura de Crăciun de Liverpool, chiflele de Chelsea, cârnaţii de Cumberland şi budinca de Kent cu pui. Fură înscrise rapid şi peştele cu cartofi prăjiţi, ouăle cu slănină, sosul de mentă, plăcinta cu carne tocată şi rinichi, prânzul plugarului, plăcinta ciobănească, cea cu carne de pui, găluştele cu prune, crema cu caimac, plăcinta de pâine cu unt, ficatul cu slănină, fazanul, crochetele de vânat şi friptura de încoronare. Acceptate pentru denumirile pitoreşti (conţinutul putea fi adaptat ulterior, la nevoie): particularul londonez, regina budincilor, cavalerii săraci de la Windsor, priveghiul lui Hindle, plăcinta cu ochi ca stelele, sosul wow-wow, domnişoarele de onoare, brioşele, fleicile, lubele, zurbagiii dolofani, tăbârceala de Bosworth, moggy şi parktn. Subcomisia excluse porridge-ul pentru sonoritatea scoţiană, funduliţele şi dospelile pentru a nu călca pe bătăturile comunităţii homosexuale, minciunelele chiar şi după ce li se schimbase numele în păcălici.

Dracii şi îngerii călare rămaseră; broscuţele şi cocoşeii nu. Friptura galeză, ouăle scoţiene şi ghi-veciul irlandez nici nu intrau în discuţie.

Aveau să fie aduse mai multe feluri de bere, de la micile fabrici din Veninor; vinurile produse pe insulă se vor servi la carafă, cu condiţia ca viile din Adgestone să supravieţuiască Planului Strategic final. Dar dolarii şi yenii trebuiau atraşi şi cu clinchetul de pahar al maeştrilor *sommeliers*;

oenofilii aveau să fie măguliţi cu vizite în pivniţele adânci săpate în calcar („odată ascunzătoarea contrabandiştilor de alcool, acum loc de odihnă pentru vinurile alese"), înainte de a fi uscaţi de bani, printr-un adaos comercial împătrit. Cât despre digestive: poate recomandarea politicoasă a unei ţuiculiţe originale de Shropshire, după reţeta mătuşii Maud, dar şi o listă de whisky-uri vechi, fără nume cu rezonanţă irlandeză. Sir Jack însuşi avea să supravegheze gama de armagnac-uri.

— În felul acesta, nu ne mai rămâne decât sexul, spuse Administratorul de Proiect după ce meniurile patriotice fuseseră aprobate de Comisia de Coordonare.

— Poftim, Marco?

— Sexul, Sir Jack.

— Ziarele mele au fost întotdeauna onorabile.

— Ziarele onorabile, interveni Martha, sunt în mod tradiţional obsedate de relaţiile extraconju-gale şi transgresive.

— De-aia şi sunt onorabile, îi replică exasperat patronul, pocnindu-şi bretelele de la clubul Garrick şi oftând. Foarte bine. Dată fiind natura democratică a acestor şedinţe, daţi-i drumul.

— Presupun că va trebui să dăm şi o notă sexuală, nu? zise Mark. Oamenii pleacă în vacanţă ca să facă dragoste, e un lucru bine cunoscut. Sau, mai bine spus, când se gândesc la vacanţă, o parte a creierului lor se gândeşte la sex. Dacă sunt singuri, speră să cunoască pe cineva; dacă sunt căsătoriţi, speră ca sexul să fie mai plăcut decât în patul conjugal. Sau măcar să fie.

— Dacă zici tu. Ah, voi, tinerii…

— Care va să zică aşa: dacă orice turist de doi bani caută sexul de trei, înseamnă că aceia care achiziţionează pachetul Divertismentului de Calitate doresc un sex de calitate.

— Va trebui să aibă o logică de natură istorică, sugeră Martha.

Britanicii au căutat întotdeauna sexul dincolo de graniţele ţării. Imperiul Britanic s-a înfiinţat pe baza incapacităţii masculului englez de a găsi satisfacţia sexuală în afara căsătoriei. Sau înăuntrul ei. Occidentul a tratat întotdeauna Orientul ca pe un bordel, mai mult sau mai puţin de lux. Acum situaţia s-a inversat. Noi alergăm după banii din Cercul Pacificului, de aceea va trebui să recurgem la un *do ut des* istoric.

— Şi ce are de spus Istoricul nostru Oficial despre această analiză scandaloasă a trecutului nostru glorios? întrebă Sir Jack, împungând cu trabucul în direcţia doctorului Max.

— Îmi e c-cunoscută. Chiar dacă nu am auzit-o întotdeauna exprimată cu atâta vigoare. Sunt argumente pro şi contra.

Lascivitatea sa lăsa să se înţeleagă că el, unul, nu va putea fi convins să argumenteze în nicio direcţie.

— Ah, replică patronul. Sunt argumente pro şi contra. Ai vorbit ca un istoric, dacă îmi îngădui un pic de *lese-majeşte*. Argumente pro… pro ce, mai exact? Profecioarele expuse în piaţa publică, goale, legate cu lanţuri de cotiga condamnatului la moarte, vândute ca sclave ale sexului cu ora în bordeluri scumpe dotate cu paturi cu apă, oglinzi în tavan şi casete video pornografice? Vorbesc la figurat, mă înţelegeţi.

Uurmă o tăcere stânjenită, pe care Mark o contracară rapid:

— Cred că ne abatem puţin de la subiect. N-am spus decât că sunt de părere că ar trebui să abordăm şi o perspectivă sexuală. Nu ştiu care ar putea fi aceasta. Nu sunt omul cu idei, ci doar Administratorul de Proiect. V-am făcut o simplă propunere: Destinderea de Calitate, dolarii şi yenii, orizontul de aşteptare al pieţei, Anglia şi sexul. Îmi permiteţi să contribui cu acest cocteil la şedinţa noastră?

— Bravo, Marco. Hai să lăsăm subiectul puţin pe patul vibrator, ca să parafrazez o expresie. Şi să începem simplu. Sexul şi Anglia. Se oferă cineva?

— Manna elveţiană, spuse Martha.

— Condoleanţele mele, domnişoară Cochrane, ricană Sir Jack gros. Deşi mie o păsărică îmi spune altceva.

Când Martha îşi aruncă privirile spre el, Sir Jack se uita deja în gol, placid. Nu avu curaj să se întoarcă spre Paul.

— Nu îndrăzneşte nimeni?

— Bine, bine, ridică Martha mănuşa, iritată. Încep eu. Englezii şi

sexul. Ce îmi vine mai întâi în minte? Oscar Wilde. Regina Fecioară. Lordul George La Cunoscut pe Tata. Lady Godiva.

— Până acum, un irlandez şi un galez, observă doctorul Max, într-un murmur pentru public.

— Plus o virgină şi un exhibiţionist, adăugă Mark.

— Viciul englez, continuă Martha, privind ferm spre doctorul Max. Sodomie sau flagelare, la ale-gere. Prostituţie infantilă în epoca victoriană. Mai multe crime multiple legate de sex. Am auzit rotiţele învârtindu-se? Ce ziceţi de un Casanova englez? Lordul Byron, presupun. Un nobil şchiop cu înclinaţii incestuoase. E un domeniu alunecos, nu?

A, noi am inventat prezervativul, dacă vă foloseşte la ceva. Sau cel puţin aşa se spune.

— Nimic din toate astea nu foloseşte, zise Sir Jack. Ceva mai obstrucţionistă decât de obicei, ceea ce spune ceva. Ceea ce căutăm noi, dacă îmi daţi voie să subliniez un lucru atât de evident, e o femeie cu o reputaţie bună, o fată simpatică de care să fi auzit toată lumea, ce naiba, o frumuseţe cu ţâţe mari, la figurat, bineînţeles.

Comitetul descoperi brusc cât de interesantă era fibra lemnului din care era construită masa, ţesătura tapetului de pe perete, strălucirea candela-brului. Pe neaşteptate, Sir Jack se plesni cu palmele peste frunte.

— Am găsit-o. Am găsit-o. Ea însăşi. Nell Gwynn1. Sigur. Uitatul la rege nu-i interzis. O fată fermecătoare, sunt convins. A câştigat inima poporului. În plus, o poveste foarte democratică, una a timpurilor noastre. Poate doar un pic de masaj, ca s-o aducem la nivelul valorilor familiale ale mileniului trei. Plus taraba cu portocale, desigur. Ei? Aud un bine? Aud un foarte bine?

— Foarte bine, zise Mark.

— Bine, zise Martha.

— Dubios, zise doctorul Max.

— Cum adică? se răţoi patronul. (Chiar trebuia să poarte singur povara creativităţii, numai pentru a fi contrazis de o mână de nihilişti?)

— Nu e perioada mea, începu Istoricul Oficial, o dezvinovăţire care doar rareori îi scurta predica, dar, dacă îmi amintesc bine, trecutul Micii Nell nu era tocmai marcat de valori familiale. Ea însăşi spunea că e o „târfă protestantă" – regele fiind cato-lic la vremea aceea, înţelegeţi. Doi copii bastarzi cu el, a împărţit plăcerea aşternutului lui

cu o altă favorită, al cărei nume îmi scapă acum…

1. Actriţă şi amanta regelui Carol al II-lea (n.tr.).

— Adică trei-într-un-pat, cum s-ar zice, murmură Sir Jack, văzând deja titlurile din ziare.

— …şi bineînţeles că va trebui să verific, dar cariera ei de amantă a regelui a început la o vârstă destul de fragedă, de aceea e bine să ne gândim şi la perspectiva sexului cu minorii.

— Bine, spuse Martha. Foarte bine. Pedofilii occidentali, în mod tradiţional, s-au îndreptat către Orient pentru satisfacerea viciului lor. Acum pedo-filn orientali pot veni în Occident.

— Un dezastru, zise Sir Jack. Ziarele mele au fost întotdeauna onorabile.

— Am putea să o îmbătrânim puţin, propuse Martha vesel. Să scăpăm de copii, de celelalte ţiitoare, de fondul ei social şi religios. Aşa, ar putea fi o tânără drăguţă din clasa mijlocie, care sfârşeşte prin a se căsători cu regele.

— Bigamie, adnotă doctorul Max.

— Lucrurile erau mult mai simple pe vremea aia, oftă Sir Jack.

— Crezi că Sir Jack a aflat de noi? Erau în pat, cu luminile stinse; trupurile le erau ostenite, dar mintea încă excitată, sub efectul cofeinei.

— Nu, spuse Paul. Pescuia în ape tulburi.

— Mie nu mi s-a părut. A fost mai mult un apropo. Ţi-am mai spus, bărbaţii însuraţi sunt cei mai răi.

— Ţine la tine, nu pricepi?

— N-are decât să se păstreze pentru invizibila Lady Pitman. De ce îi iei mereu apărarea?

— Tu de ce îl ataci mereu? În orice caz, tu l-ai provocat.

— Ce-am făcut?? Cu *deux-pièces-v*\ ăla gri, cu cămaşa încheiată până-n gât?

— Cu opiniile tale lipsite de patriotism asupra sexului.

— Provocatoare şi lipsită de patriotism. Din ce în ce mai bine. Pentru asta sunt plătită.

— Ştii bine ce-am vrut să spun.

Discuţia avea o nervozitate care începea să încline spre agresiune. De ce se întâmpla aşa? se întrebă Martha. De ce dragostea părea să vină întotdeauna cu o muchie de plictiseală, tandreţea cu iritare? Sau era din cauza ei?

— N-am spus decât că englezii nu sunt fairooşi pentru sex, asta-i

tot. Sunt ca la cursele de ambarcaţiuni, înăuntru, afară, înăuntru, afară şi pe urmă toată lumea cade leşinată deasupra vâslelor.

— Mersi.

— Nu la tine mă refeream.

— Nu, ştiu şi eu să recunosc linguşirea de precizie când o aud. E ceea ce ne trebuie tuturor, parcă aşa îmi amintesc. Previne războaiele, ziceam.

Paul se întreba: unde am greşit? Cum de am ajuns aici, brusc, aşa, mârâind unul la altul pe întuneric? Acum câteva clipe era bine. Acum câteva clipe îmi plăceai şi te iubeam; acum doar te iubesc. E înfricoşător.

— Hai, mai spune-mi o poveste, Paul. Nu voia să se certe. Nici el nu voia.

— O poveste.

Lăsă supărarea să mocnească puţin în tăcere.

— Păi tot voiam să-ţi povestesc despre Beethoven şi poliţistul din sat. Istoria pe care i-am spus-o lui Sir Jack.

Martha se încordă. Prefera să îl lase pe Sir Jack la birou. Dar Paul îl tot lua cu el acasă. Acum era în pat, cu ei. În fine, treacă de data asta.

— Bine. Îmi imaginez scena. Cot la cot, în toaleta bărbaţilor. Ce fredona?

— Sonata Kreutzer. Mişcarea a doua. *Adagio espressiuo*. Nu c-ar avea vreo relevanţă. În fine, ce s-a-ntâmplat. Într-o dimineaţă, când o fi fost, pe la o mie opt sute şi ceva, bănuiesc, mă rog, când era deja celebru, Beethoven s-a trezit devreme şi a plecat la o plimbare. Era destul de neglijent, după cum probabil ştii. Şi-a pus o redingotă cam răpănoasă, nu şi-a luat pălăria, pe care o purtau toţi bărbaţii respectabili care nu erau mari compozitori, şi a pornit pe cărarea paralelă cu canalul care trecea pe lângă casa lui. Pesemnc că se gândea la muzica lui, pe care o asculta în minte, pentru că a mers şi a tot mers, până s-a trezit la capătul canalului, pe malul unui lac artificial. Pentru că habar nu avea unde se află, a început să se uite pe geamuri, în casele oamenilor. Ei bine, asta se întâmpla în zona respectabilă a Germaniei, sau cum s-o fi numit pe vremea aia, aşa că, în loc să îl întrebe ce doreşte sau să îi ofere o cafea, oamenii l-au chemat pe poliţistul satului şi i-au cerut să îl aresteze pentru vagabondaj. Surprins de întorsătura pe care o luaseră lucrurile, el a protestat: „Domnule ofiţer, eu sunt Beethoven”. l-ar poliţistul i-a răspuns: „Sigur, de ce nu?”

Paul se întrerupse, dar Martha, care avea un simţ infailibil al naraţiunii masculine, rămase în aşteptare.

— Şi atunci – exact – atunci, poliţistul i-a explicat de ce îl arestează: „Tu eşti un vagabond. Beethoven nu arată în halul ăsta".

Martha zâmbi în întuneric, îşi aduse aminte că el nu o vedea şi întinse o mână către el.

— E o poveste reuşită, Paul.

Dăduseră înapoi pentru că aşa doriseră amândoi. Dar dacă unul dintre ei ar fi refuzat? Sau amândoi? în timp ce adormea, se întrebă două lucruri:

de ce, chiar şi în pat, când vorbeau despre Sir Jack foloseau titlul nobiliar? Şi de ce i se păruse lui Beethoven că se rătăcise? Nu trebuia decât să se întoarcă în loc şi să urmeze cursul canalului înapoi spre casă. Sau asta era logica unui muritor de rând?

Ceva mai târziu, în timpul nopţii, se trezi cu gândul la sex. Îşi ascultă ecoul propriului glas. Mă mulţumesc şi cu bine, spusese ea. Deja te mulţumeşti, Martha, nu-i puţin cam devreme? Ah, nu ştiu, la urma urmelor, toţi ne declarăm mulţumiţi, mai devreme sau mai târziu. Nu şi tu, Martha, tu ţi-ai trăit mereu viaţa fără să te declari mulţumită, de aia eşti… nemulţumită.

— Uite ce e, am zis doar că sexul, a fost plăcut, dar nu ca la careassonne. Şi de ce, mă rog, trebuie să îţi pierzi somnul din cauza asta? Nu e anto-nimul lui careassonne, indiferent care va fi fiind acela. Cernobîl. Alaska. Pasajul Guildford. l-ar o relaţie nu înseamnă doar sex.

— Ba da, Martha, exact aşa ceva înseamnă în etapa asta. l-ar relaţiile tale anterioare nu s-au născut la orele de modelaj sau cântat din clopoţei, nu? Atunci s-ar putea să nu conteze.

— Relaţia asta e abia la început.

— E abia la început şi, în locul speranţelor, al dulcilor amăgiri şi al… ambiţiilor pe care le aveai pe vremuri, acum îţi găseşti motive întemeiate să te acomodezi şi scuze raţionale.

— Ba nu.

— Ba da. Foloseşti expresh ca „foarte plăcut".

— Bine, poate că îmbătrânesc.

— Tu ai spus-o.

— Atunci îmi iau vorbele înapoi. Poate mă maturizez. Poate nu mă mai amăgesc. Acum e altfel. Se simte altfel. îl respect pe Paul.

— O, Doamne. Oare faptul că asculţi Vieţile Marilor Compozitori

nu aduce a mulţumire?

— Nu, uite a ce aduce: a viaţă fără jocuri, fără minciuni, fără prefăcătorii şi fără trădări.

— Patru negaţii fac cât o afirmaţie?

— Taci, taci. Şi apropo, s-ar putea să facă. Aşa că mai taci.

— N-am spus o vorbă, Martha. Somn uşor. De curiozitate, de ce crezi că te-ai trezit?

Scurtă istorie a sexualităţii în cazul Paul Harrison, mai scurtă decât în cazul Martha Cochrane:

— Dorinţa nedefinită faţă de fete în general şi, pentru că fetele în general, sau cel puţin fetele din cartier *en masse*, purtau şosete scurte, albe, fuste verzi, plisate, până la jumătatea gambei, pentru că mamele lor ştiau că fetele urmează să crească, şi bluze albe cu cravate verzi, aceasta fusese para-digma iniţială.

— Dorinţa specifică pentru Kim, o prietenă a surorii sale, care studia viola, care venise la ei acasă într-o duminică dimineaţă şi care îl făcuse să înţeleagă (ceea ce nu reuşise la simpla vedere a surorii lui) că fetele, când nu erau îmbrăcate în uniformă, îţi puteau face buzele să se usuce ca pergamentul, mintea să ţi se înceţoşeze şi chiloţii să se umfle într-un fel în care cele de la şcoală nu reuşeau niciodată. Kim, cu doi ani mai mare decât el, nici nu îl observa, sau părea să nu îl observe, ceea ce era acelaşi lucru. O dată îşi întrebase non-şalant sora: „Ce mai face Kim?" Ea îl privise atent, iar apoi se pusese pe chicotit până aproape să i se facă rău.

— Descoperirea fetelor din reviste. Doar că, în mod limpede, nu erau fete, ci femei. Femei cu sâni mari, perfecţi, şi cu sâni mici şi perfecţi. Doar la vederea lor, creierul stătea să îi plesnească, ieşind din craniu. Toate erau de o frumuseţe fără cusur, chiar şi cele dure, aspre. l-ar părţile care nu erau sâni şi care, la început, îl lăsaseră mut de uimire, erau tot atât de surprinzător de variate ca formă şi fiziologie, dar întotdeauna perfecte. Aceste femei i se păreau la fel de inaccesibile ca piscurile muntoase unei cărţiţe. Ele reprezentau aristocraţia deodorizată şi depilată, în timp ce el era ţăranul murdar şi urât mirositor.

— Încă o iubea pe Kim.

— Dar descoperi că, în acelaşi timp, le putea iubi şi pe femeile din reviste. l-ar dintre ele, avea unele pe care le prefera şi cărora le era credincios. Cele care, credea el, ar fi fost blânde şi înţelegătoare, care

i-ar fi arătat cum se face; apoi celelalte, care, după ce l-ar fi învăţat cum se face, i-ar fi arătat cum se face cu adevărat; şi, în fine, a treia categorie, faunii, crăiesele şi ingenuele pe care, la timpul potrivit, avea să le înveţe el cum se face. Rupea din reviste posterele cu femeile care îi cucereau inima şi le păstra sub saltea. Pentru a nu le mototoli (un inconvenient, dar şi un sacrilegiu), le strângea într-un plic din carton tare. După o vreme, fusese nevoit să mai cumpere unul.

— Pe măsură ce fetele de la şcoală creşteau, fustele li se scurtau, urcând de la jumătatea gambei până la genunchi. Îşi petrecea timpul în grupuri de băieţi, uitându-se după grupurile de fete. Era convins că nu va putea în viaţa lui să facă faţă, singur, unei fete (care să nu fie sora lui). îi era mult mai uşor singur cu femeile din reviste. Ele păreau să îl înţeleagă întotdeauna când făcea dragoste cu ele. Şi încă ceva: după aceea ar fi trebuit să fii trist, dar el nu era niciodată. Doar dezamăgit că trebuise să aştepte câteva minute până să deschidă iar vechiul sistem. Cumpărase cel de al treilea plic.

— Într-o zi, pe terenul de joacă, Geoff Glass îi relată o istorie complicată şi tainică, despre un comis-voiajor, plecat de acasă pe perioade îndelungate, şi despre ce făcea el când nu găsea o femeie. Făcea aşa, apoi aşa, şi uneori, ca să mai schimbe, pentru că nu voia ca proprietăreasa să îl spioneze, o făcea în baie. Şi ştii cum e când o faci în baie – iar Paul, care nu dorea ca povestea să se sfârşească, spusese „Da" în loc de „Nu", la care Geoff Glass începu să strige pe teren: „Harrison ştie cum e când o faci în baie!" Înţelese că sexul avea şi capcane.

— Pricepu asta şi mai bine când, întorcându-se de la şcoală, descoperi că mama, care făcea cură-ţenia de primăvară, hotărâse să îi întoarcă salteaua.

— O vreme, ţinu în formă criptografică, la sfârşitul unui manual de matematică în care mama nu avea ce căuta, o diagramă a erupţiilor dermice în contextul sexului cu pierdutele femei din reviste. Concluziile erau neconcludente, sau măcar nedescurajante. Constată că îşi amintea de Cheryl şi de Wanda, de Sam, Tiffany, April, Trish, Lindie, Jilly, Billie, Kelly şi Kimberley cu uimitor de multe deta-lii. Uneori, lua amintirea lor cu el în baie. În pat, nu mai trebuia să îşi bată capul să ţină lumina aprinsă. În schimb, începu să se întrebe dacă avea vreodată să cunoască o femeie reală, sau o fată care să îi inspire aceeaşi carnalitate sălbatică. Înţelese cum se făcea că bărbaţii mureau din

dragoste.

— Cineva îi spuse că, dacă o făceai cu mâna stângă, te simţeai ca şi cum ţi-ar fi făcut-o altcineva. Poate, dar era ca şi cum ţi-ar fi făcut-o cu mâna stângă şi atunci te întrebai de ce n-o făcea cu dreapta.

— Apoi, pe neaşteptate, apăru Christine, pe care nu o deranja faptul că purta ochelari şi care, la şaptesprezece ani şi o lună, era cu trei luni mai mare decât el, în universul paralel al vieţii reale, capabil să facă lucrurile la care până atunci doar visase. Cu Christine dădu buzna într-un univers, de prezervative derulate şi de menstruaţii, în care i se îngăduia să pună mâna oriunde (cu măsură şi nu în locuri murdare), în timp ce o ajută să îşi supravegheze fratele mai mic; un univers de bucurii ameţitoare şi de responsabilităţi sociale. Când ea îi arăta câte un fleac într-o vitrină luminată, gângurind cu un dor straniu, se simţea asemenea lui Alexandru cel Mare.

— Christine voia să ştie până unde aveau să ajungă. El îi spuse: „M-am gândit să mergem la film". Ea izbucni în lacrimi. El înţelese că aprobarea şi neînţelegerea puteau coexista foarte uşor.

— Când îi pomeni lui Lynn despre prezervative, aceasta îi replică: „Le detest!" şi se culcă pur şi simplu cu el, la sfârşitul unei petreceri, când erau amândoi beţi. Descoperi că beţia îl făcea să funcţioneze vreme îndelungată, fără să ejaculeze. Ulterior, află că legătura şi avantajele nu creşteau exponenţial. Părinţii considerau că Lynn avea o influenţă proastă asupra lui, ceea ce era perfect adevărat şi totodată motivul pentru care îi plăcea. Era în stare să facă orice pentru ea şi tocmai de aceea ea se sătură curând de el.

— După despărţirea de Christine urmară semiîntâlniri sau aproape eşecuri, dorinţe topite în dispreţul de sine, legături de care voia să scape înainte de a se implica în ele. Femei care îl priveau, parcă spunând: pentru moment, eşti suficient. Altele care îl apucau strâns de braţ de la primul sărut şi care îi dădeau sentimentul, în timp ce îşi împlântau degetele în carnea lui, că era târât mai întâi la altar, iar apoi în mormânt. Începu să se uite la alţi bărbaţi cu invidie şi cu mirare. Doar cei mai bravi meritau frumuseţea, după cum spusese un poet tâmpit din vechime. Viaţa reală nu era aşa. Cine primea ceea ce merita? Ticăloşii, fustangiii şi nemernicii cu tupeu înhăţau frumuseţea, pe când cei bravi erau plecaţi la bătălie. Pe urmă, cei bravi se întorceau acasă şi luau ce mai rămăsese. Bărbaţii asemenea lui Paul erau nevoiţi să se mulţumească doar cu resturile. Erau destinaţi să se împace cu soarta

aceasta, să se aşeze la casa lor şi să zămislească ostaşi pentru cei bravi sau fiice inocente, pentru ca ticăloşii şi fustangiii să aibă ce pângări.

— Se întoarse, timp de câteva ceasuri, la Christine – în mod evident o greşeală.

— Dar Paul se opuse destinului său atât în sens general, cât şi sub înfăţişarea lui Christine. Atunci când era vorba de sex şi de suflet, nu credea în dreptate: nu exista sistem în care meritele tale, ca fiinţă umană, tovarăş, iubit, soţ sau orice altceva să poată fi apreciate corect. Oamenii – şi mai ales femeile – îţi aruncau o privire rapidă şi treceau mai departe. Nu puteai protesta sau înainta o listă a calităţilor tale ascunse. Dar, dacă nu exista un siatem, aceasta însemna, în mod logic, că exista noroc, iar Paul credea cu tenacitate în noroc. Acum erai un angajat oarecare la Pitco, iar în secunda următoare stăteai cot la cot cu Sir Jack în toaleta bărbaţilor, iar el fredona tocmai piesa cea mai potrivită.

— Când o zări prima oară pe Martha, cu tun-soarea ei sculptată, costumul albastru şi tăcerile ei calme, dar deconcertante, când se surprinse spunându-i în gând: Ai un glas la fel de întunecat ca şi părul şi nu se poate să ai patruzeci de ani, în timp ce o urmărea răsucindu-se elegant şi fluturându-şi capa sub nasul lui Sir Jack, care dădea cu laba fornăind, îşi zise: pare simpatică. Îşi dădea seama că este o reacţie inadecvată şi probabil una pe care nu i-ar putea-o mărturisi. Sau, dacă o făcea, nu fără următoarea completare: după ce plecase de acasă şi revenise, o vreme, la obiceiul de a cumpăra reviste, constatase din ce în ce mai des că, în timp ce privea la câte o femeie expusă pe două pagini, ca personificarea disponibilităţii, în minte i se înfi-ripează remarca: pare simpatică. Poate nu era făcut pentru sexul de revistă. Regulează-mă, păreau să îndemne femeile, iar el răspundea de fiecare dată: Da, dar mai întâi mi-ar plăcea să te cunosc mai bine.

— În trecut remarcase că, atunci când erai cu o femeie, timpul părea să se altereze: cât de uşor părea să fie prezentul, cât de greoi trecutul, cât de elastic, cât de metamorfic viitorul. Dar ştia şi mai bine cum părea să se altereze timpul când nu erai cu o femeie.

— De aceea, când Martha îl întrebă ce gândise despre ea atunci când o văzuse pentru prima oară, ar fi vrut să îi spună: am simţit că ai să faci să se schimbe irevocabil timpul, că viitorul şi trecutul se vor comprima în prezent, că se va naşte o nouă şi indivizibilă treime temporală, una cum n-a mai existat în istoria universului creat. Dar

n-ar fi fost tot adevărul şi de aceea îi descrisese sentimentul limpede pe care îl trăise în biroul ca un cub dublu al lui Sir Jack şi, mai târziu, vizavi de ea la restaurant, când înţelesese că Martha conducea abil conversaţia: „Mi-ai părut simpatică" – perfect conştient că nu era hiperbola folosită de ticăloşi, fustan-gii şi de toţi ceilalţi nemernici cu tupeu. Cu toate acestea, aparent spusese ceea ce trebuia, sau gândise ceea ce trebuia, sau ambele.

— Martha îl făcea să se simtă mai deştept, mai matur, mai amuzant. Christine râdea îndatoritoare la bancurile lui, ceea ce, în cele din urmă, îl făcuse să o bănuiască lipsită de umor. Ceva mai târziu, cunoscuse umilinţa sprâncenei ridicate şi a implicitului „Nu mai încerca, dacă nu te pricepi să le spui". O vreme, renunţase să mai spună glume, cu excepţia celor mormăite în şoaptă. Cu Martha începuse din nou, iar ea râdea când găsea ceva amuzant, iar când nu, nu. Lui Paul ăsta i se părea extraordinar. Dar şi simbolic: până acum îşi trăise viaţa pe şoptite, neîndrăznind să o spună cu voce tare. Mulţumită lui Sir Jack, avea o slujbă adevărată: mulţumită Marthei, avea o viaţă adevărată, una rostită cu voce tare.

— Nici nu-i venea să creadă ce simple deveniseră lucrurile o dală ce se îndrăgostise de Martha. Nu, nu era termenul cel mai potrivit, decât dacă „simple" cuprindea şi sensul de mai bogate, mai dense, mai complicate, cu miez şi ecou. Cu ojumătate de minte se minuna uluit de norocul care dăduse peste el; cealaltă era plină de senzaţia unei realităţi îndelung căutate, arzânde. Acesta era cuvântul:

dragostea pentru Martha făcuse lucrurile reale.

Doi

Opţiunea lui Sir Jack asupra Insulei Wight nu se datorase clarviziunii. Pentru el, până şi toanele aveau ataşate costuri. În cazul de faţă, factorii relevanţi fuseseră: dimensiunile, amplasarea şi gradul de accesibilitate a insulei, plus şansele extrem de mici ca ea să figureze pe lista de monumente protejate de UNESCO. Accesul la forţa de muncă, flexibilitatea reglementărilor privind amenajările, maleabilitatea locuitorilor. Sir Jack nu credea că va avea prea multe probleme cu ei: din experienţa pe care o câştigase construind în întreaga lume, învăţase cum să exploateze resentimentele istorice şi chiar cum să se folosească de ele. În acelaşi timp, îl avea în buzunar pe deputatul insulei. Câteva investiţii cu reclamă mare în folosul alegătorilor, la care se adăugau mărturiile legalizate ale unor băieţi londonezi de închiriat

cu ora, depuse în seiful unui avocat din Lincoln's Inn Fields, aveau să asigure entuziasmul corespunzător şi continuu al hii Sir Percy Nutting QC MP. Morcovul şi nuiaua – strategia nu dădea greş niciodată; dar nuiaua şi morcovul aveau efecte şi mai bune.

La început, îşi propusese pur şi simplu să cumpere insula. Câteva mii de hectare de teren agricol fuseseră deja achiziţionate de la mai multe fonduri de pensii şi consilii parohiale, în schimbul obligaţiunilor emise de noua întreprindere; următorul pas era să convingă Parlamentul să îi vândă suveranitatea. Nu părea o idee imposibilă. Ultimele rămăşiţe ale Imperiului erau înstrăinate în felul acesta – pentru Sir Jack – absolut raţional. Fostele colonii îşi luaseră zborul într-un nor de principii, precipitate de războaie de gherilă. Ultimelor vestigii rămase li se aplicau criterii economice: Gibraltarul era vândut Spaniei, Insulele Falkland Argentinei. Desigur, tranzacţiile nu fuseseră prezentate sub forma aceasta nici de vânzător, nici de cumpărător, dar Sir Jack avea sursele lui.

Aceleaşi surse îi raportară, spre dezamăgirea sa, că Parlamentul nici nu se gândea să vândă Insula Wight unui particular. Fuseseră invocate obiecţii specioase privitoare la integritatea naţională. În ciuda presiunilor făcute de grupul de parlamentari loiali de rangul doi, Guvernul refuzase categoric să ataşeze un preţ suveranităţii. Nu e de vânzare, spuseseră membrii lui. Poziţia aceasta îl iritase la început, apoi însă Sir Jack îşi recăpătase umorul. La urma urmelor, orice afacere încheiată din prima avea în ea o doză de insatisfacţie. Voiai să cumperi ceva, vânzătorul îţi fixa un preţ şi, până la urmă, cumpărai plătind mai puţin. Ce haz avea?

Şi oare conceptul de proprietate, sau mai degrabă cel de achiziţie în baza unui contract oficial, prin care titlul se înmâna odată cu respectul cuvenit, nu avea în el ceva învechit? Sir Jack prefera să regândească întreaga idee. Era adevărat că proprietatea era lipsită de importanţă, atâta vreme cât deţineai controlul; şi da, pentru moment avea toate concesiunile asupra terenurilor şi toate aprobările de care era nevoie. Avea băncile, fondurile de pensh şi companiile de asigurări de partea lui; fără discuţie, raportul dintre creanţe şi active îi era favorabil. Desigur, propriul său capital nu fusese pus în joc, în afară de câteva investiţii minime, fiindcă Sir Jack era adeptul ideii că vorbele trebuiau transpuse în practică, dar cu banii altora. Cu toate acestea, dedesubtul tuturor acestor piraterii legale şi dincolo de ele se găsea un

impuls primar, dorinţa atavică de a tăia de-a dreptul peste barierele birocratice ale vieţii moderne. Ar fi nedrept să îi atribuim epitetul „barbar", chiar dacă unii o făceau; zăcea însă în el pornirea de a reveni la metodele preclasice, pre-birocratice de apropiere a bunurilor. Metode precum furtul, subjugarea şi jaful, de exemplu.

— Ţărani, spuse Martha Cochrane. O să ai nevoie de ţărani.

— Astăzi i se spune forţă de lucru cu cost redus, Martha. Nu-i o problemă.

— Nu, eu vorbesc de ţărani. Mocofani cu paiul în gură. Bărbaţi în straie populare, idioţii satului. Flăcăi cu coase pe umeri, vânturând pleava, dacă asta se vântură. Îmblătind şi treierând.

— Agricultura, spuse Sir Jack, a fost luată în considerare atât ca fundal, cât şi ca opţiune secundară. Voi, fetişcanele de la ţară, nu veţi fi uitate.

În zâmbetul lui, iritarea se combina cu lipsa de sinceritate.

— Nu vorbesc despre agricultură. Eu vorbesc despre oameni. Pierdem o grămadă de timp discutând despre amplasarea produselor, profilul clienţilor, structura divertismentului, teoria procesului şi a relaxării, dar uităm parcă de unul dintre cele mai vechi argumente în materie, reclama pe care o putem face oamenilor. Oameni calzi, prietenoşi, naturali. Ochii irlandezi surâd, dealurile vă întâmpină şi altele asemenea.

— Bine, zise Sir Jack puţin bănuitor. Ne putem concentra asupra ideii. O propunere pozitivă. Dar din tonul tău deduc ca anticipezi şi o problemă.

— De fapt două. Unu, nu avem material brut. Mai exact, niciunul dintre reprezentanţii forţei tale de lucru cu cost scăzut n-a văzut vreodată porumbul decât sub formă de fulgi, în castron.

— În cazul acesta se vor apuca de treierat, sau cum i-ai spus, cu entuziasmul unei noi generaţii, întoarsă la origini.

— Şi ospitalitatea caldă, tradiţională?

— Şi asta se poate învăţa, îi replică Sir Jack. Şi, învăţată fiind, ea va fi cu atât mai autentică. Sau ideea e prea cinică pentru tine, Martha?

— Nu mă deranjează. Dar mai e şi o a doua problemă. Cum facem reclamă poporului englez? Veniţi să cunoaşteţi reprezentanţi ai unei naţii percepute, chiar şi conform propriilor noastre sondaje, ca rece, snoabă, retardată emoţional şi xenofobă. Dar şi perfidă şi ipocrită. Ştiu că îţi plac provocările, dar…

— Bravo, Martha, interveni Sir Jack. O clipă m-am temut că ai adoptat o atitudine de colaborare constructivă. Aşa că, băieţi, câştigaţi-vă cerealele, vânturate manual sau prelucrate industrial, cum or fi. Jeff?

Urmărindu-l pe Conceptualist cum îşi adună gândurile, Martha constată că Jeff era de fapt cel care făcea notă discordantă în Comitetul de Coordonare. Părea să nu urmărească niciun scop ascuns; părea devotat Proiectului; părea să abordeze problemele ca şi cum ar fi căutat soluţii; de asemenea, părea să fie un bărbat însurat, care nu-i făcuse avansuri. Totul era foarte ciudat.

— Păi, spuse el, aşa, la o primă vedere, aş zice că e mai bine să acţionăm asupra clientului decât a produsului. Cum s-ar zice: în timp ce beţi o halbă de bere Jolly Jack la Old Bull and Bush, o să vedeţi celebra răceală englezească dispărând. Cum s-ar zice: nu-şi dăruiesc uşor inima, dar, odată dăruită, prietenia lor e pe viaţă şi va înconjura pământul.

— Uşor amenințător, nu ţi se pare? zise Mark. Lumea nu pleacă în vacanţă ca să-şi facă prieteni.

— Aici cred că tfi înşeli. Din toate stndiile pe care le-am efectuat, reiese că alţii, adică cm care nu sunt englezi, consideră adesea prieteniile închegate în vacanţă ca pe un câştig suplimentar, ceva care le îmbogăţeşte existfnţa, dacă pot să mă exprim aşa.

— Ce straniu, comentă Mark, râzând neîncrezător şi aruncându-şi privirile spre silueta masivă, impasibilă, a lui Sir Jack, în aşteptarea unui indiciu. Pentru asta or să vină pe Insulă? Toţi dolarii şi yenii ăia or să se tragă de şireturi cu forţa noastră de lucru cu cost scăzut, schimbând fotografii polaroid, adrese şi alte alea. „Ăsta e Worzel din Freshwater, demonstrând vechiul chicei englezesc al băutului dintr-o înghiţitură al unei halbe de Old Skullsplitter, cu câte o rămurică în fiecare nară…” Nu, iertaţi-mă, dar pentru mine e prea mult.

Mark întoarse un ochi tulbure către Comitet, pufnind încet, ca pentru sme.

— Mark ilustrează foarte bine toate acele caracteristici englezeşti despre care vă vorbean-i, cumentă Martha.

— Şi de ce nu? întrebă Mark. La urma urmelor asta sunt, englez.

— Să revenim la oile noastre, interveni Sir Jack. Poate avem o problemă, poate nu. Haideţi s-o rezolvăm oricum.

Se puseră pe treabă. Era în principal o chestiune de concentrare

şi de percepţie. Stabiliseră deja că agricultura va fi reprezentată prin diorame în mărime naturală, vizibile din trafic, dintr-un taxi londonez, un autobuz supraetajat sau o trăsurică trasă de ponei. Păstori lenevind la poala unor copaci îndoiţi de vânt îşi vor agita bâtele, fluierând în falset la câinii ciobăneşti care vor aduna turmele; săteni în cămăşi populare, cu furci de lemn, vor arunca finul în căpiţe sculptate artistic; paznicii de vânătoare îl vor aresta pe braconier în faţa căsuţei din Morland şi îl vor lega în fiare alături de fântâna dorinţelor. Ceea ce le trebuia era modalitatea de a face saltul conceptual de la aspectul decorativ la cel lucrativ. Păstorul cel leneş va fi mai târziu întâlnit la cârciuma The Old Bull and Bush, unde îl va acompania pe paznicul de vânătoare, care va cânta din cimpoi o serie de melodii autentice, unele culese de Cecil Sharp şi Percy Grainger, altele scrise de Donovan, în urmă cu o jumătate de veac. Constructoru de căpiţe vor abandona turneul de popice pentru a face propuneri pentru meniu, braconierul îşi va dezvălui şiretlicurile, în timp ce bătrâna Meg, coborâtă de pe cuptor, va lăsa deoparte pipa de lut şi va împărtăşi din înţelepciunea mai multor generaţii. Nu trebuia decât să aducă fundalul în prim-plan, atâta tot. Chestie de detaliu tehnic.

— Pe de altă parte, spuse Mark.

— Da, Marco. Ne pregăteşti un nou potop de observaţii lipsite de patriotism?

— Nu. Sau poate că da. Azi am impresia că i-am luat locul Marthei. Doar că… Nu credeţi că ar trebui să ne ferim de Sindromul Chelnerului Californian?

— Luminează o biată minte îngustă, spuse Sir Jack.

— Tipul care, în loc să stea cu carneţelul în mână, să noteze ce vrei să mănânci şi să tacă dracului din gură – zise Mark agresiv –, îşi trage un scaun alături şi îţi povesteşte despre modul neviolent în care au fost sparte alunele, dispus să te asculte plângându-i-te de cine ştie ce alergii. Sir Jack se prefăcu uimit.

— Marco, ţi se întâmplă des aşa ceva? Eşti sigur că îţi alegi atent restaurantele? Mărturisesc că experienţa mea e atât de restrânsă, încât până acum n-am întâlnit niciun chelner care să mă întrebe de alergii.

— Dar înţelegeţi ce vreau să spun? Intri într-o cârciumă să bei o bere în linişte şi dai peste un jucător de popice bătrân şi împuţit, care îţi varsă berea pe pantaloni şi pe urmă intră în conversaţie cu soţia.

— E o experienţă autentic englezească, remarcă Martha. Jeff

tuşi.

— E puţin probabil. Regulile noastre de igienă şi prevederile privind hărţuirea sexuală vor împiedica un astfel de comportament. Şi oricum, e opţiunea clientului să intre în cârciumă, nu? Vor exista şi alte opţiuni pentru a lua masa, de la Banchetul de Weekend în Conacul de la Ţară, la room service.

— Dar… nu că sunt snob, începu Mark. Sau poate că sunt. Dar o să luaţi un individ care a lucrat până acuxn într-o fabrică de ciorapi, sau mai ştiu eu unde, o să-l obligaţi să stea toată ziua în picioare, la treierat, şi pe urmă, la cârciumă, în loc să discute despre sex şi fotbal cu prietenii, aşa cum ar vrea, o să-l puneţi la o muncă şi mai grea, făcând din el un ţărănoi faţă de vizitatori, care, dacă îmi permiteţi, s-ar putea să fie ceva mai inteligenţi şi mai bine mirositori decât loialul nostru angajat?

— N-au decât să mănânce la Cheshire Cheese atunci, cu doctorul Johnson, spuse Jeff.

— Nu, nu asta am vrut să spun. E mai mult ea… Vi s-a întâmplat vreodată să vă duceţi la teatru şi, după spectacol, actorii să coboare de pe scenă şi să treacă printre scaune dând mâna cu spectatorii, adică: acolo, sus, n-am fost decât rodul imaginaţiei tale, dar uite, suntem fiinţe în carne şi oase, ca tine? Mie nu-mi place deloc.

— Asta pentru că eşti englez, zise Martha. Orice atingere ţi se pare un abuz.

— Nu, dar vreau să las iluzia şi realitatea ca două entităţi separate.

— Foarte englezeşte.

— Dar asta sunt, englez.

— Vizitatorii noştri nu vor fi.

— Copii, spuse mustrător Sir Jack. Domnilor. Doamnă. O modestă propunere din partea conducerii. Ce ziceţi de un bar espresso, după cum cred că se numesc astfel de locuri, pe Insulă, care să se cheme La Cappuccino-ul împuţit? Proprietar Signor Marco?

Hohotul general obligatoriu puse capăt şedinţei.

— Spune-i lui Woodie că s-a făcut ora, zise Sir Jack.

În după-amiaza aceasta purta bretelele de la Academia Franceză, pe care acum, retrospectiv, le considera adecvate: întrunirea fusese pigmentată din plin cu *bon mots* şi *aperqus* pitmaneşti. Comitetul avusese onoarea unui *tour d'horizon* de o anvergură

excepţională.

Actuala Susie era o Susie nouă, pe care uneori nu îşi amintea de ce o angajase. Numele familiei ei, desigur, tatăl ei, banii tatălui ei şi aşa mai departe, plus zâmbetul uşor impertinent şi un fel de sexualitate ductilă pe care o bănuia sub ţinuta apretată… Dar toate acestea erau motivele obişnuite pentru care angaja pe cineva. Unei Susie i se cerea, pe deasupra, o doză de instinct subcutanat, o capacitate de percepţie extrasenzorială, un Je *ne sais quoi*. Lumea credea că, pentru slujba aceasta, nu era nevoie decât să ştii să transmiţi informaţiile exacte într-o manieră politicoasă.

— Ah, rosti Susie în receptor, adăugând cu un surâs nelalocul lui: Mă tem că Woodie a trebuit să plece acasă, Sir Jack. Cred că îl doare spatele.

Avea să o corecteze altă dată în legătură cu „Woodie". Sir Jack îi spunea Woodie. Ea trebuia să înveţe să îi spună Wood.

— Adu-mi pe unul dintre ceilalţi.

Un nou murmur pe un ton inadecvat: acela de realitate veselă, în locul disperării profunde provocate de deranjul provocat patronului.

— Sunt plecaţi toţi, Sir Jack. La Conferinţa de Extindere. Pot să vă chem un taxi.

— Un taxi, fetiţo? Un taxi??

Gafa era atât de imensă, încât aproape că îl amuză.

— Îţi închipui măcar cum va reacţiona piaţa dacă mă fotografiază cineva urcând într-un taxi? Cincizeci de puncte? Două sute de puncte! Te-ai prostit de tot! Un taxi?! Cheamă o *limousine* (cu accent franţuzesc, demonstrând că dezaprobarea stupefiată şi simţul umorului puteau coabita)! Nu.

Se gândi o secundă.

— Nu. O să mă ducă Paul. Nu-i aşa, Paul?

— Ca să fiu sincer, Sir Jack, zise Paul fără să privească la Martha, dar gândindu-se la porţiunea de imediat deasupra şi din spatele genunchiului ei stâng, la diferenţa dintre deget şi limbă, dintre pielea acoperită mătăsos şi pielea curată, dintre picior şi piciorul ridicat. Ca să fiu sincer, am o întâlnire.

— Asta aşa e. Ai întâlnire cu mine. Ai întâlnire să mă duci la tanti May. Aşa că fă rost de o nenorocită de şapcă, scoate nenorocitul de Jaguar al firmei din garaj şi du-mă în Chorleywood.

Erecţia incipientă a lui Paul se furişă la loc în gaura ei de

şoarece. Nu îndrăznea să se uite la Martha. Nu-l interesa că fusese umilit faţă de ceilalţi – toţi ştiau cum se poartă uneori Sir Jack – dar Martha… Martha. Trei minute mai târziu, deschidea aplecat de şale portiera din spate a maşinii sale. Sir Jack se opri greu, aşteptând până când Paul salută stângaci – o amintire ruginită a vreunul film de război.

— Câtă amabilitate, murmură glasul din urechea lui, în timp ce portarul ridica bariera cu un salut mai bine exersat. Câteva sfaturi pentru care sunt convins că n-ai să te superi. Maşina ta, care, apropo, e tot a mea, arată de parcă ai fi vânat cu ea vulpi pe mirişte, în marşarier. Nespălatul în urmărirea necomestibilului, dacă-mi dai voie să para-frazez. Întotdeauna să-ţi schimbi cravata înainte de a mă duce pe mine undeva, ceva mai simplu, sau chiar negru uni. l-ar ordinea evenimentelor e următoarea: îţi scoţi şapca, o bagi sub braţul stâng, deschizi portiera, iei poziţie de drepţi, saluţi. *Capito*?

— Da, domnule.

Doar că Paul avea mai degrabă să mimeze o criză de epilepsie decât să repete performanţa.

— Bine. Şi sunt sigur că Martha o să te aştepte şi o să-ţi dea un pupic şi mai apăsat.

Paul îşi aruncă în mod reflex privirile în oglindă, dar ale lui Sir Jack erau deja acolo, triumfător dispreţuitoare.

— Ochii la drum, Paul, nu te comporţi deloc cum trebuie pentru un şofer. Bineînţeles că ştiu. Ştiu tot ce trebuie să ştiu. De pildă – şi asta s-ar putea să te mai consoleze un pic – ştiu că există puţine lucruri pe lumea asta care se alterează dacă sunt lăsate să aştepte. Orezul, desigur, sufleurile şi vinul vechi de Burgundia. Dar femeile, Paul? Femeile? Din experienţa mea, nu. Ba chiar aş spune, fără a fi nedelicat în mod inutil, că dimpotrivă.

Sir Jack chicoti ca personajul malefic dintr-o piesă de teatru şi îşi deachise cu un pocnet servieta. În timp ce avansau în salturi scurte printre luminile umede ale frânelor, Captaturul de Idei îşi repetă raţionamentul atât de familiar. Orgoliul lui Sir Jack avea nevoie de atâta oxigen, că acesta trebuia extrsa din plămânii celor din jur. Era, în general, un patron exigent, care plătea bine şi cerea rezultate desăvârşite; iar atunci când nu le obţinea, cineva trebuia să sufere. Dacă într-o anumită săptămână, zi sau microsecundă îţi venea rândul, era absolut aleatoriu şi nu însemna nimic, în concluzie: umilinţa era total nejustificată, dar tocmai nedreptatea şi violenţa dezaprobării

demonstrau că Sir Jack nu avea nimic personal cu tine. Sau invers: însuşi faptul că avea ceva personal cu tine, că te alesese ca ţintă pentru un astfel de tratament, dovedea că ai un statut special, pentru el şi pentru tine. Dacă nu i-ar fi păsat, nu s-ar fi ostenit să te bage în seamă. Era aproape singura modalitate în care îşi manifesta afecţiunea.

În timp ce Paul îşi spunea toate acestea, circulaţia începuse să se descongestioneze. Pentru că, altfel, ar fi trebuit să tragă puţin de volan, uite-aşa, izbind Jaguarul de camionul de alături şi omorându-i pe amândoi pasagerii. Numai că orice angajat de la Pitco i-ar fi putut spune ce avea să urmeze: Paul avea să sfârşească sub formă de biftec tartar, în timp ce Sir Jack va ieşi învigorat dintre resturile maşinii, dornic să filosofeze pe tema gene-rozităţii providenţei în faţa primei echipe de televiziune ajunse la faţa locului.

După o oră de drum în tăcere, timp în care Paul simţi cum i se atrofiază mândria, ajunseră într-o suburbie cu fagi din care picura apa, unde felinarele de căruţă luminau sistemele de alarmă.

— Aici. Două ore. l-ar şoferii mei nu beau niciodată.

— Plouă, Sir Jack. Pot să vă conduc măcar până la uşă?

— Umbrela. Pachetul.

Paul reuşi echilibristica şepcii, a portierei şi a salutului, după care îl urmări din priviri pe Sir Jack îndepărtându-se cu o sticlă de sherry ambalată sub braţ. Urcă la loc în maşină, aruncă şapca pe scaunul din dreapta şi întinse mâna după telefon. iartă-mă, Martha, iartă-mă că nu m-am putut uita la tine, Sper că nu mă urăşti şi nu mă disprețuieşti. Te iubesc, Martha. Şi ai dreptate în ce-l priveşte pe Sir Jack, ai avut întotdeauna, doar că eu n-am vrut să recunosc. E totul bine, încă? Te-am pierdut? Nu te-am pierdut, nu-i aşa?

În timp ce forma numărul şi sângele, împreună cu mândria, i se trezeau din nou la viaţă, se opri. Desigur: patronul probabil că primea lista detaliată a tuturor numerelor la care se suna din maşinile firmei. Era exact genul de detaliu care nu-i scăpa niciodată. Poate aşa aflase despre Martha. iar dacă Paul o suna acum, Sir Jack avea să afle, iar memoria lui răzbunătoare, de elefant, va păstra detaliul, aşteptând clipa propice, clipa cea mai stânjenitoare, în public.

Deci, o cabină telefonică. Un lucru rar în ziua de azi. Paul porni pe străzile pustii, cotind la întâmplare. Din când în când câte un stăpân care îşi plimba câinele, câte un beţiv respectabil întorcându-se acasă cu cumpărăturile, dar nici urină de cabină, şi iat-o, pe o străduţă

semicirculară cu case individuale, luminate cu imitaţii de felinare victoriene cu gaz, lumina farurilor descoperi o umbrelă mare, vărgată. Fir-ar să fie. Ce să facă acum, să treacă mai departe, sau să frâneze brusc? Indiferent ce făcea avea să fie prost, sau Sir Jack avea să găsească un motiv ca să fie prost. Oricum, probabil că îşi notase kilometrajul de la bordul Jaguarului înainte de a coborî şi avea să îl pună să plătească benzina suplimentară.

Dacă trecea pe lângă el, afişa impertinenţă: mai bine să oprească. Paul frână cât putu mai uşor, dar umbrela pe picioare nu îşi încetini pasul. Continuându-şi drumul, dispăru pe o alee. Câteva minute mai târziu, Paul dădu drumul frânei de mână şi scoase maşina în strada principală. Tanti May locuia într-o casă în stil Domestic Revival refăcută, cu tufe tunse ordonat şi o plăcuţă de lemn prinsă în cuie de trunchiul unui pin, pe care era numele. „Ardoch" se chema casa. Paul îşi imagină o fată bătrână, fragilă, cu o bucăţică de dantelă la gât, oferindu-i prăjituri cu susan şi un pahar de Madeira. Aceasta se preschimbă, devenind corpolentă, parfumată, evreică şi vieneză, adăugând cu lingura frişcă pe *Sachertorte*. îi urmă – poate bretelele lui Sir Jack erau de vină – o pariziancă plină de ironie, cu oase subţiri, cu manşetajachetei de tweed săltată elegant de pe antebraţ, în timp ce turna delicat o tisană dintr-un ceainic de argint. Poate că uneori era o brută, dar loialitatea lui Sir Jack faţă de tanti May şi nelipsitele lui vizite lunare îi făceau cinste.

Privind bosumflat către casă, Paul încercă să nu se gândească la Martha. Se întrebă dacă Ardoch era proprietatea oficială a lui Pitco. Ar fi fost demn de Sir Jack să îşi treacă mătuşa pe statul de plată, cu o locuinţă spaţioasă în anexă. Timpul trecea. Ploaia curgea. Paul privi şapca de şofer, de pe scaunul de alături. Să fi fost Sir Jack gelos din cauza Marthei? Pe el, pentru Martha? Asta era? Apoi, într-un moment de revoltă negândită, scoase casetofonul din buzunar, prefăcându-se pe jumătate că era un telefon şi că voia să o sune pe Martha, şi activă microfonul pe care Sir Jack îl avea asupra sa.

Raza de acţiune a instrumentului era de douăzeci de metri, capacitatea necesară pentru zilele când lui Sir Jack îi plăcea să rătăcească meditativ pe culoare la fel de întortocheate ca gândurile sale. Uşa casei se găsea la douăzeci şi cinci de interi distantă şi, fără îndoială, zidurile reduceau din forţa semnalului. Cu toate acestea, cele trei cuvinte pe care le înregistrase Paul pe bandă şi pe care, mai târziu

în aceeaşi seară, avea să i le redea Marthei, făcând-o să îşi piardă interesul imediat faţă de sex, se auzeau clar, ca şi cum Sir Jack ar fi stat la birou.

Jaguarul revenise la locul de întâlnire; ploaia continua să cadă şi umbrela vărgată îşi făcu apariţia. Salutul îi ieşi lui Paul impecabil. În oglinda retrovizoare, expresia de pe chipul lui Sir Jack era una de repaus benign. Ajunseră în faţa apartamentului la unsprezece fără un sfert şi Paul înclină recunoscător din cap în timp ce o bancnotă de o sută de euro îi era îndesată cu degete tremurătoare în buzunarul de la piept. Recunoştinţa era însă pentru un alt cadou.

— Ţ… C… C…! şopti Paul, trezindu-se dintr-un scurt somn postcoital.

Apăsarea exercitată de musculatura inferioară a Marthei, contractată de râs, îi dădu penisul afară, iar ea îl rostogoli alături, lăsând loc plămânilor să se dilate.

— Poate-i spunea un banc. Era în mod căutat prudentă.

— Unei mătuşi? Cu o asemenea poantă? Nu, trebuie să fie de-adevăratelea.

Martha voia să fie adevărat; mai important decât atât însă, voia să îl păstreze pe Paul aşa cum fusese când se întorsese acasă cu trei seri înainte: furios dar tăcut, triumfător dar tăcut, făcând bucăţi o bancnotă de o sută de euro. Nu voia să îl vadă alunecând iar în raţionalitatea aceea plină de respect, un exponent al şeptelului de la Pitco, cu numărul de înregistrare ştanţat pe crupă. Îl voia, o dată, în frunte.

— Fii atentă. Casa nu e trecută pe lista de proprietăţi şi ştii bine că, dacă ar fi cu adevărat mătuşa lui, ar fi fost. l-ar ea ar fi apărut pe statele de plată. Şi, după cum ţi-am mai spus, nu ratează nicio vizită. În prima zi de joi a fiecărei luni. O dată, Wood l-a dus acolo direct de la aeroport. Şi nici n-o scoate vreodată în lume.

— Poate e imobilizată.

— Nimeni nu-şi vizitează în felul ăsta mătuşile, chiar dacă sunt în fotoliu cu rotile. Martha îl aprobă din cap.

— Decât dacă sunt altfel de tanti.

— Ţ… C… C…!

— Termină. Mă omori.

Stând întinsă pe spate, râsul părea aproape nesănătos. Se ridică în fund, privind la chipul întors al lui Paul. îi luă lobul urechii între

degetul mare şi arătător.

— Ce crezi că ar trebui să facem?

— Să aflăm. Adică să punein pe cineva să afle.

— De ce?

— Cum adică de ce? reacţionă Paul, ca şi cum i-ar fi fost pus în discuţie statutul de lider.

— Ar trebui să ştim ce vrem.

— Asigurare.

— Asigurare?

— Chiar şi cei mai ardenţi admiratori ai lui Sir Jack – se uită în sus la Martha, parcă disociindu-se de ei – sunt de acord că politica lui de angajare şi concediere nu are întotdeauna la bază meritele.

Martha înclină din cap.

— Mă vezi şi fără ochelari?

— Te văd întotdeauna.

Alegerea căzu asupra lui Gary Desmond. Gary Desmond, până nu demult una dintre verigile importante în lanţul de publicaţii deţinute de Sir Jack. Gary Desmond, care provocase căderea a trei miniştri, dintre care unul femeie, care îi botezase copilul căpitanului echipei de crichet a Angliei, care deplânsese dependenţa de cocaină a doua dintre fetele care prezentau buletinul meteorologic şi care, în fine, în urma câtorva pătrunderi prin efracţie, îi adusese şefului probe fotografice ale partidelor de amor în trei ale prinţului Rick, împreună cu prostituatele de lux.

Fusese prea sigur de el sau doar naiv? Oricum ar fi fost, pornise de la o premisă greşită: că para-metrii morali pe care îi presupuneau articolele sale, susţinuţi cu entuziasm atât de proprietarul ziarului, cât şi de cititori, erau măcar în parte reali;

sau, dacă nu reali, atunci măcar imuabili. Dar Gary Desmond, care se aşteptase să facă din articol o încoronare a activităţii sale, descoperise că triumful putea fi exagerat, într-un mod care punea în discuţie presupusul realism al meseriei lui. Nu putea fi contestat entuziasmul general stârnit atunci când dezvăluise că un tânăr „aflat la şase bătăi de inimă distanţă de tron", întreţinut cu bani publici şi plătit pentru a reprezenta ţara în misiuni în străinătate, îşi făcuse de cap împreună cu Cindy şi Petronella într-unul dintre „luxoasele palate" asigurate de contribuabili. Dar, pe măsură ce istoria se derula, zi după zi, acuzaţiile de desfrâu lăsaseră locul ruşinii şi, apoi, unei

autoînvinuiri patriotice. La un nivel mai restrâns, lucrul acesta îl făcuse pe Sir Jack să se tragă de bretelele cu însemnele Camerei Lorzilor, temându-se că nu va mai obţine hermelina asortată lor.

Materialul lui Gary Desmond era la fel de incontestabil ca Pitman Houae; probele fotografice erau mai presus de orice îndoială, iar cele două fete nu aveau, laolaltă, nici măcar o amendă de parcare. Cu toate acestea, Gary Deamond fusese destituit şi denunţat în acelaşi ziar care odată îi publicase în exclusivitate articolele, ca „vânătorul de murdării care a mers prea departe". S-au auzit referiri – total deplasate – la o călătorie de documentare întreprinsă în Indiile Occidentale, în urma căreia, într-un sens strict, nu rezultase nimic care să poată fi tipărit. O luase cu el pe Caroline, de la Contabilitate, iar ticăloşii publicaseră o fotografie a ei, evident consumată, cu sutienul costumului de baie lăsat în bernă, imagine care nu ar fi putut fi obţinută decât prin furt sau printr-o mită groso-lană. În concluzie, Gary Desmond devenise un om pentru care găsirca unui loc de muncă în viitorul apropiat era o problemă.

Martha şi Paul se întâlniră cu el în holul unui hotel pentru turişti.

— Uite cum stau lucrurile, începu Martha. Subiectul ne aparţine. Noi decidem dacă îl publici sau nu. S-ar putea să ne fie mai folositor dacă nu. O să-ţi plătim onorariul, o primă pentru rezultate foarte bune şi încă una pentru publicare sau pentru păstrarea secretului, în funcţie de hotărârea pe care o s-o luăm. Deci, indiferent cum iese, nu ai de pierdut. De acord?

— De acord, răspunse reporterul. Dar ce se întâmplă dacă pista se aglomerează?

— N-are cum, dacă îţi ţii gura. Nu ştim decât noi şi cu tine, atât. Şi aşa trebuie să rămână. De acord?

— De acord, repetă Gary Desmond. Acum, după ce se terminaseră toate, înţelegea de ce Pitman Houec se comportase aşa cum se comportase în cazul prinţului Rick. Fusese asigurat că se făcuseră „presiuni neobişnuite", atât de la palat, cât şi din partea Ministerului de Interne. Compensaţia pentru disponibilizare fusese mulţumitoare, ba chiar corectă; pensia nu îi fusese afectată; clauza tăcerii era normală în astfel de ocazii. Lui Gary Desmond nu îi lipsea imaginaţia;

ştia cum se întâmplă în situaţii ca aceasta. Dar ceea ce nu putea

ierta el şi ceea ce îl convinsese să încheie afacerea aceasta fusese comentariul lui Sir Jack, făcut în timp ce urca în limuzină, în umbra salutândă a lui Wood: „Întotdeauna am fost de părere – îi spusese fostul său patron viitorului şomer – că nu poţi avea încredere într-un om cu două nume mici". Citatul apăruse pe prima pagină în trei ziare şi continua încă să îl roadă pe Gary Desmond.

Experienţa Micului Dejun pe Insulă începu cu căutarea unei sigle. Departamentul de design produse câteva zeci, în mare parte revizii nerecunoscute şi furturi tăcute după simboluri familiare. Lei, mai mulţi sau mai puţini, într-o postură mai mult sau mai puţin ameninţătoare; coroane regale sau princiare de mai multe feluri; ziduri şi contraforturi de castel; grilajul de la Palatul Westminster, stilizat; faruri, torţe arzând, siluete de clădiri istorice;

profilul Britanniei, al Boadiceei, Victoriei şi Sfântului Gheorghe; roze de toate felurile, simple sau duble, obişnuite sau bătute, mici, mari şi foarte mari;

frunze de stejar, mere şi arbori; porţi de crichet şi autobuze etajate, faleze albe, Beefeaters, veveriţe roşcate şi un prigor în zăpadă; păsări phoenix şi şoimi, lebede şi câini de vânătoare, vulturi şi popândăi, hopogrifi şi hipocampi.

— Toate proaste, toate proaste, spuse Sir Jack aruncând un teanc cu cele mai recente propuneri de pe Masa de Campanie pe covorul miţos. Prea trecute. Eu vreau prezentol.

— Am putea pune doar iniţialele tale, întrepătrunse.

Ai grijă, Martha, nu confunda cinismul profesional cu dispreţul amatoricesc. Dar, după ce descoperiseră ceea ce credeau că descoperiseră, atitudinea ei faţă de Sir Jack se modificase; la fel ca şi a lui Paul.

— Ceea ce vrem, spuse Sir Jack ignorând-o şi bătând în masă pentru a accentua, este misterul. Vrem să fie aici, acum, Insula, dar vrem şi misterul, Vrem ca vizitatorii noştri să simtă că au trecut dincolo de oglindă, că ai-au părăsit lumea şi au intrat într-o alta, nouă, diferită, dar ciudat de familiară, unde lucrurile nu se fac ca în alte părţi locuite ale planetei, ci ca într-un vis preţios.

Comitetul rămase în aşteptare, crezând că pretenţiile complicate ale lui Sir Jack constituiau doar prefaţa la o soluţie demnă de ovaţii. Dar obişnuita pauză dramatică se prelungi, lăsând loc unei tăceri jenate.

— Sirlack.

— Max, dragul meu. Nu e primul glas la care mă aşteptam.

Doctorul Max surâse stânjenit. În ziua aceea era înibrăcat în tonuri de cafeniu ca scoarţa de copac. Îşi pipăi superstiţios eşarfa şi îşi împreună degetele ca un acoperiş de biserică, lăsând să se întrevadă starea de spirit a emisiunilor televizate.

— Cândva în prima jumătate a secolului al nouăsprezecelea, începu el, a fost o femeie, care se ducea la târgul din Veninor, cu un coş cu ouă. Venea dintr-unul din satele de pe coastă, de aceea, desigur, o apucase pe cărarea care ducea de-a lungul falezei. Începuse să plouă, dar femeia, înţeleaptă, îşi luase cu ea umbrela. Dat fiind că tehnologia de producere a umbrelelor se afla abia la început, obiectul era mare şi butucănos. Se apropiase deja de Veninor când o pală neaşteptată de vânt a luat-o prin surprindere, împingând-o de pe stânci. A crezut că o să moară – sau cel puţin aşa presupun, pe motiv că orice persoană normală, aflată într-o situaţie asemănătoare, aşa ar crede şi nu avem niciun indiciu din care să reiasă că femeia ar fi fost anormală din punctul acesta de vedere – dar umbrela a acţionat ca o paraşută, încetinindu-i căderea. De asemenea, veşmintele i s-au umflat într-un mod care i-a redus viteza. Nu ştim exact cu ce era îmbrăcată, dar putem, în mod plauzibil, să ne imaginăm o crinolină acoperită cu muselină, sau ceva asemănător, astfel încât acum avea două paraşute, una deasupra şi alta dedesubt. Deşi, chiar în timp ce vă vorbesc, se înfiripează o îndoială: crinolina era un obiect de îmbrăcăminte aparţinând modei clasei burgheze, iar perimetrul său sugera vizibil o zonă protejată, un *noli me tangere* tipic pentru reprezentantele ei. Ar fi putut vânzătoarea noastră de ouă aparţine acestei clase, mă întreb? Sau poate că existenţa pe insulă a unei înfloritoare industrii a pescuitului făcuse ca oasele de balenă, care alcătuiau scheletul esenţial pentru vestimentaţia feminină, să pătrundă în mai multe straturi sociale decât în restul ţării? După cum vedeţi, nu este exact domeniul meu şi va trebui să mai cercetez articolele de lenjerie purtate de clasele vânzătoarelor de ouă în deceniul probabil în care a avut loc incidentul înregistrat…

— Dă-i drumul cu povestea, omule, scuteşte-ne cu vorbele de duh! exclamă Sir Jack. Ne-ai lăsat în aer.

— Sigur, spuse doctorul Max, neacordându-i mai multă atenţie decât oricărui alt factor perturbator din studio. Şi aşa, femeia a plutit

până os, cu coşul de ouă pe braţ, cu umbrela şi crinolina umflate de curenţii ascendenţi de coastă. Ne-o putem cu usurinţă închipui privind spre larg, murmurând o rugăciune înălţată Domnului şi urmărind cum nisipul moale se ridică în întâmpinarea ei. A aterizat în siguranţă pe plajă, nevătămată, din câte am fost informat, cu excepţia câtorva ouă crăpate din coş.

Expresia de pe faţa lui Sir Jack era una de plăcere exasperată. Trase din ţigara de foi şi exasperarea se risipi.

— Îmi place. Nu cred un cuvânt, dar îmi place. E aici, e magie, şi putem s-o facem să fie acum.

Sigla fu desenată şi redesenată, în stiluri variind de la hiper-realismul prerafaelit la câteva trăsături de condei expresioniste. Câteva elemente cheie persistau: cele trei clopote simetrice ale umbrelei, bonetei şi fustelor umflate; talia încorsetată şi bustul plin al femeii dintr-o perioadă anterioară; şi coşul rustic, semisferic, în care grămada rotunjită de ouă completa cercul. Când Sir Jack nu era de faţă, motivul fusese botezat Regina Victoria Arătându-şi Izmenele, iar când era se încercaseră mai multe nume – Beth, Maud, Delilah, Faith, Florence, Madge – înainte de a se conveni asupra lui Betsy. Cineva îşi amintise de o expresie de pe vremuri, „Betsy cea din ceruri", care părea să legiti-meze botezul, chiar dacă nimeni nu mai ştia care era sensul ei.

Aveau simbolul, care conţinea atât locul, cât şi misterul; departamentul tehnic urma să îi dea timpul prezent. Propunerea iniţială, logică, fusese ca saltul lui Betsy să fie repetat, când vântul bătea din direcţia potrivită, de către un cascador îmbrăcat în straie femeieşti victoriene. Se alocă o zonă de d. esant, la vest de Veninor; dacă testele erau reuşite, plaja avea să fie rechiziţionată şi lărgită, pentru a oferi teren de aterizare suficient; iar vizitatorii puteau asista fie din tribune, fie din bărcile ancorate în larg. Se organizară mai multe încercări pentru stabilirea înălţimii optime a saltului, a forţei vântului, a deschiderii umbrelei şi a capacităţii crinolinei. Douăzeci de lansări pe manechine duseră la ziua în care Sir Jack, cu binoclul lipit de sprâncene şi picioarele depărtate pentru echilibru în hula uşoară, asistă la prima testare pe viu. La trei sferturi din drum, voinica „Betsy" păru să piardă controlul asupra crinolinei, ouăle i se vărsară în torent din coş, iar omul ateriză pe plajă într-o omletă ad-hoc, rupându-şi glezna în trei locuri.

— Ce tăntălău, comentă Sir Jack.

Câteva zile mai târziu, al doilea paraşutist – cel mai uşor cascador pe care îl putuseră găsi, din dorinţa de a copia o femeie – reuşi să păstreze intacte ouăle, dar îşi fisură pelvisul. Ajunseră la concluzia că zborul originar al lui Betsy fusese ajutat de condiţii meteorologice neobişnuite. Întâmplarea era fie miraculoasă, fie apocrifă.

Urmă Experienţa Bunjee Betsy din Ceruri, al cărei avantaj era că permitea participarea vizitatorilor. Se făcură încercări de salturi în siguranţă de pe stâncile modificate, de către săritori de ambele sexe şi de toate dimensiunile, purtând coşuri cu ouă. Era însă ceva neconvingător şi cu desăvârşire nemisterios, fără discuţie mult prea prezent, în săritorul care se legăna în sus şi în jos în ham, înainte de a fi coborât încet pe plajă.

În urma mai multor intervenţii personale din partea lui Sir Jack, departamentul tehnic găsi, în fine, o soluţie. Echipamentul şi hamurile aveau să rămână, dar, în locul corzii elastice, aveau să folosească un cablu derulându-se camuflat, în timp ce ventilatoare mascate urmau să simuleze curenţii de aer ascendenţi. Ca rezultat, vizitatorii aveau să fie în perfectă siguranţă, indiferent de condiţiile meteorologice. Departamentul de marketing veni cu ideea rafinamentuhii suprem: Experienţa Bunjee Betsy din ceruri avea să devină Experienţa Micului Dejun. Sus, pe faleză, aveau să fie instalate cotețe, dotate cu necesarele păsări, coafate şi aranjate; ouăle aveau să fie aduse zilnic, cu avionul, iar vizitatorul să coboare pe plajă cu un Coş Betsy prins la centură. Apoi va fi condus (sau condusă) de către o ospătăriţă cu bonetă până la Barul lui Betsy de Mic Dejun 24 din 24, unde ouăle vor fi scoase din coş şi prăjite, fierte, făcute jumări sau omletă, după dorinţă, chiar sub ochii săritorului. odată cu nota de plată, se va emite un Certificat de Salt, cu semnătura tipărită a lui Sir Jack şi cu data.

În timp ce buldozerele săpau şi macaralele se roteau, în timp ce peisajul se transforma într-o carte cujucării, cu hoteluri şi porturi, aeroporturi şi terenuri de golf, în timp ce proprietarilor neconvenabil amplasaţi li se ofereau stimulente şi iubitorilor mediului înconjurător li se făceau promisiuni surâzătoare privind stâncile de calcar, veveriţele roşcate şi câteva specii de fluturi prăpădiţi, Sir Jack Pitman îşi concentra eforturile asupra consilierilor locali ai Insulei. Westminsterul şi Bruxelles-ul puteau să mai aştepte: mai întâi trebuia

să şi-i atragă de partea sa pe localnici.

Mark era însărcinat cu acţiunea. Văzându-l pe Sir Jack, oamenii ar fi putut deveni suspicioşi şi defensivi, ca şi cum ar fi avut de a face cu reprezentantul unei corporaţii invadatoare, nu cu un binefăcător de proporţii. Era mai bine să lase totul în seama ochilor albaştri şi a buclelor blonde ale lui Marco Polo.

— De ce am nevoie? întrebase Administratorul de Proiect înainte de a porni.

— Vorbe de duh, un sac cu morcovi şi o legătură de nuiele, îi replicase Sir Jack.

Avură loc două rânduri de negocieri. Întâlnirile consultative oficiale între Pitco şi consiliul local se ţinură la sediul breslelor din Newport. Publicul avu voie să asiste şi toate procedurile democratice fură respectate: ceea ce însemna, după cum remarcă Sir Jack pentru sine, că simbolistica, interesele speciale şi grupările minoritare dictau, avocaţii scoteau o grămadă de bani şi omul îşi petrecea cea mai mare parte a timpului stând în patru labe, cu fundul ars de soare. În paralel însă, cei mai importanţi dintre consilierii de pe insulă aveau discuţii în secret cu o mică echipă de la Pitco, sub conducerea lui Mark. Acestea erau, prin natura lor, exploratorii şi neangajante; de asemenea, nu erau înregistrate, astfel încât ideile inovatoare puteau fi exprimate în forţă, dacă era nevoie, pentru ca, după cum sunase îndemnul adresat unuia dintre consilierii mai blânzi, visul să poată curge. Conform instrucţiunilor trasate de Sir Jack lui Mark, visul trebuia să curgă precum un canal, în linie dreaptă şi către o destinaţie precisă. Auzind descrierea, până şi Mark fusese luat prin surprindere.

— Dar cum? Vreau să zic… suntem în mileniul trei, mai există Westminsterul, Bruxelles-ul, mai există, ştiu şi eu, Washington-ul, Naţiunile Unite?

— Cum? surâse Sir Jack, căci banala întrebare fusese încântător formulată. Mark, o să îţi împărtăşesc cel mai mare secret pe care îl cunosc. Eşti gata?

Mark nu avea nevoie să mimeze interesul. La rândul lui, Sir Jack ar fi vrut să tragă de timp, dar nu se putea abţine.

— Cu foarte mulţi ani în urmă, când eram la fel de tânăr ca tine astăzi, i-am adresat aceeaşi întrebare unui om important, pentru care lucram la vremea aceea. Omul acesta important – Sir Matthew Smeaton – astăzi uitat, din nefericire – *sic transit* – punea la cale o

lovitură de o îndrăzneală uimitoare. L-am întrebat cum o s-o facă şi ştii ce mi-a răspuns? Mi-a spus: „Jacky – aşa mi se spunea, Jacky, pe vremea aceea – Jacky, tu mă întrebi cum am să o fac. Răspunsul meu este următorul: o să o fac făcând-o". Sfatul acesta nu m-a părăsit niciodată şi, până în ziua de astăzi, el încă mă inspiră.

În glasul lui Sir Jack, respectul suna răguşit.

— Acum, fie ca el să te inspire şi pe tine. Pentru Mark, dialogul explicativ începu cu încercarea de a pune situaţia actuală a Insulei într-o perspectivă istorică şi de a răspunde câtorva întrebări preliminare. Nu că ar fi avut impertinenţa de a sugera răspunsurile. De pildă, dată fiind amploarea formidabilă a investiţiilor propuse de Pitco, locurile de muncă deja create şi cele care aveau să urmeze, pentru că prosperitatea era asigurată, nu cumva acesta era momentul potrivit pentru ca Insula să îşi reconsidere relaţiile cu restul ţării? Din câte ştia el, cererile de susţinere înaintate de Insulă Westminsterului în deceniile şi secolele trecute fuseseră rău primite, iar nivelul şomajului fusese întotdeauna destul de ridicat. În cazul acesta, de ce trebuia ca Westminsterul şi fiscul să profite de pe urma prosperităţii actuale şi viitoare?

Evaluarea istorică efectuată de doctorul Max – Stilizată şi ordonată pe puncte de departamentul lui Mark – fusese deja pusă în circulaţie. În plus, studiile pe care avocaţii corporaţiei le întreprind în mod obişnuit în astfel de situaţii, în care efortul financiar este atât de mare, dăduseră la iveală documente şi opinii pe care Mark se considera dator să le împărtăşească celor prezenţi. Cu titlu confidenţial, bineînţeles. Şi fără prejudecăţi. Dar nu putea să nu le spună că, atât după opinia avocaţilor, cât şi a experţilor în drept constituţional, achiziţionarea Insulei, în 1293, de către Edward 1 de la Isabella de Fortuibus, contra sumei de şase mii de mărci, era în mod evident îndoielnică şi poate chiar ilegală. Şase mii de mărci erau doar mărunţiş. Se vedea clar că nu fusese o tranzacţie onestă. Constrângerea rămânea constrângere, chiar dacă avusese loc la sfârşitul secolului al treisprezecelea.

La următoarea întâlnire, Mark propuse, pentru că nu erau legaţi de o agendă convenţională, să se facă un pas mai departe. Dacă aşa stăteau lucrurile – ceea ce nimeni nu părea dispus să contrazică – şi Insula fusese într-adevăr cumpărată ilegal de către coroana britanică, atunci care puteau fi consecinţele asupra situaţiei curente? Fiindcă, le

plăcea sau nu, membrii consiliului local erau confruntaţi cu o dilemă de natură constituţională, istorică şi economică. Ce aveau de gând, să o ascundă sub covor, sau să se ia de beregată cu ea? Dacă membrii prezenţi ai consiliului îi îngăduiau să lase visul să curgă, Mark dorea să le propună un atac din trei părţi, sugerat de orice analiză logică şi obiectivă a actualei crize, atac pe care îl va rezuma după cum urmează:

Mai întâi, contestarea oficială a contractului Fortuibus, din 1293, în tribunalele europene; evident, contestaţia putea fi finanţată de Pitco. În al doilea rând, ridicarea consiliului insular la rangul de parlament, cu un sediu adecvat, finanţare, salarii, buget de cheltuieli şi puteri corespunzătoare. În al treilea rând, simultan, cererea de intrare în Uniunea Europeană, ca membru cu drepturi depline.

Mark aşteptă. Era în mod special mulţumit de faptul că reuşise să introducă ideea unei crize.

Sigur că ea nu exista, cel puţin pentru moment. Dar niciun reprezentant al puterii, de la cel mai pârlit consilier municipal la preşedintele Statelor Unite, nu îşi permitea să nege existenţa unei crize dacă ea îi era semnalată. Ar fi mirosit a lene şi incompetenţă. În consecinţă, acum, pe Insulă, exista o criză.

— Ne propuneţi în mod serios o ruptură de Coroană?

Întrebarea fusese, bineînţeles, aranjată. Nu se putea ca sentimentalii şi conservatorii să nu aibă obiecţii; era mai bine ca, în această etapă, să fie lăsaţi să creadă că sunt majoritari.

— Dimpotrivă, replică Mark. Legăturile cu regatul sunt, după părerea mea, vitale pentru Insulă. Orice ruptură impusă de actuala criză va fi faţă de Westminster, nu de Coroană. Dacă e să facem ceva, atunci trebuie să ne întărim legăturile cu Coroana.

— Cum adică? întrebă cel plătit să o facă. Mark dădu impresia că nu era pregătit să răspundă. Păru luat prin surprindere. Se uită la ceilalţi membri ai echipei, care nu îi întinseră nicio mână de ajutor. Menţionă, neconvingător, că regelui i se putea acorda statutul de Vizitator Oficial al Insulei. Apoi se simţi obligat, dată fiind atmosfera deschisă, de sinceritate, a discuţiilor şi asigurarea că secretul nu va fi trădat, să dezvăluie că Palatul lua în mod serios în considerare, chiar în momentul de faţă, o propunere de schimbare a reşedinţei. Nu!? De ce nu? Nimic nu era bătut în cuie, aceasta era natura istoriei. Pe Insulă exista deja un palat foarte frumos, în curs de reamenajare. Desigur, nimeni nu trebuia să afle un cuvânt din toate acestea. Ceea ce avu

drept rezultat o mulţime de cuvinte, şoptite cui trebuia.

La întâlnirea următoare, conservatorii sentimentali şi bădăranii nerecunoscători îşi exprimară temerile faţă de o intervenţie a Guvernului. Cum rămânea cu sancţiunile, blocadele sau chiar invazia? Pitco şi consilierii săi erau de părere, în primul rând, că astfel de reacţii erau puţin probabile, în al doilea că ele ar fi asigurat o reclamă internaţională de neegalat şi, în al treilea, că, dat fiind că Insula va urma toate procedurile legale şi constituţionale, Westminsterul urma să aibă grijă să nu îşi atragă represalii din partea Uniunii Europene sau chiar a Naţiunilor Unite. Dimpotrivă, probabil că va reveni la masa negocierilor şi va cere un preţ rezonabil. Poate membrii consiliului doreau să afle un mic secret: oferta de deschidere a lui Sir Jack, de o jumătate de miliard de lire sterline în schimbul suveranităţii, fusese redusă la şase mii de mărd, plus un euro. Ceea ce avea să lase în sipete mai mult decât era necesar pentru reamenajare.

De ce era Pitman House un stăpân mai bun decât Westminsterul? o întrebare îndreptăţită, admise Mark, mulţumit de atac. Dar, în acelaşi timp, surâse el, o întrebare nedreaptă. Suntem legaţi de interese reciproce, într-un mod care nu se aplică relaţiilor dintre guvernarea centrală şi regiunile mai îndepărtate. În lumea modernă, stabilitatea şi prosperitatea economică pe termen lung sunt asigurate mai eficient de corporaţiile transnaţionale decât de statul naţional de modă veche. Nu trebuie decât să examinaţi diferenţele dintre Pitco şi restul ţării:

care se extinde şi care se contractă?

Şi voi ce câştigaţi? Beneficii mutuale prelun-gite, după cum am menţionat mai înainte. Ca să punem cărţile pe masă, probabil vom cere revocarea unor reglementari neimportante şi învechite privind planificarea imobiliară, dintre care cele mai multe îşi au originea în detestatul Palat Westminster. Şi care este legătura, oficială sau neoficială, pe care o vedeţi cu noul Parlament al Insulei? Niciuna. Pitman House consideră că separarea puterilor între forţa motrice economică şi organele alese este esenţială pentru starea de sănătate a oricărei democraţii moderne. Desigur, poate veţi dori să îi oferiţi lui Sir Jack Pitman o poziţie siinbolică, un titlu pe hârtie.

— Ca de exemplu preşedinte pe viaţă? propuse unul dintre bădărani.

Mark se arătă teribil de amuzat. Poate criza de tuse şi lacrimile

erau chiar realc. Nu, era o simplă idee de moment, dată fiind natura exploratorie şi neangajantă a discuţiilor. Nu vă îngrijoraţi, problema nu fusese menţionată de faţă cu Sir Jack, şi nici de către el. Ba chiar, probabil că singura modalitate de a-l convinge să accepte un astfel de rol ar fi să nu i se ofere posibilitatea de a refuza. Printr-un ordin al consiliului, sau cum vreţi să îl numiţi.

— Un ordin prin care consiliul să îl numească preşedinte pe viaţă?

O, Doamne, îşi bătuse un cui în talpă. Dar – ca o idee care îi venise acum, pe loc – nu se poate să nu existe un titlu onorific, care să nu intre în contradicţie cu oricare va fi constituţia adoptată. Ce aveau vechile comitate engleze? Cavaler al spadei şi coifului cu pene. Lord locotenent. Nu, aducea prea tare a tit. la oficial. Mark se prefăcu a răsfoi rezumatul istoric al doctorului Max. Uite, aveţi căpitani şi guvernatori, nu? Unul sau altul dintre ele este suficient, chiar dacă denumirea de căpitan avea un aer cam tineresc în ziua de astăzi. Şi, atâta vreme cât toată lumea înţelegea că autoritatea lui Sir Jack, oricum va fi ea formulată cu caractere înclinate pe pielea de viţel ivorie, nu avea să fie invocată niciodată. Desigur, avea să îşi aducă propria trăsură. Şi uniforma. Nu că toate acestea ar fi fost discutate cu el până acum.

Între timp, viitorul guvernator îşi punea visul în aplicare. Întotdeauna trebuia să faci presiuni. Jucai rapid, dar gândeai pe termen lung. Oamenii mărunţi puteau visa la câştiguri de doi bani; Sir Jack ţintea la teancurile de dolari. Îndrăzneală şi iar îndrăzneală; mintea cu adevărat inventivă funcţiona după propriile principii; succesul îşi crea propria legitimitate. Statutul de corporaţie transnaţională al lui Pitco îi convinsese pe bancheri şi pe deţinătorii de fonduri să verse capitalul; dar, într-o clipă de inspiraţie – cât de bine semăna uneori inspiraţia financiară cu cea a artistului! – bănetul (cuvântul, la singular, îi suna întotdeauna mai plin lui Sir Jack) fusese împrumutat uneia dintre filia-lele sale din Bahamas. Evident, aceasta însemna că primele sume plătite din venitul adus aveau să reprezinte costurile de management, care îi vor intra în buzunar. Sir Jack clătină din cap cu o falsă compasiune. Şi erau atât de mari cheltuielile de management în ziua de astăzi, atât de mari.

Trebuia apoi decis ce avea să se întâmple după obţinerea independenţei. Să presupunem că noul parlament al Insulei hotăra –

fără a mai ţine câtuşi de puţin seama de Sir Jack – să adopte o politică de naţionalizare. O situaţie nefericită pentru bancheri şi acţionari, dar ce puteau face? Din nefericire, Insula nu era încă semnatara nici unui tratat internaţional. În cele din urmă – după ce îi va lăsa să zburde o vreme – Sir Jack va fi nevoit să facă uz de autoritatea sa excepţională ca guvernator. Moment în care, practic – dar şi legal – totul îi va aparţine. Desigur, se va angaja să îi despăgubească pe creditori. La timpul potrivit. Într-o măsură oarecare. După un îndelungat proces de restructurare a datoriilor. Ah, ce perspectivă încântătoare, doar la gândul spairnei prin care vor trece. Avocaţii vor fi ca boii în trifoi. În marile centre financiare s-ar putea lua măsuri împotriva lui. Da, dar Insula nu va fi semnat niciun tratat de extrădare. Va strânge din dinţi şi va aştepta negocierea unei înţelegeri. Sau putea să-i dea dracului pe toţi şi să se retragă la Pitman House

(II). La urma urmelor, trecuse de Perioada Călătoriilor.

Şi totuşi… nu era prea complicat totul, prea agresiv? Nu cumva îşi lăsa firea îndrăzneaţă să o ia înaintea minţii înţelepte? Poate că ideea naţionalizării era o greşeală. Termenul îiiauşi avea astăzi o rezonanţă nefericită printre turiştii importanţi, şi pe bună dreptate. Nu trebuia să îşi ia ochii de la minge, trebuia să privească tabloul general. Care era, de fapt, planul de bătaie, ideea fundamentală? Să pună pe picioare Insula. Foarte bine. iar dacă previziunile se dovedeau a fi corecte, Proiectul avea toate şansele să se transforme într-un succes răsunător. Sir Jack lăsa întotdeauna loc pentru posibilitatea ca investitorii să rămână cu buza umflată. Dar dacă această Ultimă Idee Măreaţă funcţiona? Dacă reuşeau să îşi plătească datoriile şi să ofere şi dividende? Dacă – pentru a inversa expresia – legitimitatea îşi crea propriul succes? Asta, da, ar fi o ironie a sorţii.

— Ai inventat toată povestea aia, doctore? întrebă Martha.

Împărţeau câteva sandvişuri cu pâine nedospită, stând pe veranda acoperită cu lemn din surse regenerabile, cu faţa spre mlaştini. Doctorul Max avea un aer de weekend: pulover în dungi colorate, deschis la gât, cu eşarfă galbenă.

— Ce poveste?

— Aia cu femeia cu ouăle.

— S-o i-inventez? Ai uitat că sunt istoric. Istoricul Oficial.

Rămase bosumflat câteva clipe, dar era o bosumflare de studio, nu una reală. Muşcă din pâinea necrescută, cu ochii la întinderea de

apă.

— Sunt puţin intrigat că nu mi-a cerut nimeni sursa, ca să fiu sincer. În realitate, e absolut respectabilă, ca să nu mai zic că e preoţească.

— N-am vrut să spun… Adică, motivul pentru care credeam că poate ai făcut-o e că ar fi fost un lucru extrem de inteligent.

Doctorul Max se bosumflă din nou, ca şi cum ceea ce ar fi făcut în realitate nu ar fi fost inteligent sau lucrurile inteligente nu erau obişnuite pentru el sau…

— Ştii, am crezut că ai inventat-o pentru că te-ai gândit ca, pentru un proiect fantezist, e nevoie de un simbol fantezist.

— M-mult prea inteligent pentru mine, domnişoară Cochrane. Sigur, Kilvert nu a văzut lenjeria intimă a femeii zburătoare, el e doar cel care a relatat întâmplarea, dar e posibil ca ceva de genul acesta să se fi întâmplat de-adevăratelea, ca să folosesc o expresie mai populară.

Martha îşi supse dinţii incisivi, unde o frunză de salată i se atrofiase, ajungând cât o aţă.

— Dar… crezi că Proiectul e fantezist?

— F-fantezist?

Doctorul Max renunţă la bosumflare. Întrebările directe, fără a fi evident jignitoare şi care u deschideau posibilitatea unui răspuns lung îi refăceau întotdeauna buna dispoziţie.

— F-fantezist? Nu, n-aş spune asta. N-aş spune deloc asta. Vulgar, da, desigur, fiindcă este bazat pe o simplificare abrutizantă a mai tot ce se poate simplifica. Cutremurător de comercial, într-un mod pe care un biet şoarece de ţară ca mine abia dacă îl poate percepe. Oribil în numeroase manifestări ale sale. Manipulativ în însăşi esenţa sa filosofică. Toate acestea, dar nu fantezist, după opinia mea.

Pentru mine, noţiunea de fantezist presupune o autenticitate trădată. Dar, mă întreb, să fie oare cazul şi aici? însăşi ideea de autentic nu are, cumva, ceva fantezist? Văd că paradoxul meu este puţin cam prea plin de sensuri şi prea viu pentru dumneata, domnişoară Cochrane.

Martha îi zâmbi; iubirea de sine a doctorului Max avea ceva impresionant de pur.

— Dă-mi voie să d-dezvolt, continuă el, Să luăm ceea ce se vede înaintea noastră, această bucăţică neaşteptată de mlaştină, suspect de aproape de Marele Furnicar. Poate, cu mulţi ani în urmă, aici a fost o

astfel de zonă, poate nu. Mai degrabă mi. Deci e inventată. Asta o face fantezistă? Bineînţeles că nu. Doar că intenţia şi scopul ei sunt furnizate de om, nu de natură. S-ar putea argumenta chiar că tocmai această intenţionalitate, prin contrast cu hazardul brut caracteristic naturii, face ca această întindere de apă să fie superioară.

Doctorul Max îşi înfipse două degete ca nişte furculiţe în direcţia buzunarelor unei veste astăzi inexistente, iar mâinile îi alunecară în jos pe coapse.

— Realitatea este că întinderea aceasta este superioară, din următorul motiv. Ornitologia constituie una dintre numeroasele corzi ale arcului meu. Ce expresie curioasă. N-ar trebui ca vioara să aibă corzi, sau vreun alt instrument? în fine, vreau să ştii că porţiunea aceasta de teren inundat a fost proiectată să stea înclinată într-un anume unghi, iar apoi a fost plantată după reguli speciale, pentru a încuraja popularea cu anumite specii şi pentru a descuraja prezenţa unei alte specii, banale şi grase, *id est* gâştele canadiene. Nu vreau să intru în detalii, dar e ceva legat de bariera de stuf de colo.

În consecinţă, putem conchide că avem de-a face cu o îmâmbunătăţire c-categorică faţă de starea de lucruri anterioară. Şi – ca să lărgim plaja subiectelor aflate în dezbatere – nu este oare adevărat că, atunci când luăm în considerare concepte atât de preţuite şi de fetişizate precum, ăă, şi am să iau la întâmplare, democraţia ateniană, arhitectura paladiană, sectele din deşert care încă mai provoacă admiraţia multora, există un moment iniţial autentic, pur, indiferent cu câtă convingere mimează adepţii lor? Putem decide să ne oprim asupra unui moment anume şi să afirmăm că atunci „a început" totul, dar, ca istoric, trebuie să îţi atrag atenţia că o astfel de etichetare este inacceptabilă din punct de vedere intelectual. Ceea ce avem în faţă este aproape întotdeauna o copie, în cazul în care acesta este termenul la modă, a ceva anterior. Nu există un moment iniţial. E ca şi cum ai spune că, într-o zi, un urangutan s-a ridicat brusc pe picioarele din spate, şi-a pus un plastron de celuloid şi a anunţat că tacâmurile de plastic sunt vulgare. Sau – chicoti el pentru amândoi – că un gibon a scris peste noapte Gibbon. Greu de crezut, nu-i aşa?

— Atunci de ce mi s-a părut întotdeauna că dispreţuieşti Proiectul?

— A, domnişoară Cochrane, *entre n-nous*, aşa e.

Dar asta e doar o evaluare de tip social şi estetic. Pentru orice

ființă cu gust și capacitate de discernământ, e o monstruozitate planificată și concepută, dacă îmi permiți să îl caracterizez în felul ăsta pe prea iubitul nostru Duce, de o altă monstruozitate. Dar, ca istoric, trebuie să spun că nu am obiecții prea multe.

— În ciuda faptului că e o… construcție artificială?

Autorul sub pseudonim al Notelor despre natură zâmbi blajin.

— R-realitatea e cca. un i-iepure, dacă îmi îngădui aforismul. Marele public – stăpânii noștri îndepărtați, din fericire – vor ca realitatea să fie ca un iepuraș de casă. Vor să țopăie și să bocăne pitoresc din lăbuță într-o cușcă artizanală, să le mănânce din palmă frunze de salată. Dacă le dai adevărul, ceva sălbatic care mușcă și, scuză-mi expresia, se cacă, nu știu ce să-i facă, decât să îl Sugrume și să îl gătească.

Cât despre faptul că Proiectul e artificial… la fel ești și dumneata, domnișoară Cochrane, la fel sunt și eu, construit, dacă nu te superi, puțin mai artistic decât dumneata.

Mestecându-și sandvișul, Martha urmări avionul care le trecea pe deasupra capului.

— N-am putut să nu observ că, în timp ce te adresai Comitetului acum câteva zile, ezitările astea nervoase ți-au dispărut aproape complet.

— E u-uimitor efectul a-adrenalinei. Martha râse din toată inima, punându-și mâna pe brațul doctorului Max. Acesta se scutură, cuprins de un fior. Ea râse din nou.

— Fiorul ăsta. Și el a fost artistic?

— Ceât c-cinism, domnișoară Cochrane. Tot așa aș putea să te întreb și eu dacă întrebarea a fost artistică. Cât despre fiorul meu, da, a fost artistic, în sensul că a reprezentat o reacție învățată și deliberată la un anume gest – crede-mă, nu m-am supărat. Nu e una din reacțiile pe care le aveam încă din cărucior. Probabil, cândva într-o epocăjura-sică a evoluției mele psihologice, m-am hotărât asupra ei, alegând-o din cine știe ce catalog de reacții. Poate am preluat-o de gata. Poate am creat-o, perfecționând-o până la absolut. Nici furtul nu e exclus. După părerea mea, cei mai mulți oameni fură o mare parte din ceea ce sunt. Dacă n-ar face-o, ar fi niște ființe foarte sărace. l-ar dumneata ești la fel de artificială, în felul dumitale, mai puțin… elaborat, cu tot respectul cuvenit.

— De exemplu?

— De e-exemplu, întrebarea asta. Nu spui: Nu, prostule, sau: Da, înţeleptule, ci pur şi simplu: De exemplu? Te abţii, Opinia mea, şi asta, domnişoară Cochrane, în contextul în care ţin la dumneata, este că fie participi activ, dar într-o formă stilizată, prezentându-te ca o femeie lipsită de iluzii, ceea ce e o formă de neparticipare, fie eşti provocator tăcută, încurajându-i pe ceilalţi să îşi arate prostia. Nu că m-ar deranja proştii care se dau în stambă. Dar, indiferent care e situaţia, dumneata te refuzi explorărilor şi, presupun, contactului.

— Doctore Max, îmi faci curte?

— Ex-xact ce spuneam. Schimbi subiectul, pui o întrebare, eviţi contactul.

Martha răm. a se tăcută. Cu Paul nu vorbea aşa. Intimitatea lor era una normală, de zi cu zi. Şi aceasta tot intimitate era, dar una matură, abstractă. Avea logică? încercă să se gândească la o întrebare care să nu însemne evitarea contactului. Întotdeauna fusese de părere că întrebările erau o formă de contact. În funcţie de răspunsuri, bineînţeles. În fine, cu speranţă copilărească, spuse:

— Aia e o gâscă de Canada?

— Ignoranţa celor tineri, domnişoară Cochrane. Ţţ-ţţ-ţţ. Aia e o raţă obişnuită şi, sincer vorbind, cam răpănoasă.

Martha ştia ce vrea: adevărul, simplitatea, iubi-rea, bunătatea, compania, distracţia şi sexul sănătos puteau începe lista. De asemenea, ştia că alcătuirea unei asemenea liste era o prostie; omenească şi normală, dar tot prostie. De aceea, în timp ce inima i se deschidea, mintea îi rămânea în gardă. Paul se comporta ca şi cum relaţia lor ar fi fost un dat: parametrii ei hotărâţi, obiectivul cert, toate problemele lăsate stric. t în seama viitorului. Recunoştea foarte bine atitudinea asta, nevoia veselă de a deveni un cuplu înainte ca părţile constituente şi relaţiile care legau cuplul să se fi definitivat. Mai trecuse pe-aici şi altă dată. O parte din ea regreta aceasta; uneori se simţea împovărată de propriul ei trecut.

— Ţie ţi se pare că evit contactul?

— Ce?

— Ţi se pare că evit contactul?

Stăteau pe canapcaua ei, cu câte un pahar în mână. Paul îi mângâia interiorul antebraţului, într-un anume punct, chiar deasupra încheieturii, la a treia sau a patra mângâiere, Martha avea să scoată un scheunat moale de plăcere, retrăgându-şi mâna. Paul, care ştia asta,

aşteptă să se întâmple, apoi îi răspunse:

— Da. QED.

— Dar ţi se pare că sunt, ăă, iritant de tăcută sau că joc teatru în vreun fel?

— Nu.

— Sigur?

Expresia de pe chipul lui era una de mulţumire amuzată.

— Hai să spunem altfel: eu n-am observat.

— Păi dacă n-ai observat, răspunsul poate fi la fel de bine şi da, şi nu.

— Zău aşa, ţi-am spus o dată că e nu. Ce se întâmplă cu tine?

Văzu că nu o convinsese.

— Cred că eşti… reală. Şi mă faci şi pe mine să mă simt real. E destul?

— Ştiu că ar trebui să fie.

Apoi, ca şi cum ar fi schimbat subiectul, zise:

— Am stat la taclale cu doctorul Max, la prânz. Paul mârâi indiferent.

— Ştii întinderea mlăştinoasă din spatele sediului?

— Lazul, vrei să spui?

— E o întindere mlăştinoasă, Paul. Vorbeam cu doctorul Max despre ea. E şi ornitolog amator. Ştii că el a fost Şoarecele de Ţară, în fiecare sâmbătă, în *Thp*. *Times*?

Paul oftă zâmbind.

— Asta cred că e cea mai puţin interesantă informaţie pe care mi-ai transmis-o de când suntem împreună. Şoarecele de Ţară. Ce denumire eronată pentru… un peşte efeminat care îţi vorbeate ca şi cum ar fi tot la televiziune. N-o să mă mir deloc dacă Jeff o să-i tragă un pumn în nas într-una din zile. A, iar m-micile e-ezitări când v-vorbeşte chiar că mă calcă pe nervi.

— E un tip interesant. Şi nu trebuie să îţi placă un om pentru ca să îl găseşti interesant. Oricum, mie îmi place. Ţin la el foarte mult.

— Eu îl d-detest.

— Ba nu.

— Ba d-da.

Paul se întinse iar după antebraţ.

— Nu. Mi-a spus o chestie fascinantă. Se pare că mlaştina a fost proiectată într-un mod anume. Ceva în felul în care a fost trasată, în

care s-au plantat trestiile, în înălţimea malurilor şi direcţia de curgere a apei. Ideea a fost de a împiedica gâştele canadiene să se oprească aici. Bănuiesc că aduc boli, sau sperie celelalte specii de păsări. La prânz, pe lac era o raţă tare drăgălaşă.

— Martha, zise Paul greu, ştiu că eşti o fată de la ţară, dar de ce-mi spui mie toate astea? Doctorul Max are în plan o secţiune pentru păsări a Proiectului? A uitat de indicaţia lui Sir Jack: dă-i dracului de pinguini?

— Credeam că ai renunţat să mai citezi pitmanisme. Credeam ce te-ai vindecat. Nu, doar mi-a dat de gândit. Tu crezi că aşa suntem?

— Noi?

— Nu tu şi cu mine. Oamenii, în general. Toată povestea asta, cu cine te potriveşti şi cu cine nu. Până la urmă e un mister, nu? De ce te găsesc eu atrăgător pe tine şi nu pe altcineva?

— Am mai discutat despre asta. Pentru că sunt mai tânăr, mai scund, port ochelari, nu câştig la fel de bine *şi*…

— Haide, Paul. Încerc să fac un pas mai departe. N-am zis că e… ridicol că mă simt atrasă de tine.

— Mulţumesc. Ce uşurare. Acum, nu vrei să mergem să ne culcăm? Doar ca să-mi demonstrezi că eşti.

— Vezi, cineva care ar încerca să fie obiectiv ar putea crede că are vreo legătură cu tata.

— Stai puţin. (Paul nu se putea hotărî dacă ceea ce simţea era amuzament sau iritare.) Doar am stabilit că sunt mai tânăr decât tine.

— Exact. Deci, de exemplu, nu am încredere în bărbaţii mai în vârstă decât mine. Sau ceva de genul ăsta.

— Asta, după cum tu mi-ai spus nu demult, e psihologie ieftină.

— Scuze, zise Martha. Sau ar putea afirma că eşti altfel decât bărbaţii cu care am fost până acum. Sau că pur şi simplu nu există nicio matrice logică.

— Ca de pildă că suntem amândoi heterosexuali, că lucrăm în acelaşi birou şi că soarta a făcut să ne întâlnim.

— Sau poate că există o matrice logică, dar pe care nu o vedem sau nu o înţelegem. Că e ceva *cate* ne îndrumă fără să ştim.

— Stai aşa. Stai aşa. Stop.

Paul se ridică în picioare, aşezându-se în faţa ei. Ridică un deget, ca să o împiedice să vorbească.

— Am priceput. În sfârşit, am priceput. Cred că ideea că

doctorul Mă-mă-max ar fi putut avea ceva relevant de spus în domeniul relaţiilor umane a fost aceea care m-a derutat. Acum m-am dezme-ticit. Tu eşti întinderea mlăştinoasă şi nu înţelegi de ce toate gâştele alea canadiene, m. ari şi frumoase, nu se opresc în preajma ta şi de ce trebuie să te mulţumeşti cu un biet răţoi plicticos ca mine.

— Nu. Nu tocmai. Şi oricum, raţele sunt foarte simpatice.

— Dacă a fost o lingușire de precizie, nu sunt sigur că îi fac faţă.

— Atunci, tu ce crezi?

— Eu nu cred, eu măcăn.

— Nu chiar.

— Mac mac.

— Paul, încetează.

— Mac mac mac.

Văzu că Martha era în pragul hohotului de râs.

— Mac.

Gary Desmond nu termina niciodată prea repede. Asta spuneau colegii despre el, cu admiraţie. Avea relaţii, îşi verifica sursele, alerga în toate părţile, se asigura de trei ori şi nu venea cu articolul la redactorul-şef decât când dădea pe-afară. Avea, de asemenea, avantajul, ca receptor şi transmiţător de subiecte legate de sex, de a nu arăta conform aşteptărilor. Cei mai mulţi îşi imaginau un umanoid grosolan şi agresiv, un şantajist care muşca din creion între două adnotări şi care avea pe trenci pete care ar fi putut fi de bere, dar probabil că nu erau.

Gary Desmond purta un costum negru cu cravată sobră şi, uneori, o verighetă; era inteligent, bine crescut şi numai arareori exercita presiuni asupra informaterilor săi. Atitudinea sa era – sau părea a fi – plină de compasiune, dar obiectivă. Subiectul cutare ajunsese în atenţia ziarului, se făcuseră investigaţ. îi amănunţite şi se intenţiona publicarea cât mai rapidă; mai întâi însă, redacţia dorea, din politeţe şi ca o obligaţie morală, să verifice, discutând cu eroul principal. Mai erau detalii pe care acesta – sau aceasta – poate dorea să le clarifice, iar ziarul era dispus să ajute în orice mod i atunci când rivalii aveau să abordeze subiectul şi – S hai să fim realişti – să convingă partea cealaltă să dea o cu totul altă aparenţă întregii poveşti. Pe scurt, apăruse o problemă, una care nu avea să dispară de la sine, dar Gary Desmond de aceea era acolo, ca să dea o mână de ajutor. În loc să muşte sugestiv din creion, el îşi lua încet notiţe cu un stilou cu

peniță de aur, destul de vechi ca să devină obiect de preț, iar purtarea îi era veșnic răbdătoare și vag supusă, astfel încât, la urmă, tu erai acela care pomenea de bani. Nu era nevoie decât de un blajin „Presupun că vor fi acoperite și cheltuielile mele?" sau de un mai evident „îmi rămâne și mie de-o bere?" și, până să înțelegi ce se petrece, erai „într-o ascunzătoare secretă, sub un nume fals", cu o sonoritate mai exotică decât hotelul unde se desfășurau întrunirile secrete ale forțelor speciale… Și reportofonul se învârtea iar și iar – elegantul stilou fiind pus de mult la locul lui – în timp ce Gary Desmond relua la nesfârșit lucruri pe care deja le știa, sau părea să le știe, dar voia să le verifice. De-acum semnaseși contractul și văzuseși biletele de avion. Într-adevăr, relația cu Gary – cum începuseși să-i spui – devenise atât de strânsă, încât te întrebai chiar, azvârlindu-ți drăgălaș părul oxigenat pe spate, dacă nu putea veni cu tine, ca să vă bucurați împreună de cele cinci zile de plajă, așteptând ca povestea să se încheie. Și uneori se putea, alteori era, vai, împotriva regulamentului.

Toate aceste tămâieri profesionale nu te pregăteau pentru o primă pagină pe care se putea citi titlul: Lesbiana Mea înnebunită de Droguri, la Tăvăleală cu Prințul Rick. l-ar pe două pagini întregi, te zăreai, cu decolteul exhibat, întinsă, îmbrăcată doar într-o bluză cu coleretă franțuzească, pe o masă de biliard, ținând, cuibărite obraznic în palme, două bile. Urma telefonul părinților, care se mândriseră întotdeauna cu tine iar acum nu-și mai puteau ține capul sus, nemite să mai intre în vreun restaurant; doar că era un telefon de la mama, fiindcă tata nici nu mai voia să-ți vorbească. După toate astea veneau foștii prieteni credincioși de acum mai mulți ani („Tu stai întins ca un pudel dolofan și las-o pe Mugsie să facă totul… Cumpărasem chiar și inelul, când și-a făcut bagajele și a întins-o cu un filfizon… Dintotdeauna cam sălbatică, dar cine ar fi crezut c-o să ajungă la droguri și la partide în trei…"). Era atât de nedrept totul și nu fusese decât cocaină, iar în cea mai mare parte fusese oricum ideea Petronellei. De aceea, îți căutai sprijinul în Gary Desmond, care, da, îți era alături, chiar dacă îți răspundea la telefon mai greu decât altă dată; dar nu, din păcate nu avea timp să luați masa împreună săptămâna asta, lucra la un material important, era plecat din oraș, poate beati ceva o dată, oricum, capul sus, fetițo, după părerea lui Gary ieșiseși chiar bine, plină de demnitate, și știi cum se spunea, că întotdeauna era

împuşcat aducătorul de veşti, nu? Numai dacă insistai să te vaiţi tonul i se înăsprea puţintel, iar el îţi amintea că viaţa e grea, că dacă te joci cu focul ar trebui să te aştepţi şi la arsuri şi că, dacă voiai să asculţi sfatul lui, primiseşi cecul, aşa că mai bine începeai să cheltuieşti câte ceva din el, din experienţa lui reieşea că nu există fată care să nu se înveselească la vederea unei rochh noi, acum iartă-mă, păpuşă, tre' să fug, pa. Şi nu mai aveai timp să îi spui că, dacă merge cu tine la magazin, ar putea să îţi declare că eşti în continuare drăguţă, şi nu o târfă scârboasă, cum ţi se spusese nu mai demult decât ieri, fără să fi făcut nimic. Câte dintr-astea spusese doctorul că se iau dacă nu poţi să dormi?

Microbuzul bleumarin al lui Gary Desmond, care arăta ca şi cum ar fi fost destinat unor operaţiuni sofisticate de întreţinere cu un caracter neprecizat, stătea parcat de mai mult timp în faţa casei lui tanti May, din Chorleywood. Cabina era mereu goală şi niciun posesor de câine sau vecin curios n-ar fi bănuit că aerisirile erau, de fapt, fante de urmărire şi că, înăuntru, Gary Desmond îşi făcea de lucru cu carnetul, casetofonul şi benzile de filaj. Identificarea oaspeţilor de la Ardoch presupusese oarece subcontracte; îi cumpărase unui vechi amic ceva de băut în schimbul accesului la cartea de credit; dar totul rămăsese secret, iar numele bon-darului cel mare, al grăsanului bâzâitor, nu fusese menţionat niciodată.

Primul contact era partea cea mai riscantă, dat fiind că neştiinţa lui Gary Desmond era deplină şi că exista întotdeauna posibilitatea ca Ţinta Numărul Unu să zbiere: „Mai du-te dracului, şantajistjegos!", să dea fuga la telefon şi să o anunţe pe tanti May, dând cep întregii operaţiuni. Dar pilotul timid, cu un început de chelie, divorţat şi trist la cei cincizeci de ani ai săi, cu care Gary Desmond hotărâse să se confrunte – la cârciuma din apropierea casei, unde şansele unui scandal erau reduse – se linişti văzând comportamentul lui Gary şi ascultându-i minciunile. Desigur, nu se prezentase cu impulsivitatea unui ziarist; actele îl recomandau ca anchetator special pe lângă Serviciile Vamale ale Maiestăţii Sale. Era un caz de trafic cu droguri, la nivel internaţional, cu câteva crime anexate, în care unul dintre personajele principale era unul dintre obişnuiţii unei anumite adrese. Gary Desmond îi repetă victimei, de-acum speriate, că nu era o chestiune care să necesite atenţia poliţiei, că nu avea nicio legătură cu presa şi ca nu erau câtuşi de puţin interesaţi de stabilimentul lui tanti

May. Din perspectiva Serviciilor Vamale, cetăţenii care respectau legea şi îşi plăteau taxele puteau face ce doreau în particular, atâta vreme cât nu erau implicaţi minorii, speciile protejate şi anumite substanţe secrete. Acum, puteau merge undeva unde nu era atât de bine cunoscut, ca să stea de vorbă?

La finalul serii, Gary Desmond achită nota şi, cu o expresie de regret pe chip, aşează pe masă un plic. Nu era stilul lui, dar superiorii insistau să acopere toate cheltuielile, Pilotul refuză. Garyânţelese, adăugând că banii erau absolut curaţi – fără nume, fără chitanţe. Se întreba de ce se numeau „mărunţiş"; denumirea n-ar fi putut fi mai greşită. Consideraţi-i un retur din partea Ministerului de Finanţe. Câteva clipe mai târziu, pilotul luă plicul fără să se uite înăuntru. Gary Desmond era aproape sigur că nu vor mai avea nevoie de ajutor, dar ştia unde îl poate găsi (pe el şi pe şefii lui) la nevoie. Cu titlu neoficial, investigaţia putea să mai dureze încă vreo două luni, la finalul cărora tanti May s-ar putea să aibă un client în minus, dar din toate celelalte puncte de vedere, lucrurile vor fi la fel ca înainte.

Următoarea etapă era mai simplă: obişnuita listă de nume, date, contacte, preţuri, opţiuni, metode. Venea apoi o decizie finală, dificilă: aveau sau nu nevoie de tanti May? Dacă intra în panică sau fugea, sau pur şi simplu îşi regăsea loialitatea, situaţia putea fi periclitată. Dar dacă, timp de un ceas sau două de savuroase înregistrări, se hotăra să coopereze… Gary Desmond îşi regândi personajul. Poate, de data aceasta, serviciile de securitate, relaţii cu un anume dictator arab, vă amintiţi de copiii aceia cu gâturile tăiate, ce fotografii impresionante, nu-i aşa, nu trebuia decât să elimine un singur client, da, o figură cunoscută, ba chiar foarte cunoscută, dar probabil că, într-un fel, ea prefera figurile anonime. Apropo, nu se ridica problema cheltuielilor, de niciun fel. Ei îi propuneau, sau chiar insistau asupra unui onorariu substanţial. Absolut substanţial. Doar pentru cele trei ore. Nu era nevoie decât de o mică tăietură în peretele de rigips, băgau, scoteau şi dispăreau pentru totdeauna. Gary Desmond hotărî că merita să rişte.

— Buck House, zise Sir Jack. Fără Buck House suntem în pom.

În hoteluri se instalaseră deja mochetele şi arbuştii în ghivece, turnurile gemene ale Stadionului Wembley aşteptau să fie ridicate, bâr-logul în cub dublu era în curs de înserare la Pitman House (II), iar pe Tennyson Down se întindeau deja trei terenuri de golf. Complexurile comerciale şi concursurile de câini ciobăneşti erau

pregătite. Labirintul de la Hampton Court fusese plantat, un Cal Alb decupat pe o coastă de deal calcaros şi, pe faţa dinspre vest a unei faleze, artiştii modelaseră scene din istoria Angliei, care străluceau ca o friză întunecată pe fundalul apusului de soare. Aveau un Big Ben la jumătate din mărimea naturală;

aveau mormântul lui Shakespeare şi al prinţesei Diana; îl aveau pe Robin Hood (şi ceata lui de haiduci veseli), Falezele Albe de la Dover şi taxiurile negre, alergând ca nişte cărăbuşi prin ceaţa londoneză către satele din Cotswold, pline cu căsuţe acoperite cu stuf unde se servea ceai de Devonshire cu lapte; aveau Bătălia pentru Anglia, crichet, cârciumi cu popice, Alice în Ţara Minunilor, ziarul *The Times* şi o Sută Unu Dalmaţieni. Bazinul Memorial pentru Căsătorii Stacpoole fusese săpat şi înconjurat cu sălcii plângătoare. Soldaţii din gărzile Beefeaters fuseseră instruiţi să servească Mic Dejunuri Englezeşti; doctorul Johnson compunea versurile pentru Experienţa Cinei la Cheshire Cheese; iar o mie de prigori se aclimatizau cu zăpada permanentă. Manchester United avea să joace toate meciurile de acasă pe stadionul Wembley de pe Insulă, iar acestea se vor rejuca imediat pe Old Trafford de către dubluri ale echipelor, cu acelaşi rezultat. Nu reuşiseră să obţină niciun parlamentar; dar chiar şi doar pe jumătate instruiţi, o mână de actori ieşiţi la pensie se dovedeau imposibil de distins de original. La National Gallery se expuseseră şi vemisaseră lucrările. Aveau ţinutul Brontë şi casa lui Jane Austen, codri seculari şi animale protejate; aveau music-hall, marmeladă, dansatori în saboţi, Royal Shakespeare Company, Stonehenge, capul sus, meloane, seriale clasice de televiziune, case pe cadru de lemn, autobuze vesele şi roşii, optzeci de feluri de bere caldă, pe Sherlock Holmes şi o Nell Gwynn al cărei fizic excludea orice idee de pedofilie. Dar nu aveau Buck House.

Într-un fel, desigur, îl aveau. Faţada palatului şi gardul metalic erau terminate; gărzile cu căciuli din blană de urs uşoară, din fibre lycra, fuseseră antrenate să nu-i străpungă cu baioneta pe mititeii adorabili care le mânjeau cizmele cu îngheţată;

drapelele – un curcubeu întreg – aşteptau să fie trecute în revistă. Toate pregătirile continuau, prezentate de o presă către care informaţiile erau lăsate să se scurgă deliberat, ceea ce, natural, îndemna publicul să creadă că familia regală acceptase să se mute. Dezminţirile regulate ernise de Buckingham Palace nu făceau decât să confirme zvonurile. Fapt este însă că nu aveau Buck House pe statul de

plată.

Ar fi trebuit să fie simplu. În ţară, familia se bucura de o reputaţie în scădere. Moartea Elizabetei a II-a şi apoi renunţarea la principiul eredităţii erau considerate de cei mai mulţi ca fiind sfârşitul monarhiei. Procesul de consultare publică asupra succesiunii diluase şi mai mult aura de mister a regalităţii. Tânărul rege şi regina făcuseră tot ce le stătuse în putere, apărând în emisiuni de televiziune, angajându-şi cei mai pricepuţi scriitori de discursuri şi ţinându-şi mai mult pentru ei infi-delităţile. Un articol pe douăzeci de pagini, publicat în revista *Terrific*, dăduse naştere unui moment mişcător, atunci când cititorii aflaseră, de pe o pernuţă cusută de însăşi regina Denise, care era numele cu care îşi alinta soţul: Regişor-Puişor. În general însă, populaţia începuse să îşi manifeste nemulţu-mirea, dezamăgită de normalitatea familiei, plictisită de cheltuielile de întreţinere sau pur şi simplu ostenită de mileniile de adoraţie.

Toate acestea ar fi trebuit să vină în sprijinul cauzei lui Sir Jack, dar Palatul se dovedea a fi surprinzător de încăpăţânat. Sfetnicii regelui se pricepeau să tărăgăneze, făcând aluzii deschise la conturile Windsor-ilor, care aveau să mai susţină Familia timp de multe decenii. În capătul Mall-ului se năştea o mentalitate de buncăr, înveselită sporadic de izbucniri de aparentă satiră. iar când primul-ministru repetă, a nu se ştie câta oară, expresia „monarhia biciclistă", purtătorul de cuvânt al Palatului ripostă afirmând că, în timp ce bicicletele nu erau şi nu puteau fi mijloace de transport regale, regele, conştient de contextul economic şi de rezervele tot mai mici de combustibili fosili, era dispus să facă din casa de Windsor o monarhie motociclistă. Şi într-adevăr, din când în când, o siluetă cu cască şi cu emblema casei regale pe spatele hainei de piele parcurgea Mall-ul, cu amortizoarele deconectate parcă în semn al prerogativelor; dar dacă motociclistul era regele, infamul văr Rick, un surogat sau un impostor, aceasta nu s-a putut afla.

Cu toate nemulţumirile populaţiei, însă, Palatul, Departamentul de Turism şi Sir Jack ştiau că Familia Regală reprezenta, pentru ţară, sursa cea mai mare de cheltuieli. Echipa lui Sir Jack îşi concentra eforturile în a demonstra că mutarea pe Insulă avea să aducă atât avantaje financiare, cât şi o destindere de calitate pentru membrii Familiei. Va exista un Palat Buckingham complet modernizat, precum şi, pentru weekend-urile retro, Osborne House; nu se vor auzi critici

sau intervenţii, ci doar adulaţia organizată *ad libitum*;

Familia nu va plăti niciun impozit, iar bugetul regal va fi înlocuit cu o schemă cu participare la profit; nu vor exista mixtiuni în viaţa lor particulară din partea presei, dat fiind că Insula nu va avea decât un singur ziar – *The Times of London* –, al cărui redactor-şef era un patriot adevărat; îndatoririle plicticoase vor fi reduse la minimum; călătoriile în străinătate vor fi exclusiv de recreere, iar şefilor de stat antipatici li se vor refuza vizele; Palatul putea aproba toate mone-dele, medaliile şi timbrele emise pe Insulă, ba chiar şi vederile, dacă dorea; în fine, nu se va pune niciodată problema bicicletelor: întregul concept al mutării era bazat pe dorinţa de a readuce strălucirea şi fastul răpite cu atâta insolenţă Familiei Regale în deceniile trecute. Fuseseră menţionate nişte cheltuieli de transfer capabile să facă până şi un jucător de fotbal să leşine, dar Palatul încă nu se lăsa convins. Se stabilise – după nenumărate măgulin, în cea mai mare părte financiare – că Regele şi Regina aveau să vină, cu avionul, la ceremonia de inaugurare. Aceasta însă se va face fără nicio altă obhgaţie, după cum se precizase în nenumărate rânduri.

Cinicul Desemnat încerca să vadă partea bună a lucrurilor.

— Nu uitaţi, spuse Martha, că îi avem deja pe Insulă pe Elizabeta I, pe Carol 1 şi pe Regina Victoria. Cui îi mai trebuie o mână de sărăntoci fandosiţi şi fără talent?

— Din păcate, nouă, îi replică Sir Jack.

— Atunci, dacă toţi cei de faţă – chiar şi doctorul Max, spre surprinderea mea – preferă copia originalului, hai să aducem nişte copii.

— Cred, spuse Sir Jack, că, dacă mai aud o dată propunerea asta, o să bat pe cineva. Bineînţeles că avem pregătită o soluţie alternativă. Aşa-zisa Familie Regală se antrenează de luni de zile. Sunt absolut convins că or să se descurce foarte bine. Dar NU E ACELAŞI LUCRU!

— Ceea ce, logic, înseamnă că ar putea fi mai bine.

— Ah, Martha, sunt momente când logica, la fel ca şi cinismul, nu ajută. Aici vorbim despre Destindere de Calitate. Vorbim de dolari şi de yeni. Fără Buck House suntem în pom, iar cei de-acolo ştiu asta prea bine.

Se auzi un glas rar.

— Ce-ar fi să-l chemăm pe bătrânul George înapoi de la mănăstire?

Sir Jack nici măcar nu se uită la Captatorul de Idei. În săptămânile din urmă, tânărul devenise obraznic. Nu pricepea că datoria lui era de a capta ideile, nu de a-şi vântura seminoţiunile proprii, de doi bani? Sir Jack atribuia aceste momente neaşteptate de curaj norocului orb care dăduse peste Paul, faptului că reuşise să se caţere în patul Marthei Cochrane. La asta se redusese Pitco, la o agenţie matrimonială pentru angajaţi? Avea să vină şi vremea răsplăţii, dar nu astăzi.

Sir Jack îl lăsă pe băieţaş să fiarbă o vreme în tăcerea din ce în ce mai grea, apoi murmură către

Mark:

— Asta da, tâmpenie.

Hohotul superior al lui Mark încheie şedinţa.

— Doar o vorbă, Paul, dacă ai timp.

Paul îi urmări pe ceilalţi plecând unul câte unul;

sau mai degrabă urmări picioarele Marthei plecând.

— Da, frumoasă femeie, comentă aprobator Sir Jack. Şi vorbesc ca un cunoscător al femeilor frumoase. Şi ca familist, desigur. Frumoasă femeie. Ca focul, bănuiesc.

Paul nu-i răspunse.

— Îmi amintesc când am văzut-o prima dată. Şi când te-am văzut prima dată pe tine, Paul. În împrejurări mai intime.

— Da, Sir Jack.

— Te-ai descurcat bine, Paul. Sub îndrumarea mea. Şi ea s-a descurcat bine. Sub îndrumarea mea.

Sir Jack se opri aici. Hai, băiete, nu mă dezamăgi. Arată-mi măcar că ai ceva în nădragii ăia.

— Vreţi să spuneţi – agresivitatea din tonul lui Paul era ceva nou, ţâfnoşenia cunoscută – că… relaţia mea cu… domnişoara Cochrane o consideraţi inacceptabilă?

— De ce aş considera-o?

— Sau că activitatea mea a avut de suferit, ca rezultat?

— Câtuşi de puţin, Paul.

— Sau că activitatea ei a avut de suferit, ca rezultat?

— Câtuşi de puţin.

Sir Jack era mulţumit, îşi puse braţul pe după umerii lui, încântat să-i simtă muşchii încordându-se, în timp ce îşi conducea protejatul până la uşă.

— Eşti un tip norocos, Paul. Te invidiez. Tinereţea. Dragostea unei femei frumoase. Toată viaţa înainte.

Se întinse după clanţă.

— Aveţi binecuvântarea mea. Amândoi. Paul era sigur de un lucru: că Sir Jack nu era sincer. Dar ce voise să spună?

Robin Hood şi Ceata sa de Haiduci Veseli. Călare prin codru. Luau de la bogaţi, dădeau la săraci. O legendă esenţială; mai mult, o legendă englezească esenţială. Una despre libertate şi răzvrătire – o răzvrătire justificată, desigur. Principii înţelepte, chiar dacă improvizate, de impozitare şi redistribuire a veniturilor. Individualismul menit să contracareze excesele pieţei libere. Frăţia între oameni. O legendă creştină, în acelaşi timp, în ciuda câtorva trăsături anticlericale. Mănăstirea pastorală din Pădurea Sherwood. Triumful celor bravi şi aparent mai slabi, în faţa clasicului baron rapace. Şi, peste toate, numărul 7 pe lista alcătuită de Jeff, cuprinzând Cele Cincizeci de Caracteristici Esenţiale ale Angliei şi adaptată de Sir Jack Pitman.

Legenda lui Hood avusese prioritate de la bun început. Pădurea Parkhurst fusese uşor transformată în Pădurea Sherwood, iar împrejurimile Peşterii îmbunătăţite arboricol prin repatrierea câtorva sute de stejari maturi, aduşi de pe domeniul unui prinţ saudit. Faţada în stil rock a Peşterii era adusă la autenticitatea vechimii cu ajutorul barosului, în timp ce căminul căpăta un al doilea strat de zugrăveală. Fusese instalată ţeava de gaz care ducea la groapa unde se frigea boul întreg, iar audiţiile pentru angajarea Cetei de Haiduci Veseli erau pe sfârşite. Martha Cochrane nici măcar nu se dovedi prea cinică – mai degrabă o adnotare mentală întâmplătoare – când spuse, la şedinţa de joi:

— Apropo, de ce haiducii sunt toţi bărbaţi?

— Papa e catolic? i-o întoarse Mark.

— Las-o mai moale cu feminismul, Martha, adăugă Jeff. Pe dolari şi pe yeni nu-i interesează.

— Nu făceam decât…

Doctorul Max îi sări în ajutor, plin de cavalerism, chiar dacă rău orientat.

— Desigur, dacă Papa este sau nu, dacă a fost sau nu catolic, în ciuda utilizării conclusive în conversaţiile cu tentă colocvială – şi aici doctorul Max îi aruncă o privire aspră lui Mark –, rămâne o întrebare

de cea mai mare însemnătate pentru istorici. Pe de o parte, o judecată mai populară, dar şi mai confuză, consideră că tot ceea ce face părintele pontif este *ipso facto* un gest catolic, că papalitatea este, prin definiţie, catolicism. Pe de alta, aprecierea ceva mai matură a unora dintre colegii mei, conform căreia una dintre principalele probleme ale Bisericii Catolice de-a lungul secolelor, una care a băgat-o de prea multe ori în tot felul de încurcături ecleziastice şi istorice, este tocmai faptul că papii nu au fost destul de catolici şi că, dacă ar fi fost…

— Pune-i dopul, doctore, zise Sir Jack, pe un ton indulgent însă. Spune-ne la ce te gândeai, Martha.

— Nu ştiu dacă n-ar fi o exagerare să spun că mă gândeam, începu ea. Dar…

— Exact, sări Jeff. E prea târziu pentru aiurelile astea. Oricum pe tema asta nu e mare lucru de discutat. Toată lumea ştie cine-a fost Robin Hood. Cu Robin Hood nu te poţi juea. Vreau să zic…

Îşi dădu ochii peste cap, exasperat. Atacul lui Jeffo luase pe Martha prin surprindere. Acesta era, în mod normal, extrem de solid şi de literal, aşteptând ca ceilalţi să ia deciziile pentru ca apoi să le aplice, conform dorinţei lor.

— M-am gândit, spuse ea blând, că, în parte, sarcina noastră, de Dezvoltare a Proiectului, este aceea de a reamplasa legendele în modernitate. Şi nu văd de ce legenda lui Robin Hood ar fi altfel decât celelalte. Dimpotrivă, faptul că ea e numărul şapte ar trebui să ne încurajeze să o examinăm mai atent.

— Îmi p-permiteţi să p-preiau câteva din expresiile p-pline de vanitate ale lui Jeff?

Doctorul Max stătea rezemat, cu degetele împreunate la ceafă, cu coatele respingându-i pe cei care se îndoiau de adevărul spuselor sale, deja în starea mentală tipică pentru seminar. Martha se uită la Sir Jack, dar preşedintele era astăzi într-o dispoziţie tolerantă, sau poate maliţioasă.

— „Toată lumea ştie cine-a fost Robin Hood" este o formulă mioapă, menită să irite pe orice istoric. Toată lumea ştie, vai, doar ceea ce ştie toată lumea, după cum, din păcate, au demonstrat cum nu se poate mai clar studhle pe care le-am făcut în cadrul Proiectului. Dar perla cea mai mare dintre toate este alta: „Cu Robin Hood nu te poţi juca". Dar ce crezi că este istoria, dragul meu Jeff? o transcriere lucidă, polioculară, a realităţii? Ţţ-ţţ-ţţ. Documentele istorice de la mijlocul

secolului al treisprezecelea nu constituie o apă limpede, în care să ne putem scălda în voie, Cât despre legende, ele rămân, în marea lor majoritate, dominate de bărbaţi. Istoria, ca să mă exprim mai frust, e un mascul feroce. Cam ca tine, Jeff.

Acum, ce ne vine mai întâi în minte pe t-tema aceasta. Domnişoara Cochrane a pus, foarte pertinent, întrebarea dacă şi de ce haiducii erau toţi bărbaţi. Ştim că unul dintre ei – Fecioara Marian – a fost cu siguranţă femeie-Deci prezenţa unei femei este de la bun început atestată. Mai mult, însuşi numele conducătorului cetei, Robin, este ambiguu din punct de vedere al sexului, ambiguitate subliniată de tradiţia britanică a pantomimelor în care rolul haiducului erajucat de o persoană tânără, de sex femeiesc. Numele de Hood1 descrie un articol de îmbrăcăminte ambisex. Deci putem, dacă dorim să fim provocatori şi oarecum anti-jeffici, să avansăm o reconsiderare a legendei lui Robin Hood în contextul haiduciei practicate de femei. Moll Cutpurse, Mary Read şi Grace O'Malley sunt nume de care, în acest punct, îşi amintesc cei mai mulţi dintre noi, chiar dacă nu toţi. Sir Jack savura disconfortul lui Jeff.

— Ei, Jeff, ai ceva de spus la toate astea?

— Uitaţi ce e, eu sunt doar Conceptualist. Conceptualizez, asta fac. Dacă întregul Comitet decide să îi transforme pe Robin Hood şi pe haiducii lui într-o gaşcă de… zâne, anunţaţi-mă şi pe mine. Dar pot să vă spun un lucru: rozul n-o să fie culoarea favorită a dolarului.

— Dar s-ar putea să-i placă un pic de pipăială, spuse doctorul Max.

— Domnilor. Deocamdată ajunge. Gândurile noastre se îndreaptă către doctorul Max, care va prezenta un raport în şedinţa de urgenţă a Comitetului, de lunea viitoare. Şi, Jeff, întrerupe lucrul la cămin. Asta pentru cazul în care va trebui să construim mai multe camere pentru fete.

În lunea următoare, doctorul Max îşi prezentă raportul. Marthei i se păru la fel de preţios şi de pompos ca întotdeauna, dar cu un aer mai hotărât. Făcu o predicţie interioară, cum că ezitările vor dispărea; de asemenea, se întrebă dacă Paul avea

1. Glugă (? i. *tr.*).

să observe. Doctorul Max, îşi drese glasul ca şi cum el, şi nu Sir Jack, ar fi condus discuţiile.

— Din respect faţă de opiniile preşedintelui nostru în legătură

cu rocile sedimentare şi de vârfurile de săgeţi din cremene, începu el, am să vă scutesc de începuturile nu mai puţin fascinante ale legendei lui Hood, de paralelele arthuriene şi de descrierea posibilităţii ca sursa legendei să se găsească în marele mit arian al soarelui. La fel şi cu *Piers Plowman*, Andrew din Wyntoun, Shakespeare. Simple vârfuri de săgeată. Tot aşa, vă voi scuti de rezultatele sondajului electronic efectuat asupra lui Joe Public, pe care, în circumstanţele date, l-aş putea reboteza Jeff Public. Da, într-adevăr, toată lumea „ştie cine a fost" Robin Hood, ştie exact ce ne-am putea aştepta să ştie. Adică un vax, cum se spune în jargon.

Lăsând toate acestea la o parte, cum e, mai departe, cântecul? Jeff Public este un mare susţinător al legendei… ăă… luptătorului pentru libertate, nu numai pentru acţiunile sale eliberatoare şi pentru politica sa de redistribuire economică, ci şi pentru modul democratic în care acesta îşi ale-gea tovarăsh. Părintele Tuck, Micul John, Will cel Roşu şi Much, Fiul Morarului. Ce avem aici? Un preot rebel, obsedat de mâncare; o persoană suferindă fie de probleme de creştere, fie de gigantism, în funcţie de gradul de ironie pe care îl atribuim minţii medievale; un posibil caz de *pityriasis rosea*, deşi nici dipsomania nu poate fi exclusă; şi un prelucrător de cereale, a cărui identitate personală este dependentă de poziţia socială a tatălui său. Apoi îl aveam pe Allan-a-dale, a cărui inimă prea-plină poate reprezenta o referire alegorică la o suferinţă cardiacă. Cu alte cuvinte, un grup de marginalizaţi sub conducerea unui patron adept al principiului egalităţii drepturilor care era, fie că o ştia sau nu, unul dintre primii practicanţi ai politicii discriminării pozitive.

Martha îl urmărea cu o uimire stăpânită. Nu se putea să vorbească serios. Probabil era o plasă întinsă lui Jeff. Dar autoparodia elocventă era foarte aproape de stilul obişnuit al doctorului Max; iar privirea ei cercetătoare ricoşă pe carapacea lui lucioasă.

— Ceea ce ne obligă, inevitabil, să luăm în considerare orientarea sexuală a Cetei şi să vedem dacă membrii ei erau sau nu o comunitate homosexuală, sublinnndu-şi şi justificându-şi în felul acesta statutul de oameni în afara legii. Vezi regii englezi, diverşi, passî/n, dar chiar şi aşa. Am ridicat, în şedinţa trecută, problema ambiguităţii sexuale a numelor – Robin şi Marian fiind exemplele cele mai elocvente –, cărora li se poate adăuga şi cazul Fiului Morarului, care apare în texte atât ca Much, nume care poate indica o

masculinitate pronunţată, sau jeffitate, dacă vreţi, dar şi ca Midge, frecvent atestat ca diminutiv folosit pentru femeile scunde.

Ca observaţie cu caracter general, trebuie să reţinem că în comunităţile pastorale, unde bărbaţii erau mult mai numeroşi decât femeile, practicile homosexuale, în contextul unui etos care nu presupunea judecăţi morale, reprezentau norma istorică, Asemenea activităţi implică, într-o oarecare măsură, travestirea, uneori ritualizată, alteori nu. De asemenea, aş dori să se înregistreze – dar voi înţelege perfect dacă până la urmă Comitetul decide să nu dezvolte conceptul – că, în comunităţile pastorale de acest tip, erau cunoscute şi practicile bestiale. Ca să luăm exemplul de faţă, căprioarele şi gâştele erau cele mai la îndemână ca subiecte pentru fraternizare; lebedele, puţin probabil; mistreţii, dacă ne gândim bine, aproape deloc.

Acum, în evaluarea dovezilor istorice care vin în favoarea orientărilor homosexuale, cazul Fecioarei Marian are o importanţă fundamentală. Conform relatărilor incomplete care au ajuns până la noi, Marian, iniţial Matilda Fitzwater, a parcurs ceremonia de căsătorie cu Hood, efectuată de Părintele Tuck – ceea ce i-a conferit o validitate ecleziastică îndoielnică. Dar a refuzat să consume mariajul până când soţul ei nu a fost absolvit de acuzaţiile aduse şi repus în drepturi. Între timp, şi-a luat numele de Fecioara Marian, trăind în castitate, îmbrăcând straie bărbăteşti şi vânând cot la cot cu haiducii. Ipoteze, domnilor, domnişoară Cochrane?

Dar erau cu toţu prea absorbiţi, în primul rând de povestea doctorului Max, sau măcar de capacitatea sa evocatoare, în al doilea rând de îndrăzneala – sau inconştienţa – cu care acesta îl ignorase pe proprietarul atâtor publicaţii onorabile. Sir Jack însuşi era tăcut, rumegând.

— Trei explicaţii iau naştere în mintea noastră, continuă suav doctorul Max, sau cel puţin în imperfectul meu instrument cerebral. Mai întâi posibilitatea neutră, neinterpretativă – deşi nu există istoric să creadă în posibilităţile neutre, neinter-pretative – ca Fecioara Marian să fi urmat codul cavaleresc al timpului, aşa cum îl înţelegea ea. Apoi, cea a unei conspiraţii maritale, menite să evite sexul cu penetrare. Nu reiese clar din documentele timpului dacă sexul fără penetrare era în mod indisolubil legat de vreun jurământ de castitate. Este posibil ca Marian să fi încercat şi să mănânce prăjitura, şi s-o păstreze. A treia teorie ar fi aceea că Matilda Fitzwater, chiar dacă din

punct de vedere legal şi prin taina botezului femeie, era în realitate, biologic, bărbat şi se folosea de această portiţă tehnică oferită de codul cavalerismului pentru a scăpa nedetectat.

Nu mă îndoiesc că aşteptaţi cu sufletul la gură concluzia mea la toate acestea. Am mai multe: că, personal, puţin îmi pasă; că, în elaborarea acestui raport, m-am simţit mai insultat ca niciodată în cariera mea profesională; şi că demisia mea este deja la poştă. Vă mulţumesc, domnilor, domnişoară Cochrane, domnule preşedinte.

Şi cu aceasta, doctorul Max se ridică şi ieşi săltând uşor din încăpere. Toată lumea aşteptă ca Sir Jack să se pronunţe. Dar, contrar obiceiului, preşedintele refuză să le dea chiar şi cel mai mic indiciu. În cele din urmă, Jeff zise:

— S-a împuşcat singur în picior, după părerea mea.

Sir Jack ridică din umeri, schimbându-şi poziţia.

— Deci asta-i părerea ta, da, Jeff? (Conceptua-listul înţelese că trăsese o concluzie facilă.) Eu unul aş spune că doctorul Max şi-a adus o contribuţie foarte utilă. Provocatoare, sigur, şi pe alocuri jignitoare. Dar n-am ajuns unde sunt astăzi înconjurându-mă de sicofanti, nu, Marco?

— Nu.

— Sau poate vrei să spui da, de data asta. În fine.

Şedinţa continuă. Sir Jack le indică direcţia în care dorea să se îndrepte lucrurile. Jeff stătea bosumflat. Martha simţea un junghi de regret pentru doctorul Max. Mark, cu nasul în vânt, adulmecând mereu, susţinu propunerea unei campanii active de recrutare a personalului din rândurile homosexualilor şi ale minorităţilor etnice. Tot el aprobă ideea că era nevoie de investigaţii suplimen-tare privind modul în care haiducia putea ajuta persoanele cu handicap să îşi aducă o contribuţie mai deplină decât societatea marginalizantă de astăzi. Căci cine avea un simţ al mirosului mai dezvoltat decât cei cu probleme de vedere? Cine putea fi mai tare sub tortură decât un surdo-mut?

Minuta înregistră o sugeştie finală. N-ar fi putut exista două „Cete" în Pădurea Sherwood, auto-nome, dar legate din punct de vedere ideologic;

organizaţia tradiţional masculină, dar cu preocupări faţă de minorităţi, a lui Robin Hood; şi un grup separatist, compus din femei, sub conducerea Fecioarei Marian? Toate aceste chestiuni fură amânate pentru şedinţa următoare.

În timp ce se ridicau să plece, Sir Jack îi făcu semn cu degetul îndoit Conceptualistului.

— Apropo, Jeff, îţi dai seama că te consider personal responsabil?

— Vă mulţumesc, Sir Jack.

— Bine.

Sir Jack se întoarse către cea mai recentă Susie.

— Ăă, scuzaţi-mă, Sir Jack, dar pentru ce?

— Cum adică pentru ce?

— Pentru ce sunt personal responsabil?

— Pentru continuarea contribuţiilor pertinente ale doctorului Max la forumul nostru de idei. Du-te după el, tăntălăule.

— Victor! exclamă tanti May. Ce surpriză plăcută.

Deschise larg uşa casei Ardoch, pentru a-i face loc să intre. Unii dintre nepoţi voiau să vadă o slujnică – de obicei una anume – întâmpinându-i. Nepotul Victor însă făcea lucrurile ca la carte: era casa lui tanti May, deci tanti May îi deschidea uşa.

— Ţi-am adus o sticlă de sherry, spuse Sir Jack.

— Un nepot întotdeauna foarte atent. Astăzi era femeia elegantă, îmbrăcată într-un taior din tweed, cu ape albastru-argintii; respectabilă, afectuoasă, dar fermă. Mâine va fi altfel.

— O s-o deschid mai târziu. Ştia că punga de hârtie cafenie conţine şi numărul potrivit de bancnote de o mie de euro.

— Mă simt mult mai bine după vizitele tale. Era adevărat. Unele dintre fete se plângeau că nu merită munca în plus, şi de ce i se îngăduia lui Victor, când altora nu li se permitea? Ei bine, n-or să mai trebuiască să se vaite mult, iar ea n-o să mai fie nevoită să caute câte o nouă Heidi la fiecare a doua sau a treia lună.

— Pot să mă duc la joacă, tanti?

Dintre toţi nepoţii, Victor era cel care trecea cel mai rapid la treabă. Ştia exact ce vrea, când şi unde. Asta o să îi lipsească. Uneori era nevoie de luni de zile până când un nepot nou îşi exprima dorinţele. Încercai să îi ajuţi, şi în cele din urmă ghiceai greşit.

— Uite, ai stricat totul, se văitau ei.

— Du-te la joacă, Victor, dragă. Eu o să mă întind un pic. A fost o zi tare obositoare.

În timp ce se îndrepta spre scară, Sir Jack îşi modifică mersul. Fundul îi atârna mai greu, genunchii îi erau mai moi; picioarele îi

călcau cu vârfurile în afară. Coborî cu mişcări piezişe, rostogolite, parcă ar fi stat să cadă în fiecare clipă. Dar îşi păstră echilibrul; era băiat mare acum, iar băieţii mari ştiau unde merg. Prima dată, tanti May încercase să îl însoţească, dar o oprise rapid.

Camera copiilor avea doisprezece metri pe şapte, era luminată puternic şi avea afişe vesele pe pereţii galbeni. Era dominată de două obiecte: un ţarc de lemn înalt de un metru şi jumătate, cu o suprafaţă de trei metri pătraţi; şi un cărucior lung de doi metri şi jumătate, cu roţi cu spiţe groase şi arcuri solide. Copertina căruciorului era bordată cu pânză în culorile drapelului naţional. Bebe Victor ajustă jaluzelele şi flacăra şuierătoare de gaz. Îşi atârnă costumul, apoi îşi azvârli cămaşa, chiloţii şi maioul peste căluţul de lemn. Când se făcea mai mare, avea să încerce să se suie pe el, dar acum era prea mic pentru asta.

Gol puşcă, desfăcu încuietoarea de alamă a ţarcului şi păşi înăuntru – Pe tava de ceai, din plas-tic, stătea un jeleu verde, gelatinos, abia scos din formă, înalt de o jumătate de metru. Uneori se distra punându-şi-l pe burtică. Alteori îl lua şi-l arunca pe perete; atunci era certat şi plesnit. Astăzi nu îl tenta. Se întinse pe burtă, îngropându-şi faţa în păturica pufoasă şi roz, cu genunchii desfăcuţi, ca o broască. Pe urină se răsuci pe jumătate, cu ochii aţintiţi asupra servantei. Teancul uriaş de scutece, sticla de ulei pentru copii, de un metru înălţime, cutia cu pudră de talc pe măsură. Tanti May se pricepea să facă lucrurile bine. Nu îi fusese uşor să o găsească, dar meritase fiecare euro cheltuit.

La momentul potrivit, uşa camerei se deschise.

— Bebe! Bebe Victor!

— Guu-guu-guu-guuu!

— Poponeţul lui bebe vrea scutecel.

— Cuteceel, murmură Sir Jack. Cuteceel.

— Gigea scutecel, zise Lucy. Purta o uniformă de un cafeniu deschis, proaspăt călcată, iar numele ei adevărat era Heather;

fără ca tanti May să ştie, îşi pregătea teza de doctorat în studii psihosexuale la Universitatea din Reading. Aici însă, o chema Lucy şi era plătită în bani gheaţă. Luă cutia cu pudră de talc de pe servantă şi o aşeză în echilibru pe marginea ţarcului. Praful parfumat curgea înjeturi prin găurile cât gurile de ceainic; Victor gânguri, dând din picioruşe de plăcere. Doica se opri, pe urmă, cu un pămătuf din păr de cămilă ataşat la o coadă de mătură şi frecă, făcând talcul să intre în pielea lui bebe. Acesta se întoarse pe spate, pentru ca să îi fie pudrată şi cealaltă parte.

Apoi fata luă de pe servantă un şervet cât un prosop de baie. Sir Jack masca ajutorul pe care i-l dădea, iar Lucy efortul fizic necesar pentru a-l manevra pe pătura elastică. Îşi desfăcea şi îşi apropia picioarele în modul cel mai autentic, în timp ce ea termina înfăşatul cu un ac de siguranţă lung de cincizeci de centimetri. Majoritatea bebeluşilor optau pentru scutecele de plastic de gata, cu arici, iar zgomotul ariciului desfăcându-se avea un efect instantaneu asupra unora dintre ei. Dar bebe Victor prefera prosoapele de frotir şi acul de siguranţă. Heather reflectă la copilăria pe care o recreau împreună: părinţii lui fuseseră neexperimentaţi, demodaţi sau poate doar săraci?

— Bebe papa? întrebă Lucy.

Acestuia îi plăcea, de asemenea, vechiul limbaj folosit cu copiii. Alţii aveau nevoie de fraze de oameni maturi, ceea ce probabil demonstra că, în copilărie, fuseseră de la bun început trataţi ca adulţi, lipsiţi de experienţele autentice în căutarea cărora se găseau acum; sau indica dorinţa adultului de a păstra controlul asupra jocului; sau incapacitatea de a regresa mai mult.

— Bebe vrea să schimbăm acum scutecelul? întrebai cu toată seriozitatea gramaticală.

Acest bebe pretindea însă un statut de bebe absolut. Scutece de pânză, vocalizări naturale şi… altele, la care prefera să nu se gândească pentru moment. În schimb, repetă:

— Bebe papa?

— Ţâţa, murmură el.

O abilitate de comunicare cam mare pentru un copil de trei luni, era adevărat; dar lipsa completă a articulării ar fi îngreuiat mult lucrurile.

Lucy se duse la uşă, o deschise şi strigă, pe un ton special, molcom dar în acelaşi timp poznaş:

— Bebe papa!

La doi metri deasupra capului ei, Gary Desmond se felicită, încântat de calitatea sunetului. Se uită la monitor, în timp ce Lucy închidea uşa, iar Sir Jack se ridica în picioare în ţarc. Călcând stângaci, acesta se îndreptă clătinat şi lăsat de fund spre servantă şi trase de sertarul de jos, de unde scoase o bonetă în carouri albastre. Înnodă şireturile sub bărbie, apoi urcă hotărât treptele solide din dreptul căruciorului, rostogolindu-se înăuntru. Căruciorul se clătină pe arcuri ca un pachebot, dar altfel nu se mişcă din loc. Tanti May se asigurase că

e bine prins în buloane pe duşumea.

În picioare sub copertina săltată, cu drapelul pe post de perdeluţă, Sir Jack porni să scâncească, arătându-şi dinţii. După o vreme, mormăitul încetă, iar el urlă cu un glas apropiat de cel din sala de şedinţe:

— TÂTSAA!!!

La acest semnal, Heidi intră precipitat în cameră. Toate doicile pe care le folosea tanti May la alăptat se numeau Heidi. Aceasta se apropia de sfârşitul perioadei de lactaţie sau pur şi simplu se săturase să dea să sugă unor bebeluşi între două vârste; indiferent cum stăteau lucrurile, în nu mai mult de două săptămâni va trebui înlocuită. Pentru tanti May, aceasta era partea cea mai dificilă a meseriei. O dată, în disperare de cauză, angajase o Heidi venită din Caraibe. Ce scandal făcuse bebe Victor în ziua aia! Fusese o idee nefericită.

Tot Victor insista asupra sutienului special pentru alăptat. Unii dintre bebeluşi preferau ţinuta de dansatoare topless; Victor însă îşi lua în serios calitatea de bebeluş. Heidi, care îşi purta părul oxigenat într-o coadă de cal, în stilul franţuzesc, îşi trase puţin bluza din fusta plisată, urcă până la cărucior, se descheie, apoi desfăcu capacul care acoperea sfârcul. Sir Jack ugui iar: „Ţâţa”, îşi trase buzele peste dinţi pentru a imita gingiile goale şi acceptă sânul oferit. Heidi strânse uşor;

Victor ridică o mână cât o pânză de ambarcaţiune şi o aşeză pe sutienul cu suport de sârmă, apoi închise ochii, mulţumit. După câteva minute eterne, Heidi retrase sfârcul, lăsând laptele să îi curgă pe obraji, şi îi dădu celălalt sân. Ea strânse, el supse încă odată cu gura de copil şi înghiţi gângurind. Lui Heidi îi venea mai greu să ajungă la el cu sânul acesta, de aceea se concentra asupra direcţionării corecte. În fine, bebeluşul deschise ochii, ca trezit dintr-un somn adânc, şi o dădu la o parte. Mai lăsă puţin lapte să se scurgă peste el, după care aprecie că erau gata. Ştia că prefera să îl şteargă Lucy. Heidi îşi prinse la loc acoperitoarele, se încheie la bluză şi îşi trecu neglijent o mână peste partea din faţă a scutecului umflat. Da, bebe Victor era pregătit.

Fata ieşi din cameră. Sir Jack începu să mormăie, mai întâi ca pentru sine, apoi tare. În fine, răcni:

— CUTECEL”.

Şi Lucy, care aştepta în spatele uşii, cu mâinile într-un vas cu apă rece, intră în fugă.

— S-a udat scutecelul? întrebă ea îngrijorată. S-a udat scutecelul

lui bebe? Stai să se uite doiea.

Îi gâdilă lui Victor burtica şi încet, atent, tentant, desfăcu acul de siguranţă. Sir Jack avea o erecţie de toată frumuseţea, iar Lucy îl pipăi cu mâini răcoroase.

— Scutecelul lui bebe nu-i umed, spuse ea pe un ton mirat. Bebe nu-i umed.

Sir Jack mormăi iar, îndemnând-o să caute alte cauze. Ea îi şterse laptele lui Heidi de pe obrajii ca de bou şi i se jucă blând cu testiculele. În fine, păru să îi vină o idee.

— Îl mănâncă pe bebe? se întrebă ea cu voce tare.

— Nâcă, repetă Victor. Nâcă.

Lucy apucă sticla dublumagnum de ulei pentru copii.

— Îl mănâncă, spuse ea alintător. Bebe mic. Doica face bebe bine.

Răsturnând sticla, vărsă o porţie de ulei pe bur-tica lui Victor, mare cât un munte, pe coapsele elefantine şi pe ceea ce amândoi se prefăceau a fi puţulica lui mititică. Continuă să frece, ca să-i treacă bebeluşului mâncărimile.

— Îi place lui bebe? întrebă.

— Îhî… îhî… îhî, murmură Sir Jack, dictând ritmul necesar.

De-acum încolo, Lucy evita contactul vizual. Încercase să fie obiectivă: era, la urma urmelor, Heather, şi munca asta era ca o activitate de teren utilă şi bine plătită. Dar constatase că, într-un mod straniu, nu se putea detaşa complet decât dacă se implica total, dacă se convingea pe sine că era, într-adevăr, Lucy şi că acesta era, într-adevăr, bebe Victor, cu scutecul desfăcut, gol puşcă în afara bonetei albastre, care stătea cu mâinile şi picioarele în lături lângă ea.

— Îhî… îhî… continuă el, iar Lucy vărsă pleoscăind o nouă porţie de ulei, întinzând-o de jur-împrejurul steagului înălţat mândru. Îhî… îhî… săltându-şi fesele în semn că mai voia pe testicule.

Îhî… îhî… ceva mai încet, mai răguşit, indicând că aşa era tocmai bine.

Apoi, cu un mormăit mai puternic, mai plin, şopti:

— Ca ea.

— Bebe face caca? îl întrebă ea încurajator, parcă neconvinsă că putea duce până la capăt ultimul act tipic pentru un bebeluş.

Unii bebeluşi voiau să li se spună că nu au voie, drept care nu făceau. Alţii voiau să li se spună că nu au voie tocmai pentru a se

bucura de plăcerea nesupunerii. Dar bebe Victor era un bebeluş adevărat; nevoile lui imperioase nu aveau nici complicaţii, nici ambiguităţi. l-ar cea de pe urmă era aproape, o recunoştea.

El împinse din coapse în sus, ea strânse palmele lucioase răspunzându-i, apoi Sir Jack Pitman, antreprenor, inovator, om de idei, patron al artelor şi constructor al cetăţii, Sir Jack Pitman, nu atât căpitan al industriei cât un adevărat amiral, Sir Jack Pitman, vizionar, visător, bărbat sentimental şi patriot, dădu drumul unui crescendo din gât, încheiat cu un răget în sforzando:

— CACSASASASASASA! Lăsă să-i scape o salbă de băşini plescăite, ejaculă în jeturi, în palmele împreunate ale lui Lucy, şi îşi făcu spectaculos nevoile în scutec.

Erau bebeluşi cărora le plăcea să fie curăţaţi, şterşi, uscaţi şi pudraţi, activităţi care costau câteva mii de euro în plus şi pe care fetele le îndeplineau fără nicio plăcere. Lucy însă îşi terminase treaba;

ajuns în punctul acesta, bebe Victor voia să fie lăsat în pace. Secvenţa finală de pe casetă îl înfăţişa sărind din cărucior şi îndreptându-se cu paşi de adolescent către duş. Gary Desmond nu-şi mai bătu capul să înregistreze nici ritmul, nici narcisismul lui Sir Jack Pitman îmbrăcându-se.

Tanti May îl conduse până la uşă, ca întotdeauna, mulţumindu-i pentru sherry şi exprimându-şi nerăbdarea faţă de vizita din luna următoare. Se întreba dacă aceasta va mai avea loc. Nu-i făcea plăcere să îşi piardă unul dintre cei mai punctuali nepoţi. Totuşi, dacă avea vreo legătură cu masacrul acela îngrozitor… iar onorariul colonelului Desmond fusese surprinzător de generos… şi nu mai trebuia să-şi bată capul căutând cărucioare… plus că fetelor nu le plăcuseră niciodată căcăcioşii. Ziceau că îşi luau prea în serios statutul de bebeluşi.

Sir Jack se strecură pe uşa casei Ardoch, fluierând tot drumul până la limuzină. Se simţea întinerit. Uite-l şi pe Woodie, cu şapca sub braţ, deschizându-i portiera. Bunătatea întruchipată, oamenii ca Woodie. Un şofer excelent; şi loial pe deasupra. Nu ca tânărul Harrison, care strâmbase din nas când i se oferise şansa de a conduce maşina lui Sir Jack. Voia să meargă acasă, să-şi facă de cap cu domnişoara Cochrane. Vulpea vicleană, încercase să-i deturneze Paznicul de Idei. Dar scurta contemplare a sordidei lor acuplări nu reuşi să-i strice buna dispoziţie. Loialitate. Da, trebuia să-i ofere lui Woodie un baeşiş generos când ajungeau acasă. Şi ce ar fi mers pe drum? Poate A Şaptea?

îţi întreţinea starea de bine, dacă o aveai, şi te înveselea, dacă erai trist. Da, A Şaptea. Un tip al draculul de tare, bătrânul Ludwig.

Regele pilota avionul regal de la Northolt la Veninor. Sau cel puţin asta credea că face; ceea ce era mai mult sau mai puţin adevărat. De când cu seria de accidente care implicase membri ai familiei regale însă, fusese introdus un sistem de dublare a comenzilor. Copilotul oficial – care se dovedise atât de ineficient când prinţul Rick incinerase în mod tragic o grădiniţă de copii – era acum doar de decor. Primise ordin să nu manevreze nimic, doar să dea din cap şi să aprobe, un individ căruia regescul pilot să i se simtă superior. În schimb, între comenzile regelui şi confirmarea lor de către Centrul de Comandă (Moştenire Naţională) de la Aldershot se intercalau întârzieri infinitezimale. Astăzi, cu cerul senin şi vântul slab dinspre nord-est, regele deţinea, practic, controlul. Cei de la Aldershot nu aveau mare lucru de făcut, iar copilotul putea zâmbi peisajului placid, în aşteptarea întâlnirii de la vest de Chichester.

Şi iată-le, cu botul scurt şi zgomotoase, două aparate Spitfire şi un Hurricane, legănându-şi aripile pe care erau desenate însemnele circulare concentrice, gata să escorteze avionul cu reacţie către ceremonia oficială de inaugurare a Insulei. Aldershotul verifică rapid instrumentele de bord regale şi reduse din combustibil, pentru a atinge nivelul de viteză convenit. Cele două Spitfire îşi ocupară poziţiile în dreptul aripilor, în timp ce aparatul Hurricane rămânea în ariergardă.

Sistemul de comunicare al avioanelor de luptă era ultimul model, inclusiv paraziţii şi zgomotele de fond.

— Comandantul de regiment „Johnnie" Johnson raportează, domnule. La tribord îl aveţi pe comandantul de escadron „Ginger" Baker, iar la babord pe locotenentul „Chalky" White.

— Bine aţi venit, domnilor, spuse regele. Luaţi un loc şi admiraţi priveliştea, ei? Roger1, sau cum se spune.

— Roger, domnule.

— Apropo, domnule comandant, cine a fost Roger?

— Poftim?

— Alucrat pentru o firmă, Wilco, dacă-mi amintesc bine.

— Mă tem că m-aţi pierdut, domnule.

— Doar o glumă nevinovată, domnule comandant. Terminat.

Regele îi aruncă o privire copilotului, clătinând dezamăgit din

cap. Azi-dimineaţă făcuseră o repetiţie la palat şi îşi citise atent replicile împreună cu Denise, aşteptând momentul decolării. Regina aproape că făcuse pe ea de râs. Era un camarad grozav. Dar ce sens avea să arunci banii pe fereastră, dacă publicul nu pricepea poantele?

1. „Roger" este formula care semnifică un mesaj recepţionat şi înţeles în comunicaţiile radio (n.tr.}.

Părăsiră coasta în dreptul oraşului Selsey, îndreptându-se spre sud-vest, peste Canalul Mânecii.

— Un giuvaier pe o mare de argint, ei? murmură regele.

— Aşa e, domnule, aprobă copilotul, ca şi cum regele şi-ar fi făcut un obicei din a emite astfel de întorsături de frază.

Mica escadrilă îşi continuă drumul pe deasupra apelor. Regele constata întotdeauna cu puţină tristeţe cât de repede se ajungea la mare, cât de restrâns îi era domeniul, în comparaţie cu cel stăpânit odată de strămoşii lui. Cu numai câteva generaţii în urmă, stră-stră-Dumnezeu-mai-ştie-de-câte-ori-străbunica lui prezida peste o treime din globul pământesc. La palat, ori de câte ori considerau că încrederea în sine i se clătina, scoteau de prin cotloane nişte atlase, arătându-i cât de mult se întindea pe vremuri culoarea roz şi cât de importantă îi era descendenţa. Acum se duseseră aproape toate lustiţia şi măreţia, pacea, puterea şi Numărul Unu în lume, spulberate, mulţumită lui Johnnie Străinul. Astăzi ţara era atât de mică, abia aveai loc să te mişti în ea; intrase la apă, până ajunsese la aceleaşi dimensiuni pe care le avea pe vremea când bătrânul rege Arthur ardea prăjiturile. Nu o dată îi spusese lui Denise că, dacă ţara nu începea să se mişte, ei doi aveau să ajungă să îşi gătească singuri, ca pe timpul lui Alfred.

Se concentra foarte puţin, cu perioade prelungite în care avionul părea că zboară singur. În clipa aceea, simţi în urechi gâdilătura paraziţilor şi a zgomotelor de fond.

— Inamici la ora trei, domnule.

Regele se întoarse către direcţia indicată de copilot. Un avion de agrement le intersecta traiectoria, trăgând după el un banner lung. SANDY DEXTER ŞI DAILY PAPER o SALUTĂ PE MAIESTAT EA SA, citi el.

— Ce porcărie, murmură regele şi, întorcându-se, strigă prin uşa deschisă a cabinei: Hei, Denise, hai să vezi ce porcărie!

Regina îşi adună piesele de scrabble, pentru că nu avea

încredere că doamna de companie n-o să trişeze, apoi băgă capul pe uşă.

— O porcărie, spuse regina. O mare porcărie. Niciunul dintre ei nu avea chef de Sandy Dexter. După părerea regelui şi a reginei, Dexter era un ticălos, iar *Daily Paper* nu merita nici să aprinzi focul cu el. Desigur, fiecare îl citea, separat, doar ca să vadă ce minciuni erau siliţi să înghită supuşii lor loiali. În felul acesta, regina aflase despre vizitele regulate pe care soţul său le făcea farfuzei ăleia cu ţâţele aduse din America, Daphne Lowestoft. O să aibă nevoie de operaţii estetice mult mai serioase dacă punea vreodată piciorul la palat când era şi Denise acolo. Tot în *Daily Paper*, regele descoperise că lăudabilul şi recent descoperitul interes manifestat de soţia sa faţă de soarta delfinilor era împărtăşit de cineva îmbrăcat într-un costum de scafandru, al cărui nume nici nu suporta să îl rostească. Ciudat cum reliefau costumele astea totul, ca într-o reclamă.

Acum, sub ochii lor, micul avion Apache al lui Dexter se întoarse în loc şi porni să le taie calea din nou, în sens invers. Regele şi-l închipuia pe nemernic râzând pe înfundate, arătându-i fotografului încotro să îndrepte botul prelung al teleobiectivului. Probabil că prinseseră deja imaginea cabinei regale.

— Regişor-Puişor, zise regina, fă ceva.

— Ce porcărie, repetă regele. Cum facem să scăpăm de netrebnicul ăsta?

— Roger, domnule.

Comandantul de regiment „Johnnie" Johnson urcă, îndepărtându-se de aeronava regală şi stabilind un curs de intercepţie. Se apropie de aparatul Apache, cu sfidarea sa fâlfâitoare. Hai să vedem cine se sperie primul. Apoi îşi spuse: ce-ar fi să băgăm puţin spaima în individ? Mai avea câteva cartuşe rămase de ieri, de la repetiţia pentru Bătălia Angliei. O rafală sub coadă şi tipul o să facă în nădragi. Ziarişti tâmpiţi.

Avionul Hurricane se apropie şi mai mult. Zbierând în microfon: „Ăsta-i al meu!", Johnson îl alinie în vizor, apăsă pe buton şi simţi cadrul metalic cutremurându-se odată cu cele două rafale de câte opt secunde. Săltă botul avionului într-un viraj abrupt, ca la carte, şi tocmai chicotea singur când auzi glasul inconfundabil al lui „Ginger" Baker rupând tăcerea radio.

— Ei, drăcia dracului! sunară cuvintele, lipsite de ambiguitate.

Comandantul privi în urmă. În primul moment, nu văzu decât o minge de foc, din ce în ce mai mare. Încet, aceasta se preschimbă într-o dâră verticală formată din fragmente aproape desprinse unele de altele, în timp ce bannerul se încolăcea nevătămat, îndepărtându-se. Nu apărură para-şute. Timpul îşi încetini trecerea. Tăcerea căzu din nou peste instalaţia radio. Membrii escadrei regale priviră până când resturile avionului de agrement ricoşară uşor pe suprafaţa îndepărtată a apei, apoi dispărură.

„Johnnie" Johnson îşi reluă poziţia, în arier-gardă. Falezele estice ale Insulei se conturau lent. În momentul acesta interveni locotenentul „Chalky" White:

— Jurnalul de bord, căpitane, spuse el. Mie mi s-a părut o explozie la motor.

— Nemţii au tendinţa asta, să stea cu fundul pe propriile bombe, adăugă „Ginger" Baker.

Urmă o pauză îndelungată. În cele din urmă, regele, care se gândise bine, rosti:

— Felicitări, domnule comandant. Trebuie să recunosc, inamicii au fost descurajaţi.

Regina Denise împrumută trei litere de la doamna de companie şi trânti pe tablă cuvântul

NEMERNIC.

— Floare la ureche, domnule, răspunse „Johnnie".

Johnson, amintindu-şi replica din finalul Bătăliei.

— Dar aş zice că, una peste alta, nicio vorbă, adăugă regele.

— Nicio vorbă, domnule.

Escadra îşi începu coborârea către Veninor, unde primi confirmarea pentru aterizare. În timp ce uşa avionului se deschidea şi fanfara începea să intoneze imnul, regele încercă să îşi aducă aminte ce spusese de îl făcuse pe comandant să turbeze atât de brusc, aruncându-l pe Sandy Dexter în aer, în mijlocul Mării Mânecii. Asta era problema când te aflai mereu în ochii publicului: fiecare cuvinţel putea fi interpretat aiurea. Între timp, comandantul de regiment se întreba cine ar fi putut să îi înlocuiască gloanţele oarbe cu munitie de război.

O trupă de paraşutişti, cu crinolinele desfăcute şi ouăle de cauciuc lipite bine de coşurile de răchită, cobora din tăriile neclintite pe islazul satului, în faţa Palatului Buckingham.

— Betsy din ceruri! urlă Sir Jack din tribuna spectatorilor.

Alături de el, regele se simţea obosit. Era o după-amiază caldă şi o parte a lui resimţea încă vina pentru doborârea lui Sandy Dexter, cu o zi înainte. Denise suportase totul destul de bine; era, într-adevăr, un camarad de nădejde. În sinea lui, imaginea ziariştilor prăjiţi îi făcea rău, de aceea îi ceruse ordonanţei să se intereseze cum s-ar putea face o donaţie văduvei lui Dexter. Acesta se con-sultase cu ofiţerul de presă, care comunicase că Dexter nu fusese cunoscut pentru obiceiurile sale domestice – ba chiar dimpotrivă – ceea ce, într-un fel, constituia o mângâiere.

Urmaşe primirea oficială, dar, cu toată noutatea Insulei, faptul de a fi fost întâmpinat de Sir Jack nu se deosebise prea mult de alte împrejurări asemănătoare şi de unii şefi de state pe care i-ar fi putut enumera, atâta doar că măcar Pitman nu încercase să îl sărute pe ambii obraji. Turul Insulei în elicopter – ei bine, acesta fusese distractiv. O versiune a Angliei derulată repede-înainte: acum vedeai Big Ben, în clipa următoare căsuţa lui Anne Hathaway, pe urmă Falezele Albe din Dover, Stadionul Wembley, Stonehenge, propriul palat sau Pădurea Sherwood. îl bâzâiseră pe Robin Hood şi pe haiducii lui, care răspunseseră trăgând cu săgeţi în sus, către ei.

— Tâliiari şi bandiţi! strigase Pitman. Nu e nimic de făcut cu ei.

Regele dăduse tonul hohotelor de râs şi, pentru a-şi demonstra calmul proverbial, adăugase spiritual:

— Bine că nu i-aţi dotat cu rachete sol-aer. Urmase un şir nesfârşit de mâini strânse, de toate felurile, Shakespeare şi Francis Drake, Muffin Măgarul, Pensionarii din Chelsea, o întreagă echipă de fotbal, doctorul Johnson, care i se păruse a fi un individ dubios, Nell Gwynn, Boadiesa şi mai bine de o sută de dalmaţieni nenorociţi. Era straniu să dai mâna cu propria strădumnezeu-mai-ştie-de-câte-ori-străbunică, mai ales dacă n-o puteai face să râdă şi continua să susţină că era Regina împărătească. În aceeaşi ordine de idei, nu era sigur că fusese o idee bună să i-l prezinte pe Oliver Cromwell. Un gest de prost gust, zău aşa. Numai că Nell Gwynn era grozavă, cu decolteul ăla adânc şi cu… mă rog… cu portocalele. Dar ceva în felul în care Denise întrebase: „Ce zici, or fi adevărate?" îi mai domolise entuziasmul. Denise era dată naibii uneori; un camarad de nădejde, dar dată naibii. Măcar dacă n-ar fi avut un ochi atât de format pentru ajustările cosmetice – fiindcă maiestatea sa era suficient de demodat pentru ca să îi placă ajustările numai dacă nu era

conştient de ele. Îşi închipuia deja scena: un pic de jughineală, portocalele rostogolite sub pat şi Regişor-Puişor reclamându-şi… cum era expresia aia franţuzească? *le droit du seigneur* – şi, în momentul cel mai nepotrivit, vorbele lui Denise: „Ce zici, or fi adevărate?" răsunându-i în urechi. Să-ţi treacă tot cheful, nu alta.

Prânzul. Mereu prânzul, de data aceasta cu puţin cam multe pahare din vinul acela de Adgestone, de care locuitorii Insulei erau, după părerea lui, exagerat de mândri. Apoi ceasurile petrecute în tribună, sub soarele fierbinte. Văzuse trecând găr-zile călare şi o paradă a taxiurilor londoneze (cinstit vorbind, parcă prea semănase cu ce vedea de la fereastra lui, din Buck House), curgerea istoriei şi o revărsare de legende. Urmărise soldaţii Beefeaters şi prigorii de aproape doi metri înălţime interpretând un dans bine coordonat, într-o zăpadă care refuza să se topească sub dogoarea verii. Ascultase fanfare, orchestre simfonice, grupuri rock şi cântăreţi celebri de operă, sintetizaţi laolaltă dina-intea lui, în spaţiul cibernetic. Lady Godiva îşi făcuse apariţia călare şi, ca să se asigure că nu era, şi ea, în spaţiul cibernetic, îşi lipise ochii de binoclu. Simţind o mişcare în partea stângă, ridicase mâna regală, pentru a o linişti pe regină. În public, cel puţin, Denise ştia unde îi e locul şi, de data aceasta, nu se auziră micile observaţii subver-sive pe tema celulitei şi a liftingurilor. Uimitoare privelişte, Lady Godiva aia.

— Ce cal norocos, îi murmurase el la ureche lui Pitman, care stătea în dreapta sa.

— Aşa e, sire. Deşi trebuie să spun că eu însumi sunt un om de familic.

Of, ce-aveau toţi cu el astăzi?! Ca de pildă azi-dimineaţă, în timp cât fif Rctuaii turu1 Insulei, când hotărâseră să facă un ocol, pentru a zbura pe deasupra unui Bazin Memorial. Un iaz ca oricare altul, cu câteva raţe şi ceva sălcii plângătoare, dar grăsanului care îi era gazdă i se umeziseră ochii şi individul începuse să sporovăiască mai ceva ca arhiepiscopul de Canterbury.

Iar acum agenţii ăştia SAS, sau ce vor fi fost ei, toţi îmbrăcaţi ca niate femei şi ducând coşuri cu ouă, paraşutaţi sub nasul lui în acordurile unei coloane sonore patriotice. Nici nu mai ştia pe cine reprezentau în program. Acum era Turneul Regal, iar peste câteva clipe era o tâmpenie. Era foarte posibil ca întreaga rasă umană, plus regnul animal şi un milion de indivizi îmbrăcaţi în plante să treacă prin

faţa lui unul câte unul, iar el va trebui să salute, să strângă mâini şi să-i atârne fiecăruia în piept câte o tingire. Vinul de Adgestone i se agita în stomac, iar muzica urla.

Dar nu degeaba moştenise genele Windsor-ilor. Strămoşii îi transmiseseră câte ceva, din generaţie în generaţie. Întotdeauna să faci pipi înainte – aceasta era regula numărul unu. Regula numărul doi; lasă-ţi greutatea mai mult pe un picior şi schimbă picioarele din când în când. Regula numărul trei îi aparţinea lui Denisc: admiră întotdeauna obiectele pe care nu te-ar deranja să le primeşti ulterior. l-ar regula numărul patru era a lui: când lucrurile par insuportabile şi te plictiseşti de moarte, întoarce-te către gazdă, aşa cum se întorcea el acum către Pitman, şi spune, destul de tare ca să te audă toţi cei din jur:

— Excelent spectacol.

— Mulţumesc, sire.

Complimentul odată făcut, regele coborî glasul:

— Şi o Lady Godiva excelentă, dacă mă pot exprima aşa. Frumoasă fată.

Sir Jack rămase cu ochii aţintiţi asupra travestiţilor din SAS, care îşi strângeau paraşutele. S-ar fi putut crede că următoarea replică era un comentariu la adresa lor:

— E o mare admiratoare a maiestăţii voastre, dacă îmi este permis.

Bum! Ipocrit bătrân. Poate ziua nu era complet ratată. Poate Denise va fi nevoită să se întoarcă acasă mai devreme decât fusese programat.

— Nici nu se pune problema discursurilor, continuă Sir Jack aproape în şoaptă.

Ce dracu'? Hodorogul parcă-i citise gândurile.

— Doar dacă vrea maiestatea voastră. Şi fără impozite. Fără ziare de scandal. Din când în când, expunerea în public a persoanei voastre regale, dar sosiile vor prelua cea mai mare parte a sarcinilor. Fără şefi de stat plicticoşi veniţi în vizită. Doar dacă asta vă este voia: înţeleg că există îndatoriri familiale. Şi, desigur, fără niciun fel de biciclete.

Regele fusese avertizat să nu deschidă negocieri directe cu Pitman, considerat un individ extrem de şiret, şi de aceea se mulţumi să spună:

— Bicicletele au ceva lipsit de demnitate. Felul în care îţi ies în evidenţă genunchii.

— Ferestre duble, continuă Sir Jack, înclinând din cap către Palatul Buckingham, parcă mai frumos la jumătate din măn. mea naturală. Televiziune prin satelit, prin cablu şi digitală. Legături telefonice gratuite cu întreaga lume.

— Ei, şi?

Ultima remarcă i se păruse regelui obraznică, o referire mult prea directă la instalarea forţată a telefoanel. or cu cartelă la Buck House, în urma ultimei moţiuni de cenzură din Camera Comunelor. Zău aşa, se săturase de atâta căldură, de gazda asta insistentă şi de vinul lui nenorocit.

— Ce vă face să credeţi că dau doi bani pe o prăpădită de notă de plată pentru telefon?

— Sunt convins că nu daţi, sire, sunt convins că nu daţi. Dar mă gândeam că poate fi inconfortabil să trebuiască să mergeţi până la cabina telefonică ori de câte ori ordonaţi un raid aerian. Dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

Regele întoarse spre el un profil rece, jucându-se cu inelul cu pecete. *Dacă înţelegeţi ce vreau să spun*. Ar fi fost şi greu să nu înţeleagă. Ca atunci când se băşea unul dintre mastifii lui Denise şi se întâmpla să fii în direcţia vântului.

— A, vorbeşti de lup.

Regele se întrebă dacă şmecherul de Pitman dispunea de informaţii suplimentare sau doar avea noroc. Cert era că, din senin, îşi făcuseră apariţia două avioane Spitfire şi un Hurricane, pilotate, după cum află publicul din megafoane, de loco-tenentul „Chalky" White, comandantul de esca-drilă „Ginger" Baker şi comandantul de regiment „Johnny" Johnson. Aceştia trecură pe deasupra, ambalându-şi motoarele în semn de salut către tribuna care aclama, îşi legănară aripile efectuând câteva bucle şi lupinguri, lansară rafale cu muniţie oarbă şi lăsară în urmă dâre de fum roşu, alb şi albastru.

— De curiozitate, zise regele, şi fără prejudecăţi, cum îmi spun permanent învăţaţii mei sfetnici. Acasă am o armată întreagă, cu tot cu forţe navale şi aeriene, gata să mă apere la nevoie. Aici, aveţi trei piese de muzeu, care trag cu boabe de mazăre. N-or să-l facă pe Johnny Străinul să-şi ude nădragii de frică, nu credeţi?

Sir Jack, care înregistra întreaga conversaţie, constată mulţumit

încă un lucru care putea fi, la nevoie, transformat într-o uriaşă gafă regală. Pentru moment, doar o notă, alături de plictiseala, ţâfnoşenia, consumul de alcool şi poftele manifestate de monarh.

— Şi tot fără prejudecăţi, sire, replică el, deşi intenţionam să las subiectul pentru o discuţie ulterioară cu învăţaţii dumneavoastră sfetnici, trebuie să remarc cât de ieftin se pot achiziţiona armele nucleare în lumea asta modernă a noastră.

Regina Denise se întoarse a doua zi acasă, pentru a-şi continua activităţile caritabile. Regele anulă un prânz la regiment, hotărând că prezenţa sa era reclamată de negocierile cu privire la negocieri, care păreau că vor da naştere unor negocieri. Se dovedi că Lady Godiva nu avea celulită şi nici liftinguri, din câte îşi putuse da seama, şi că era însufleţită de un patriotism avântat.

Conform ziarului *Times of London*, publicat acum la Ryde, în patru jurnale de bord diferite apărea descrierea, identică până la detaliu, a apariţiei, cu trei zile în urmă, a unui avion de agrement la zece mile sud de Selsey Bill. Toate jurnalele menţionau pierderea bruscă a controlului asupra aparatului. Nu existaseră supravieţuitori. *The Times* confirma dispariţia unui celebru jurnalist de scandal şi a unui fotograf cunoscut mai mult pentru ciocnirile cu reprezentanţii înaltei societăţi. Biroul lui Sir Jack emise o declaraţie conform căreia rămăşiţele aparatului se scufundaseră, într-adevăr, în apele teritoriale ale Insulei, iar mormintele aveau să fie respectate pentru vecie. Două zile mai târziu, după încheierea satisfăcătoarea negocierilor, Sir Jack Pitman survolă locul accidentului într-un elicopter al companiei. Cu un surâs larg, el aruncă pe apă o jerbă generoasă.

Cea de a şaizeci şi cincea aniversare a lui Sir Jack fusese aleasă ca data cea mai adecvată pentru a trece la acţiune. Aflat în copia cubului dublu din centrul cartierului general de pe Insulă, Sir Jack arborase sfidător bretelele cu însemnele Palatului Westminster. Şi ce dacă nu avea să mai intro niciodată în Camera Lorzilor? Fraierii de tot felul şi! tăntălăii din diverse partide cărora, în decursul deceniilor, le oferise donaţii substanţiale rataseră *i* şansa de a-l înveşmânta în hermină. Ei bine, n-aveau decât. Piticii încercau întotdeauna să îi tragă în jos pe cei mari; ipocriţii râvneau şi ei la un loc sub soare. Astea toate pentru că, în urmă cu ceva vreme, un tânăr inspector de la Departamentul pentru Comerţ şi Industrie, neştiutor în ale practicilor comerciale moderne, hotărâse să încerce să obţină avansarea cu

ajutorul câtorva sintagme ief-tine-Să spui că Sir Jack avea tot atâta onoare cât Taras Bulba era o jalnică bâlbă rasistă. Expresia „incapabil să conducă un grajd cu melci" era mai cu seamă iritantă. La vremea respectivă, expediase pe adresa modestei reşedinţe din Reigate a inspectorului cincizeci de kilograme de melci, însoţiţi de o armată întreagă de paparazzi, gata să înregistreze umilitorul moment; dar nu era nici acum sigur că gestul nu fusese prea subtil. Într-un fel sau altul, inspectorul făcuse în aşa fel încât melcii să pară o încercare de mită. Lucrurile scăpaseră de sub control, iar spiritul lui Sir Jack, care afirmase că moluştele proveneau din fondurile din străinătate, fusese interpretat complet greşit.

Ei bine, astăzi era ziua în care toţi aceşti parlamentari de tinichea, miniştrii propriului interes, ipocriţii şi piticii aveau să înţeleagă exact cu cine aveau de-a face. Curând avea să îşi umple pieptul cu medalii, dacă dorea, şi să inventeze pentru sine oricâte titluri poftea. De pildă, ce se întâmplase cu descendenţii pe linia Fortuibus? Fără îndoială că aceasta putea fi recreată. Primul baron Fortuibus de Bembridge? Dar Sir Jack ştia că, undeva, adânc în sufletul său, va rămâne întotdeauna o simplitate fundamentală, chiar austeră. Desigur, aparenţele trebuiau păstrate – ce sens ar mai fi avut bunul samaritean dacă nu şi-ar fi permis să îi plătească hangiului? – dar nu trebuia niciodată pierdută legătura cu propria umanitate esenţială. Nu, poate că era mai bine şi mai cuminte să rămână simplu, Sir Jack.

Toate activele companiei fuseseră transferate în străinătate, unde răzbunarea răutăcioasă a Westminsterului nu le putea ajunge. Contractul de închiriere pentru Pitman House (I) mai era valabil doar câteva luni, iar acţionarii erau duşi cu vorba. Mai rămăseseră ceva bunuri şi proprietăţi care aveau să fie mutate la timpul potrivit, dacă nu erau puse între timp sub sechestru de guvernul britanic. Sir Jack spera că vor fi: aşa, va putea să îi târască pe ipocriţi şi pe pitici prin tribunalele internaţionale. Oricum, fusese anunţat că venise timpul să înlocuiască cea mai mare parte a echipamentului. Şi acelaşi lucru se întâmpla şi cu materialul uman.

Consilierii mai timizi susţinuseră că nu era bine să acţioneze pe mai multe planuri odată. Afirmau că, în felul acesta, se dilua atenţia presei. Sir Jack îşi permisese să fie în dezacord: venise vremea pentru Big Bang; nu era doar tema pentru articolul zilei, ci una perpetuă. Şi oricum, cum făceai lucrurile? Le făceai făcându-le. De aceea,

evenimentele zilei urmau să se deruleze rapid la Reigate, Veninor, Haga şi Bruxelles. Sir Jack urma să rezerve o porţiune a minţii sale – şi o pagină dublă într-unul dintre ziare – pentru Reigate. Inspectorul de la Departamentul pentru Comerţ şi Industrie, care părea să o ducă atât de bine în ultima vreme, avea să rămână uimit când, la micul dejun pe care îl împărţea cu încântătoarea lui soţie, avea să constate că în corespondenţa primită se găseau mai multe plicuri cu timbre sud-americane, pe care adresa afişa o caligrafie surprinzător de asemănătoare cu a sa. Doar câteva minute aveau să separe sosirea amabilului poştaş de cea a mult mai puritanilor reprezentanţi ai Serviciilor Vamale ale Maiestăţii Sale. Aceştia din urmă dispuneau, din fericire, de puteri neegalate, care le dădeau dreptul de a intra şi de a percheziţiona orice casă, şi nutreau opinii bine conturate – cu atât mai mult acum, în urma campaniei desfăşurate de anumite publicaţii – cu privire la traficul murdar de droguri periculoase pentru viaţa omenească, organizat de indivizi de frunte, aparent respectabili, a căror lăcomie pervertită târa tineretul naţiei într-o spirală a iadului.

La aproape aceeaşi oră la care o pereche de pantaloni negri, din stofă groasă, erau văzuţi părăsind casa într-o imitaţie de stil Tudor din Reigate, în timp ce surprinzător de bine informaţii paparazzi strigau: „Uitaţi-vă încoace, domnule Holdsworth!”, Sir Jack îşi flutura tricornul de guvernator dintr-un landou furnizat din surse proprii. Angajaţii stăteau de o parte şi de alta a drumului către noua clădire aparţinând Consiliului Insulei, din Veninor. Mai întâi, Sir Jack, cu johen şi cu mistria aurită ridicată, asistase la ceremonia de finisare a clădirii, fotografiat în timp ce se împărtăşea din camaraderia zidarilor şi a meşterilor de acoperişuri. Pe urmă, la nivelul solului, el tăiase mai multe panglici, declarând complexul deschis şi înmânându-l în mod oficial locuitorilor Insulei, reprezentaţi de preşedintele Consiliului, Harry Jeavons. Apoi camerele se mutară înăuntru, unde consiliul depuse jurământul, adoptând, imediat după aceea, o ultimă lege. Consilierii afirmară în unanimitate că, după şapte veacuri sub stăpânire, Insula se lepăda de jugul Westminsterului. Fu declarată independenţa, Consiliul se ridică la rangul de Parlament, iar patrioţii de pretutindeni ai Insulei fură invitaţi să fluture steagurile sponsorizate de Pitco, aruncate din maşinile care alcătuiseră convoiul lui Sir Jack.

Fără a se clinti din loc, Parlamentul adoptă primul său act

executiv, atribuindu-i lui Sir Jack titlul de guvernator. Postul era pur onorific, chiar dacă, teoretic, însoţit de un nivel oarecare de autoritate reziduală – consemnată pe cea mai fină piele de viţel de un maestru caligraf – care îi dădea dreptul de a suspenda Parlamentul şi constituţia şi de a conduce personal, în situaţii de necesitate. Toate acestea fură exprimate şi pronunţate în limba latină, ceea ce le diminuă impactul asupra celor care le aprobau. De pe tronul său aurit, Sir Jack făcu referire la o îndatorire sacră şi evocă mai mulţi guvernatori şi căpitani ai Insulei, în special pe prinţul Henry de Battenberg, care îşi demonstrase patriotismul murind eroic în războiul din 1896, împotriva triburilor ashanti. Văduva lui, nobila prinţesă Beatrice, ocupase ulterior postul de guvernator – aici, Sir Jack sublinie că, în vocabularul său, masculinul îmbrăţişa femininul – până la moarte, care survenise aproape o jumătate de secol mai târziu. Sir Jack mărturisi cu modestie că nu ştia când are întâlnire cu Doamna cu Coasa, avansând însă servil numele lui Lady Pitman ca posibil succesor.

În timp ce clopotele din Veninor băteau cu bucurie, dincolo de Canalul Mânecii o fecioară de pe Insulă, selectată personal de Sir Jack pentru a o reprezenta pe Isabella de Fortuibus, înainta Tribunalului Internaţional de la Haga o petiţie prin care se cerea anularea actului de cumpărare din 1293. După care o trăsură demnă de Boadicea o purta până la Deutsche Bank, unde deschidea un cont în numele „poporului britanic”, depozitând suma de şase mii de mărci şi un euro. Era însoţită de o gardă de ţărănoi de la sfârşitul secolului al XIII-lea, a căror prezenţă era menită să demonstreze că aşa-zisa achiziţionare a Insulei de către Edward 1 fusese o înşelătorie căreia îi căzuseră victimă locuitorii simpli, cărora nu le fuseseră niciodată explicaţi termenii tratatului. Printre ţără-noi se numărau diverşi angajaţi de la Pitco, cu replici bine învăţate, atât din limbajul originar, cât şi din istoria ulterioară, a secolelor care urmaseră.

Isabella de Fortuibus îşi continuă drumul cu trăsura până la gară, unde o aştepta un expres special către Bruxelles. La sosire, fu întâmpinată de avocaţii firmei Pitman Offshore International, care pregătiseră deja cererea de intrare imediată a Insulei în Uniunea Europeană. Era un moment definitoriu, după cum declară negociatorul şef al POI presei mondiale, un moment care cuprindea în sine lupta îndelungată pentru eliberare a locuitorilor Insulei, o luptă marcată de

curajul şi de sacri-ficiile făcute de-a lungul veacurilor. De acum încolo aveau să îşi îndrepte privirile către Bruxelles, Strasbourg şi Haga, pentru apărarea drepturilor şi libertăţilor lor. Era un timp al ocaziilor măreţe, dar şi al primejdiilor: Uniunea trebuia să acţioneze ferm şi decisiv. Avea să fie mai mult decât o tragedie dacă se îngăduia evoluţia, la graniţa nordică a Europei, a unei situaţii asemănătoare celei din fosta lugoslavie.

În timp ce Bursa din Londra trecea printr-o altă Marţi Neagră, suspendând tranzacţiile la prânz pentru viitorul apropiat, preţul acţiunilor Pitco escalada în întreaga lume. În seara aceea, cu buştenii de pe Insulă arzând patriotic în căminul neoba-varez, Sir Jack bău. Trecu în revistă toate probele, în formă video sau anecdotică. Chicoti revăzându-şi poantele preînregistrate. Păstră cinci sau şase linii telefonice libere, în vreme ce trecea de la un ascultător cucerit la altul. Acceptă să i se facă legătura cu câţiva redactori-şefi care îi transmiseră felicitări. Prima lovitură de stat nesângeroasă de când nici nu se mai ştia, aşa fusese numită. Un pas către Noua Europă. Ruperea lanţurilor. Pitman Pacificatorul. Erau invocaţi David şi Goliat. Şi Robin Hood. Această zi plină de dramatism îi amintise unui editoriahst mai inspirat de *Fidelio*: căci oare nu se rupseseră lanţurile? într-adevăr, îşi spuse noul guvernator, ştia pe cineva care ar fi aprobat. În semn de omagiu – ba nu, mai mult ca de la egal la egal –, lăsă acordurile pline de forţă ale Eroicei să îi intoneze triumful.

Gustul dulce al victoriei era cu atât mai plăcut cu cât cei care aclamau nici nu ştiau cât era de mare victoria. De exemplu, nici nu-i trecea prin cap să lase Insula să adere la Uniunea Europeană. Efectele reglementărilor europene privind relaţiile de muncă şi sistemul bancar, pentru a da numai două exemple, ar fi fost dezastruoase. Avea nevoie de Uniunea Europeană doar ca să îl apere de Westminster, până când lucrurile aveau să se liniştească. Răscumpărarea Insulei la preţul de şase mii de mărci şi un euro? Doar un prost ar fi putut crede că era mai mult decât un gest de batjocură la adresa autorităţilor: contul fusese închis încă înainte ca reprezentanţii presei să se fi urcat în trenul de Bruxelles. De asemenea, nu îşi făcea nicio iluzie cu privire la şansele de reeva-luare a tratatului din 1293: ce cuie şi-ar fi bătut Europa în talpă dacă ar fi acceptat! Cât despre Parlamentul de imbecili al Insulei, doar când îi vedea pe consilierii parveniţi purtându-se ca şi cum fiecare dintre ei ar fi fost vreun Garibaldi… Era destul ca să-l facă

să se ridice de pe tronul de guvernator şi să le spună, în englezeşte, nu în latineşte, ca să priceapă toţi proştii şi tăntălăii, că îşi propusese să declare prorogarea Parlamentului într-o săptămână. Nu, era un cuvânt prea complicat pentru ei, trebuia să se exprime mai simplu. Aveau de-a face cu o situaţie de NRCK – sitate, provocată de pretenţia absurdă a parlamentarilor că ar fi putut conduce singuri afacerile Insulei. Avea să îl suspende, pentru că nu avea nimic de făcut. Nimic din ceea ce el, Sir Jack Pitman, voia să se facă. În ce-l privea, parlamentarii parveniţi nu aveau decât să se îmbarce pe primul vas spre Dieppe. Asta dacă nu erau dispuşi să îşi pună la treabă puţina experienţă. Proiectul încă mai făcea angajări pentru Experienţa Camerei Comunelor. Posturile mai importante fuseseră alocate, dar se mai căutau încă persoane care să ocupe muteşte băncile din spate, capabile să stăpânească o coregrafie simplăridicându-se în picioare la un semn al preşedintelui, fluturându-şi documentele, rminând urgenţa, apoi prăbuşindu-se la loc pe banchetele de piele verde. De asemenea, li se cerea să emită diverse sunete nearticulate, dar interpretabile, dintre care principalele categorii erau lătrăturile dispreţuitoare, gemetele sicofantice şi mormăielile furioase. Considera că atâta lucru puteau face.

Sir Jack continuă să bea. Continuă să dea telefoane. Continuă să primească laude. La ora două noaptea o sună pe Martha Cochrane, poruncindu-i să se înfiinţeze împreună cu băieţelul care lua notiţe, pentru cazul în care ar fi visat ceva mai vibrant. Era posibil chiar să fi spus tâmpiţelul care lua notiţe, căci limba i se dezlegase după paharele cu armagnac din cel mai bun. În orice caz, Martha nu părea încântată că fusese întreruptă din ceea ce făcea. Cât despre tânărul Paul, el puse bot imediat ce Jack făcu prima remarcă mai deocheată pe tema… Ah, ia mai dă-i dracului, dă-i dracului. Puţin îi păsa ce gândea lumea, dar în jurul lui voia să aibă oameni care să se bucure. N-avea chef de nihilişti insolenţi ca ăştia doi, care sorbeau din paharele cu armagnac printre buzele strânse dezaprobator. Şi mai cu seamă nu într-o zi ca asta. Sir Jack se lansase bine într-o peroraţie, când decise să îi includă pe cei doi în planurile sale de restructurare.

— Important la ideea de schimbare e că nimeni nu e pregătit pentru ea. Palatul Westminster a aflat chestia asta astăzi, iar aşa-zisul Parlament de pe Insulă o să-i urmeze cât de curând. Dacă nu eşti cu un pas înaintea lor, înseamnă că eşti cu doi în urmă. Majoritatea oamenilor trebuie să alerge doar ca să ţină pasul cu mine când dorm.

Voi doi, de exemplu.

Făcu o pauză. Da, le captase atenţia. Le aruncă o privire ca raza unui reflector. Întocmai cum îşi imaginatăe: femeia îi întorcea privirea insolent, băietanul se prefăcea că se uită la ceva pe partea laterală a scaunului.

— Presupun că v-aţi închipuit că, odată cocoţaţi în căruţa lui Sir Jack, nu mai aveţi altceva de făcut decât să vă muiaţi pâinea în sos, până la adânci bătrâneţi. Ei bine, am o mare surpriză pentru voi… prăpădiţilor. Acum, că Proiectul a luat-o din loc, nu mai am nevoie de o mână de mucoşi văicăreţi care să-l tragă înapoi. De aceea, îngăduiţi-mi cinstea de a vă informa că sunteţi primii doi angajaţi pe care intenţionez să-i pun pe liber. Pe care i-am pus pe liber. Deja. Începând din momentul ăsta. Consideraţi-vă concediaţi. Mai mult, conform legislaţiei munch pe care Parlamentul meu de tinichea s-ar putea s-o vadă sau nu, ca şi conform noilor contracte cu valabilitate retroactivă la care se lucrează deja, n-o să primiţi niciun fel de salarii compensatorii. Sunteţi concediaţi amândoi şi, dacă nu vă strângeţi dracului toate boarfele până la plecarea feribotului de dimineaţă, vi le arunc cu mâna mea în apă.

Martha îi aruncă o privire scurtă lui Paul, care înclină din cap.

— În cazul acesta, Sir Jack nu ne lăsaţi nicio variantă.

— Nu, nu vă las. Şi o să vă spun şi de ce. Se ridică pentru a-şi expune în întregime forma romboidală, trase încă o duşcă, arătându-i cu degetul pe rând, şi apoi, ca o adăugire, sau ca un punct culminant, pe sine însuşi.

— Pentru că, mai pe înţelesul vostru, există, după părerea mea, există în mine o simplitate fundamentală, pentru că sunt genial. Asta e.

Se întinsese după cordonul soneriei baroce, gata să îi elimine din viaţa sa pe muierea asta cârcotaşă şi pe fătălăul pe care îl învârtea pe degete, când Martha Cochrane rosti cele două cuvinte pe care se aştepta mai puţin să le audă:

— Tanti May.

— Poftim?

— Tanti May, repetă ea.

Apoi, privind în sus la silueta lui nesigură pe picioare, adăugă:

— Ţâţa. Cutecelul. Ca ea.

Trei o Meca turistică pe o mare de argint în urmă cu doi ani, un grup de întreprinzători în domeniul petrecerii timpului liber au lansat

o nouă afacere, în largul coastei sudice a Angliei. Aceasta a devenit rapid una dintre cele mai râvnite destinaţii pentru turiştii cu bani. Reporterul Kathleen Su a dorit să afle dacă noul stat insulă s-ar putea dovedi a fi un model şi pentru alte companii decât cele de turism.

În faţa Palatului Buckingham e o zi de primăvară tipică. Norii pufoşi sunt sus. Narcisele lui William Wordsworth tremură în vânt şi soldaţi de gardă, cu căciulile din blană de urs – „busbies" –, stau drepţi în faţa chioşcurilor de santinelă. Mulţimile curioase s-au lipit de grilaj, sperând să zărească măcar în trecere familia regală britanică.

Exact la ora unsprezece, uşile înalte, duble, ale balconului se deschid. Apar zâmbind şi fluturând din mâini regele şi regina, atât de populari. Zece lovituri de tun despică aerul în semn de salut. Soldaţii prezintă armele şi aparatele de fotografiat pârâie ca o cruce de barieră, de model vechi. Un sfert de oră mai târziu, exact la unsprezece şi un sfert, uşile înalte se închid la loc până a doua zi.

Dar lucrurile nu sunt tocmai ce par a fi. Mulţimea şi aparatele de fotografiat sunt reale; la fel şi norii. Însă soldaţii din gardă sunt actori, Palatul Buckingham este o copie redusă la jumătate, iar salutul cu bubuituri de tun reprodus electronic. Se zvoneşte că înşişi regele şi regina nu sunt adevăraţi, scutiţi de acest ritual zilnic prin contractul pe care l-au semnat în urmă cu doi ani cu Pitco Group, al lui Sir Jack Pitman. Surse din interior confirmă existenţa unei clauze de renunţare în contractul regal, dar şi că maiestăţile lor apreciază onorariul în bani gheaţă care însoţeşte fiecare apariţie în balcon.

Este un spectacol, dar şi o afacere bună. odată cu Vizitatorii (cum li se spune pe-aici turiştilor) au sosit şi Banca Mondială şi Fondul Monetar Internaţional. Aprobarea lor – combinată cu confirmarea entuziastă din partea lui Portland Third Millenium Think Tank – demonstrează că această întreprindere, născută pe un teren virgin, are şanse să fie reprodusă masiv în anii şi deceniile următoare. Sir Jack Pitman, al cărui copil de suflet este Insula, s-a mai retras în prezent, dar continuă să stea cu ochi ageri pe ea, din înaltul post de guvernator, titlu istoric vechi de secole. Chipul prezentat acum publicului de Pitman House îi aparţine directorului executiv, Martha Cochrane. Domnişoara Cochrane, o prezenţă elegantă, pe la patruzeci-şi-ceva de ani, cu o minte de Oxbridge, o inteligenţă ascuţită şi o garderobă de *deux-pièces-wn*. de la marile case de modă, a arătat într-un interviu pentru *Wall Street Journal* că una dintre problemele tradiţionale ale

industriei de turism este faptul că obiectivele de cinci stele au fost întotdeauna la distanţă prea mare unul de altul. „Vă amintiţi ce problemă era deplasarea de la A la B şi până la Z? Vă amintiţi şirurile de autocare, bară în bară? Vizitatorii veniţi din Statele Unite în Europa vor recunoaşte refrenul:

O infrastructură proastă, un flux de turişti ineficient, ore de program neconvenabile – tot ceea ce nu-şi doreşte călătorul. Aici până şi vederile vin gata timbrate".

Odată ca niciodată, aceasta a fost Insula Wight, dar locuitorii de astăzi preferă un titlu mai simplu şi mai pompos: i se spune Insula. Adresa oficială, de când şi-a declarat independenţa, în urmă cu doi ani de zile, este tipică pentru stilul îndrăzneţ, de corsar, al lui Sir Jack Pitman. El a botezat-o Anglia Anglia. Ca un vers dintr-un cântec.

Tot gândirea lui originală, printr-o lovitură de maestru, a adunat pe o singură suprafaţă de o sută cincizeci şi cinci de mile pătrate tot ce şi-ar dori să vadă Vizitatorul din ceea ce ne-am obişnuit să numim Anglia. În era noastră încorsetată de nevoia de timp, devine logic să poţi vedea Stonehenge şi căsuţa lui Anne Hathaway în aceeaşi dimineaţă, să iei un „prânz câmpeneac" pe falezele albe de la Dover, înainte de a petrece o după-amiază liniştită în magazinul universal Harrods, în Turnul Londrei (unde soldaţii din găr-zile Beefeaters îţi împing căruciorul cu cumpărături!). Cât despre transportul între obiective: autocarele lacome de benzină au fost înlocuite cu trăsurici cu ponei, neagresive faţă de mediu. iar dacă vremea e ploioasă, te poţi urca într-unul dintre celebrele taxiuri negre londoneze, sau chiar într-un autobuz mare şi roşu, supraetajat. Ambele sunt inofensive din punctul de vedere al mediului înconjurător, propulsate cu ajutorul energiei solare.

Merită să ne amintim că povestea acestui mare succes a început sub o grindină de critici. S-au auzit proteste ridicate împotriva a ceea ce unii au numit distrugerea completă a Insulei Wight. Era, evident, o exagerare. Cele mai importante clădiri monument au fost salvate, împreună cu cea mai mare parte a litoralului şi câteva porţiuni din interior. Dar aproape sută la sută din casele de locuit – descrise de prof. Ivan Fairchild de la Universitatea din Sussex, unul dintre criticii cei mai acerbi ai acestui proiect ca nişte „bungalouri interbelice şi de pe la mijlocul veacului, spilcuite, a căror lipsă de valoare arhitecturală era compensată numai de extraordinara lor autenticitate şi de

accesoriile demne de o capsulă a timpului" – au fost şterse de pe faţa pământului.

Atâta doar, că cine vrea poate încă să le vadă. În Valea Bungalourilor, Vizitatorii se pot plimba pe o stradă cu locuinţe datând dinaintea perioadei Insulei, desăvârşit reconstituită. Aici se găsesc grădini în care, printre pietre, se strecoară florile de *aubrieta's*\ se adună familii întregi de gnomi (statui de pitici) din ipsos. O alee cu „pavaj zănatec" (dale de ciment reciclate) duce până la uşa de la intrare, cu sticlă gofrată. Clopoţei îţi răsună în urechi când intri în livingul cu covoare viu colorate. Pe tapetul în dungi zboară raţe, „seturile din trei piese" (sofa şi scaune asortate) au un aer auster, iar uşile cu glasvand dau spre o terasă cu „pavaj zănatec". De aici se văd alte *aubrieta*, coşuri suspendate cu flori, gnomi şi vechi antene de satelit. Totul e plăcut, dar nu în cantităţi prea mari. Profe-sorul Fairchild susţine că Valea Bungalourilor nu este o reconstituire, ci o parodie; dar recunoaşte el însuşi că bătălia este deja pierdută.

Al doilea motiv de nemulţumire a fost acela că Insula îşi caută clienţii printre bogătaşi. În ciuda faptului că, în cea mai mare parte, cheltuielile de vacanţă sunt achitate anticipat, vameşii îi cercetează atent pe nou-sosiţi, căutând nu neregularităţile din paşaport sau ştampilele care să ateste vaccinarea, ci indicii ale contului din bancă. Companiilor de turism li s-a cerut să îşi avertizeze beneficiarii că, dacă nu au un nivel de credit pe placul autorităţilor insulare, pot fi trimişi înapoi acasă cu primul avion. Şi, dacă nu există locuri libere, vor fi îmbarcaţi în primul feribot care traversează canalul spre Dieppe, Franţa.

Martha Cochrane sare în apărarea acestui aparent elitism denumindu-l „o bună gospodărire". Ea explică mai departe: „O vacanţă aici poate părea costisitoare, dar este o experienţă unică în viaţă. Şi-apoi, după o vizită la noi, nu mai ai nevoie să vezi Vechea Anglie. l-ar din estimările noastre reiese că, dacă vrei să acoperi toate «originalele», îţi ia de trei sau patru ori mai mult timp. Iată deci că preţurile noastre ridicate dau un total mai ieftin".

În glasul ei se aude o nuanţă condescendentă în timp ce pronunţă cuvântul „originale". Se referă la a treia obiecţie majoră faţă de proiect, una dezbătută intens într-o primă fază, acum aproape uitată. Este credinţa că turiştii vizitează obiective importante pentru a se bucura nu numai de vechimea, dar şi de unicitatea lor. Studiile

detaliate comandate de Pitman House arată că această prezumţie este departe de a fi adevărată. „Către sfârşitul secolului trecut – argumentează domnişoara Cochrane –, faimoasa statuie a lui David, de Michelangelo, a fost mutată din Piazza della Signoria, din Florenţa, şi înlocuită cu o copie. Aceasta s-a dovedit a avea printre Vizitatori aceeaşi popularitate pe care o avusese dintotdeauna «originalul». Mai mult, nouăzeci şi trei la sută dintre cei întrebaţi au afirmat că, după ce au văzut această replică perfectă, nu mai simt nevoia să meargă să vadă «originalul» într-un muzeu".

Din aceste studii, cei de la Pitman House au tras două concluzii. Prima, că turiştii s-au înghesuit până acum în jurul obiectivelor „originale" pentru că nu au avut de unde alege. În trecut, dacă voiai să vezi Westminster Abbey, trebuia să mergi la Westminster Abbey. A doua, colaterală, că, dacă li se oferă posibilitatea de a alege între un „original" incomod şi o replică mai comodă, o mare parte a turiştilor vor opta pentru cea de a doua. „Şi-apoi – adaugă domnişoara Cochrane cu un zâmbet superior – nu consideraţi că o gamă mai largă de posibilităţi, fie ele la micul dejun sau în materie de obiective istorice, conferă oamenilor mai multă putere, fiind un act democratic? Noi nu facem altceva decât să urmăm logica pieţei".

Proiectul nu s-ar fi putut bucura de o revanşă mai deplină. Ambele aeroporturi, Tenyson Unu şi Tennyson Doi, se apropie de capacitatea maximă. Afluxul de călători a depăşit şi cele mai optimiste aşteptări. Insula însăşi este suprsaglomerată, dar de un calm eficient. Întotdeauna există un „bobby" (poliţist) prietenos, sau un „Beefeater" (soldat din gărzile Turnului) care să te îndrume; iar „cabbies" (şoferii de taxi) vorbesc fluent cel puţin una dintre principalele limbi turistice. Şi cei mai mulţi vorbesc în plus şi engleza!

Maisie Branşford, din Frankllii în aflată în vacanţă împreună cu familia, a declarat pentru *Journal*: „Auziserăm că Anglia e demodată, înve-chită şi nu tocmai în pas cu ultimele cuceriri ale lumii moderne. Dar am fost surprinşi, zău. Aici ne simţim ca acasă". Paul Harrison, consilierul-şefal Marthei Cochrane şi responsabil cu strategiile curente, spune: „Aici există două principii directoare. Unu, opţiunea clientului. Doi, evitarea sentimentului de vinovăţie. Nu încercăm nicio secundă să îi forţăm pe oameni să se distreze, sau să creadă că se distrează, când de fapt nu o fac. Nu le spunem decât: dacă nu vă plac aceste obiective majore, avem şi altele".

Un bun exemplu de opţiune din partea clientului îl constituie modul în care îşi cheltuieşte banii – literal. După cum arată domnişoara Cochrane, Pitman House ar fi putut elimina uşor orice act conştient al plăţilor, fie prin pachete de servicii complete, fie prin creditarea spontană, pe baza unui cont final. Cercetările au arătat însă că majoritatea celor aflaţi în vacanţă savurează gestul de a cheltui bani şi, la fel de important, pe acela de a se lăsa văzuţi cheltuind. Astfel încât, pentru cei dependenţi de cărţile de credit, exista o Island Charge Card, de formă nu dreptunghiulară, ci romboidală, care permite un credit egal cu cel al cardurilor de acasă.

Dar există în acelaşi timp, pentru cei cu simţul aventurii financiare, şi complexitatea zăpăcitoare a vechii monede englezeşti. Ce gamă bogată de bani de aramă şi cupru vă stă la dispoziţie, gata să vă rupă buzunarele: monede de un sfert de penny, de o jumătate, de un penny, de patru sau şase penny, şilingilumătăţi de coroană, florini, coroane, lire şi guinee. Desigur, puteţi juca un joc tradiţional în cârciumile englezeşti, „împinge paraua", sau „shufileboard", şi cu o fisă de plastic, dar este mult mai plăcut să simţi greutatea bănuţului lucitor de aramă în vârful degetului mare. Jucătorii împătimiţi de la Las Vegas până la Atlantic City cunosc furnicătura dolarului de argint în palmă. Aici, la Island Casino, puteţi juca pe punga de catifea plină cu „angels", fiecare valorând şapte şilingi şi şase pence, şi fiecare având imprimata silueta Sfântului Mihail ucigând balaurul.

Dar ce balauri au ucis Sir Jack Pitman şi echipa sa aici, pe Insulă? Dacă privim locul acesta nu numai ca pe o afacere în domeniul petrecerii timpului liber – al cărei succes pare asigurat –, dar şi ca pe un stat în miniatură eficient, ceea ce şi este de doi ani încoace, ce lecţie putem învăţa din toate acestea noi, ceilalţi?

În primul rând, forţa de muncă este în totalitate ocupată, deci împovărătoarele programe de asistenţă socială nu sunt necesare. Criticii mai înverşunaţi încă susţin că acest scop dezirabil a fost atins prin folosirea de mijloace indezirabile atunci când Pitco i-a evacuat pe bătrâni, pe bolnavii cronic şi pe cei dependenţi din punct de vedere social, expediindu-i pe continent. Dar nimeni nu i-a auzit pe insulari plângându-se,) a fel cum nu se plâng de lipsa criminalităţii, care elimină nevoia de poliţişti, ofiţeri de supraveghere şi închisori. Sistemul medicinei socializate, pe vremuri popular în Vechea Anglie, a fost înlocuit cu un model american. Toată lumea, Vizitatori sau

rezidenţi, este obligată să aibă asigurare; iar serviciul aerian de ambulanţă, conectat la aripa Pitman a spitalului din Dieppe, se ocupă de restul.

Richard Poborsky, analist la United Bank of Switzerland, a declarat pentru *Wall Street Journal*:

„După părerea mea, această direcţie de dezvoltare estfi extrem de incitantă. Este un stat al pieţei pure. Nu apar interferenţe din partea guvernului, pentru că nu există guvern. Deci nu există o politică externă sau internă, ci doar o politică economică. Este interfaţa pură într-o cumpărători şi vânzători, fără ca piaţa să sufere distorsiunile impuse de o guvernare centrală, cu programele sale complexe şi promisiunile sale electorale.

De secole, oamenii încearcă să găsească noi modalităţi de a trăi. Mai ţineţi minte toate comunităţile hippie? Au eşuat toate, şi de ce? Pentru că nu au reuşit să înţeleagă două lucruri: natura umană şi felul în care acţionează piaţa. Ceea ce se petrece pe Insulă este recunoaşterea faptului că omul este un animal condus de legile pieţei, că se simte în piaţă ca peştele în apă. Fără să fac previziuni, pot să spun doar că părerea mea este că am văzut viitorul şi că acesta funcţionează".

Dar aceasta înseamnă să privim înainte. Experienţa Insulei, după cum o titrează afişele promoţionale, cuprinde tot ceea ce v-aţi imaginat vreodată despre Anglia, doar că ttiai la îndemână, mai curat, mai prietenos şi mai eficient. Arheologii şi istoricii ar putea bănui că unele dintre monumente nu sunt ceea ce tradiţionaliştii ar numi autentice. Dar, după cum o confirmă cercetătorii de la Pitman House, mulţi dintre aceia de aici sunt pentru prima oară într-o vizită, după ce au optat între Vechea Anglie şi Anglia Anglia. Preferaţi să fiţi o siluetă pe un trotuar măturat de vânt în Vechea Londră murdară, încercând să vă orientaţi în timp ce restul oraşului trece vâjâind pe lângă dumneavoastră („Turnul Londrei? Nu mă pricep, amice."), sau cineva în centrul atenţiei? Pe Insulă, dacă vreţi să luaţi un autobuz mare şi roşu, veţi constata că două sau trei se îndreaptă deja spre dumneavoastră într-un convoi vesel, înainte să apucaţi să vă număraţi bănuţii de aramă din buzunar şi ca dispecera să ducă fluierul la buze.

Aici, în locul primirii tradiţionale englezeşti, ca de peşte congelat, veţi găsi ospitalitatea internaţională. Dar vremea, veşnic friguroasă? Aceasta a rămas. Ba chiar există şi o zonă cu iarnă

permanentă, unde prigorii ţopăie prin zăpadă, unde aveţi posibilitatea de a intra în jocul străvechi al locului, de-a aruncatul cu bulgări în cascheta poliţiatului şi de-a fugi atunci când acesta alunecă pe gheaţă. Sau puteţi să vă puneţi o mască de gaze din timpul războiului, ca să retrăiţi celebra ceaţă londoneză, groasă „ca supa de mazăre". Şi dacă plouă, plouă. Dar numai afară. Şi-apoi, ce ar fi Anglia, „originală" sau nu, fără ploaie?

În ciuda tuturor modificărilor demografice, mulţi americani se mai simt încă legaţi de – dar şi curioşi faţă de – mica ţară pe care William Shakespeare a numit-o „acest giuvaier aşezat pe o mare de argint". Aceasta este, la urma urmelor, ţara de unde a pornit la drum *Mayflower* (în fiecare joi dimineaţă, la ora lo, 3 o, pentru „Plecarea în călătorie a vasului *Mayflower*"). Insula este locul unde vă puteţi satisface această curiozitate. Personal, am vizitat ceea ce din ce în ce mai deg este denumit „Vechea Anglie" de mai multe ori. De acum încolo, numai aceia cu o pasiune activă pentru lipsa de confort şi un gust necrofil pentru antichităţi mai au nevoie să se aventurezfi în direcţia ei. Tot ce a avut şi are Anglia mai bun poate fi trăit în siguranţă şi comod pe acest giuvaier de insulă, spectaculos ai bine dotat.

Kathleen Su a călătorit incognito şi în întregime. pe cheltuiala lui *Wall Street Journal*

Din biroul ei, Martha trăia experienţa întregii Insule. Putea supraveghea cum sunt hrăniţi cei o Sută Unu Dalmaţieni, monitoriza fluxul la Casa Parohială Haworth, sau trage cu urechea la camaraderia din barul intim, legată între ţărănoii cu paiul în gură şi sofisticaţii din Bariera Pacificului. Putea urmări Bătălia Angliei, Ultima Noapte pe Promenadă, Procesul lui Oscar Wilde şi Execuţia lui Carol I. Pe un ecran, regele Harold privea fatal spre cer; pe altul, doamne elegante cu pălării în stil Sissinghurst alegeau răsaduri, numărând varietăţile de fluturi cocoţaţi pe florile de *bu*. *ddleia*; pe un al treilea, muncitorii marcau traseul pe terenul de golfAlfred, Lord Tennyson. Erau pe Insulă col-ţuri pe care Martha le cunoştea atât de bine, din sute de unghiuri, prin intermediul camerelor de filmat, că nici nu îşi mai amintea dacă le văzuse vreodată în realitate.

Avea zile în care aproape că nu-şi părăsea biroul. Dar, pentru hotărârea de a aplica politica uşilor deschise în relaţiile cu subalternii, nu era de vină nimeni altcineva decât ea. Sir Jack ar fi impus fără îndoială un ăistem ca la Versailles, cu petiţionari plini de speranţe

umplând anticamera, în timp ce ochiul pitmanesc îi cerceta printr-o fantă secretă a tapiseriei. De când se retrăsese, Sir Jack devenise el însuşi unul dintre petiţionari, cerând atenţie. Camerele îl descopereau din când în când în landoul său, fluturându-şi cu disperare tricornul spre Vizitatorii nedumeriţi. Era aproape demn de milă: se micşorase, ajungând la dimensiunile a ceea ce şi trebuia să fie: o marionetă fără nicio putere. Dintr-un amestec de compasiune şi cinism, Martha îi mărise raţia de armagnac.

Văzu că întâlnirea de la lo, 15 era cu Nell Gwynn. Un nume care aparţinea trecutului. Cât de îndepărtate păreau acum toate discuţiile din perioada Dezvoltării Conceptului. Doctorul Max dăduse dovadă de neseriozitate în ziua aceea, dar probabil că intervenţia lui le economisise ceva eforturi mai târziu. După câteva rapoarte, lui Nell i se permisese în cele din urmă să îşi păstreze locul în istoria Angliei, dar faptul că nu reuşise să intre pe lista cu Primele Cincizeci de Chintesenţe a lui Jefflegitima atenţia scăzută acordată în prezent mitului ei.

Era acum o fată cuminte, lipsită de ambiţii, care avea un stand cu sucuri de fructe la câteva sute de metri de gardul Palatului. Dar esenţa ei, ca şi a sucurilor ei, fusese concentrată, iar ea rămăsese o variantă a ceea ce fusese altă dată, sau a ceea ce Vizitatorii – chiar şi cei care citeau numai presa familială – se aşteptau să găsească în ea. Părul negru ca pana corbului, ochii strălucitori, o bluză albă ca spuma şi cu o anumită croială, ruj, bijuterii de aur şi vivacitate: o Carmen englezoaică. În dimineaţa aceasta însă şedea dreaptă în faţa Marthei, încheiată până la gât şi parcă în afara personajului.

— Nell 2 a rămas la stand? întrebă Martha din obişnuinţă.

— Nell 2 a-nghiţit un virus, replică Nell, păstrându-şi cel puţin accentul învăţat. Connie stă la magazin.

— Connie? Fir-ar să fie… ce ţi-a… Martha apăsă pe butonul interfonului care o lega de biroul personalului executiv.

— Paul, te ocupi tu, te rog? Connie Chatterley vinde la Standul lui Nell. Da, nu mă-ntreba, ştiu. Exact. Poţi să scoţi o Nell 3 de la Recuzită imediat? Nu ştiu pentru cât timp. Mulţumesc. Pa.

Se întoarse din nou spre Nell 1.

— Ştii bine care sunt regulile. Şi sunt foarte clare. Dacă Nell 2 e bolnavă, te duci direct la Recuzită.

— Iertaţi-mă, domnişoară Cochrane, dar, să vedeţi, în ultima

vreme n-am prea fost în apele mele. Ba nu, nu-i aşa, sunt chiar în cofă.

Nell încetase să mai fie Nell, iar ecranul din faţa Marthei îi confirma că avusese un nume de familie dublu şi că fusese trimisă să îşi facă studiile finale în Elveţia.

Martha aşteptă o vreme, apoi o încurajă:

— Cefeldecofă?

— Ah, la fel ca şi cu minciunile. Dar e din ce în ce mai rău. Am crezut că pot s-o iau în glumă, ştiţi cum, să râd, dar, nu vă supăraţi…

Se îndreptă de spate, înălţându-şi umerii. Aerul de Nell o părăsise cu totul.

— Trebuie să depun o plângere oficială. Şi Connie e de acord cu mine.

Faptul asupra căruia Nell Gwynn şi Connie Chatterley căzuseră de acord era că actuala deţinătoare a Standului lui Nell nu era obligată să suporte comportamentul desfrânat şi agresiunea sexuală din partea nimănui, nici măcar a regelui Angliei. Ceea ce se întâmpla să fie în cazul de faţă. La început fusese drăguţ şi o rugase să-i spună Regişor-Puişor, nu că ea i-ar fi făcut pe plac. Apoi însă apăruseră tot felul de comentarii, inelul ei de logodnă trecuse nebăgat în seamă şi munca suferise interferenţe sugestive. Acum începuse să o tachineze în faţa clienţilor, care râdeau, ca şi cum totul ar fi făcut parte din spectacol. Devenise de nesuportat.

Martha îi dădu lui Nell restul zilei liber şi îl convocă pe rege în biroul ei, la ora 3,00. Îşi verificase agenda: doar un turneu pentru profesioniştii americani pe Tennyson Down de dimineaţă, apoi nimic până la decorarea eroilor din Bătălia pentru Anglia, la 4, 15. Chiar şi aşa, regele îşi făcu apariţia cu o mutră bosumflată. Încă nu se obişnuise cu ideea de a fi convocat la cartierul general al Insulei. La început, rămăsese aşezat pe tron, în speranţa că Martha avea să vină la el. Dar nu primise decât vizita guvernatorului adjunct Sir Percy Nutting, consilier al reginei şi fost membru al Parlamentului, amestecând văicăreala istorică şi insistenţa plină de regrete asupra obligaţiilor clare ale regelui, atât din perspectiva legilor contractuale, cât şi a autorităţilor executive care administrau acum Insula. Martha îi solicitase prezenţa în câteva rânduri şi ştia că trebuie să se aştepte la o apariţie agitată şi nemulţumită.

— Ce-am mai făcut acum? întrebă el, ca un copil chemat ca să fie beştelit.

— Mă tem că s-a depus o plângere oficială în legătură cu Maiestatea Voastră.

Martha folosise titlul nu din respect, ci pentru a-i aminti de obligaţiile regale.

— Cine-a mai fost de data asta?

— Nell Gwynn.

— Nell? repetă regele. Măi-măi, nu ne-am cam luat nasul la purtare aşa, dintr-odată?

— Deci recunoaşteţi că plângerea e întemeiată?

— Domnişoară Cochrane, dacă nu mai putem face glume nici despre marmeladă…

— E mai grav decât atât.

— Bine, bine. Am zis într-adevăr… – regele se uită peste masă la Martha cu un sfert de zâmbet, invitând la complicitate … am zis că poate să-mi stoarcă şi mie clementinele, oricând vrea.

— Şi care dintre scenarişti v-a scris replica asta?

— Gât tupeu, domnişoară Cochrane. Pe asta mi-am compus-o singur-sing-urel. O spusese cu o mândrie evidentă.

— Vă cred. Dar încerc să hotărăsc dacă asta îmbunătăţeşte lucrurile, sau dimpotrivă. Şi gesturile obscene, tot spontane?

— Care gesturi?!

Privirea Marthei era severă; sub ea, regele îşi înclină capul.

— Păi ştiţi, aşa mi-a venit. Poliţia moralurilor. Sunteţi la fel ca Denise. Uneori îmi pare rău că nu mai sunt unde-am fost. Pe vremea când eram cu adevărat rege.

— Asta nu-i o chestiune de morală, spuse Martha.

— Nu?

Poate că mai era o speranţă. Întotdeauna îl încurcaseră cuvântul acesta şi semnificaţia lui exactă.

— Nu, e o problemă contractuală care apare la mine în hârtii. Agresiunea sexuală constituie o încălcare a contractului. La fel ca şi comportamentul care ameninţă buna reputaţie a Insulei.

— A, vreţi să spuneţi comportamentul normal.

— Maiestatea Voastră, mă văd nevoită să emit instrucţiuni oficiale prin care vi se interzice să încercaţi să stabiliţi o relaţie cu Nell Gwynn. Trecutul ei are… părţi controversate.

— O, Doamne, să nu-mi spuneţi că-i bolnavă de gonoree.

— Nu, dar nu vrem ca lumea să-i cerceteze trecutul prea

îndeaproape. Unii dintre clienţii noştri s-ar putea să nu înţeleagă. Va trebui să o trataţi ca şi cum ar avea, să zicem, cincisprezece ani.

Regele îşi ridică privirea bătăios.

— Cinşpe? Dacă fetişcana aia n-a atins majoratul, eu sunt Papa de la Roma.

— Da, spuse Martha. Din punctul de vedere al certificatului de naştere. Să spunem că pe Insulă, *pe Insulă*, Nell are cincisprezece ani. Tot aşa cum, pe Insulă, dumneavoastră sunteţi rege.

— Ba sunt rege oriunde, fir-aş al dracului! zbieră regele. Oriunde, peste tot şi mereu.

Doar atâta vreme cât te porţi frumos, îi replică în gând Martha. Eşti rege prin contract şi cu permisiunea noastră. Dacă încalci un ordin oficial şi te îmbarcăm spre Dieppe mâine dimineaţă, mă îndoiesc că are să înceapă o insurecţie armată. Doar un sughiţ organizatoric. Cineva, undeva, va dori întotdeauna tronul. Şi dacă monarhia începe să nu-şi mai cunoască lungul nasului, întotdeauna se poate recruta de undeva un Oliver Cromwell. La urma urmelor, de ce nu?

— Adevărul e, domnişoară Cochrane, spuse regele pe un ton plângăreţ, că semănăm mult. Eu şi Nell. Ştiu că e mai mult decât o simplă vânzătoare de sucuri. Sunt sigur că ne-am potrivi perfect dacă ar ajunge să mă cunoască mai bine. Aş putea să o învăţ să se exprime corect. Doar că… – plecându-şi ochii, începu să se joace cu inelul cu pecete … doar că am impresia că am pornit-o cum nu trebuie.

— Maiestatea Voastră, spuse Martha pe un ton mai blând, sunt o mulţime de femei „de plăcut". Şi care au şi vârsta potrivită.

— Nu zău, ca de pildă?

— Nu ştiu.

— Păi sigur că nu ştiţi. Nimeni nu ştie ce greu e să fii în locul meu. Toată lumea se zgâieşte tot timpul la tine, dar tu n-ai voie să le întorci privirea fără să fii târât în faţa acestui… tribunal al muncii.

— Connie Chatterley, de exemplu.

— Connie Chatterley? repetă regele, parcă nevenindu-i a crede. Asta se-ntinde cu toţi mârlanii.

— Lady Godiva?

— Venit, văzut, avut, spuse regele.

— Nu mă gândeam la Godiva 1, ci la Godiva 2. Nu v-am văzut la audiţie?

— Godiva2?

Chipul regelui se însenină, iar Martha văzu într-o străfulgerare „șarmul legendar" invocat ca un ritual de *The Times of London*.

— Să știi că ești de treabă, domnișoară Cochrane. Nu că Denise n-ar fi, adăugă el grăbit. E cea mai bună nevastă cu putință. Dar nu e întotdeauna prea înțelegătoare, dacă pricepi ce vreau să spun. Godiva 2? Da. Îmi amintesc că m-am și gândit că ar putea ocupa un loc de frunte în catalogul lui Regișor-Puișor. Trebuie s-o sun, s-o invit la un cappuccino. Nu vreți…

— Biggin Hill, spuse Martha.

— Ce?

— Biggin Hill mai întâi. Medalii pentru eroi.

— N-au destule medalii, eroii ăștia? N-ați putea s-o convingeți pe Denise să le înmâneze astăzi? continuă el, privind rugător la Martha. Nu, presupun că nu. E în contract, nu-i așa? Toate porcăriile sunt în contract. Totuși, Godiva 2. Ești de treabă, domnișoară Cochrane.

PLecarea regelui fu la fel de veselă pe cât de mohorâtă îi fusese sosirea. Martha Cochrane comută unul dintre monitoare pe baza RAF de la Biggin Hill. Totul arăta ca de obicei: Vizitatori adunați în fața micilor escadroane de avioane Hurricane și Spitfire, alții trăgând de manetele simulatoarelor de luptă sau intrând și ieșind din barăcile Nissen de la marginea pistei. Aici se vedeau eroi în haine din piele de oaie încălzindu-și mâinile deasupra lămpilor cu parafină, jucând cărți și așteptând ca muzica orchestrei de dans să fie întreruptă de ordinele de adunare. Puteau să le pună eroilor întrebări și primeau răspunsuri în ton cu epoca, și cu accentul autentic, sacadat. Floare la ureche. Proastă afacere. Frițul s-a așezat pe propria lui bombă. Total ambetat. Nicio vorbă. Apoi eroii se întorceau la cărtile lor și, în timp ce ei amestecau, tăiau și împărțeau, Vizitatorii puteau medita la hazardul care umplea viețile acestor oameni: uneori, soarta apărea sub chipuljokerului, alteori sub celâncruntat al darnei de pică. Medaliile pe care se pregătea să le înmâneze regele erau pe deplin meritate.

Martha își sună asistenta personală pe interfon.

— Vicky, o să sune BH după numărul de telefon al lui Godiva 2. Are aprobare. Godiva 2, nu Godiva

1. Mulțumesc.

Vicky. O schimbare față de șirul nesfârșit de Susie al lui Sir Jack. Insistența asupra numelui adevărat al asistentei personale reprezentase unul dintre primii pași făcuți de Martha pe drumul care o

dusese până la postul de director executiv. Tot ea împărţise spaţiul dublu al bârlogului într-un bar cappuccino şi o toaletă pentru bărbaţi. Mobilierul guvernatorului – cel al companiei, nu cel personal – fusese îndepărtat. Discuţiile se stârniseră cu privire la Brâncuşi. Palatul solicitase şemineurile bavareze, care serveau acum drept porţi de hochei în sală.

Martha redusese din personalul guvernatorului, îi tăiase mijloacele de transport, lăsându-i un singur landou, şi îl mutase într-un apartament mai potrivit pentru el. Paul protestase, susţinând că unele dintre acţiunile ei – ca insistenţa cu care ceruse ca noul asistent personal al lui Sir Jack să fie un bărbat – erau pur şi simplu vindicative. Urmaseră certuri furioase. Bosumflările lui Sir Jack fuseseră victoriene, îmbufnările teatrale, iar notele de plată ale telefonului de-a dreptul wagneriene. Martha refuzase să i le autorizeze. La fel cum refuzase să îi permită să dea interviuri, chiar şi reporterilor pe care el însuşi încă îi plătea. I se dăduse voie să îşi păstreze uniforma, titlul şi o parte dintre apariţiile ceremoniale. După părerea ei, era destul.

Bătălia pentru drepturile şi privilegiile lui Sir Jack – sau sechestrările şi umilinţele lui, după cum prefera să le numească – mascase faptul că numirea Marthei ca director executiv nu schimba prea mult lucrurile. Fusese un act necesar de auto-apărare, prin care se înlocuise o autocraţie egomaniacă printr-o oligarhie relativ responsabilă;

Proiectul însuşi fusese însă foarte puţin afectat. Structurile financiare erau rezultatul muncii unui expert care purta însemnele Tezaurului Maiestăţii Sale; iar ajustările aduse Dezvoltării Conceptului şi Vizitatorilor Ţintă fuseseră minimale. Jeff cel de neclintit şi Mark cel sclipitor rămăseseră pe poziţii. Principala diferenţă dintre precedentul şi actualul director executiv era că Sir Jack Pitman credea zgomotos în produsul său, în timp ce Martha Cochrane, în taină, nu credea deloc.

— Şi totuşi, dacă un Papă venal a putut conduce Vaticanul…

Aruncase remarca aproape la întâmplare, la sfârşitul unei zile epuizante. Paul o privise cu ochi arzători. Dezaproba orice observaţie uşuratică referitoare la Insulă.

— După mine, comparaţia e stupidă. Şi oricum, nu cred că Vaticanul a mers mai bine cu un Papă corupt. Dimpotrivă.

Martha oftase în sinea ei.

— Probabil că ai dreptate.

Pe vremuri, făcuseră front comun împotriva lui Sir Jack, ceea ce ar fi trebuit să le cimenteze prietenia. Dar părea să fi avut exact efectul opus. Oare Paul chiar credea în Anglia Anglia? Sau loialitatea lui era semnul unui sentiment latent de vinovăţie?

— Adică, l-am putea suna pe prietenul tău, doctorul Max, care tot nu are ce face, ca să-l întrebăm dacă marile organizaţii politice şi religioase o duc mai bine dacă sunt conduse de idealişti sau de cinici, sau de indivizi practici, cu picioarele pe pământ. Sunt convins că va putea să ne prezinte pe larg opiniile lui.

— Bine, las-o. Ai dreptate. Nu încercăm să organizăm Biserica Catolică aici.

— Asta e absolut evident.

Nu putea să sufere tonul pe care îi vorbea, pedant şi înfumurat.

— Paul, uite ce e, discuţia asta a degenerat deja şi nu ştiu de ce. Parcă nu mai ştiu nimic în ultima vreme. Dar, dacă e să vorbim despre subiectul ăsta, întreabă-te cât de departe ar fi ajuns Sir Jack fără o doză zdravănă de cinism.

— Chiar şi asta e o remarcă cinică.

— Atunci mă dau bătută.

Acum, aflată la ea în birou, îşi spuse: într-un fel, Paul are dreptate. Nu văd în Insulă mai mult decât un mijloc plauzibil şi bine planificat de a face bani. Şi cu toate astea, o conduc la fel de bine ca Pitman. Oare asta îl supără pe Paul?

Traversă încăperea până la fereastră, cu ochii la peisajul major care îi aparţinuse odată lui Sir Jack. La picioarele ei, pe strada pavată cu piatră cubică deasupra căreia se aplecau streşinile de şindrilă, Vizitatorii îi ocoleau pe telali şi pe negustorii ambulanţi, pentru a urmări un cioban care îşi ducea turma la piaţă. Nu prea departe, soarele sclipea în panourile solare ale unui autobuz supraetajat, parcat alături de Bazinul Memorial Stacpoole Marital; pe izlazul satului de dincolo de ea, se desfăşura un meci de crichet, în care cineva se pregătea să servească. Deasupra, pe singura porţiune aflată în raza ei vizuală care nu se găsea în posesia lui Pitco, un avion cu reacţie Islandair se apleca pe o aripă pentru a oferi unei jumătăţi a plătitorilor de bilet o ultimă privire asupra lui Tennyson Down.

Martha se răsuci încruntată, cu maxilarul încleştat. De ce era totul pe dos? Reuşise să pună Proiectul pe picioare, deşi nu crezuse în el; pe vremea aceea, la sfârşitul zilei, se întorcea împreună cu Paul

acasă, la ceva în care credea, sau în care încerca să creadă;

dar nu reuşise. Era aici, singură, fără apărare, lipsită de o cât de mică distanţă, de ironie, de cinism, era aici singură, într-un contact simplu, însetată, neliniştită, căutând din răsputeri fericirea. De ce oare nu se ivea?

De mai multe luni, Martha îşi propusese să îl concedieze pe doctorul Max. Nu pentru vreo încălcare vizibilă a contractului: dimpotrivă, punctuahtatea şi atitudinea pozitivă a Istoricului Oficial ar fi impresionat pe orice asesor. Mai mult, Martha ţinea la el şi reuşise demult să vadă dincolo de aerul înţepat şi de ironia lui. Acum îl considera un om care se temea de simplitate, iar teama aceasta o mişca.

Plecarea precipitată, provocată de reevaluarea situaţiei lui Hood, se dovedise a fi, din fericire, doar o toană, un act de rebeliune care îi întărise chiar loialitatea faţă de Proiect. Acum însă, această loialitate însăşi devenise o problemă. Doctorul Max fusese angajat să ajute la Dezvoltarea Conceptului; iar, Conceptul odată Dezvoltat şi Pitman House transferată pe Insulă, el fusese adus odată cu restul. Printr-o mişcare în oglindă, Şoarecele de Ţară îşi transferase rubrica în *The Times of London* (publicat la Ryde). Nimeni nu păruse să observe sau să obiecteze; nici măcar Jeff. În consecinţă, Istoricul îşi avea biroul cu două etaje mai jos decât Martha, cu toată capacitatea de cercetare în vârful degetelor cu unghii lustruite şi, uneori, lăcuite. Oricine, angajat la Pitman sau Vizitator, putea apela la el pentru îndrumare în orice fel de problemă istorică-Prezenta sa şi scopul ei erau incluse în mapele cu informaţii existente în orice cameră de hotel. Orice client plictisit, venit cu cel mai ieftin bilet de weekend, se putea confrunta cu doctorul Max, cu care putea dezbate oricât strategia saxonă în bătălia de la Hastings, pe gratis.

Problema era că nimeni nu făcea lucrul acesta, niciodată. Insula îşi găsise o dinamică proprie;

ajustările necesare interacţiunilor dintre Vizitatori şi Experienţe erau mai degrabă de natură pragmatică, decât teoretică; în felul acesta, rolul Istoricului Oficial devenise pur şi simplu… istorie. Cel puţin aceasta se pregătea Martha, ca Director Executiv, să îi comunice doctorului Max când îl convocase în biroul ei, în dimineaţa aceasta. Doctorul intră, ca de obicei, cu un ochi atent la potenţialul auditoriu din studio. Doar domnişoara Cochrane? Bine atunci, un *tête-à-tête* la

nivel înalt. Comportarea lui era mieroasă şi amabilă; părea de prost gust să îi aminteşti că existenţa îi era precară şi marginală.

— Domnule doctor, începu Martha, sunteţi fericit aici, la noi?

Istoricul Oficial chicoti, adoptă o poză profe-sorală, scutură o firimitură probabil inexistentă de pe reverul din stofă pepit, îşi vârî degetele mari în buzunarele vestei cenuşii ca norii de furtună, din piele de căprioară, şi îşi încrucişă picioarele într-un mod care sugera o perioadă de ocupare a respectivului scaun mult mai îndelungată decât intenţionase Martha. Apoi făcu un lucru pe care puţini angajaţi de la Pitco, începând cu ultimul ţărănoi şi sfârşind cu adjunctul guvernatorului, Sir Percy Nutting însuşi, l-ar fi făcut: abordă întrebarea la nivelul ei cel mai superficial.

— F-fericirea, domnişoară Cochrane, e foarte interesantă din punct de vedere i-istoric. În cele trei decenii în care am fost, îndrăznesc să spun, nu un eminent, dar un foarte vizibil sculptor şi modelator al minţilor tinere, m-am familiarizat cu o serie întreagă de concepte intelectuale eronate, un hăţiş care trebuie incendiat şi curăţat înainte ca solul fertil să poată fi însămânţat, curăţat de aiureli şi prostii, sincer vorbind. Categoriile erorii sunt la fel de multicolore ca şi straiul lui Iosif, dar cele mai mari şi mai grave dintre ele tind să se regăsească în următoarea idee naivă: că trecutul este, de fapt, prezentul în haine de carnaval. Dai la o parte corsetele şi crinolinele, pieptarele şi ciorapii lungi, togile elegante şi ce descoperi? Nişte oameni la fel ca noi, ale căror inimi bat blând, ca a bunicii. Te uiţi în minţile lor nu prea luminate şi descoperi o serie de noţiuni formate doar pejnmătate care, o dată formate pe deplin, constituie temelia statelor democratice mândre de azi. Le cercetezi viziunea despre viitor, îţi închipui spaimele şi speranţele lor, micile lor vise despre cum va arăta viaţa la multe secole după moartea lor şi dai peste versiunea vag percepută a încântătoarelor noastre vieţi. Mai direct spus, ei vor să fie noi. Toate aiureli şi prostii, desigur. Merg prea repede pentru dumneata?

— Până aici v-am urmărit, domnule doctor.

— Bun. Acum, mi-a făcut pl-ăcere – o pl-ăcere cam brutală uneori, dar să nu moralizăm prea mult, condamnând-o – să pun mâna pe mica, dar credincioasa mea seceră şi să curăţ hăţişul acesta crescut în minţile aflate în evoluţie. l-ar pe terenul erorilor adânc înrădăcinate, niciuna nu este mai tenace şi mal greu de ucis – amintind de neghină, ba nu, mai rău, de iedera omnivoră kudzu – decât ideea că inima

blândă care palpită în trupul modern a fost dintotdeauna acolo. Că, din punct de vedere sentimental, suntem imuabili, Că iubirea curtenitoare a reprezentat varianta mai simplă, premergătoare, a pipăielilor din magazia de lemne, dacă tinerii din ziua de azi mai fac asta, ceea ce eu n-am de unde să ştiu.

Ei bine, haideţi să examinăm Evul M-Mediu, care, inutil să mai precizăm, nu se considera câtuşi de puţin m-mediu. Mai exact, haideţi să luăm Franţa între secolele al zecelea şi al treisprezecelea. O civilizaţie măreaţă şi dată uitării, care a construit catedrale imense, a definit idealuri cavalereşti, a îmblânzit pentru o vreme fiara umană feroce, a produs *chansons de geste* – nici pe departe idealul de diverlisment al oricui, dar în fine – şi, pe scurt, a dat naştere unei credinţe, unui sistem politic, unui cod de maniere şi gusturi. Şi toate acestea cu ce scop? îi întreb pe micii mei locuitori ai hăţişurilor. Cu ce scop au făcut comerţ, s-au căsătorit, au construit şi au creat? Pentru că voiau să fie *fericiţi*? Ei înşişi ar fi râs de nimicnicia unei astfel de ambi-ţii. Ceea ce căutau ei era mântuirea, nu fericirea. Ideea noastră modernă de fericire li s-ar fi părut mai aproape de păcat şi în orice caz o piedică în calea mântuirii. În timp ce…

— Domnule doctor…

— În timp ce, dacă dăm timpul înainte…

— Domnule doctor (Martha simţea nevoia unei sonerii – nu, a unui claxon, a unei sirene de salvarc), doctore Max, mă tem că va trebui să dăm timpul complet înainte. Şi, deşi nu vreau să semăn cu vreunul dintre studenţii dumneavoastră, trebuie să vă rog să îmi răspundeţi la întrebare.

Doctorul Max scoase degetele din buzunarele vestei, îşi scutură bacteriile fantomă de pe ambele revere şi o privi pe Martha cu iritarea aceea de studio – aparent bine dispus, dar sugerând evident lezmaiestatea – perfecţionată în disputele cu realizatorii de televiziune încăpăţânaţi.

— Care, dacă pot ssă îndrăznesc, era…?

— Voiam doar să ştiu dacă sunteţi fericit aici, la noi.

— Aici şi v-voiam să ajung. Chiar dacă mai pe ocolite, după părerea dumitale. Simplificând ceea ce este esenţialmente o situaţie complicată, chiar dacă ştiu, domnişoară Cochrane, că mintea dumitale nu se găseşte într-un hăţiş, am să îţi răspund astfel. Nu sunt „fericit" în sensul magaziei de lemne. Nu sunt fericit în sensul pe care îl dă lumea

modernă termenului de fericire. Aş putea spune că sunt fericit tocmai pentru că prefer să contest această noţiune modernă. Sunt fericit, ca să folosesc termenul ine-vitabil, tocmai pentru că nu caut fericirea.

Martha rămase tăcută. Ciudat cum putea fi făcută să simtă gravitatea şi simplitatea cu ajutorul unei asemenea efervescenţe şi al paradoxului încântat. Doar vag ironic, întrebă:

— Atunci sunteţi în căutarea mântuirii, domnule doctor?

— Doamne Dumnezeule, nu. Sunt mult prea păgâm pentru asta, domnişoară Cochrane. Eu caut… plăcerea. Mult mai solidă decât fericirea. Mult mai bine definită şi, cu toate acestea, mult mai complicată. Fisurile ei atât de frumos încrustate. Ai putea spune, dacă vrei, că sunt un păgân pragmatic.

— Mulţumesc, domnule doctor, zise Martha, ridicându-se.

Era evident că nu percepuse sensul întrebării ei; dar răspunsul pe care i-l dăduse era unul de care, fără să ştie, avusese nevoie.

— Sper că mica noastră d-discutie v-a făcut plăcere, spuse doctorul Max, ca şi cum el ar fi fost gazda.

Una dintre plăcerile sale cele mai constante era să vorbească despre propria persoană, şi o făcea cu convingerea că plăcerile trebuie împărtăşite.

Martha zâmbi în direcţia uşii care se închidea. îl invidia pentru amabilitatea lui alunecoasă. Oricine altcineva ar fi ghicit pentru ce fusese convocat. Istoricul Oficial poate că nu căuta mântuirea în sensul ei mai înalt, dar tocmai obţinuse o variantă a ei temporală, minoră.

— Un lucru mai puţin obişnuit, mă tem. Ted Wagstaff stătea în faţa biroului Marthei Cochrane. În dimineaţa aceea, Martha purta un costum oliv, cu o bluză albă, fără guler, prinsă la gât cu un ac de aur; cerceii erau o copie de muzeu după bijuteriile Bactrian, ciorapii de la Fogal of Switzerland, pantofii de la Ferragamo. Toate cumpărate de la magazinul Han-ods din Tumul Londrei. Ted Wagstaff era îmbrăcat cu un pulover marinăresc verde, o pelerină de ploaic şi cizme de cauciuc cu carâmbii lăsaţi – ţinută suficient de lejeră pentru a masca orice cantitate de echipament electronic. Tenul îi afişa o nuanţă între bucolic şi alcoolic, chiar dacă era greu de spus dacă ea se datora vieţii în aer liber, uneia de plăceri sau recuzitei. Martha surâse.

— Vezi unde te duce educaţia.

— Poftim, doamnă?

Ted părea sincer nedumerit.

— Scuză-mă, Ted. Visam cu ochii deschişi. Martha era supărată pe sine. Asta doar pentru că îşi amintise ce scria în ev-ul lui. Ar fi trebuit să înveţe până acum că, dacă Ted Wagstaff, adjunctul şefului (pentru operaţiuni) al securităţii şi coordo-nator al programului de feedback din partea clienţilor, apărea arătând şi vorbind ca un paznic de coastă, atunci ea, la rândul ei, trebuia să i se adreseze ca atare. Aparenţa profesională avea să se topească în câteva minute, trebuia doar să aibă răbdare.

Separarea aceasta – sau contopirea – personali-ităţilor era un lucru pe care Proiectul nu îl anticipase. În cea mai mare parte, formele de manifestare erau inofensive şi puteau fi interpretate ca indicatori ai zelului profesional. De exemplu, la numai câteva luni după declararea Independenţei, unii membri ai personalului de fundal nu mai puteau fi trataţi ca angajaţi ai lui Pitco, ci doar ca personajele pe care erau plătiţi să le interpreteze. Iniţial, cazul lor fusese diagnosticat greşit. Se crezuse că dădeau semne de nemulţumire, deşi situaţia era exact pe dos: dădeau semne de mulţumire. Erau fericiţi să fie cine deveniseră şi nu altcineva.

Grupuri întregi de treierători şi păstori – ba chiar şi o parte a pescuitorilor de homari – foloseau din ce în ce mai rar locuinţele oferite de firmă. Afirmau că preferă să doarmă în cohbele sărăcăcioase, în ciuda lipsei de confort modern, asigurat în închisorile transformate. Unii insistau chiar să fie plătiţi în banii care circulau pe Insulă, aparent ataşaţi de monedele grele de cupru, cu care se jucau toată ziua. Situaţia se afla sub urmărire şi ar fi putut avea consecinţe pe termen lung pentru Pitco, precum reducerea cheltuielilor de cazare; de asemenea însă, ea putea evolua către o simplă formă de indisciplină sentimentală.

Acum părea să se fi extins dincolo de personalul de fundal. Ted Wagstaffreprezenta un caz inofensiv, dar „Johnnie" Johnson şi escadrila sa, participantă la Bătălia pentru Anglia, erau mai problematici. Susţineau că, dat fiind că sirena putea suna în orice clipă, odată cu ordinul de adunare, era normal ca piloţii să doarmă în barăcile Nissen, instalate la marginea pistei. Orice altă atitudine ar fi demonstrat laşitate şi lipsă de patriotism. În consecinţă, aprindeau lămpile cu parafinălucau o ultimă partidă de cărţi şi se culcuşeau înjachetele de zbor îmblănite, chiar dacă măcar unh dintre ei ştiau bine că nemţii nu puteau în niciun caz organiza un atac surpriză înainte ca

Vizitatorii să îşi fi încheiat Marele Mic Dejun Englezesc. Oare trebuiau luate măsuri împotriva unui astfel de comportament? Sau era mai bine să se bucure de plusul de autenticitate?

Martha realiză că Ted o urmărea răbdător.

— Un lucru mai puţin obişnuit?

— Da, doamnă.

— Ceva… despre care… îmi spui şi mie?

— Da, doamnă. Altă pauză.

— Acum, eventual, Ted?

Agentul de securitate se scutură de pelerină.

— Păi, pe scurt, cred că avem o mică problemă cu contrabandiştii.

— Ce problemă?

— Fac contrabandă.

Cu mare greutate, Martha îşi reprimă hohotul de râs liber, inocent, pur şi adevărat care se născuse înăuntrul ei, ceva lipsit de substanţă ca o adiere, o toană a naturii, o prospeţime demult uitată; ceva atât de nepătat, încât producea o reacţie isterică.

În schimb, ceru grav amănunte. Pe Insulă existau trei sate de contrabandişti, iar despre Lower Thatcham se auziseră zvonuri privind o serie de activităţi incompatibile cu natura Proiectului. Vizitatorii care ajungeau în Lower, Upper şi Greater Thatcham puteau observa îndeaproape aspecte ale ocupaţiilor tradiţionale de pe Insulă: butoaiele cu fund dublu, monedele cusute în tivul hainelor, mănunchiurile de frunze de tutun ascunse sub formă de cartofi de Jersey. Aparent orice putea fi mascat sub o altă formă: băuturile alcoolice, tutunul, mătasea sau cerealele. Ca o demonstraţie a acestui adevăr, un tip cu înfăţişare de pirat punea mâna pe pumnalul încovoiat şi desfăcea cele douăjumătăţi ale unei nuci, extrăgând din interiorul netezit o mănuşă de damă din secolul al XVIII-lea. Ulterior, în Centrul Comercial, Vizitatorii puteau cumpăra o astfel de nucă – sau, şi mai bine, o pereche – al cărei conţinut purta un cod înscris cu laser pe coajă. Câteva săptămâni mai târziu şi la câteva mii de mile distanţă, cleştii de spart nuci îşi făceau apariţia şi, sub nişte priviri pline de uimire, mănuşa îmbrăca mâna care o cumpărase.

Se părea că, de curând, Centrul Comercial de la Lower Thatcham îşi diversificase activitatea. La început probele fuseseră colaterale: improbabila apariţie a unor bijuterii de aur în posesia mai multor

săteni (care, iniţial, nu stârniseră suspiciuni, dat fiind că fuseseră considerate falsuri); o casetă porno lăsată într-unul dintre aparatele de la hotel; o sticlă de o litră, fără etichetă, plină cu un lichid cu siguranţă alcoolic şi probabil toxic. În urma infiltrărilor şi a acţiunilor de supraveghere, rezultaseră următoarele: se băteau monede şi se imprimau bancnote false, copiate după cele în circulaţie pe Insulă; se distila în secret o băutură alcoolică incoloră şi tare, din merele cultivate local; se copiau, în regim pirat, ghiduri ale Insulei, odată cu suvenirurile oficiale; se importau articole pornografice, sub diverse forme; în plus, fetele din sat erau închiriate cu ora.

Adam Smith fusese de acord cu contrabanda, îşi aminti Martha. Fără îndoială, o considerase o extensie justificată a pieţei libere, una care nu făcea altceva decât să exploateze diferenţa dintre taxele de import şi impozite. Poate chiar o aplaudase ca pe un exemplu de spirit antreprenorial. În fine, n-avea rost să intre în chestiuni de principiu cu Ted, care stătea acolo aşteptând o reacţie, laude şi ordine, ca orice alt angajat.

— Şi ce crezi că ar trebui să facem, Ted?

— Să facem? Să facem?? Şi spânzurătoarea e prea bună pentru ei.

Ted Wagstaff ar fi vrut ca răufăcătorii să fie biciuiţi, urcaţi pe următorul vas spre Dieppe şi atârnaţi de pupa, pentru ca pescăruşii să le ciugulească ochii din orbite. De asemenea, ar fi dorit – confundând, dintr-un exces de zel, datoria cu libera proprietate – ca locuinţele din Lower Thatcham să fie incendiate.

Pe Insulă, justiţia avea o natură executivă, nu juridică, ceea ce făcea aplicarea ei mai rapidă şi mai flexibilă. Chiar şi aşa însă, ea trebuia să fie corectă. Nu „corectă" în sensul învechit al cuvântului, ci corectă în contextul viitor al Proiectului. Ted Wagstaff era poate prea entuziast, dar nu şi prost: sentinţa Marthei, oricare va fi fost ea, trebuia să conţină şi un element restrictiv.

— Foarte bine, spuse ea.

— Deci îi urcăm pe primul vas care pleacă? Le dăm foc la case?

— Nu, Ted. Le oferim un contract de muncă temporar.

— Ce?? Dacă îmi permiteţi, domnişoară Cochrane, astea-s farafastâcuri. Avem de-a face cu nişte infractori în toată puterea cuvântului.

— Exact. De aceea, vom invoca paragraful 13 b din contractele

pe care le-au semnat.

Ted continua să afişeze o expresie de parcă i s-ar fi oferit o soluţie de compromis, demnă de o femeie slabă de înger. Paragraful 13 b nu menţiona decât că, în condiţii speciale, care urmau să fie definite de factorii executivi ai Proiectului, angajaţii puteau fi transferaţi în orice alt post era considerat necesar de către numiţii factori executivi.

— Adică îi recalificaţi? Asta nu mai e justiţie, după mine, domnişoară Cochrane.

— Dumneata ai spus că sunt infractori. O să îi recalificăm ca atare.

În ziua următoare, Vizitatorilor Speciali li se oferi ocazia de a asiala, cu condiţia achitării unui mic supliment, la o mostră de Acţiune Tradiţională, autentică dar nespecificată, într-un loc care nu era menţionat. În ciuda orei matinale de plecare, biletele se vândură rapid. Trei sute de Speciali, fiecare ţinând în mâini câte un grog fierbinte din partea casei, urmăriră cum ofiţerii din forţele de ordine luau cu asalt satul Lower Thatcham. Scena era luminată de torţe, cu adaosul aspru al reflectoarelor; se auziră blesteme tradiţionale; ţiitoarele contrabandiştilor se itiră sumar înveşmântate la ferestrele cu canaturi, ca în serialele clasice. Se simţea mirosul de catran, iar ici şi colo se zărea luciul stins al câte unui nasture de umfori nă; un contrabandist uriaş, cu cuţitul de abordaj ridicat, se repezi spre un grup de Speciali, până când unul dintre ei îşi azvârli grogul, lepădă pardesiul dând la iveală o bine venită uniformă şi îl doborî pe individ. În lumina zorilor care apăreau, doisprezece şefi de bandă în cămăşi de noapte şi cu fiare la glezne erau încărcaţi într-o căruţă rechiziţionată, în aplauzele unanime. Justiţia – sau recalificarea profesională – avea să demareze a doua zi la Castelul Carlsbrooke, unde unii dintre ei aveau să fie puşi în butuci, aşteptând să fie bătuţi cu fructe stricate, iar ceilalţi urmau să împingă la roata de moară şi apoi să îşi adauge semnăturile pe ambalajul pâinilor rezultate. Douăzeci şi şase de săptămâni în regimul acesta şi îşi vor fi achitat amenda aplicată de Martha Cochrane. l-ar la vremea când ei vor fi transferaţi înapoi pe continent, noii contrabandişti din Lower Thatcham îşi vor fi completat instructajul şi vor începe să lucreze, sub un contract mult mai atent elaborat.

Trebuia să meargă. Totul pe Insulă mergea, pentru că apariţia complicaţiilor nu era îngăduită. Structurile erau simple, iar principiul fundamental de acţiune era că făceai lucrurile făcându-le. În

consecinţă, delictele m. i existau (cu mici excepţii ca aceasta), după cum nu exista niciun sistem judiciar şi nici închisori – cel puţin nu adevărate. Nu exista un guvern – ci doar un guvernator fără nicio putere – şi, în consecinţă, nici alegeri, nici politicieni. Nu existau avocaţi, cu excepţia celor de la Pitco. Nu existau economişti, cu excepţia celor de la Pitco. Nu exista istorie, alta decât cea a companiei Pitco. Cine ar fi ghicit, în zilele de la Pitman House (I), în timp ce stăteau în jurul hărţii întinse pe Masa de Campanie făcând bancuri despre un cappuccino prost, ce urmau să creeze, aproape din întâmplare: un loc comun al cererii şi ofertei nelimitate, ceva care i-ar fi încălzit inima lui Adam Smith. Bogăţia produsă într-un regat paşnic: ce şi-ar mai fi putut dori cineva, fie el filozofsau cetăţean?

Poate chiar era un regat paşnic, un nou fel de stat, un model pentru viitor. Dacă Banca Mondială şi Fondul Monetar Internaţional erau de aceeaşi părere, ce rost avea să îţi negi propria reclamă? Cititorii ziarului *The Times*, în variantă electronică sau retro, descopereau ştiri imaculate cu privire la Insulă, ştiri amestecate referitoare la lumea largă şi ştiri veşnic negative din Vechea Anglie. Din câte se auzea, ţara, aflată în cădere liberă, ajunsese o groapă fără fund, economic şi moral. Respingând în mod pervers adevărurile fundamentate ale celui de al treilea mileniu, populaţia sa în scădere cunoştea numai lipsa de eficacitate, sărăcia şi păcatul; deprimarea şiinvidia păreau să fie sentimentele cel mai des întâlnite.

În timpul acesta, pe Insulă apăruse, dezvoltându-se rapid, o formă veselă şi modernă a patriotismului: nu una bazată pe un trecut de cuceriri şi pe evocări sentimentale, ci una care era, după cum ar fi spus Sir Jack, aici, acum şi magică. Şi de ce n-ar fi fost impresionaţi de propriile lor realizări? Restul lumii era. Acest patriotism repoziţionat dădea naştere unei insularităţi noi, pline de mândrie. În primele luni de după obţinerea independenţei, când se mai auzeau ameninţări cu justiţia şi murmure despre o posibilă blocadă, gestul localnicilor de a lua pe ascuns feribotul până la Dieppe, sau al personalului executiv de a face traversarea într-un elicopter al companiei păruseră pline de îndrăzneală. Curând însă, toate acestea căpătaseră un aer negativ, lipsit atât de patriotism, cât şi de sens. Ce rost avea să tragi cu ochiul la tensiunile sociale? De ce să fugi spre locuri unde oamenii erau împovăraţi de ziua de icri, de cea de alaltăieri şi de cea dinaintea ei? De istorie? Aici, pe Insulă, învăţaseră cum trebuia abordată istoria,

azvânită neglijent pe umăr, după care porneai în drumeţie, cu vântul adlindu-ţi prin păr. O drumeţie fără prea multe bagaje: era un lucru valabil nu numai pentru excursionişti, ci şi pentru popoare.

Aşadar, Martha şi Paul lucrau la o distanţă de douăzeci de metri unul de altul la Pitman House (II) şi îşi petreceau timpul liber – uneori de Calitate, alteori nu – într-un apartament oferit de Pitco, cu o Privelişte Specială a ceea ce hărţile mai numeau şi acum Canalul Mânecii. Erau persoane care susţineau că apa ar fi trebuit rebotezată, dacă nu repoziţionată complet.

— O săptămână proastă? întrebă Paul.

Era mai mult o formulă rituală, dat fiind că îi cunoştea toate secretele profesionale.

— A, medie. Am făcut codoşlâc pentru regele Angliei. Am încercat să-l dau afară pe doctorul Max şi n-am reuşit. Plus povestea cu contrabanda. Cel puţin ăsteia i-am pus capăt.

— Îl d-d-dau eu afară pe doctorul Max, dacă vrei, se oferi Paul plin de entuziasm.

— Nu, mai avem nevoie de el.

— Da? Parcă spuneai că nu-l caută nimeni. Nimeni nu vrea să cunoască istoria învechită a doctorului Max.

— E inocent. Cred că e singura persoană inocentă de pe Insula asta.

— Martha, vorbim despre acelaşi individ? Star de televiziune – sau mai degrabă fost star de televiziune – ca un manechin de croitor, intonaţii căutate, manierisme căutate? E inocent?

— Da, repetă Martha cu încăpăţânare.

— Bine, bine, de pe poziţia mea de Captator de Idei neoficial pe lângă Martha Cochrane, înregistrez opinia conform căreia doctorul Max e un inocent. Datată şi arhivată.

Martha lăsă să se întindă o pauză.

— Ţi-e dor de vechea ta slujbă? Adică: de vechiul şef, de felul în care mergeau lucrurile înainte de a apărea eu?

— Da, răspunse Paul simplu.

Martha aşteptă. Aşteptă deliberat. În ultima vreme, aproape că îl provoca pe Paul să spună lucruri care, apoi, îl coborau în ochii ei. Simplă perversiune sau o mai practică dorinţă de a încheia totul? De ce, uneori, cei doi ani petrecuţi cu Paul păreau cât douăzeci?

De aceea, o parte a ei îi primi mulţumită continuarea:

— Şi-acum mai cred că Sir Jack e un om mare.

— Vinovăţia paricidului?

Paul strânse din buze, îşi lăsă ochii în jos, adoptând un ton, ascuţit.

— Uneori eşti mai deşteaptă decât ar trebui, Martha. Sir Jack e un om mare. De la început la sfârşit, tot proiectul ăsta a fost ideea lui. Cine-ţi plăteşte, în fond, leafa? El te îmbracă, pentru Dumnezeu.

Mai deşteaptă decât ar trebui. Martha revenea la copilărie. Eşti obraznică? Nu uita că cinismul e un dar al singurătăţii. Se uită la Paul, amintindu-şi clipa când îl remarcase pentru prima dată.

— Păi atunci poate că doctorul Max nu e singurul inocent de pe Insulă.

— Nu mă lua peste picior, Martha.

— Nu te iau. E o calitate care îmi place şi care se găseşte mult prea rar în jurul nostru.

— Continui să mă iei peste picior.

— L-ar Sir Jack e un om mare.

— Să te fut, Martha.

— Bine-ar fi s-o facă cineva.

— Ei bine, pe mine să nu contezi astă-seară, mulţumesc foarte mult.

Altă dată ar fi impresionat-o obiceiul lui Paul de a face permanent precizări amabile. Te urăsc, dacă-mi dai voie. Lua-te-ar dracu', vacă împuţită, pardon de expresie. Dar nu astă-seară.

Ceva mai târziu, în pat, prefăcându-se că doarme, Paul se lăsă pradă gândurilor pe care nu le mai putea izgoni. M-ai făcut să-l trădez pe Sir Jack, iar acum mă trădezi, la rândul tău. Neiubindu-mă. Sau neiubindu-mă destul. Sau neţinând la mine. Ai făcut ca lucrurile să pară reale. Dar numai o vreme. Acum ne întoarcem la cum era înainte.

La rândul ei, Martha se prefăcea că doarme. Ştia că Paul e treaz, dar trupul şi mintea ei se îndepărtaseră de el. Stătea întinsă, gândindu-se la viaţa ei. Făcea asta ca de obicei: cutreierător, mustrător, tandru, recapitulativ. La serviciu, confruntată cu o problemă sau cu o decizie, mintea i-ar fi funcţionat clar, logic şi, dacă era nevoie, cinic. La căderea serii, aceste calităţi păreau să se evapore. Cum de reuşca să se ocupe de regele Angliei, dar nu şi de ea însăşi?

Şi de ce era atât de aspră cu Paul? Doar pentru că era dezamăgită de sine însăşi? în ultimul timp, pasivitatea lui părea doar

să o provoace. îi venea să-l împungă, să-l oblige să iasă din ea. Nu, mai degrabă să iasă, decât din „ea", să iasă din el însuşi – ca şi cum (împotriva tuturor aparenţelor) înăuntru ar fi stat la pândă altcineva. Ştia că nu are nicio logică. Ce obţii dacă provoci un om pasiv până la iritare? o persoană care a fost pasivă, care e acum iritată şi care va fi curând iar pasivă. La ce bun?

În acelaşi timp, ştia că tocmai această blândeţe, această lipsă de orgoliu – pe care acum o numea pasivitate – îi păruse a fi una dintre calităţile lui. Crezuse… ce? Credea (acum) că crezuse (atunci) că găsise pe cineva care nu va încerca să îşi impună voinţa în faţa ei (mda, asta aşa era), care o va lăsa să fie ea însăşi. Crezuse oare asta cu adevărat, sau era doar versiunea ulterioară? Indiferent cum era, era fals. „Să fie ea însăşi" – oamenii spuneau asta, dar nu credeau în ce spuneau. Ce voiau să spună – ce voia ea să spună – era „să devină ea însăşi", indiferent ce va fi fost acel lucru şi cum putea fi obţinut. Adevărul era, Martha – nu-i aşa? – că speraseşi ca simpla prezenţă a lui Paul să acţioneze ca un hormon de creştere asupra inimii? Stai acolo, pe sofa, Paul, şi revarsă-ţi zâmbind iubirea asupra mea; atunci o să mă transform în persoana matură, coaptă, care am vrut dintotdeauna să fiu. Cum puteai fi mai egoist şi mai naiv? Sau, că veni vorba, mai pasiv? Şi cine zice că fiinţele umane se coc vreodată? Poate doar îmbătrânesc.

Făcu un nou salt mental, înapoi în copilărie, lucru care i se întâmpla tot mai des de la un timp încoace. Mama arătându-i roşiile coapte. Sau mai degrabă arătându-i cum făceai să coci roşiile. Fusese o vară rece şi umedă, iar fructele erau încă verzi pe vrejuri când frunzele începuseră să se scorojească precum tapetul de perete şi bruma nu era departe. Mama împărţise recolta în două. Un lot îl lăsase să se coacă în mod natural, împreună. Pe celelalte le aşezase într-un bol, împreună cu o banană. În câteva zile, roşiile din cel de al doilea vas erau bune de mâncat, dar cele din primul nu erau potrivite decât pentru sos. Martha ceruse o explicaţie. Mama îi spusese:

— Aşa se întâmplă.

Da, Martha, dar Paul nu e banană, iar tu nu eşti un kilogram de roşii.

Să fi fost din cauza Proiectului? Ceea ce doctorul Max denumise simplificările abrutizante – să fi fost corozive? Nu, să dai vina pe muncă era ca şi cum ai fi dat vina pe părinţi, Martha. Inadmi-sibil după vârsta de douăzeci şi cinci de ani.

Să fi fost pentru că viaţa amoroasă nu era desăvârşită? Paul era atent; h mângâia interiorul braţului (şi alte părti) până o făcea să scheaune;

Învăţase cuvintele pe care ea dorea să le audă în pat. Dar nu era careassonne, pentru a folosi codul ei interior. Dar de ce ar trebui ca asta să fie o surpriză? careassonne era o experienţă unică, tocmai ăsta era secretul. Nu te puteai întoarce veşnic, sperând să găseşti un alt partener perfect, într-o altă furtună ca din El Greco. Nici măcar bătrânul Emil nu făcea asta. Deci nu era sexul.

Poţi oricând să dai vina pe noroc, Martha. Nu poţi să dai vina pe părinţi, nu poţi să dai vina pe Sir Jack şi pe Proiectul lui, nu poţi să dai vina pe Paul sau pe vreunul dintre predecesorii lui, nu poţi să dai vina pe istoria Angliei. Atunci pe cine poţi învinui, Martha? Pe tine însăţi şi şansa. Lasă-te pe tine deoparte astă-seară, Martha. Învinuieşte şansa. A fost o neşansă că nu te-ai născut roşie. Lucrurile ar fi fost mult mai simple. Nu ai mai fi avut nevoie decât de o banană.

Într-o noapte cu furtună, pe când vântul dinspre vest ridica valuri uriaşe, pe când stelele erau acoperite de nori şi ploaia cădea violent, un grup de constructori de ambarcaţiuni dintr-un sat de lângă Ţepuşe fusese descoperit stând la marginea apei şi agitând felinare aprinse în direcţia vaselor de aprovizionare. Unul dintre vase îşi schimbase direcţia, închipuindu-şi că avea înainte luminile portului.

Câteva nopţi mai târziu, un avion de marfa raportase că, în timp ce se pregătea să coboare pe Tennyson Doi, văzuse, la o jumătate de milă spre dreapta, un şir aproximativ de lumini de aterizare.

Martha îşi notă detaliile, aprobă investigaţia lui Ted Wagstaff şi îl aşteptă să iasă.

— Da, Ted. Mai e ceva?

— Da.

— Securitate sau Feedback?

— O mică problemă de Feedback, pe care m-am gândit că e bine s-o menţionez, domnişoară Cochrane. Cine ştie, poate e important. Adică nu e ca povestea cu regina Denise şi instructorul de fitness, care aţi zis că nu mă priveşte.

— N-am spus asta. Am spus doar că nu e un act de trădare. Cel mult o încălcare de contract.

— Exact.

— Cine e de data asta?

— Doctorul ăla, Johnson. Tipul care cinează cu Vizitatorii la Cheshire Cheese. Mare şi din topor, cu o perucă pleoştită. Cam răpănos, dacă e să mă-ntrebaţi pe mine.

— Da, Ted, ştiu cine e doctorul Johnson.

— Am avut plângeri. De la Vizitatori. Şi oficiale, şi neoficiale.

— Ce fel de plângeri?

— Lumea zice că tovărăşia lui e doprimantă. Bine, soarele răsare dinspre est, ei şi? Un amărât, habar n-am de ce vor să ia masa cu el.

— Mulţumesc, Ted. Lasă-mi dosarul. îl convocă pe doctorul Johnson pentru ora trei. Acesta sosi la cinci, mormăind pentru sine în timp ce era introdus în birou. Era un bărbat musculos, stângaci, cu obrajii plini de cicatrice şi ochi care păreau că se concentrează cu greutate asupra ei. Continuând să mormăie, schiţă o serie de gesturi învechite, apoi se trânti neinvitat pe un scaun. Martha, care fusese de faţă la interviul de anga-jare şi asistase la avanpremiera de la Cheshire Cheese, care avusese un succes răsunător, privi alarmată schimbarea. Când îl angajaseră, avuseseră toate motivele să aibă încredere în el. Actorul – al cărui nume nu şi-l mai amintea – petrecuse mai mulţi ani în turnee cu un recital individual intitulat „înţeleptul din Anglia Medievală" şi stăpânea perfect materialul necesar. îl consultaseră chiar când construiseră Cheshire Cheese şi făcuseră angajări pentru tovarăşii de pahar – Boswell, Reynolds, Garrick – cu scopul de a evita tensiunile care s-ar fi putut naşte dacă doctorul ar fi fost lăsat singur cu Vizitatorii. Departamentul de Conceptualizare îi asigurase chiar şi un asistent bibliofil, întotdeauna gata să pună în lumină spiritul marelui învăţat printr-o replică politicoasă. În felul acesta, Experienţa Cinei era ragizată special pentru a trece de la monologul johnsonian la dialogurile între comeseni şi apoi la fraternizarea dincolo de graniţa veacurilor, între bunul doctor şi oaspeţii săi moderni. În scenariu fusese introdus şi un moment de reclamă făcută subtil Proiectului Insulei. Boswell aducea vorba despre călătoriile lui Johnson, întrebând: „Nu-i aşa că merită văzută Calea Giganţilor?", pentru ca acesta să răspundă: „Dacă merită văzută? Da. Dar nu merită să te duci până acolo ca să o vezi". Schimbul de replici provoca adesea hohotele reţi-nute dar măgulite ale Vizitatorilor, sensibili la ironie.

Martha Cochrane parcurse dosarul electronic, care rezuma reclamaţiile la adresa doctorului Johnson. Că era prost îmbrăcat şi

mirosea urât, a rânced; că mânca precum un animal, atât de repede, încât Vizitatorii, care se simţeau obligaţi să ţină pasul cu el, făceau indigestie; că era fie dominator până la grosolănie, fie cufundat în tăcere; că, de mai multe ori, se oprise în mijlocul câte unei fraze, se aplecase şi smulsese pantoful câte unei femei din picior; că era o tovărăşie deprimantă; că făcea observaţii rasiste pe seama ţărilor de origine ale Vizitatorilor; că, dacă i se puneau prea multe întrebări, devenea irascibil; că, indiferent cât îi era de sclipitoare conversaţia, atenţia clienţilor era distrasă de gâfâitul astmatic care o însoţea şi de legănatul inutil în scaun.

— Domnule doctor Johnson, începu Martha, am primit plângeri împotriva dumneavoastră.

Ridică privirea, dar salariatul său nu păru să-i dea vreo atenţie. Îşi schimbă poziţia, greoi ca un mamut, şi mormăi ceva care semăna cu o propoziţie din Tatăl Nostru.

— Plângeri cu privire la lipsa de politeţe pe care o manifestaţi faţă de cei cu care staţi la masă. Doctorul Johnson se trezi la viaţă.

— Sunt dispus să iubesc întreaga omenire, replică el, dar nu un american.

— Cred că veţi constata că este o prejudecată extrem de nefolositoare, spuse Martha. Dat fiind că treizeci şi cinci la sută dintre cei care vin aici sunt americani.

Aşteptă un răspuns, dar Johnson părea că-şi rătăcise apetitul pentru dezbatere.

— Vă nemulţumeşte ceva?

— Am moştenit de la tata o melancolie malignă, răspunse el.

— După vârsta de douăzeci şi cinci de ani nu mai aveţi voie să vă învinuiţi părinţii pentru nimic, rosti scurt Martha, ca şi cum ar fi enunţat politica firmei.

Johnson scoase un oftat adânc, un gâfâit astmatic şi urlă la ea:

— Femeie păcătoasă şi negânditoare!

— Vă nemulţumesc cei cu care lucraţi? Au apărut tensiuni? Cum vă împăcaţi cu Boswell?

— Ocupă şi el un scaun, replică posomorât Johnson.

— Sau poate că e de vină mâncarea?

— E atât cât poate fi de proastă, zise doctorul, clătinând din cap şi fluturându-şi guşa. Prost hrănită, prost ucisă, prost păstrată şi prost gătită.

Martha consideră toate acestea ca pe o exagerare retorică, dacă nu cumva era introducerea la o cerere de mărire a salariului.

— Haideţi să trecem la subiect, spuse ea. Am un monitor plin de reclamaţii la adresa dumneavoastră. Iată, de pildă, domnul Daniel din Paris. Susţine că a achitat suplimentul pentru Experienţa Cinei în speranţa că va auzi de la dumneavoastră mostre de umor englezesc elevat, dar că dumneavoastră abia dacă aţi rostit zece vorbe toată seara, dintre care niciuna nu se poate reproduce.

Johnson gâfâi şi pufni, răsucindu-se greoi pe scaun.

— Francezul trebuie să trăncănească tot timpul, indiferent dacă ştie sau nu despre ce e vorba. Englezul se mulţumeşte să tacă, atunci când n-are nimic de spus.

— Toate bune şi frumoase, teoretic, îi răspunse Martha, dar nu pentru asta vă plătim. Continuă să parcurgă documentul.

— Domnul Schalker, din Amsterdam, afirmă că, în timpul cinei de pe data de douăzeci a lunii trecute, v-a adresat mai multe întrebări şi nu a primit niciun răspuns.

— Întrebările nu reprezintă un mod de conversaţie între gentlemani, spuse Johnson cu o condescendenţă grea.

Zău aşa, în felul ăsta nu ajungeau nicăieri. Deschise contractul de angajare al doctorului Johnson. Bineînţeles, ar fi trebuit să fie avertizată. Indiferent care va fi fost numele iniţial al actorului, acesta şi-l schimbase de mult, printr-o hotărâre judecătorească, în Samuel Johnson. Îl angajaseră pe Samuel Johnson ca să-l joace pe Samuel Johnson. Poate că asta explica lucrurile.

Brusc, se stârni o mişcare rostogolită, dublată de foşnete şi monnăieli, după care, cu o bufnitură, Johnson se aruncă în genunchi, întinse mâna pe sub birou şi, cu un gest greoi ca de urs, dar precis, îi smulse Marthei pantoful din piciorul drept. Alar-mată, aceasta privi pe deasupra tăbliei biroului, la creştetul perucii soioase.

— Ce faceţi acolo? întrebă ea.

Dar el n-o asculta. Cu ochii aţintiţi asupra piciorului ei, murmură ceva pentru sine. Recunoscu vorbele:

— …pe noi în ispită şi ne izbăveşte de cel rău…

— Domnule doctor Johnson. Domnule doctor! Asprimea din glasul ei îl aduse la realitate. Se ridică din genunchi şi rămase dinaintea ei, clătinându-se şi gâfâind.

— Domnule doctor Johnson, trebuie să vă adunaţi.

— Bine, doamnă, dacă trebuie, înseamnă că n-am încotro.

— Nu înţelegeţi ce este acela un contract?

— Ba cum să nu, doamnă, replică Johnson, dintr-odată atent. Este, în primul rând, un act prin care sunt reunite două părţi; în al doilea, un act prin care un bărbat şi o femeie sunt legaţi unul de celălalt; şi, în al treilea, un înscris care conţine termenii unei negocieri.

Martha fusese luată prin surprindere.

— Accept definiţia, spuse ea. Dar şi dumneavoastră, la rândul dumneavoastră, trebuie să înţelegeţi că… tristeţea, melancolia, sau cum doriţi să-i spuneţi este dezagreabilă pentru cei împreună cu care cinaţi.

— Doamnă, nu poţi avea soarele fierbinte al Caraibelor fără tunete, fulgere şi cutremure.

Of, cum se putea comunica oare cu omul ăsta? auzise de actoria ca mod de existenţă, dar acesta era cel mai grav caz cu care se confruntasc vreodată.

— Când l-am angajat pe doctorul Johnson, începu ea, dar se întrerupse.

Silueta lui masivă părea să arunce întregul birou în întuneric.

— Când v-am angajat…

Nu, nici aşa nu era bine. Acum nu mai era Director Executiv, femeie de afaceri şi nici măcar un om al timpului ei. Era singură cu o altă fiinţă umană. Simţi o durere stranie, simplă.

— Domnule doctor, spuse ea, iar glasul i se îndulci fără efort pe măsură ce privirea i se ridica de-a lungul şirului de nasturi bombaţi, peste lavaliera albă, până la chipul lat, plin de cicatrice, chinuit.

— Nu înţelegeţi că vrem să fiţi cu adevărat doctorul Johnson?

— Ori de câte ori mă uit în urmă, la viaţa mea, îi replică el, aţintind cu privirea nefocalizată peretele din spatele ei, văd doar o pierdere de vreme, stearpă, cu ceva necazuri ale trupului şi tulburări ale minţii foarte aproape de nebunie, prin care nădăjduiesc că Acela care m-a creat îmi va îngădui să ispăşesc numeroase greşeli şi să scuz multe defecte.

Apoi, cu mersul împiedicat al unui om legat în lanţuri, începu să părăsească biroul Marthei.

— Domnule doctor Johnson.

El se opri, întorcându-se. Ea se ridică în spatele biroului, într-o rână, cu un picior încălţat şi unul descălţat. Se simţea ca un copil în faţa

ciudăţeniei lumii. Doctorul Johnson nu era numai cu două veacuri mai bătrân decât ea, dar şi cu două veacuri mai înţelept. îl întrebă, fără urmă de stânjeneală:

— Şi dragostea, domnule? încruntându-se, el îşi puse o mână în diagonală, peste J» iept.

— Într-adevăr, nimic nu adoarme vigilenţa minţii ca gândul că îţi poţi petrece viaţa alături de o femeie plăcută; iar dacă tot ce visează un îndrăgostit se împlineşte, nu cunosc altă fericire pământeană care să merite a fi dorită.

Privirea părea că i se focalizase asupra unui punct, care era ea. Martha simţi că roşeşte. Era absurd. Nu mai roşise de ani de zile. Dar nu se simţea absurd.

— Dar?

— Dar dragostea şi căsnicia sunt două stări diferite. Cei meniţi să îndure greutăţile împreună, şi adesea să le îndure unul de dragul celuilalt, îşi pierd curând blândeţea privirii şi bunăvoinţa minţii, născute din împărtăşirea plăcerii neamestecate şi a distracţiilor succesive.

Martha îşi aruncă şi celălalt pantof şi rămase să îl privească de la acelaşi nivel.

— Deci totul e fără speranţă? Nimic nu rezistă în timp?

— Femeia, ştim cu certitudine, nu va fi întotdeauna dreaptă; nu ştim cu certitudine dacă va fi cinstită. (Martha îşi plecă ochii, ca şi cum greşelile ei ar fi fost cunoscute peste secole.) l-ar bărbatul nu poate păstra o viaţă respectul şi patima cu care produce plăcerea timp de o zi sau o lună.

Şi, cu aceasta, doctorul Johnson se rostogoli clătinându-se afară pe uşă.

Martha avea senzaţia că dăduse greş într-un mod penibil: nu făcuse mare impresie asupra lui, iar el se comportase ca şi cum ea ar fi fost încă şi mai puţin reală decât el. În acelaşi timp, era ameţită şi într-o dispoziţie de cochetărie calmă, de parcă găsise, după o lungă căutare, un spirit înrudit.

Se aşeză, vârându-şi picioarele la loc în pantofi şi redevenind Director Executiv. Raţiunea se reinstală. Sigur că va trebui să dispară. În alte părţi ale lumii s-ar fi confruntat deja cu procese de milioane de dolari pentru hărţuire sexuală, manifestări rasiste, încălcări ale contractului care prevedeau că clientul trebuia făcut să râdă şi cine ştie

câte altele. Din fericire, legile Insulei – cu alte cuvinte, deciziile executive – nu recunoşteau un contract specific între Vizitatori şi Pitco; plângerile rezonabile erau abordate într-o manieră ad hoc, care presupunea, de cele mai multe ori, o despăgubire financiară în schimbul tăcerii. Continua să se aplice vechea tradiţie a căluşului, moştenită de la Pitman House.

Să angajeze un nou Johnson? Sau să regândească întreaga Experienţă a Cinei, cu o altă gazdă? o seară cu Oscar Wilde? Pericolele erau evidente. Noel Coward? Acelaşi lucru. Bernard Shaw? A, cunoscutul nudist şi vegetarian. Şi dacă începea să aplice aceleaşi reguli şi la masă? Nici nu voia să se gândească. Oare Vechea Anglie nu produsese niciun maestru al spiritului care să fi fost şi… normal?

Sir Jack fusese exclus de la şedinţele executive, îngăduindu-i-se, în schimb, prezenţa de decor la întrunirile lunare de la nivelul superior. Cu aceste ocazii, venea îmbrăcat în uniforma de guvernator: tricornul cu împletituri; epoleţii ca nişte perii de cap aurite; fireturi cât cozile împletite ale cailor; un şir de decoraţii autoatribuite cât o frânghie de rufe; o cravaşă cu încrustaţii înfiptă la subsuoară; şi o sabie care i se lovea de laterala genunchiului. Marthei ţinuta nu îi inspira niciun ecou al puterii, nici cât o adiere; exagerările sale comice îi confirmau că, de-acum, guvernatorul îşi acceptase rolul de personaj de operetă.

În primele luni care urmaseră loviturii organizate de Paul şi Martha, Sir Jack îşi făcuse obiceiul de a sosi cu întârziere la aceste întruniri, ca un om ocupat, aflat încă la putere, pentru a descoperi doar o şedinţă care începuse deja şi un scaun umi-litor amplasat. Încercase să se impună ţinând discursuri lungi, schimbându-şi poziţia, ba chiar dând ordine specifice unor persoane anume. Dar, în timp ce ocolea masa, nu vedea decât cefe insolente. Unde erau privirile temătoare, capetele rotite, supuşenia creionului scârţâind pe hârtie sau a laptopului clicăind încet? Continua să azvârle idei ca un foc de artificii; doar că, acum, scânteile cădeau pe piatră. Din ce în ce mai des, începuse să tacă, păstrându-şi sfaturile pentru el.

În timp ce îşi ocupa locul, Martha descoperi un chip nefamiliar alături de Sir Jack. Nu, nu chiar alături: dimensiunile şi straiele ţipătoare ale acestuia făceau ca noul venit să apară mai mult ca stând în umbra lui. Da, una dintre imaginile pline de orgoliu pe care guvernatorului îi făcuse plăcere să le vehiculeze în trecut era cea a

stejarului care dădea umbră celor din jur. Astăzi, el adăpostea de ploaie o ciupercă: costum italian de un cenuşiu moale, cămaşă albă încheiată până la gât, păr grizonant tuns scurt pe un craniu rotunjit. Totul într-un stil pur al mijlocului anilor nouăzeci, până şi ochelarii, datând din aceeaşi perioadă. Poate era unul dintre marii investitori încă întreţinuţi cu grijă, care nu aflaseră că primul cec reprezentând dividendele avea să fie emis poate pe numele nepoţilor.

— Prietenul meu Jerry Batson, anunţă Sir Jack, mai mult pentru Martha decât pentru oricine alt-cineva. Scuze, adăugă el, clătinând din cap într-o derută prost jucată. Sir Jerry, mai nou.

Jerry Batson. De la Cabot, Albertazzi şi Batson. Ciuperca primi prezentarea cu un zâmbet uşor. Părea o prezenţă abia detectabilă, stând acolo benign, ca într-o stare zen. O pietricică într-un pârâu veşnic curgător, un clopoţel amuţit.

— Scuzaţi-mă, spuse Martha, dar nu înţeleg rostul prezenţei dumneavoastră aici.

Jerry Batson ştia că nu va trebui să răspundă în persoană. Sir Jack se ridică în picioare cu un clinchet înfuriat de medalii. Înfăţişarea poate că era de operetă, dar tonul îi era wagnerian, transportându-i pe unii dintre cei prezenţi înapoi, către Pitman House (I).

— R05 tul lui Jerry, domnişoară Cochrane, rostul lui Jerry este că a conceput, a ajutat la conceperea, a contribuit decisiv la conceperea întregului nenorocit de Proiect. Într-un fel. Paul poate să confirme.

Martha se întoarse către Paul. Spre surprinderea ei, acesta îi susţinu privirea.

— A fost înainte de sosirea ta. Sir Jerry a participat în iiiod hotărâtor la efortul conceptualist preliminar. Documentele o confirmă.

— Desigur, îi suntem cu toţii recunoscători. Dar întrebarea mea rămâne: care este rostul său aici?

Fără cuvinte, cu palmele ridicate împăciuitor, Jerry Batson se ridică plutind, parcă fără nicio acţiune musculară vizibilă. Înclinând abia perceptibil din cap către Martha, părăsi încăperea.

— Impoliteţe peste impoliteţe, comentă Sir Jack. În seara aceea, guvernatorul, acum în ţinuta simplă compusă din tunică, centura Sam Browne şi ghetre, stătea aşezat faţă în faţă cu Sir Jerry, ţinând un pahar ridicat. Cu mâna liberă făcu un gest moale, indicând sufrageria modestă. Cele cinci ferestre ofereau o privelişte a culmilor deluroase, doar că Ea îi furase şemineurile bavareze, iar sculptura de Brâncuşi

avea un aer drăcesc, înghesuită lângă dulapul cu băuturi.

— Ca şi cum i-ai da unui amiral o cabină de aspirant, se văită el. Umilire peste umilire.

— Armagnac-ul e la fel de bun.

— E în contract.

De data aceasta, tonul lui Sir Jack era nesigur, între mândria de a fi forţat acceptarea unei asemenea clauze şi tristeţea de a fi fost nevoit să o facă.

— Totul e pus într-un contract, în ultima vreme. Ăsta e mersul lumii, Jerry. Mă tem că vremea bătrânilor piraţi a trecut. Am devenit nişte dinoza-uri. Faci lucrurile făcându-le, ăsta a fost întotdeauna motoul meu. Acum e: Nu face nimic dacă nu ai vraci, experţi în studiul pieţei şi grupuri de consi-lieri care să te ţină de mână. Unde mai e îndrăzneala, unde e flerul, unde naiba mai e curajul, dacă restul s-a dus? Adio, vouă, neguţători ai mărilor… ce adevăr trist, nu-i aşa?

— Aşa se spune

Batson învăţase că neutralitatea îl aducea pe Sir Jack întotdeauna mai repede la subiect decât comentariul activ.

— Dar pricepi ce vreau să spun?

— Înţeleg ce ţi se întâmplă.

— Mă refer la ea. La… madamă. A început să se relaxeze. A luat ochii de pe minge. O femeie care n-are pic de viziune. Când a… când am numit-o Director Executiv am avut aperanţe mari, recunosc. Speram că un om, care nu mai e tânăr – Sir Jack ridică mâna pentru a stăvili protestele care nici nu se pregăteau –, va putea să îşi odihnească oasele ostenite. Să ocupe o poziţie secundară. Să lase locul unora mai tineri şi aşa mai departe.

— Dar?

— Dar. Am şi eu sursele mele. Aud despre lucruri pe care o mână mai fermă nu le-ar îngădui şi nu le-ar aproba. Încerc să avertizez. Dar ai văzut şi singur insolenţa cu care sunt tratat la nivelul consiliului. l-ar în clipe ca acestea, mărturisesc, mă consider singurul vinovat. Cu toată umilinţa.

Îi aruncă o privire lui Batson, a cărui expresie ştearsă lăsa să se înţeleagă că ar putea, cu greutate, accepta o asemenea atribuire a vinovăţiei; sau, dacă stătea să se gândească mai bine, poate că nu.

— L-ar contractele de muncă formulate de Pitco au fost, într-o oarecare măsură, greşit redactate. Nu că ar fi atât de restrictive pe cât

par.

Jerry Batson se scutură uşor, ceea ce ar fi putut aduce şi cu o înclinare aprobatoare a capului. Care va să zică, strategia lui Sir Jack avea fisuri. Făceai lucrurile făcându-le… cu excepţia cazurilor când nu le făceai aşa. Poate pentru că nu puteai. În cele din urmă, murmură:

— E o chestiune care ţine de ce vrem să includem şi ce vrem să excludem. Plus parametrii.

Sir Jack scoase un oftat monumental, gargarisindu-şi armagnac-ul. De ce, cu Batson, trebuia întotdeauna să facă el toată treaba? Un tip deştept, fără îndoială, ceea ce, la preţurile pe care le practica, trebuia să fie. Dar nu unul care să savureze o conversaţie tăioasă, bărbătească. Ori mut ca un pişcot, ori vorbăreţ ca un seminar. În fine, la subiect.

— Jerry, ai un cont nou.

Făcu o pauză suficientă ca să-l pună pe Batson pe picior greşit.

— Ştiu, ştiu, Silvio şi Bob se ocupă de toate conturile noi. Ceea ce reprezintă o performanţă, dacă pui la socoteală ceea ce tu ai numi, probabil, lipsa lor de realitate existenţială. Ca să nu mai vorbim despre realitatea existenţială a conturilor lor bancare din Insulele Normande.

Zâmbetul de recunoaştere al lui Batson se transformă într-un chicotit uşor. Poate că bătrânul corsar nu-şi pierduse abilitatea. Ştiuse, oare, tot timpul şi preferase să nu lasc să se vadă, sau aflase acum, de când avea mai mult timp la dispoziţie? Jerry nici nu se gândea să întrebe, dat fiind că se îndoia că Sir Jack avea să îi spună adevărul.

— Deci, conchise guvernatorul, gata cu avansurile şi cu preludiile. Ai un client.

— Un client care vrea să mai visez ceva? Sir Jack refuză portiţa deschisă, ca şi amintirea.

— Nu, un client care vrea să acţionezi. Un client care are o problemă, care începe cu put şi rimează cu oare. l-ar tu trebuie să-i găseşti soluţia.

— Soluţii, repetă Jerry Batson. Ştii, uneori am impresia că la asta ne pricepem cel mai bine, ca naţie. Noi, englezii, suntem cunoscuţi pentru pragmatismul nostru, dar soluţionarea problemelor e domeniul în care ne dovedim cu adevărat geniali.

O să-ţi dau exemplul meu preferat. Moartea reginei Anne. O mie şapte sute şi ceva. Criza succesiunii, în lipsa copiilor supravieţuitori. Parlamentul vrea – are nevoie de – un alt protestant pe tron. Problemă

mare. Problemă uriaşă. Toţi cei aflaţi pe linia descendenţilor sunt catolici, sau căsătoriţi cu catolici, ceea ce, la vremea respectivă, era la fel de rău. Şi-atunci, ce face Parlamentul? Trece peste cincizeci – mai bine de cincizeci – de pretendenţi la tron absolut, perfect sau pur şi simplu valabili, alegând un membru al dinastiei de Hanovra, insipid ca apa de ploaie, dar sută la sută protestant. Pe care, apoi, îl prezintă ţării ca pe salvatorul nostru de dincolo de mare. Strălucit. Marketing pur. Şi acum, după atâta vreme, mintea se-nfioară. Da.

Sir Jack îşi drese glasul, punând capăt discursului irelevant.

— Înseamnă că problema mea o să ţi se pară un chilipir, într-o asemenea aleasă tovărăşie.

Toată educaţia Marthei îi spunea să interpreteze afacerea Johnson ca pe o chestiune pur administrativă. Un angajat care încălcase prevederile contractului: concedierea, îmbarcarea pe primul vas şi înlocuirea rapidă cu cineva de pe lista anga-jaţilor potenţiali ţinută la îndemână. Admonestarea publică era, ca şi în cazul contrabandiştilor, inadecvată. Trebuia să-i dea odată drumul.

Dar inima continua să-i spună nu. Regulile Proiectului erau inflexibile. Ori munceai, ori erai bolnav. Dacă erai holnav, erai transferat la spitalul din Dieppe. Dar era acesta un caz medical? Sau cu totul altceva: un caz istoric? Nu era sigură. l-ar faptul că Insula era ea însăşi responsabilă pentru faptul că doctorul Johnson se preschimbase în „doctorul Johnson", pentru că îl dezbrăcase de ghili-melele protectoare, lăsându-l vulnerabil, era la fel de irelevant. Adevărul neaşteptat pe care îl aflase în timp ce stătea aplecat deasupra ei, gâfâind şi mormăind, era că durerea lui era autentică. Era autentică pentru că se născuse din contactul auten-tic cu lumea. Martha realiză că existau oameni – Paul cu siguranţă – care ar fi considerat această concluzie iraţională, sau chiar nebunească; dar aşa simţea ea. Felul în care îi furase pantoful din picior, începând să bombăne Tatăl Nostru, parcă scuzându-se; felul în care vorbise despre bolile şi tulburările lui, despre speranţa în mântuire şi iertare. Indiferent cum ajunsese această imagine dinaintea ei, văzuse o fiinţă singură doar cu sine, tresărind îndurerată la contactul golaş cu lumea din afară. Când văzuse – sau simţise – aşa ceva ultima oară?

Biserica Sfântului Aldwyn stătea, pe jumătate acoperită de vegetaţie, într-unul dintre puţinele colţuri ale Insulei încă nereclamate de Proiect. Era a treia oară când mergea acolo. Avea cheia; dar

clădirea, acum cufundată în desişul stufos, era neîncuiată şi mereu goală. Mirosea a mucegai şi a putreziciune; nu era un sanctuar călduţ, ci mai degrabă prelungirea, sau concentrarea frigului umed de afară. Perniţele brodate erau lipicioase la pipăit; paginile lipite ale cărţilor de imnuri trăsneau a anticariat; până şi lumina care pătrundea chinuit prin ferestrele victoriene părea că se udă pe drum. Şi iat-o, un peşte într-un acvariu cu podea de piatră şi pereţi înverziţi, curioasă, bătând mătănii.

Biserica nu i se părea frumoasă; nu avea nici proporţii, nici măreţie, nici măcar ciudăţenii. Era un avantaj, pentru că rămânea, în felul acesta, singură cu ceea ce reprezenta ea. Parcurse cu privirea, ca şi cu ocazia vizitelor precedente, lista rectorilor, mergând înapoi în timp, până în secolul al XIII-lea. Care era diferenţa dintre un rector şi un vicar – sau un diacon, sau preot paroh? Distincţiile acestea erau irelevante pentru ea, la fel ca şi restul complexităţilor şi subtilităţilor credinţei. Pipăi cu piciorul podeaua inegală de piatră, în locul de unde un ornament de alamă fusese îndepărtat demult, pentru a fi secularizat în cine ştie ce muzeu. Aceeaşi listă de numere de imnuri o privea de sus, ca o combinaţie perpetuu câştigătoare la loteria eternităţii. Se gândi la sătenii care veniseră aici şi, timp de generaţii, intonaseră aceleaşi imnuri, crezând în aceleaşi lucruri. Acum şi imnurile, şi sătenii dispăruseră, de parcă pe-aici ar fi trecut oamenii lui Stalin. Compozitorul despre care h vorbise Paul când se întâlniseră prima oară – ar fi trebuit să îl trimită aici, ca să inventeze imnuri noi, de o pioşenie autentică.

Viii fuseseră izgoniţi, dar nu şi morţii: pe ei se putea conta. Anne Potter, prea iubita sotie a lui Thomas Potter Efquire şi mamă a celor cinci copii ai săi, Esther, William, Benedict, Georgiana şi Simon, toţi îngropaţi alături. Sublocotenentul Robert Timothy Pettigrew murise de friguri în Golful Bengal, la 23 februarie 1849, la vârsta de şaptesprezece ani şi opt luni. Soldaţii James Thorogood şi William Petty, din Regimentul Regal Hampshire, fuseseră ucişi în bătălia de pe Somme, la două zile unul de celălalt. Guilliamus Trentinus murise în limba latină, din cauze incompre-hensibile şi cu îndelungi lamentaţii, în 1723. Christina Margaret Benson, a cărei donaţie gene-roasă permisese restaurarea bisericii în 1875 de către Hubert Doggett, era comemorată într-una dintre micile ferestre în absidă prin iniţialele împletite ch frunze de acantă.

Martha nu știa de ce, de data aceasta, adusese cu ea flori. Ar fi trebuit să își dea seama că nu mai existau vaze în care să le poată pune, nici apă. Le așeză pe altar, se întoarse pe călcâie și se așeză stângaci în prima strană.

Căci a ta e grădinăria, și plivirea, și culegerea…

Parcurse iar textul din copilărie, demult uitat până la murmurul doctorului Johnson. Nu i se mai părea o blasfemie, ci doar o versiune paralelă, o poezie alternativă. O grădină aeriană, transportabilă era la fel de acceptabilă ca o biserică de piatră umedă, înfiptă în pământ. Florile erau o ofrandă omenească naturală, simbol al propriei noastre treceri – iar în ce o privea, cu atât mai rapidă, dată fiind lipsa vazei și a apei. l-ar culegerea… Culegerea era mărirea. Sau ar fi fost, dacă ar fi fost adevărată.

Dacă ar fi fost adevărată. La școală, batjocura înfrigurată și blasfemiile spirituale se născuseră exact din acest fapt, din această concluzie: că nu era adevărat, că totul era doar o imensă minciună, perpetuată de omenire împotriva sa însăși. *Facă-se zoaia ta*… Puținul timp pe care îl acordase religiei în anii maturității urmașe întotdeauna același tipar alunecos: nu-i adevărat, au inventat totul ca să ne facă să ne împăcăm cu moartea, apoi s-au folosit de sistem ca de un mijloc de control social, sigur că ei credeau, dar impuneau credința ca pe ceva cu neputință de respins, un adevăr social primar, ca și patriotismul, autoritatea ereditară și necesara superioritate a masculului alb.

Era acesta finalul dezbaterii, sau ea era doar o femeie păcătoasă și negânditoare? Dacă sistemul se prăbușea, dacă arhiepiscopul de Canterbury devenea mai puțin cunoscut decât, să zicem, doctorul Max, atunci credința rămânea în aer? Și dacă da, atunci lucrul acesta o făcea mai adevărată, da sau nu? Ce o adusese aici? Cunoștea răspunsurile negative: dezamăgirea, vârsta, o nemulțumire față de subțirimea vieții, sau cel puțin a vieții așa cum o cunoscuse ea, sau cum o alesese. Dar mai era ceva: o curiozitate tăcută, vecină cu invidia. Ce știau ei, acești viitori tovarăși ai ei, Anne Potter, Timothy Pettigrew, James Thorogood și William Petty, Guilliamus Trentinus și Christina Margaret Benson? Știau mai mult decât ea, sau mai puțin? Nume? Ceva? Totul?

Ajunse acasă, unde Paul abordase o atitudine afectat lejeră. În timp ce mâncau și beau, îl simți din ce în ce mai încordat și mai pătruns de propriul simț al corectitudinii. Ei bine, ea știa să aștepte. îl urmări cârmind de la ceea ce încerca să spună de trei ori. În fine, în timp ce îi

aşeza dinainte o cană de cafea, o întrebă:

— Apropo, ai vreo legătură?

— Nu, râse Martha uşurată, ceea ce îl irită, aruncându-l în pedanterie.

— Sau poate eşti îndrăgostită de altcineva şi prevezi o legătură?

Nu, nici asta. Fusese doar la o biserică părăsită. Nu, tot acolo fusese şi altă dată, când absentase în mod suspect. Nu, nu se întâlnise cu nimeni acolo. Nu, nu avea o revelaţie – nu, se ducea acolo doar ca să fie singură.

Paul părea aproape dezamăgit. Poate că ar fi fost mai simplu – şi mai plin de tact – să îi spună: da, am pe altcineva. Asta ar fi explicat plictiseala, precum şi distanţa care se instalase printre ei. Doctorul Johnson o formulase mai bine, desigur:

pierduseră blândeţea privirii şi bunăvoinţa minţii. Da, i-ar fi putut spune, dă vina pe mine. Alte femei foloseau acest subterfugiu; dar şi alţi bărbaţi. „M-am îndrăgostit de altcineva" era întotdeauna mai uşor de suportat decât „M-am dezdrăgostit de tine".

Mai târziu, pe întuneric, cu ochii închişi, privi nasturii bombaţi, lavahera albă şi un chip lat, chinuit. E adevărat, Paul, ar fi putut spune, e adevărat că mă simt atrasă de altcineva. Cineva de care nu îmi pot imagina că m-aş putea îndrăgosti. Nu-ţi spun cum îl cheamă, o să te pufnească râsul. Într-un fel e caraghios, dar nu mai caraghios decât unii dintre bărbaţii pe care am încercat să îi iubesc. Vezi tu, problema e că nu există. Sau a existat, dar a murit acum vreo două sute de ani.

Oare asta i-ar fi uşurat suferinţa lui Paul?

Ted Wagstaff stătea în faţa biroului Marthei ca un meteorolog care se pregăteşte să strice o zi de sărbătoare naţională.

— Ceva ieşit din comun? îl întrebă ea.

— Aşa mă tem, domnişoară Cochrane.

— Dar ceva despre care urmează să-mi spui. Şi, dacă se poate, acum.

— E domnul Hood şi Ceata lui, mă tem.

— A, nu.

Haiducii… Restul incidentelor puteau fi trecute cu vederea, ca nişte simple sughiţuri: angajaţi ghiftuiţi cărora 11 se urcase la cap, gena criminală care ieşea la suprafaţă, erori neprevăzute de personal. Doar puţin mai mult decât ceea ce regele ar fi numit, morocănos, un pic de distracţie. Uşor de potolit printr-o decizie executivă. Dar Ceata era

esenţială pentru Proiect, după cum o confirmau opiniile Vizitatorilor. Era o legendă dintre cele mai vechi, repoziţionată după dezbateri considerabile. Personalul care alcătuia Ceata fusese realiniat cu multă grijă; elementele ofensatoare din scenariu – atitudinile învechite faţă de animalele sălbatice, consumul exagerat de carne roşie – fuseseră eliminate sau atenuate. Pe tot parcursul anului, departamentul de Promovări acordase Cetei locuri fruntaşe. Dacă haiducii ocupaseră locul al şaptelea pe Lista de Chintesenţe a lui Jef f, ei erau numărul trei printre Preferinţele Vizitatorilor, iar biletele se epuizaseră pe şase luni în avans.

Doar cu două zile în urmă, Martha verificase pe ecran Peştera şi totul i se păruse corect. Tumulul ovoidal, de piatră finisată, avea un aspect medieval; stejarii saudiţi repatriaţi erau în floare;

Individul îmbrăcat în piele de urs era perfect plauzibil. De o parte şi de alta a Peşterii se întindeau cozi liniştite în faţa ferestrelor panoramice. Prin ele, Vizitatorii puteau scruta existenţa domestică a Cetci; Much Fiul Morarului cocea pâine integrală; Will cel Roşu îşi ungea tenul inflamat cu o loţiune cu muşeţel; Micul John şi ceilalţi de aceleaşi dimensiuni se amuzau în căsuţele lor miniaturale. Turul continua cu un exerciţiu de tir cu arcul (parti-ciparea clienţilor era încurajată) şi o vizită la Groapa cu Frigare, unde Părintele Tuck putea fi găsit rumenind un „bou" (materie vegetală turnată într-o formă şi udată din plin cu sos de agrişe, dacă întreba cineva). În fine, Vizitatorii erau îndrumaţi către tribuna cea mare, unde un bufon englez cu tichie cu clopoţei îi încălzea cu câteva mostre de satiră aparţinând mai multor perioade, înaintea evenimentului culminant: bătălia – sau mai degrabă procesiunea moralizatoare – la care luau parte libertarienii, adepţii lui Hood şi deci ai pieţei libere, precum şi ticălosul şerif de Nottingham, susţinut de birocraţii corupţi şi de armata sa hi-tech.

Ceata nu era numai esenţială pentru modul în care se prezenta Insula, ci şi foarte bine plătită. Agenţii de recrutare făcuseră apel la nivelurile cele mai înalte ale profesiei actoriceşti, iar o parte dintre membri îşi negociaseră chiar un procent din încasări. Aveau apartamente de lux şi un fan-club cu sucursale de la Stockholm până la Seul. Ce motive mai aveau să se plângă?

— Spune.

— A început mai acum o lună. Doar o toană, ne-am gândit. Se rezolvă cu o bătaie bună.

Îşi pierduse ea răbdarea sau alunecările de personalitate ale lui Ted Wagstafi se accentuaseră?

— La obiect, Ted.

— Iertaţi-mă, domnişoară Cochrane. Ceata a zis că nu-i place boul. Cică are un gust oribil. Le-am spus că o să vedem ce putem face. L-am gustat şi noi. Nu-i grozav, dar nici foarte rău. Le-am spus:

uite ce e, scena în care tăiaţi hălci din el şi plesniţi din buze a mulţumire nu-i aşa de lungă, nu puteţi să vă prefaceţi sau, dacă nu, să-l ţineţi în gură şi să-l scuipaţi după aia? Am promis că o să ne ocupăm de problemă. Şi am început să ne ocupăm, domnişoară Cochrane. Am gândit un atac pe două flancuri. Numărul Unu, să aducem un bucătar francez din cei mai buni de la Rouen, să vedem dacă nu putem face chestia aia să semene mai bine la gust cu carnea. Numărul Doi, ca soluţie de rezervă, să rescriem scenariul în aşa fel încât să reiasă că Părintele Tuck e un bucătar mizerabil, ceea ce îi îndreptăţeşte să scuipe mâncarea.

O privi pe Martha aşteptând parcă aplauze pentru iniţiativă. Martha nu voia decât să ajungă la subiect.

— Dar?

— Dar, până să ne dumirim noi, din Groapă a început să iasă un alt fel de miros, Ceata se îndoapă fără să scuipe nimic, iar Dingle Cerbul Pufos lipseşte din rezervaţie.

— Dar rezervaţia e pe partea cealaltă a Insulei.

— Ştiu.

— Şi animalele nu sunt urmărite electronic?

— Am găsit cipul, împreună cu urechea, în ţarcul lui Dingle.

— Deci şi-au făcut rost de un bou. Altceva?

— Au luat un ţap de Devon cu păr lung, vreo trei porci pătaţi de Gloucester şi vreo trei lebede.

Pe urmă, săptămâna trecută, au curăţat toate raţele din Bazinul Memorial Stacpoole. Adevărul e că au început să arunce toate proviziile noastre direct la gunoi şi să trăiască din vânat.

— Vânatul din rezervaţiile noastre.

— Şi din fermele noastre englezeşti. Şi din pădurile şi crângurile noastre. Ticăloşii parcă omoară tot ce stă în calea săgeţilor ălnra ale lor. Nici nu mai pomenesc de furtul de zarzavaturi din grădinile din Valea Bungalourilor.

— Mai e şi altceva în afară de regimul alimentar?

— Cum să nu, domnişoară Cochrane. Robin are o listă de revendicări lungă de-o milă. Zice că faptul că are în Ceată persoane cu diferite handicapuri îl încetineşte atât la vânătoare, cât şi la luptă. Vrea să pună în locul lor ceea ce el numeşte războinici sută la sută. Zice că Ceata doreşte mai multă intimitate şi că o să acopere ferestrele panoramice, ca să nu se mai uite toată lumea la ei. Da, ştiu ce vreţi să spuneţi. Şi mai spune că prezenţa homosexualilor în Ceată e dăunătoare pentru disciplina militară. Cică luptele regizate sunt penibile şi ar arăta mai realist dacă oamenii şerifului ar căpăta o primă pentru capturarea Cetei şi dacă ei, cei din Ceată, ar avea voie să îi atace pe oamenii şerifului oriunde îi găsesc. l-ar ultima pretenţie… o să trebuiască să-mi scuzaţi limbajul, domnişoară Cochrane.

— Te-am scuzat, Ted.

— Păi… zice că i s-a uscat vrejul de-atâta stat degeaba şi că *ce*. dracu' a fost în capul dumneavoastră când i-aţi aranjat combinaţia cu o lesbiană?

Martha se uită la Ted, nevenindu-i a crede. De data aceasta, nu mai era sigură că îşi poate păstra cumpătul.

— Dar… Ted… în primul rând că Fecioara Marian, cum o cheamă, Vanessa, ca să mă exprim mai frust, doar se preface că e lesbiană, după cum zice Robin.

— Asta după informaţiile noastre. E posibil însă să fi intrat în pielea personajului. Sau poate se foloseşte de el ca pretext. Ca să scape de avansuri, cum ar veni.

— Dar… ştiu şi eu, indiferent de toate astea, din ce-mi amintesc eu din raportul doctorului Max, Fecioara Marian oricum nu s-a culcat cu Robin.

— Tot ce se poate, domnişoară Cochrane. Acum însă, Robin se plânge că e incorect şi nedrept şi o crimă împotriva bărbăţiei lui faptul că, scuzaţi-mi limbajul, dar e al lui, că stă pe uscat de câteva luni.

Timp de câteva secunde, Martha vru să îl sune pe doctorul Max şi să îi povestească despre comportamentul în comunităţile pastorale din ziua de astăzi, dar se mulţumi să se ocupe de problemă.

— Bun. Şi-a încălcat în mod grav contractul. La fel ca toţi ceilalţi. Dar ăsta nu e aspectul cel mai important. Ce face el e un act de rebeliune, nu? împotriva Proiectului, împotriva repoziţionării mitu-lui, împotriva fiecărui Vizitator care vine să-l vadă, nu? E… e…

— Un nenorocit de haiduc, domnişoară? Martha zâmbi.

— Mulţumesc, Ted.

Ceata răsculată? De neconceput. Era esenţială. Avea efect asupra atâtor altor aspecte. Dacă le trecea tuturor prin cap să se poarte în felul ăsta? Dacă regele hotăra că vrea să domnească; sau, în acelaşi registru, dacă regina Boadicea decidea că regele nu era decât un parvenit dintr-o dinastie venetică adusă de pe continent? Dacă germanii hotărau că ar fi trebuit să câştige Bătălia pentru Anglia? Con-secinţele ar fi fost inimaginabile. Dacă prigorii hotărau că nu le place zăpada?

— Avem de discutat, spuse Martha şi văzu maxilarul lui Paul încleştându-se.

Chipul încăpăţânat al unui bărbat chemat să discute despre o relaţie, Martha ar fi vrut să îl încurajeze. Nu-i nimic, pentru moment am epuizat subiectul vorbitului fără a vorbi. Sunt multe lucrurile pe care nu le pot spune şi, pentru că oricum tu nu vrei să le auzi, putem să le abandonăm deocam-dată.

— Despre Ceată.

Văzu cum Paul se relaxează. Şi se relaxă şi mai mult pe măsură ce discutau despre acţiunile executive necesare, despre încrederea Vizitatorilor şi despre pericolele grave care ameninţau Proiectul. Căzură de acord că nu era de competenţa Serviciilor Vamale. Paul fu acela care propuse o intervenţie a forţelor speciale SAS, Paul care recomandă un termen limită de patruzeci şi opt de ore, Paul care se oferi să intervină ca persoană de legătură cu Ceata, pe post de coordonator tehnic, Paul care avea să o revadă mai încolo, poate mult mai încolo, şi care părăsi apartamentul într-o stare de entuziasm uşurat.

La muncă reuşeau să stăpânească acest gen de stenogramă armonioasă; acasă, subzistau într-o rutină mnrmurată, plină de reţineri amabile. Odată îi spusese că îl ajută să se simtă real. Acum lăcrima pentru măgulirile trecute sau pentru adevărurile trecute?

Existau câteva lucruri pe care era incapabilă să le spună cu voce tare:

— Că nimic din toate astea nu era din vina lui;

— Că, în ciuda scepticismului istoric al doctorului Max, ea credea în fericire;

— Că, spunând „credea în", voia să spună că credea că o astfel de stare există şi că merita căutată;

— Că aceia aflaţi în căutarea fericirii se împărţeau, de cele mai

multe ori, în două grupuri, cei care o căutau îndeplinind criterii stabilite de alţii şi cei care o căutau îndeplinindu-şi propriile criterii; că niciuna dintre modalităţi nu era superioară din punct de vedere moral celeilalte;

dar că, pentru ea, fericirea presupunea să nu te îndepărtezi de propriile principii; de propria natură;

de propriul suflet; dar principala problemă, cea mai grea întrebare în viaţă era: de unde ştiai care îţi era natura? că majoritatea oamenilor îşi localizau natura în copilărie: în felul acesta, autoamintirile cele mai profunde, fotografiile pe care le arătau, cu ei înşişi când erau mici, toate erau modalităţi de definire a acestei naturi;

Iată o fotografie a ei de când era mică, cu ochii mijiţi în soare, cu buza de jos lăsată: era aceasta natura ei sau doar poza nereuşită făcută de mama?

dar dacă această natură nu era mai adevărată decât cea satirizată de Sir Jack după o plimbare la ţară?

pentru că, dacă nu erai în stare să îţi localizezi natura, şansele de a găsi fericirea scădeau; sau dacă localizarea propriei naturi era ca localizarea unei întinderi mlăştinoase, a cărei formă rămânea învăluită în mister şi ale cărei mecanisme erau indescifrabile? că, în ciuda condiţiilor favorabile şi a lipsei de constrângeri, în ciuda faptului că crezuse că îl va putea iubi pe Paul, nu se simţise fericită;

că, la început, crezuse că aceasta era din cauză că o plictisea;

sau că dragostea lui o plictisea;

sau chiar că dragostea ei o plictisea;

dar nu era sigură (şi, necunoscându-şi natura, cum ar fi putut fi?) că era aşa;

— Deci poate că dragostea nu era soluţia pentru ea;

— Ceea ce, la urma urmei, nu reprezenta o poziţie total excentrică, după cum ar fi asigurat-o doctorul Max;

— Sau poate că dragostea venise prea târziu pentru ea, prea târziu pentru a o convinge să îşi lepode singurătatea (dacă asta era măsura dragostei), prea târziu pentru a o face fericită;

— Că, atunci când doctorul Max îi explicase că, în Evul Mediu, oamenii nu căutau fericirea, ci mântuirea, cele două concepte nu se aflaseră neapărat în opoziţie;

— Doar că secolele ulterioare aveau ambiţii mai mici;

— Şi, atunci când căutăm fericirea, poate că de fapt dorim o

formă de mântuire, dar nu îndrăznim să o numim astfel;

— Că poate şi viaţa ei fusese ceea ce doctorul Johnson definise ca fiind a lui: o pierdere de timp, stearpă;

— Că înaintase foarte puţin chiar şi către forma cea mai de jos a mântuirii;

— Că nimic din toate astea nu era din vina lui.

Raidul asupra Peşterii lui Robin fu înregistrat fără zarvă drept un act extravagant singular peste secole, oferind acces limitat Vizitatorilor Speciali care achitau un supliment dublu. La ora şase, tribuna mare, în formă de U, era plină, iar soarele aflat în apus lumina gura Peşterii ca un reflector natural.

Martha şi întregul comitet executiv se aşezaseră sus, în ultimul rând al tribunei. Era un moment de criză şi o piatră de încercare pentru întregul Proiect; pe de altă parte, dacă lucrurile mergeau mulţumitor, din ele puteau reieşi idei utile pentru Conceptualist. Teoria petrecerii timpului liber nu stătea nicio secundă pe loc. Ea şi Paul discutaseră deja, în principiu, despre posibila încrucişare a unor episoade asincrone din istoria ţării. Apropo, unde era Paul? în culise, fără îndoială, perfecţionând coregrafia Cetei.

Constată cu iritare că alături de ea se aşezase Sir Jack. Nu era un eveniment festiv, ba dimpotrivă. Cui îi sucise mâna la spate pentru a căpăta locul doctorului Max? Şi nu cumva pe tunica de guvernator îi apăruse un şir nou de decoraţii auto-acordate? în timp ce se întorcea spre ea cu rânjetul de Jolly Jack şi cu o clătinare largă a capului, Martha observă că şuviţele cărunte din sprâncene i se înnegriseră, în sfârşit.

— Pentru nimic în lume n-am vrut să pierd distracţia asta, îi spuse el. Dar n-aş vrea să fiu în locul tău.

Nu-l băgă în seamă. Altă dată s-ar fi înţepoşat;

astăzi nu mai avea importanţă. Puterea executivă era cea care conta. Şi, dacă lui îi plăcea să se joace… Putea să-i reducă din caii putere ai lan-doului, să revoce clauza din contract referitoare la armagnac sau să-i pună un cip de urmărire, cum îi puseseră Cerbului Dingle. Sir Jack era un ana-cronism. Martha se aplecă înainte pentru a urmări acţiunea.

Colonelul Michael Michaelson, zis Mad Mike, fusese instructor personal de fitness, cu ceva experienţă de cascador, înainte de a fi recrutat ca să conducă trupele SAS de pe Insulă. În rest, regimentul lui cuprindea gimnaşti, agenţi de pază, bodyguarzi, sportivi şi balerini.

Faptul că niciunul nu avea experienţă militară nu îi împiedica să pună în scenă, de două ori pe săptămână, Asediul Ambasadei Iraniene din 1980, care cerea agilitate, ochi buni şi tehnici de căţărare, plus o oarecare capacitate de a juca teatru în timp ce grenadele oarbe explodau în jur. De data aceasta însă aveau de-a face cu o experienţă nouă, iar Mad Mike trăia nelinişti profesionale reale în timp ce îşi instruia oamenii, în tranşeea săpată în grabă de buldozere, chiar în faţa primului rând de bănci. Nu îl îngrijora rezultatul: Ceata de Haiduci avea să coopereze la fel cum cooperau întotdeauna ocupanţii Ambasadei Iraniene. Ceea ce îl preocupa era gândul că, în lipsa repetiţiilor, reprezentaţia putea să nu aibă un aer suficient de veridic.

Până şi el ştia că, din punct de vedere militar, atacul în plină zi asupra unei peşteri era o absur-ditate. Cea mai bună modalitate pentru a-i captura pe Robin Hood şi pe haiducii lui – asta dacă se hotărau să se opună cu adevărat – era pătrunderea prin intrarea de serviciu, în toiul nopţii, cu reflectoare şi bastoane electrice. Dar, dacă toată lumea juca după reguli, considera că va putea organiza ceva frumos.

Ca şi în cazul Asediului, publicul putea asculta în căşti toate ordinele. Mad Mike îşi expuse planul, susţinându-l cu gesturi ample. Cele două echipe de asalt, complet camuflate, ascultau histrionic, continuându-şi pregătirile: unul ascuţea un cuţit lung, altul slăbea cuiul unei grenade, alţii doi testau rezistenţa frânghnlor de nailon. Colonelul îşi încheie instrucţiunile cu îndemnuri scurte la disciplină şi control, din care fuseseră eliminate toate expresiile cazone; apoi, întinzând braţul şi strigând: „Go, go, GO!”, dădu semnalul de pornire sextetului cunoscut sub numele de Echipa A.

Tribuna urmărea mulţumită şi cu un sentiment de familiaritate vecin cu cunoaşterea modul în care Echipa A se împărţi în două, dispăru în pădure, iar apoi se lăsă cu ajutorul unui sistem de scripeţi instantaneu plauzibil, din vârful copacilor până deasupra Peşterii. Pe suprafaţa de piatră se instală echipamentul de ascultare, în gura Peşterii fu coborât un microfon, iar doi soldaţi SAS îşi începură coborârea, de o parte şi de cealaltă a reşedinţei lui Hood.

Echipa A abia îşi confirmase poziţiile, când tribuna se umplu de râsete. Părintele Tuck îşi făcuse apariţia din Peşteră, ducând cu el o foarfecă lungă, de tuns pomii. Cu gesturi teatrale, el reteză frânghia atârnată, o ridică de jos şi o azvârli către spectatori. Ignorând această dovadă crasă de teribilism nein-clusă în scenariu, Mad Mike porni în

fruntea Echipei B, târâş, pe coate şi pe genunchi, să străbată porţiunea de teren deschis. În cea mai bună tradiţie cinematografico-militară, îşi prinseseră crenguţe înfrunzite pe cagulele de lână.

— „Doar când pădurea Burnham la Dunsinane veni-va", anunţă Sir Jack, încunoştinţând cele zece rânduri din faţa sa. Cum observa marele William.

Echipa B se afla la douăzeci de metri de gura Peşterii, când trei săgeţi trecură şuierând pe deasupra lor şi se înfipseră în pământ, la picioarele primului rând de bănci. Aplauzele masive confir-mară că suplimentul dublu avea nevoie exact de genul acesta de realism. Mad Mike se uită la camarazii săi, gimnaşti şi agenţi de pază, apoi din nou la tribună, pe jumătate aşteptând un semnal sau instrucţiuni suplimentare în cască, de la Paul. Pentru că nu primi niciuna, nici alta, şopti în microfon: „Unu, doi, trei, hai pe ei. Patruzeci de secunde, băieţi". Făcu un gest atunci inventat către Echipa A, aflată deasupra intrării în Peşteră. Patru dintre membrii ei stăteau atârnaţi de frânghiile întinse deasupra ferestrelor, fiecare calculându-şi amplitudinea şi distanţa balansului. Privind în jos, văzură cu surprindere ceva ce părea să fie luciul gras al sticlei adevărate. Lsambasadă, geamurile erau făcute din plastic puţin rezistent la impact, securizat. Cine ştie, poate că Departamentul Tehnic inventase ceva şi mai aproape de autentic.

Mad Mike şi adjunctul său se săltară în genunchi, aruncând, fiecare, câte o grenadă în gura Peşterii. Focoasele speciale, de treizeci de secunde, fuseseră special calculate ca să amplifice tensiunea dramatică; explozia lor avea să dea semnalul de intrare prin ferestre Echipei A. Echipa B stătea întinsă pe burtă, prefăcându-se că îşi apără urechile, când din spate se auzi un nou dublu supliment de hohote. Cele două grenade, ale căror focoase se apropiau acum de capăt, se întorceau în direcţia lor, urmate de alte trei săgeţi, care aterizară cam prea aproape. Grenadele explodară cu bubuituri de tunet printre membrii Echipei B, bucuroşi că acestea nu erau reale.

— Fâsâială fără foc, comentă Mad Mike pentru sine, uitând că vorbele lui ajungeau în căştile fiecăruia dintre barosanii aşezaţi în tribune.

Pentru a-şi masca deruta, se ridică în picioare strigând: „Go, go, GO!" şi porni în şarjă, acoperind cei douăzeci de metri de teren rămaşi. În acelaşi moment, cei patru soldaţi SAS atârnaţi de frânghii împinseră

în stâncă, aţintind cu bocancii ghintuiţi geamurile panoramice.

Ulterior, avea să fie greu de spus cine ţipase primul: membrii Echipei A, care totalizau două glezne rupte şi opt genunchi serios dislocaţi de contactul cu sticla dublu armată a Peşterii, sau cei ai Echipei B, la vederea a cinci sau şase săgeţi îndreptându-se spre ei. Una îl lovi pe Mad Mike în umăr, alta i se înfipse adjunctului în coapsă.

— Go, go, GO! strigă colonelul căzut, în timp ce trupa lui de sportivi şi actori o lua la goană într-un mod foarte realist, în direcţie opusă.

— Bou, bou, BOU! mormăi Sir Jack.

— O ambulanţă, îi spuse Martha lui Ted Wagstaff, în timp ce mâini nevăzute deschideau scurt ferestrele Peşterii şi îi trăgeau înăuntru pe soldaţii atârnaţi.

Garda de corp lesbiană a Fecioarei Marian ieşi în goană din Peşteră şi îl târî pe Mad Mike în culise.

— Go, go, GO! ţipă acesta, brav până la sfârşit.

— Bou, bou, BOU! repetă Sir Jack ca un ecou, apoi, întorcându-se spre Martha, spuse: Chiar şi tu trebuie să recunoşti că ai dat-o monumental în bară.

Iniţial, Martha nu-i răspunse. Sperase că Paul o să se descurce mai bine. Sau poate coregrafia fusese stabilită, iar Hood îi trişase. Asaltul fusese un dezastru amatoricesc. Şi totuşi… şi totuşi… Se întoarse iar către guvernator:

— Ascultaţi aplauzele.

Într-adevăr. Fluierăturile şi bătăile din palme se modulau într-un puls ritmic care ameninţa să dărâme tribuna. Le plăcuse, asta era clar. Efectele speciale fuseseră formidabile; Mad Mike, în eroismul lui rănit, era perfect convingător; incidentele nu făceau decât să confirme autenticitatea acţiunii. Şi la urma urmelor, realiză Martha brusc, majoritatea Vizitatorilor ar fi dorit ca Haiducii să iasă învingători. Trupele SAS puteau fi Eroii Eliberatori la Ambasada Iraniană, dar aici nu reprezentau decât o forţă de asalt aflată sub comanda ticălosului şerif de Nottingham.

Haiducii lui Robin, ca actorii care nu se îndură să iasă la rampă, fură scoşi din Peşteră, pentru a face reverenţe numeroase. Un elicopter al Salvării descinse pentru a-l transporta pe adjunctul colonelului direct la spitalul din Dieppe. Între timp, Mad Mike însuşi, legat cu funii groase, era expus ca ostatic.

Aplauzele continuau. Erau aici posibilităţi certe, îşi spuse Martha. Ea şi Paul vor trebui să discute cu Jeff. Era nevoie de un efort Conceptualist, desigw, şi era păcat că haiducii scăpaseră puţin frâiele;

dar conflictele inter-epoci aveau în mod cert rezonanţă la public.

Sir Jack îşi drese glasul şi se răsuci spre ea. Ceremonios, îşi aşeză tricornul pe cap.

— Îţi aştept demisia până mâine dimineaţă. Pierduse total contactul cu realitatea?

A doua zi, deschizând uşa, Martha îl găsi pe Sir Jack aşezat la biroul ei, cu degetele împletite neglijent printre fireturi. Era la telefon; sau cel puţin vorbea la telefon. În spatele lui, Paul stătea în picioare. Sir Jack îi indică un scaun jos, de partea cealaltă a mesei de lucru. Ca şi la primul interviu, Martha refuză să urmeze instrucţiunile.

După un minut sau două, încheind ordinele date cuiva care putea sau nu să se afle la celălalt capăt al firului, Sir Jack apăsă pe un buton şi spuse:

— Să nu-mi mai dai nicio legătură. Apoi îşi ridică privirile către ea:

— Temiri?

Martha nu-i răspunse.

— Mă rog, dar nici nu poţi să spui că nu. Chicoti, parcă la auzul unei aluzii absconse. Martha aproape că îşi recăpătase cumpătul, când Sir Jack se ridică greoi:

— Paul, dragul meu, am uitat. Acum ăsta e scaunul tău. Felicitări.

Maimuţărind un şambelan al curţii sau un maestru de ceremonii de la Parlament, îi ţinu ţeapăn scaunul lui Paul şi i-l împinse sub şezut. Măcar Paul avea un minimum de ruşine ca să pară stânjenit, constată Martha.

— Vezi dumneata, domnişoară Cochrane, până acum n-ai reuşit să înveţi o lecţie simplă. Îmi aduci aminte de vânătorul care a plecat după ursul grizzly. Ştii povestea.

Nu aşteptă răspunsul ei.

— Povestea cu ursu, ha, ha, scuză-mi umorul involuntar. Probabil că mi se trage de la starea de spirit. Care va să zică: un vânător aude că pe o insulă din Alaska, din apropierea coastei, ar fi un urs. Angajează un elicopter care să-l treacă apa. După multe căutări

găseşte un urs mare, bătrân şi înţelept. îl ia în bătaia puştii, trage iutepoooc! – şi face teribila, neiertata greşeală doar de a răni animalul. Ursul fuge în pădure, cu vânătorul pe urme. Acesta dă ocol insulei, o traversează în cruciş şi-n curmeziş, căutând peste tot urme de urs. Poate Moş Martin s-a pitit în cine ştie ce peşteră, unde şi-a dat obştescul sfârşit. Oricum, nu dă peste el. Pentru că ziua se apropie de sfârşit, vânătorul hotărăşte că i-a ajuns şi se întoarce ostenit către locul unde îl aşteaptă elicopterul, ca să-l ducă înapoi. Ajuns la vreo sută de metri, constată că pilotul îi face nişte semne cam agitate. Se opreşte, lasă arma jos ca să-i facă, la rândul lui, semn cu mâna, iar în clipa aia ursul, cu o singură lovitură a labei imense – Sir Jack imită gestul, pentru cazul în care Martha nu era în stare să şi-l închipuie – îi smulge capul de pe umeri.

— Şi ursul a trăit fericit până la adânci bătrâneţi? nu se putu abţine Martha.

— Un lucru pot să-ţi spun, că vânătorului nu i-a fost dat, domnişoară Cochrane, vânătorului nu i-a fost dat.

Înălţându-se pe picioarele din spate dinaintea ei, Sir Jack semăna din ce în ce mai mult cu un urs, clătinându-se şi mormăind. Paul chicoti – sico-fantul reinstalat în funcţie.

Ignorându-l pe Sir Jack, Martha îi spuse proaspăt numitului Director Executiv:

— Şase luni cel mult, atât îţi dau.

— Ce-i asta, o linguşire de precizie? i-o întoarse el rece.

— Am crezut…

Las-o moartă, Martha. Ai crezut că ai evaluat corect situaţia. Situaţiile diverse. N-ai făcut-o. Asta-i tot.

— Scuzaţi-mă că intervin într-un moment de suferinţă personală, zise Sir Jack cu un sarcasm lasciv, dar avem de clarificat câteva prevederi contractuale. Pensia îţi va fi revocată, conform contractului, în urma gafelor masive pe care le-ai făcut cu ocazia incidentului din Peştera lui Hood. Ai douăsprezece ore ca să eliberezi biroul şi apartamentul. Cadoul de plecare e un bilet de feribot numai dus până la Dieppe, la clasa a doua. Cariera dumitale a luat sfârşit. Dar, pentru cazul în care îţi trece prin cap să mă contrazici, acuzaţiile de fraudă şi delapidare pe care ţi le-am pregătit vor rămâne la dosar, pentru a fi activate în caz de nevoie.

— Tanti May, spuse Martha.

— Mama n-a avut decât fraţi, îi replică el apăsat. Martha se uită la Paul, care refuză să îi susţină privirea.

— Nu există probe, spuse el. Nu mai există. Probabil au dispărut. Or fi ars, sau cine ştie.

— Sau le-o fi mâncat ursul.

— Bravo, domnişoară Cochrane. Mă bucur să văd că, în ciuda situaţiei, îţi păstrezi simţul umorului. Desigur, trebuie să te avertizez că, dacă faci vreo afirmaţie, în public sau în particular, care să mi se pară câtuşi de puţin dăunătoare pentru iubitul meu Proiect, nu voi ezita să mă folosesc de toată puterea pe care o am la dispoziţie, şi care e considerabilă, pentru a te opri. Şi, cunoscându-mă, vei înţelege că n-am să mă mulţumesc să îmi apăr interesele, ci am să adopt o atitudine foarte proactivă. Sunt sigur că mă înţelegi.

— Gary Desmond, spuse Martha.

— Domnişoară Cochrane, chiar eşti în urmă cu evenimentele. O pensionare înainte de vreme se impunea. Spune-i, Paul.

— Gary Desmond a fost numit redactor-şef la *The Times*.

— Cu o leafă generoasă.

— Exact, domnişoară Cochrane. Cinicii susţin că orice om îşi are preţul lui. Eu sunt mai puţin cinic decât alţii, pe care i-aş putea numi aici, şi spun că fiecare om ştie bine care e nivelul la care şi-ar dori să fie remunerat. Nu-i aşa că e o perspectivă mai onoratnlă asupra lucrurilor? Chiar şi dumneata, dacă îmi aduc aminte bine, ai emis anumite pretenţii financiare când ai venit să lucrezi pentru mine. Voiai slujba, dar aveai un preţ. Aşa că orice critică la adresa stimabilului domn Desmond, a cărui carieră jurnalistică nu e mai prejos de a altora, e pură ipocrizie.

— Despre care dumneavoastră… Las-o moartă, Martha. Las-o.

— În dimineaţa asta laşi o mulţime de fraze neterminate, domnişoară Cochrane. Stresul, presupun. Remediul tradiţional e o călătorie îndelungată pe mare. Din păcate, noi nu-ţi putem oferi decât o scurtă traversare a Canalului Mânecii.

Scoase un plic din buzunar şi i-l aruncă în faţă.

— Şi acum, zise el, aşezându-şi tricornul pe cap şi înălţându-se, mai puţin ca un urs în două labe, cât ca un căpitan de vas pronunţând sentinţa faţă de matelotul răzvrătit, te declarpersona *nongrata* pe Insulă. Acum şi-n vecii vecilor.

Replicile se înghesuiră în mintea Marthei, dar nu şi pe buze. îi

aruncă o privire neutră lui Paul, ignoră plicul şi părăsi biroul pentru ultima oară.

Îşi luă rămas-bun de la doctorul Max, Şoarecele de Ţară, Păgânul Pragmatic. Doctorul Max, care nu căuta nici fericirea, nici mântuirea. Căuta oare dragostea? Presupunea că nu, dar nu discutaseră niciodată subiectul. Susţinea că nu doreşte decât plăcerea, cu toate insatisfacţiile ei frumos încrustate. Se sărutară pe obraz şi îi adulmecă apa de toaletă clonată. În timp ce se întorcea să plece, Martha se simţi responsabilă. Poate că doctorul Max îşi construise o carapace lucitoare, dar în clipa aceea îl vedea ca pe ceva vulnerabil, inocent, decor-ticat. Cine avea să îi mai ia apărarea acum, dacă ea pleca?

— Domnule doctor.

— Domnişoară Cochrane?

Stătea în faţa ei, cu degetele mari în buzunarele vestei de culoarea frunzelor de eucalipt, parcă aşteptând o nouă întrebare din partea studenţilor, cu care să se joace.

— Vă amintiţi când v-am chemat, acum vreo două luni?

— Când voiaţi să mă daţi afară?

— Domnule doctor!

— Asta voiaţi, nu? în decursul activităţii lui, orice i-istoric îşi dezvoltă un simţ pentru felul în care funcţionează mecanismul puterii.

— O să vă descurcaţi, domnule doctor?

— Cred că da. Documentele Pitman trebuie puse în ordine, ceea ce îmi va lua ceva timp. l-ar pe urmă vine, desigur, biografia.

Martha îi surâse, clătinând mustrător din cap. Mustrarea era pentru ea însăşi: doctorul Max nu avea nevoie nici de sfaturile, nici de protecţia ei.

În biserica Sfântului Aldwyn, îşi aruncă ochii spre numerele de loterie care desemnau imnurile. Nici săptămâna asta n-ai câştigat, Martha. Se aşeză pe o perniţă brodată cu iniţiale, aproape adulmecând lumina udă. Ce o atrăgea la locul acesta? Nu venea să se roage. Nu o îndemna căinţa. Scepticul adus la ordine, blasfematorul ale cărui imprecaţii se dizolvau: cazul ei nu reproducea vechea poveste, care făcea atâta plăcere preoţilor. Dar chiar exista o paralelă? Doctorul Max nu credea în mântuire, dar poate ea credea, sperând că o va putea găsi printre ruinele unui alt sistem de izbăvire, mai măreţ, dar aruncat la gunoi.

„La zi, Martha, ce cauţi? Mie poţi să-mi spui”.

„Ce caut? Nu ştiu. Poate recunoaşterea faptului că, în ciuda aparenţelor, viaţa are capacitatea de a fi serioasă. Ceea ce mie mi-a scăpat".

„Continuă".

„Cum să zic, presupun că viaţa trebuie să fie mai serioasă dacă are o structură, dacă undeva, acolo, există ceva mai înalt decât tine".

„Frumos şi diplomatic, Martha. Şi banal. Triumfător de fără sens. Mai încearcă o dată".

„Bine. Dacă viaţa e o banalitate, atunci disperarea e singura opţiune".

„Mai bine, Martha. Mult mai bine. Dacă n-oi fi vrut să spui că ai hotărât să porneşti în căutarea lui Dumnezeu ca modalitate de a evita antidepre-sivele".

„Nu, nu asta am vrut să spun. M-ai înţeles greşit. Nu mă aflu într-o biserică datorită lui Dumnezeu. Una dintre probleme e că vorbele, cele serioase, au fost folosite, până la epuizare, timp de secole, de oameni ca rectorii şi vicarii de pe peretele acesta. Astăzi, ele nu se mai potrivesc cu gândurile. Dar cred că lumea aceea, altfel de neinvidiat, avea ceva pentru care o putem invidia. Viaţa e mai serioasă, şi în consecinţă mai bună, şi în consecinţă mai uşor de îndurat dacă e pusă într-un context mai larg".

„Of, Martha, mă plictiseşti. Poate că nu eşti credincioasă, dar eşti plină de pioşenie. Îmi plăcea mai mult cum erai înainte. Cinismul ascuţit e o replică mai potrivită la lumea modernă decât… năzuinţele astea sentimentale".

„Nu, nu sunt sentimentală. Dimpotrivă. Vreau să spun că viaţa e mai serioasă, mai bună şi mai uşor de îndurat, chiar dacă e într-un context arbitrar şi crud, chiar dacă legile ei sunt false şi nedrepte".

„Da, dar ăsta e avantajul privirii retrospective. Spune asta şi victimelor persecuţiilor religioase de-a lungul secolelor. Ce preferi, să fii trasă pe roată, sau să ai un mic bungalou pe Insula Wight? Cred că intuiesc răspunsul". „Şi încă ceva…"

„Dar nu mi-ai răspuns la ultima întrebare". „Nu ştiu, poate te înşeli. Şi încă ceva. Faptul că un individ îşi pierde credinţa şi că un popor îşi pierde credinţa, nu sunt unul şi acelaşi lucru? Uită-te ce s-a întâmplat cu Anglia. Vechea Anglie. A încetat să mai creadă. A, a continuat să se dezvolte. S-a dezvoltat. Dar şi-a pierdut seriozitatea".

„Aha, deci acum avem de-a face cu un popor întreg care şi-a

pierdut credinţa, nu? Ce ironie, tocmai tu să spui asta. Crezi că poporul s-ar descurca mai bine dacă ar avea câteva convingeri serioase, chiar dacă sunt arbitrare şi crude? Aduceţi înapoi Inchiziţia, introduceţi pe Marii Dictatori, Martha Cochrane are plăcerea să vă prezinte…”

„Gata. Nu pot să explic fără să-mi bat joc de mine însămi. Cuvintele urmează o logică a lor. Cum faci să tai nodul? Poate uitând cuvintele. Lasă cuvintele să se sfârşească, Martha…”

În minte i se contură o imagine, una împărtăşită de unul dintre ocupanţii anteriori ai acestei strane. Nu Guilliamus Trentinus, fireşte, sau Anne Potter, dar poate un gând familiar pentru locotenentul Robert Timothy Pettigrew, Christina Margaret Benson, James Thorogood sau William Petty. O femeie luată de vânt şi suspendată, o femeie pe jumătate de dincolo de lumea aceasta, îngrozită şi înspăimântată, dar până la urmă ajunsă în siguranţă. Sentimentul căderii în gol, în gol, în gol, pe care îl trăim în fiecare zi a vieţii noastre, apoi conştiinţa faptului că prăbuşirea e încetinită, oprită de un curent a cărui existenţă nu o bănuise nimeni. O clipă scurtă şi eternă, care era absurdă, improbabilă, incredibilă, adevărată. Ouă crăpate în şocul uşor al aterizării, dar nimic mai mult. Bogăţia întregh vieţi de după momentul acela.

Ulterior, momentul fusese apropiat, reinventat, copiat, înăsprit; ea însăşi dăduse o mână de ajutor. Dar înăsprirea aceasta se petrecea întotdeauna. Seriozitatea stătea în valoarea dată imaginii originare: întoarcerea la ea, vederea ei, simţirea. Acesta era punctul în care se despărţea de doctorul Max. O parte a fiinţei tale bănuia că evenimentul magic nu se petrecuse niciodată, sau cel puţin nu aşa cum se presupunea acum că se petrecuse. Dar imaginea şi momentul trebuiau să capete valoare chiar şi dacă nu avuseseră loc. În aceasta stătea seriozitatea vieţii.

Aşează florile pe altar şi le luă pe cele de săptămâna trecută, uscate şi fragile. Trase, cu un efort, uşa grea după ea, dar nu o încuie, în eventualitatea că mai erau şi alţii. Căci a ta e grădinăria, şi plivirea, şi culegerea…

3. Albionul.

Cu o serie de mişcări prelungi, metalice, din încheietură, Jez Harris îşi ascuţea coasa. Vicarul avea o cositoare mecanică străveche, cu benzină, dar Jez prefera să facă lucrurile după rânduială;

În plus, pietrele de mormânt rotunjite erau plantate într-o

dezordine deliberată, parcă special pentru a sfida puterea mecanică. De la capătul celălalt al cimitirului, Martha îl văzu pe Harris aplecându-se şi strângându-şijambierele de piele. Apoi scuipă în palme, emise câteva înjurături inventate şi porni să atace finul, răchiţica, albăstrelele şi măzărichea întinsă peste tot. Înainte ca buruienile să crească la loc, Martha va putea citi numele incizate ale viitorilor săi companioni.

Era începutul lui iunie, cu o săptămână înainte de serbare, iar vremea lăsa o impresie falsă de vară. Vântul căzuse şi bondarii înceţi scotoceau prin parfumul ierburilor încinse. O lalea-pestriţă, stropită cu argintiu, schimba cărări aeriene, uşoare, cu o floarea-cucului. Doar o pitulice verzuie, hiperactivă, în căutare de insecte, făcea dovada unei deontologii profesionale sâcâitoare. Păsările de

* în original „Anglia", denumire preluată după unul dintre regatele medievale existente în Insulele Britanice, East Anglia. Pentru a evita confuzia cu numele dat în româneşte părţii din Marea Britanie denumită „England" (şi uneori, prin extensie, chiar Marii Britanii), am preferat varianta arhaică „Albion" (n.tr.).

pădure erau mai îndrăzneţe decât le văzuse în copilărie. Mai acum câteva zile, Martha văzuse un cintezoi spărgând un sâmbure de cireaşă chiar la picioarele ei.

Cimitirul bisericii era un loc al lipsei de etichetă şi al prăbuşirii, al ravagiilor mai blânde ale vremii. Un nor de lemnul-Domnului ascundea înclinarea aventuroasă a unui zid de cremene. Un fag roşcat avea două crengi obosite sprijinite cu cârje de lemn, iar acoperişul circumflex al porţii era spart. Scândurile acoperite cu licheni ale băncii pe care se aşezase Martha se văitau chiar şi de greutatea ei atentlăsată.

„Pitulicea verzuie este o pasăre neobosită, care nu trăieşte în stoluri". De unde-i venise ideea? Tocmai luase naştere în capul ei. Nu, nu era adevărat: fusese în capul ei dintotdeauna şi profitase de ocazie pentru a-i trece prin minte. Funcţionarea memoriei devenea tot mai aleatorie; asta constatase. Mintea îi lucra încă şi acum cu claritate, după părerea ei, dar în momentele de repaus ieşeau la suprafaţă tot felul de deşeuri. Cu ani în urmă, la vârsta mijlocie, maturitate, sau cum s-o mai fi numit ea, memoria îi fusese practică, justificatoare. De pildă, copilăria era amintită într-o succesiune de incidente care explicau de ce ajunseseşi să fii persoana care erai. În ziua de astăzi erau mai multe derapaje – ca un lanţ de bicicletă care sare un dinte – şi mai puţine

înşiruiri logice. Sau poate că era creierul care îţi dădea de înţeles că era mai bine să nu ştii: că deveniseşi persoana care erai nu urmând principiul explicabil al cauzei şi efectului, prin actele de voinţă impuse circumstanţelor, ci absolut întâmplător. Dădeai din aripi toată viaţa, dar vântul era acela care hotăra încotro te îndrepţi.

— Domnule Harris?

— Puteţi să-mi spuneţi Jez, domnişoară Cochrane, aşa-mi spune toată lumea.

Potcovarul era un bărbat voinic, căruia îi trosneau genunchii pe când se îndrepta de şale. Purta un strai popular de concepţie proprie, tot numai buzunare, curele şi falduri acolo unde nu te aşteptai, amintind atât de un dansator Morris, cât şi de un adept al sclaviei.

— Cred că un sturz roşu încă mai cuibăreşte, spuse Martha. În spatele tufei de lemnul-Domnului. Ai grijă să nu-l stârneşti.

— S-a făcut, domnişoară Cochrane, răspunse Jez Harris, trăgându-se de o şuviţă de păr de pe frunte, poate cu o intenţie satirică. Se zice că sturzii ăştia roşii aduc noroc ălora de nu-i stârnesc de pe cuib.

— Serios, domnule Harris? Expresia Marhtei era una de neîncredere.

— Aşa se zice în sat, domnişoară Cochrane, replică ferm Harris, ca şi cum relativ recenta ei sosire aici nu-i dădea dreptul de a pune la îndoială istoria.

Făcu câţiva paşi pentru a reteza un smoc de trifoi sălbatic. Martha zâmbi. Ciudat cum nu se putea hotărî să-i spună Jez. Dar nici Harris nu suna mai autentic. Jez Harris, fost Jez Oshinsky, jurisconsult la o firmă americană de produse electronice, fusese nevoit să îşi părăsească ţara în perioada de urgenţă. Preferase să rămână, arhaizându-şi atât numele, cât şi tehnologia: acum pot-covea cai, făcea cercuri de butoi, ascuţea cuţite şi seceri, tăia chei, tundea bordurile de iarbă şi fermenta un soi de băutură în care cufunda un vătrai înroşit în foc, înainte de a o servi. Căsătoria cu Wendy Temple îi muiase accentul, aducându-l mai aproape de cel local; iar plăcerea lui cea mare era să facă pe ţărănoiul ori de câte ori vreun antropolog, autor de cărţi de călătorie sau lingvist îşi făcea apariţia prost deghizat în turist.

— Spune-mi, începea călătorul, dat de gol de bocancii noi-nouţi, pâlcul acela de copaci are vreun nume aparte?

— Nume?! răcnea Harris de la foale, încreţindu-şi fruntea şi

bătând într-o potcoavă stacojie ca un xilofonist dement. Nume?! repeta el, privindu-l pe anchetator prin ciuful de păr încâlcit. Ăla-i crângul lui Halley, până şi-un câine înecat ştie asta.

Apoi arunca dispreţuitor potcoava într-o căldare cu apă, lăsând sfârâitul şi aburul ei să dea mai mult dramatism mustrării.

— Crângul lui Halley… Vrei să spui… ca şi Cometa Halley?

Deja degustătorul şi cercetătorul omenirii înapoiate regreta că nu poate scoate carnetul de notiţe sau reportofonul.

— Cometă? Ce cometă-i aia? P-aici n-avem nicio cometă. Care va s'zică n-aţi auzit de Edna Halley. Nu, pesemne că aşa-i, oamenilor de p-aici nu le place să vorbească despre lucruri ca astea. Curioasă afacere, credeţi-mă pe mine, curioasă afacere.

După care, cu o reţinere studiată şi după ce dădea toate semnele că îi este foame, Harris pot-covarul, născut Oshinsky jurisconsultul, se lăsa omenit cu o plăcintă cu rinichi şi carne tocată la Rising Sun, făcând, cu o halbă de bere amară în faţă, aluzii – dar neconfirmând cu adevărat niciodată – la poveşti vrăjitoreşti şi superstiţii, la obiceiuri sexuale sub clar de lună şi la sacrificarea, în transă, a animalelor, toate nu cu prea multă vreme în urmă. Restul băutorilor din crâşmă prindeau fraze rostite pe jumătate, în timp ce Harris îşi stăpânea avântul, coborând vocea. „Bineînţeles că vicarul n-a recunoscut niciodată…", li se oferea, sau: „Toţi ăi de-o să-i întrebaţi or să spună că nici n-au cunoscut-o pe Edna, dar ea i-a îmbăiat la naştere şi tot ea i-a îmbăiat la moarte şi, între astea două…"

Din când în când, domnul Mullin, directorul şcolii, îl certa pe Jez Harris, pe motiv că folclorul, şi mai ales cel inventat, nu trebuia să constituie motiv de schimburi monetare sau în natură. Directorul era timid şi diplomat, de aceea se menţinea în aria principiilor generale. Restul oamenilor din sat dădeau lucrurilor o notă mai frustă: pentru ei, fabulaţiile şi cupiditatea lui Harris reprezentau dovada originii neengleze a potcovarului.

Oricum, Harris respingea întotdeauna criticile şi, făcând cu ochiul şi scărpinându-se în creştet, îl atrăgea pe domnul Mullin în povestea sa.

— Nu vă speriaţi, domnu' Mullin, zău aşa. N-am scos un cuvinţel despre dumneavoastră şi Edna, nici măcar unul, dacă mi-am dat eu drumu' la gură despre afacerea asta uite, acu' îmi spintec burta cu coasa asta şi-mi scot maţele…

— Haide, haide, Jez, protesta directorul de şcoală, pentru care utilizarea numelui de botez semnifica înfrângerea. Voiam doar să-ţi atrag atenţia să nu exagerezi cu toate poveştile pe care le spui. Dacă vrei legende ale locului, am o mulţime de cărţi pe care pot să ţi le împrumut. Colecţii de folclor şi altele la fel.

În viaţa sa anterioară, domnul Mullin fusese anticar.

— Cu Zâna Bună şi tot restul? Adevărul e, domnu' Mullin – iar aici Harris îşi lua un aer de modestie poznaşă –, că le-am încercat şi pe astea, da' nu merg la fel de bine. Lumea preferă poveştile lui Jez, ăsta-i adevărul. Mata şi domnişoara Cochrane puteţi să vă citiţi cărţile la lumina lumânării, împreună…

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu, Jez.

— Tre' să fi fost o femeie frumoasă la vremea ei, domnişoara Cochrane, nu credeţi? Se zice că cineva i-a şterpelit un combinezon de pe frânghie luni acu' o săptămână, când bătrânu' bursuc Brock se juca la lumina lunii pe Dealul Spânzurătorii…

La scurt. timp după această discuţie, domnul Mullin, onest şijenat, tot numai obraji îmbujoraţi şi petice de piele în coatele sacoului, bătea la uşa Marthei Cochrane, declarându-şi neştiinţa faţă de chestiunea lenjeriei subtilizate, despre pierderea căreia nu avusese idee până când, până când…

— Jez Harris? întrebă Martha zâmbind.

— Adică…

— Cred că sunt un pic cam bătrână ca să mai intereseze pe cineva rufele mele.

— Ah… pungaşul!

Domnul Mullin era un bărbat timid şi aferat, pe care elevii îl porecliseră Pitulicea. Acceptă o cană cu ceai de mentă şi, nu pentru prima dată, îngădui nemulţumirilor sale faţă de potcovar să dea pe dinafară.

— Adevărul este, domnişoară Cochrane, că, într-un fel, nu pot să nu fiu de partea lui când le înşiră verzi şi uscate curioşilor şi băgăreţilor care nici măcar nu spun cine sunt şi ce vor. Păcălitorul păcălit – cred că ăsta e principiul care li se aplică, deşi pentru moment nu sunt absolut sigur. Să fi fost Martial…

— Pe de altă parte, însă…

— Da, vă mulţumesc. Pe de altă parte, aş vrea să nu mai inventeze toate istoriile astea. Am cărţi cu mituri şi legende pe care e

binevenit să le împrumute. Are tot felul de poveşti din care să aleagă. Ar putea organiza şi un mic tur, dacă ar vrea. Să-i ducă pe Dealul Spânzurătorii şi să le spună despre Călăul cu Glugă. Sau despre Zâna cea Bună şi Gâştele ei Luminoase.

— Dar n-ar mai fi poveştile lui, nu?

— Nu, ar fi poveştile noastre. Ar fi… adevărate. (Părea el însuşi neconvins.) în fine, poate nu adevărate, dar măcar consemnate.

Martha se mulţumea să îl privească.

— În sfârşit, înţelegeţi ce vreau să spun.

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi.

— Dar simt că sunteţi de partea lui, domnişoară

Cochrane. Aşa e, nu?

— Domnule Mullin, spuse Martha sorbind din ceaiul de mentă, când ajungi la vârsta mea, constaţi adesea că nu mai eşti cu adevărat de partea nimănui. Sau eşti de partea tuturor. Cum preferaţi.

— O, Doamne, spuse domnul Mullin. Vedeţi, am crezut că sunteţi de-ale noastre.

— Poate am cunoscut prea multe „noastre" în viaţă.

Directorul şcolii o privi de parcă ar fi fost cumva lipsită de loialitate, ba chiar şi de patriotism. La clasă era extrem de scrupulos în a-şi educa elevii. Le preda noţiuni de geologie locală, balade populare, toponimie, obiceiurile păsărilor migratoare şi Regatele Heptarhiei (incomparabil mai simple decât regiunile vechiului regat). îi ducea la marginea nordică a formaţiunilor kimmeridgeene pentru a le demonstra vechile prize practicate în luptele clasice, ilustrate în enciclopedii.

Fusese ideea domnului Mullin să reînvie – sau, pentru că informaţiile înregistrate erau inexacte, să instituie – sărbătoarea satului. Într-o după-amiază, pe Martha Cochrane o vizitase o delegaţie compusă din directorul şcolii şi vicar. Se ştia că, spre deosebire de cei mai mulţi dintre locuitorii actuali ai şalului, ea crescuse într-adevăr la ţară. La o ceaşcă de cicoare şi biscuiţi din turtă dulce, o rugaseră să le împărtăşească din amintirile ei.

— Trei morcovi scurţi, le răspunsese ea. Trei morcovi lungi-Trei morcovi orice varietate.

— Da?

— Tavă cu legume. Tava poate fi decorată, dar numai cu pătrunjel. Conopida, dacă este inclusă, trebuie prezentată pe tulpină.

— Da?

— Şase fasole lată. Şase fasole cățărătoare. Nouă fasole pitică.

— Da?

— Borcan cu gem. Toate caprele înscrise trebuie să fie femele. Borcan cu brânză şi lămâie. Juninca să nu aibă mai mult de doi dinţi laţi.

Luă un caiet cu coperte roşii, decolorate. Oaspeţii îl răsfoiră. „Trei Dălii, cactus, între 15 şi 2 o cm – într-o vază", citiră. Apoi: „Cinci Dălii, pampon, sub 5 cm diametru". Apoi: „Cinci Dălii, buchet miniatural". Apoi: „Trei Dălii, decorative, peste 2 o cm – în trei vaze". Fragilul carnet cu liste arăta ca o rămăşiţă a unei civilizaţii extrem de complicate şi evident decadente.

— Un concurs de costume? murmură gânditor reverendul. Două umeraşe îmbrăcate? Un articol făcut din Cocă Sărată? Cel Mai Bun Supraveghetor de Copii sub vârsta de 15 ani? Un Câine pe care Judecătorului i-ar plăcea să îl ia acasă?

În ciuda respectului său pentru litera scrisă, directorul nu era convins.

— Poate ar fi mai bine să o luăm de la început.

Vicarul înclină din cap aprobator. Lăsară în urmă Setul de Reguli ale Societăţii Agricole şi Horticole a districtului.

Mai târziu, Martha le parcurse, amintindu-şi iar mirosul cortului cu bere, oile tunse şi pe părinţii care o azvârleau în înaltul cerului. Iată-l şi pe domnul A. Jones şi păstăilelui, lucind pe catifeaua neagră. O viaţă de om mai târziu, se întrebă dacă domnul A. Jones trişase vreodată pentru a ajunge la o asemenea perfecţiune. Nu avea de unde să afle: el însuşi îngrăşa de mult pământul.

Paginile cădeau din capsele ruginite ale caietului;

apoi o frunză uscată. O prinse, ţeapănă şi cenuşie, în palmă; marginea dantelată era singura după care îţi puteai da seama că era de stejar. Trebuie s-o fi cules, cu atâţia ani în urmă, şi s-o fi păstrat cu un motiv anume: ca să îi amintească, într-o zi ca aceasta, de o altă zi, ca aceea. Dar care fusese ziua? Trucul nu funcţionase: nu se trezea în ea nicio amintire a bucuriei, a succesului sau a simplei mulţumiri, nicio rază de lumină printre copaci, nicio pasăre cântătoare pe sub coroana pomilor, niciun parfum de liliac. Îşi dezamăgise propria imagine din copilărie, uitând priorităţile de-atunci. Doar dacă nu cumva imaginea din copilărie nu o dezamăgise neputând prezice priorităţile vârstei.

Jez Harris ocoli revărsarea de lemnul-Domnului, lăsând cuibul de sturzi roşii netulburat şi asigurându-şi norocul, conform folclorului proaspăt inventat de el însuşi. Cositul şi tunsul ierburilor dădeau cimitirului un aer nu tocmai ordonat, ci mai degrabă îngrijit; păsările şi fluturii îşi continuau existenţa. Martha urmări cu privirea, apoi şi cu gândul, o piatră plată sărind ca broasca peste pajişte, peste apă şi peste falezele de calcar, până într-un alt loc de înmormântare, unul cu ziduri albe de piatră şi pajişti de iarbă frumos pieptănate. Aici animalele nu erau îngăduite; dacă s-ar fi putut, chiar şi râmele ar fi fost interzise, ca şi timpul. Nimic nu trebuia să tulbure locul de odihnă al primului baron Pitman de Fortuibus.

Nici măcar Martha nu îl invidia pe Sir Jack pentru măreaţa sa izolare. Insula fusese ideea lui, victoria lui. Răscoala Ţăranilor, organizată de Paul şi de Martha, reprezentase un interludiu uşor de uitat, trecut demult cu vederea de istorie. De asemenea, Sir Jack rezolvase rapid problemele ridicate de tendinţa subversivă a unora dintre anga-jaţi de a se identifica în mod excesiv cu personajele pe care le aveau de interpretat. Noul Robin Hood şi noii haiduci readuseseră respectabilitate nelegiuirii. Regelui i se atrăsese ferm atenţia asupra valorilor familiale. Doctorul Johnson fusese transferat la spitalul din Dieppe, unde atât psihanaliza, cât şi medicaţia psihotropă eşuaseră în a-i vindeca tulburările de personalitate. Pentru stăpânirea înclinaţiilor către automutilare îi fuseseră prescrise sedative puternice.

Paul rezistase vreo doi ani ca Director Executiv, mai mult decât îi prezisese Martha; după care, mimând împotrivirea şi poverile vârstei, Sir Jack preluase încă o dată frâiele. La scurtă vreme după aceea, printr-un vot special al ambelor camere ale Parlamentului, fusese creat pentru el titlul de primul baron Pitman de Fortuibus. Moţiunea trecuse *nem con*, iar Sir Jack recunoscuse că doar un om arogant ar fi putut refuza onoarea. Doctorul Max construise un arbore genealogic plauzibil pentru noul baron, al cărui conac începuse să concureze Palatul Buckingham atât în splendoare, cât şi ca număr de Vizitatori. De la capătul opus, Sir Jack îşi arunca privirile peste Mall, meditând că această ultimă idee măreaţă a sa, Simfonia a Noua, îi adusese averea binemeritată, celebritatea mondială, ovaţiile pieţei şi un domeniu nobiliar. Era acum cu adevărat aclamat ca inovator şi om de idei.

Dar spiritul concurenţial nu-l părăsise nici în moarte. Ideea că ar

fi putut împărţi un teren comun cu muritorii de rând îi păruse nedemnă fbndatorului Insulei, atunci când venise vremea să îşi desemneze ultimul loc de odihnă. Biserica Sfintei Mildred din Whippingham, cea care ţinea de Osborne House, fu demolată şi reasamblată sus pe Tennyson Down, a cărui întindere adesea vizitată avea, poate, într-o zi, să îşi schimbe numele, dar, desigur, numai în urma dorinţei ferm exprimate a Insulei. Cimitirul bisericii, cu o suprafaţă de un hectar, fu închis cu un zid de piatră, cu plachete de marmură pe care erau înscrise dictoanele cele mai memorabile ale lui Sir Jack. În centru, pe o ridicătură, stătea mausoleul Pitman, în mod necesar ornamentat, dar esenţialmente simplu. Oamenii mari trebuie să fie modeşti în moarte. Şi totuşi, să ignore dorinţele Vizitatorilor aflaţi într-unul dintre punctele fierbinţi din Anglia, Anglia ar fi fost o dovadă de neglijenţă.

Sir Jack îşi împărţise ultimele luni de viaţă între planşele arhitecţilor şi buletinele meteorologice. Credea din ce în ce mai mult în previziuni şi în semne. Marele William remarcase undeva că lamentaţiile zgomotoase ale cerului anunţau adesea trecerea în nefiinţă a oamenilor mari. Beethoven însuşi murise în timp ce afară se dezlănţuia furtuna. Ultimele cuvinte pe care le rostise fuseseră de laudă la adresa englezilor: „Dumnezeu să-i aibă în pază", spusese el. Era o dovadă de vanitate – sau poate una de modestie adevărată – să creadă că tărhle vor protesta în acelaşi fel şi când avea să îi vina lui momentul? Primul baron Pitman încă mai rumega o epigramă de adio când murise, privind satisfăcut spre un cer albastru, liniştit.

Înmormântarea fusese o afacere bombastică, pigmentată cu cai drapaţi în negru; în parte, durerea era reală. Dar Timpul, sau mai degrabă dinamica Proiectului lui Sir Jack însăşi, se răzbunase. În primele luni, Vizitatorii sosiră la mausoleu pentru a-şi aduce omagiile şi pentru a citi perlele de înţelepciune de pe ziduri, îndepărtându-se apoi gânditori. Dar continuau să viziteze şi conacul de la capătul Mall-ului, parcă în număr şi mai mare. Un asemenea entuziasm loial sublinia goliciunea şi tristeţea casei după moartea proprietarului, iar Jeff şi Paul începură să constate că era o diferenţă între a-ţi pune oaspeţii pe gânduri şi a-i arunca într-o stare de deprimare. Acela fu momentul în care logica marketingului se arătă precum înscrisul cu litere de foc pe peretele lui Belchazar: Sir Jack trebuia să trăiască din nou.

Probele îşi avură momentele lor deconcertante, dar se găsi un Pitman care, cu ceva instrucţie şi puţină cercetare, se dovedi ca nou. Sir Jack – cel vechi – s-ar fi bucurat să ştie că succesorul său jucase multe roluri shakespeariene importante. Înlocuitorul lui Sir Jack deveni rapid o figură populară: descinzând din landou pentru a se avânta în mijlocul mulţimii, ţinând discursuri despre trecutul istoric al Insulei şi găzduind tururi ale locuinţei pentru personalităţile importante din industria de divertisment. Experienţa Cinei cu Pitman la Cheshire Cheese se dovedi a fi o opţiune reuşită pentru Vizitatori. Singurul neajuns era că numărul de oaspeţi ai mausoleului scădea la fel de vertiginos ca ouăle din coşul lui Betsy – erau zile în care Vizitatorii erau mai puţini decât grădinarii. Pentru cei mai mulţi era o dovadă de gust îndoielnic să-i zâmbeşti cuiva dimineaţa şi să te înfiinţezi la mormântul lui după-amiaza.

Insula se găsea la al treilea Sir Jack când Martha se întoarse în Anglia, după decenii de rătăciri. Stătea pe puntea feribotului trimestrial din Le Hăvre, care îşi făcea incert intrarea, sunând din sirenă, în portul Poole; în timp ce briza îi răcorea faţa, se întrebă ce fel de dană o aştepta pe ea. Parâmele fură aruncate şi strânse; o pasarelă fixată la locul ei; chipurile înălţate căutau pe câte cineva, altcineva decât ea. Martha coborî ultima. Era îmbrăcată cu cele mai vechi haine pe care le avea; chiar şi aşa însă, vameşul cu favoriţi o salută în timp ce se oprea în faţa mesei de bagaje, din stejar lustruit. Îşi păstrase vechiul paşaport englez şi, pe ascuns, îşi plătise impozitele. Aceste două lucruri îi confereau rara calitate de Imigrant cu Permis. Vameşul, al cărui costum de serj albastru, gros, dispărea în cizmele largi de cauciuc, scoase tocul de aur care îi atârna peste piept şi înscrise momentul repatrierii într-un registru cu coperte din piele. Era fără îndoială mai tânăr decât ea, dar o privi ca pe o fiică demult pierdută.

— Mai bine una rătăcită, dacă îmi permiteţi îndrăzneala, doamnă.

Apoi îi înmână paşaportul, salută din nou şi fluieră un copilandru care să îi ducă bagajele până la şaretă.

Ceea ce o mirase, privind din afară, fusese repeziciunea cu care se desfăşuraseră lucrurile. Nu, era incorect, era modul în care s-ar fi exprimat *The Times of London* – publicat în continuare la Ryde. Politica oficială a Insulei, urmată cu loialitate de Gary Desmond şi de descendenţii săi, era triumfător de simplă. Vechea Anglie îşi pierduse

treptat puterea, teritoriile, bogăţia, influenţa şi populaţia. Vechea Anglie trebuia comparată defavo-rabil cu câte o provincie mai înapoiată a Portugaliei sau a Turciei. Vechea Anglie îşi retezase singură beregata şi zăcea acum în rigolă, sub lumina spectrală a lămpii cu gaz, singura funcţie rămasă pentru ea fiind aceea de exemplu descurajator pentru alţii. De la Moştenitori la Dezmoşteniţi, după cum suna un titlu batjocoritor din *Times*. Vechea Anglie îşi pierduse istoria şi, prin urmare – dat fiind că memoria ne dă identitatea –, pierduse simţul propriei existenţe.

Dar lucrurile puteau fi privite şi dintr-o altă perspectivă, iar istoricii viitorului, oricare vor fi prejudecăţile lor, vor cădea fără îndoială de acord asupra existenţei a doua perioade. Prima începea cu naşterea Proiectului Insulei şi durase atâta vreme cât Vechea Anglie – pentru a folosi termenul de convenienţă – încercase să concureze cu Anglia, Anglia. Fusese o perioadă de declin vertiginos pentru ţară. Economia bazată pe turism se prăbuşise; speculatorii ruinaseră moneda; plecarea familiei regale adusese la modă expatrierea printre membrii claselor înalte; iar cele mai bune dintre casele englezeşti fuseseră cumpărate ca locuinţe de vacanţă de către europeni de pe continent. Scoţia, revigorată, achiziţionase porţiuni mari de teren până la marile oraşe industriale din nord; chiar şi Ţara Galilor plătise pentru a se extinde în Shropshire şi Herefordshire.

După mai multe încercări de a o salva, Europa se săturase să arunce banii pe apa Sâmbetei. Erau unii care vedeau în atitudinea Europei o conspiraţie împotriva unei ţări care concurase odată la supremaţia continentului; se vorbea despre răzbunarea istoriei. Se zvonea că, după o cină secretă ţinută la Élysée, preşedinţii Franţei, Germaniei şi Italiei închinaseră paharele cu formula: „Nu trebuie numai să câştigi, trebuie şi ca alţii să piardă”. Şi, dacă faptul nu se petrecuse cu adevărat, de la Bruxelles şi Strasbourg se scurgeau suficiente informaţii care să confirme că mulţi înalţi funcţionari considerau Vechea Anglie mai puţin ca pe un caz în care era urgentă finanţarea, cât ca pe o lecţie economică şi morală: ea trebuia prezentată ca o naţiune de risipitori şi lăsată să îşi continue căderea liberă ca un exemplu pentru cei prea lacomi din alte ţări. Fuseseră, de asemenea, introduse penalizări simbolice: Meridianul Greenwich fusese înlocuit cu Ora Medie a Parisului, iar pe hărţi, Canalul Englez devenise Mâneca Franceză.

Intervenise apoi depopularea în masă. Locuitorii de origini caraibiene şi subcontinentale începuseră să se întoarcă spre tărâmurile mai prospere de unde sosiseră odată stră-stră-străbunicii lor. Alţii îşi îndreptaseră privirile spre Statele Unite, Canada, Australia şi Europa continentală; dar Vechii – Englezi erau la coada listei de imigranţi dezirabili, fiindcă se considera că aduceau cu ei microbul eşecului. Într-o subclauză a Tratatului de la Verona, Europa retrăsese Vechilor Englezi dreptul la liberă circulaţie în Uniune. Distrugătoarele greceşti patrulau apele Canalului pentru a depista bărcile cu emigranţi ilegali. După aceea, depopularea mai pierduse din ritm.

Reacţia politică naturală faţă de o astfel de criză era alegerea unui Guvern de Reînnoire, dedicat refacerii economice, suveranităţii parlamentare şi reachiziţionării teritoriale. Prima sa măsură fusese aceea de a reintroduce vechea liră ca unitate monetară centrală, lucru puţin contestat, dat fiind că euro-ul englez încetase să mai fie convertibil. A doua măsură era aceea de a trimite armata în nord, pentru a recuceri teritoriile declarate oficial ca ocupate, dar care fuseseră în realitate vândute. *Blitzkrieg-vA* eliberase o mare parte a vestului provinciei Yorkshire, spre nemulţumirea generală a locuitorilor; dar, după ce Statele Unite declaraseră că sprijină decizia Europei de a moderniza dotarea armatei scoţiene şi de a-i oferi credite nelimitate, Bătălia de la Rombalds Moor dusese la umilitorul Tratat de la Weeton. În timp ce atenţia tuturor era distrasă, Legiunea Străină Franceză invadase Insulele Normande, iar pretenţiile renăscute emise din Quai D'Orsay primiră sprijinul Tribunalului Internaţional de la Haga.

În urma Tratatului de la Weeton, o ţară destabilizată, împovărată de repatrieri, abandonase politica de reînnoire – sau cel puţin ce se înţelegea în mod tradiţional prin reînnoire. Aceasta marcase începutul celei de a doua perioade, asupra căreia istoricii viitorului vor avea îndelungate dispute. Unii susţineau că, ajunsă în punctul acesta, ţara pur şi simplu depusese armele; alţii că îşi găsise forţe noi în faţa dezastrelor. Ceea ce rămânea incontestabil era faptul că obiectivele demult acceptate ale naţiunii – creşterea economică, influenţa politică, forţa militară şi superioritatea morală – erau acum abandonate. Noii lideri politici proclamară un nou tip de independenţă. Ei retraseră ţara din Uniunea Europeană – negociind cu o încăpăţânare atât de iraţională, încât până la urmă li se plăti o sumă

pentru a pleca –, declarară un embargo economic împotriva restului lumii, interziseră proprietatea străină asupra terenurilor sau locuinţelor de pe teritoriul statului şi demobilizară armata. Emigrarea era permisă; imigrarea numai în circumstanţe speciale. Jingoiştii convinşi susţineau că aceste măsuri erau menite să reducă o importantă putere economică la starea de izolaţionism pauper; patrioţii moderniști considerau însă că era ultima opţiune realistă a unui popor ostenit de propria lui istorie. Vechea Anglie interzise complet turismul, cu excepţia grupurilor de doi sau mai puţin, şi introduse un sistem bizantin de obţinere a vizelor. Vechea împărţire administrativă în comitate fu suspendată şi se creară provincii noi, pornind de la regatele heptarhiei anglo-saxone. În cele din urmă, ţara se declară independentă de restul globului şi de Mileniul al *Treilea*, schimbându-şi numele în Albion.

Lumea începu să uite că „Anglia" mai însemnase vreodată şi altceva decât Anglia, Anglia, falsă amintire pe care Insula făcea tot ce îi stătea în putinţă să o încurajeze, în timp ce aceia care rămăseseră în Anglia începeau să uite lumea din afară. Desigur, îşi făcuse apariţia sărăcia; dar cuvântul avea o semnificaţie mai puţin dramatică în lipsa termenilor de comparaţie. Dacă nu aducea cu sine malnu-triţia sau boala, sărăcia nu mai era sărăcie, ci austeritate voluntară. Cei care căutau încă valorile vane tradiţionale erau liberi să emigreze-Locuitorii Albionului se lipseau, de asemenea, de cea mai mare parte a tehnologiei comunicaţiilor, care li se păruse odată indispensabilă. Stilourile şi scrisorile redeveniră şic, la fel ca şi serile în familie în jurul aparatului de radio, sau zeroul format pentru centralistă; astfel de obiceiuri la modă căpătară forţa autenticităţii. Oraşele se micşorau; sistemele de tranzit în masă rămaseră abandonate, doar cu câteva trenuri cu aburi încă în funcţiune; caii puseră stăpânire pe străzi. Cărbunele începu să fie iar extras, iar regatele îşi afirmară trăsăturile definitorii; pe baza noilor linii de demarcaţie apărură dialecte noi.

Martha nu ştia la ce să se aştepte când autobuzul crem cu indigo, cu un singur etaj, o lăsă în satul care o acceptase ca rezident, în mijlocul Wessex-ului. Presa mondială urmaşe întotdeauna tonul dat de *The Times of London*, descriind Albionul ca pe o ţară de mocofani şi de vechituri. Caricaturi de un umor scrâşnit prezentau ţărănoi udaţi cu furtunul la cişmea, după ce se înfruptaseră peste măsură din băuturi

făcute în casă. Se spunea că delincvenţa înflorea, în ciuda eforturilor depuse de poliţisfeul călare pe bicicletă; nici măcar reintroducerea butucului nu reuşea să îi oprească pe răufăcători. Între timp, consangvinitatea produsese, pasămite, o specie nouă şi incomparabil mai văduvită de gândire de idiot al satului.

Bineînţeles că nimeni. i de pe Insulă nu mai vizitase vechea ţară de ani de zile, deşi escadra care lupta în Bătălia pentru Anglia îşi făcuse, o vreme, obicei din a survola Wessex-ul în false misiuni de recunoaştere. Prin ochelarii cu lentile de plastic şi cu zgomotele de fond în urechi, „Johnnie" Johnson şi eroii lui înveşmântaţi în jachete îmblănite se zgâiau în jos la ceea ce nu mai exista: traficul şi liniile de înaltă tensiune, neoanele de pe străzi şi panourile publicitare, reţeaua vitală a unei naţiuni. Vedeau suburbii moarte, răsturnate de buldozere, autostrăzi cu câte patru benzi pierzându-se în pădure, şi şatre ţigăneşti stropind asfaltul vulcanic topit. Ici şi colo se vedeau petice proaspete, reîmpădurite, unele afişând dezordinea tipică a naturii, altele liniile pronunţate ale intenţiei umane. Acolo jos, viaţa părea mică şi lentă. Tere-nurile confortabil de întinse fuseseră reîmpărţite în fâşii înguste; morile de vânt se roteau harnic; un canal de irigaţii scos din uz oferea priveliştea traficului pictat şi a cailor voinici, care trăgeau după ei barjele. Din când în când, departe, la orizont, se înălţa leneş dâra terestră de vapori a câte unei locomotive cu aburi. Escadrei îi plăcea să zboarejos, bâzâind pe deasupra câte unui sat: chipuri speriate întorcându-şi în sus gurile ca nişte căli-mări, câte un armăsar cabrându-se pe un pod, călăreţul ameninţând în zadar cerul cu pumnul. Apoi, râzând cu superioritate, eroii făceau o răsturnare victorioasă, ambreiau motorul lăsând în urmă o pală de fum şi stabileau cursul spre bază.

Piloţii văzuseră ce voiau să vadă: neobişnuitul, diluţia, eşecul. Schimbările mai discrete le scăpau. odată cu trecerea anilor, anotimpurile reveniseră în Albion, imaculate. Recoltele erau iar produsul pământului, nu al transporturilor aeriene de marfă:

cartofii noi, primăvara, erau trufandale, gutuile şi dudele, toamna, decadente. Coacerea era recunoscută ca un proces în care noroculjuca un rol important, iar verile reci aduceau cantităţi mari de sos de roşii verzi. Asprimea iernii sejudeca după cantitatea de mere strânse cu grebla şi după îndrăzneala crescută a animalelor de pradă. Anotimpurile, imprevizibile, erau mai respectate, iar începuturile lor

marcate prin ceremonii pline de pioşenie. Vremea, redusă demult la rolul de determinant al dispoziţiei personale, devenca iarăşi importantă:

ceva exterior, cu un sistem propriu de recompense şi pedepse, îndeosebi din acestea din urmă. Nu avea de suferit rivalitatea sau interferenţele vremii industriale şi domina în stil absolutist: tainică, imanentă, capricioasă, frizând miracolul. Ceaţa avea caracter şi mişcare, tunetul îşi recăpătase divinitatea. Râurile se revărsau, digurile marine se spărgeau şi, după retragerea apelor, oile erau găsite în vârful copacilor.

Pământul se curăţa de chimicale, culorile deveneau mai blânde, iar lumina mai curată: luna, fără concurenţă, se înălţa dominantă. În spaţiul mărit al ţării, animalele sălbatice se înmulţeau liber. lepurii puiau; căprioarele şi mistreţii erau eliberaţi din ferme; vulpea de oraş revenea la un regim mai sănătos bazat pe carne vie, însângerată. Se retrasau izlazurile satelor; terenurile cultivate şi fermele se micşorau; se replantau garduri vii. Fluturii justificau din nou grosimea vechilor atlase;

păsările migratoare, care timp de generaţii trecuseră în goană pe deasupra insulei toxice, acum zăboveau, iar unele chiar se hotărau să rămână. Animalele domestice erau mai mici şi mai sprintene. Consumul de carne redeveni popular, ca şi braconajul. Copiii erau trimişi la cules de ciuperci, prin pădure, iar cei mai curajoşi cădeau drogaţi de câte o îmbucătură; alţii adunau rădăcini esoterice sau fumau ferigi uscate şi răsucite, prefăcându-se că au halucinaţii.

Satul în care Martha locuise timp de cinci ani era o mică aglomeraţie în locul unde drumul se bifurca, luând-o spre Salisbury. Timp de decenii, camioanele zguduiseră temeliile de pietriş ale căsuţelor, iar gazele le înnegriseră tencuiala; toate ferestrele aveau rânduri duble de geamuri şi numai tinerii şi beţivii traversau strada dacă nu era neapărat nevoie. Acum, satul despicat îşi regăsise întregimea. Găinile şi gâştele cutreierau cu aere de proprietar peste asfaltul crăpat pe care copiii desenau şotroane; raţele colonizaseră izlazul triunghiular, apărând micul heleşteu. Rufele, atârnate pe frânghii cu cârlige de lemn, fâlfâiau uscându-se la vântul curat. odată cu dispariţia ţiglelor, acoperişurile se întorceau la stuf sau la papură. Fără circulaţia automobilelor, satul se simţea mai în siguranţă, mai aproape; fără televiziune, sătenii discutau mai mult, chiar dacă parcă

aveau mai puţine subiecte decât altă dată. Treburile tuturor erau băgate în seamă; vânzătorii ambulanţi erau primiţi cu circumspecţie; copiii erau trimişi la culcare cu poveşti despre haiduci şi ţigani care să le stârnească imaginaţia, chiar dacă puţini dintre părinţii lor văzuseră vreodată un ţigan şi încă şi mai puţini un haiduc.

Satul nu era nici idilic, nici distopic. Nu avea pe nimeni care să se remarce prin idioţenie, în ciuda imitaţiilor reuşite ale lui Jez Harris. Dacă exista prostie, după cum insista să afirme *The lirnes of London*, atunci că era din cea de stil vechi, bazată pe ignoranţă, nu din cea nouă, bazată pe cunoaştere. Reverendul Coleman era un bătrânel plictieus, dar bine intenţionat, care îşi primise hiro-tonisirea prin poştă, domnul Mullin, directorul şcolii, o autoritate pe jumătate respectată. Magazinul se deschidea la intervale neregulate, menite să păcălească până şi pe cel mai credincios client; cârciuma ţinea de o fabrică de bere din Salisbury, iar nevasta cârciumarului nu ştia să facă nici măcar un sandviş. Vizavi de casa lui Fred Temple, şelar, cizmar şi bărbier, se găsea un adăpost pentru animalele fără stăpân. De două ori pe săptămână, un autobuz înecat îi ducea pe săteni la târg, trecând pe lângă spitalul satului şi azilul de nebuni al regiunii;

şoferul, căruia i se spunea invariabil George, era încântat să facă mici comisioane celor care rămâneau acasă. Delincvenţa exista, dar, într-o cultură a austerităţii voluntare, ea nu trecea dincolo de limitele şterpelitului câte unui pui. Sătenii învăţau să îşi lase căsuţele descuiate.

La început, Martha fusese sentimentală, până când Ray Stout, cârciumarul – fost vânzător de bilete la intrarea pe o autostradă –, se aplecase peste bar, cu ginul lui tonic şi cu cuvintele;

— Presupun că mica noastră comunitate vi se pare *relatiu amuzantă*?

Ceva mai târziu se simţise deprimată de lipsa de curiozitate şi de orizont, până când Ray Stout o provocase:

— Vă e dor de luminile strălucitoare, nu? În cele din urmă se obişnui cu liniştea şi cu repetitivitatea necesară, cu prudenţa, cu spionajul neîncetat, cu întrajutorarea, cu incestul mental şi cu serile lungi. Se împrieteni cu un cuplu care făcea brânză, foşfri comercianţi de produse casnice;

făcea parte din consiliul parohial şi nu pierdea niciodată rândul la flori. Se plimba pe dealuri;

Împrumuta cărţi de la bibliobuzul care parca pe izlaz joia, din

două în două săptămâni. În grădină creştea napi bulgăre-de-zăpadă şi verze roşii, cono-pide Sf. Gheorghe şi cepe Rousham Park Hero. În memoria domnului A. Jones, cultiva mai multe soiuri de fasole decât avea nevoie: Caseknife şi Doamna Pictată, Untişor şi împăratul Stacojiu. Niciunul, după părerea ei, nu era demn de aşezat pe catifea neagră.

Era plictisită, bineînţeles; dar era la fel de adevărat că se întorsese în Albion nu din habotnicie, ci mai mult ca o pasăre migratoare. Nu se culca cu nimeni; îmbătrânea; îşi cunoştea contururile singurătăţii. Nu era sigură că procedase bine, că Albionul procedase bine, că un popor putea da înapoi ceasul istorici şi al obiceiurilor sale. Să fi fost doar înclinaţia către vechituri, după cum susţinea *The Times*, sau o tendinţă care făcea parte din natura, sau în orice caz din istoria lui? Era o aventură plină de curaj, una a reînnoirii spirituale şi a independenţei morale, după cum susţineau hderii politici? Sau fusese ceva inevitabil, o reacţie forţată provocată de colapsul" economic, de depopulare şi de răzbunarea Europei? Toate acestea nu erau dezbătute în sat: un semn, poate, că într-un târziu, conştiinţa de sine a ţării, neliniştită ca o mâncărime, luase sfârşit.

Şi, până la urmă, se integrase în lumea satului, pentru că ea însăşi nu mai suferea de mâncărimile propriilor întrebări tainice. Nu mai dorea să afle dacă viaţa era sau nu o banalitate şi care puteau fi consecinţele. Şi nici nu ştia dacă liniştea la care ajunsese era o dovadă de maturitate sau de oboseală. Acum mergea la biserică la fel ca orice sătean, împreună cu ceilalţi care îşi scuturau umbrela în pridvorul cu acoperişul găurit şi care asistau la predicile inofensive cu stomacuri plângând după spata de miel pe care i-o dăduseră brutarului s-o rumenească în cuptorul lui. Căci a ta e grădinăria, şi privirea, şi culegerea: nimic mai mult decât un vers reuşit.

Dimineaţa, de cele mai multe ori, Martha descuia uşa din spate, traversa pajiştea stârnind vârtejul de raţe care băteau din aripi şi pornea în sus pe cărare către Dealul Spânzurătorii. Excursioniştii – cei adevăraţi – erau rari în ziua de astăzi, iar poteca era înecată în bălării în fiecare primăvară. Ca să nu se înţepe în mărăcini, purta o pereche de pantaloni de călărie vechi şi mergea cu un braţ ridicat, apărându-se de crengile elastice ale gardului de păducel. Ici şi colo, un pârâiaş traversa poteca, făcând pietrele să lucească violet sub picioarele ei. Suia cu o tenacitate descoperită târziu în viaţă, ieşind la lumină pe păşunea care

dădea ocol pâlcului de ulmi din vârful dealului.

Se aşeza pe bancă şi canadiana i se agăţa de placa de metal dedicată unui fermier mort demult, apoi îşi arunca privirea pe deasupra câmpurilor pe care trebuie să le fi arat el. Oare culorile păleau pe măsură ce ochii îmbătrâneau? Sau, în tinereţe, încântarea faţă de lume se transfera asupra tuturor lucrurilor din jur, făcându-le mai strălucitoare? Peisajul care i se întindea înainte era ocru cu cafe-niu, cenuşiu cu gri, sur cu murg, castaniu cu brun. Pe fundalul acesta se mişcau câteva oi roşcate. Puţinele dovezi ale prezenţei umane se acordau cu legile naturale ale discreţiei, neutralităţii şi anostului: hambarul purpuriu al lui Bayliss, fermierul, pe vremuri temă de dezbateri estetice pentru comitetul de planificare al consiliului parohial, trecea acum într-un vineţiu şters.

Martha constata că şi ea se trecea. Faptul o izbise într-o bună dimineaţă, când îi făcuse morală micului Billy Temple pentru că decapitase una dintre nalbele vicarului cu biciuşca de salcie, iar puştiul – cu ochii aprinşi sfidător, cu şosetele lăsate la glezne – o înfruntase o clipă, după care, întorcându-i spatele, îi aruncase: „Tata zice că eşti fată bătrână!" Se întorsese acasă şi se privise în oglindă:

părul desprins din agrafe, cămaşa în carouri pe sub canadiana gri, tenul roşcovan, care ieşea în sfârşit la iveală, după decenii de tratamente cos-metice, şi ceea ce ei îi părea – deşi cine ar fi putut spune cu certitudine? – a fi o moliciune lăptoasă în ochi. Bine şi fată bătrână, dacă asta vedeau ei.

Şi totuşi, era un traseu straniu pentru o viaţă de om: ea, copilul atât de ştiutor, adultul atât de deziluzionat, să se preschimbe într-o fată bătrână. Nu tocmai una după modelul tradiţional, care îşi obţinea statutul după o viaţă întreagă de virginitate, îngrijirea conştiincioasă a părinţilor îmbătrâniţi şi superioritatea morală pufnitoare. Îşi amintea de vremea când printre creştini, adesea cei mai tineri, era la modă să se declare – cu ce autoritate, oare? – renăscuţi. Poate şi ea avea dreptul de a se declara fată bătrână renăscută. Şi poate era adevărat că, în pofida unei vieţi întregi de luptă cu tine însuţi, până la urmă nu erai altceva decât ceea ce vedeau alţii în tine. Asta îţi era natura, fie că îţi plăcea sau nu.

Ce făceau fetele bătrâne? Erau singuratice, dar luau parte la viaţa satului; aveau maniere alese şi păreau să nu ştie că există o istorie a sexualităţii;

Îşi aveau, uneori, povestea lor, propria viaţă trăită, ale cărei dezamăgiri nu le plăcea să le divulge;

făceau plimbări sănătoase pe orice fel de vreme, ştiau totul despre băile cu muştar şi duceau bolnavilor supă de urzici; păstrau mici suveniruri a căror semnificaţie scăpa înţelegerii celorlalţi; citeau ziarul.

Prin urmare, Martha făcea parcă pe placul restului lumii, nu numai al ei însăşi când, în fiecare zi de vineri, fierbea puţin lapte pentru cicoarea de dimineaţă şi se aşeza să lectureze *Mid-Wessex Gazette*. Aştepta cu nerăbdare contactul cu spiritul ei parohial, concentrat. Era mai bine să te contopeşti cu realitatea pe care o cunoşteai; mai plicti-cos, poate, dar şi mai potrivit. De mulţi ani încoace, regiunea nu cunoscuse accidentele aeriene şi atentatele politice, Tnasacrele, traficul de droguri, foametea africană şi divorţurile hollywoodiene; de aceea, astfel de evenimente nici nu erau înregistrate. De asemenea, nu citea nimic despre Insula Wight, cum i se spunea încă în ţară. Cu mai mulţi ani în urmă, Albionul renunţase la toate pretenţiile teritoriale asupra fiefului baronului Pitman. Fusese o despovărare necesară, chiar dacă nu impresionase prea multă lume. *The Times of London* comentase batjocoritor că era gestul unui părinte falit, care declara exasperat că nu mai achită notele de plată ale fiului milionar.

Mai existau încă reviste în care puteai citi despre întâmplări mai violente, care aveau loc dincolo de linia coastei, dar nu în *Mid-Wessex Gazette* sau în vreunul dintre ziarele asemănătoare. De aceea i se şi spunea „gazetă", pentru că nu era un ziar care să conţină noutăţi, ci mai mult o enumerare a lucrurilor asupra cărora se căzuse de acord şi a celor a căror desfăşurare se încheiase. Preţul animalelor de fermă şi al furajelor; piaţa fructelor şi a legumelor; lucrările tribunalului de instrucţie şi ale completelor pentru speţe minore; detalii despre vânzarea la licitaţie a proprietăţilor din patrimo-niu; nunţi de aur, de argint sau doar pline de speranţă; serbări, festivaluri şi deschiderea unor grădini publice; rezultate ale competiţiilor sportive la nivelul şcolii, parohiei, districtului sau regiunii; naşteri; înmormântări. Martha citea pagină cu pagină, chiar şi pe acelea – mai ales pe acelea – care nu o interesau în mod special. Parcurgea avid listele de mărfuri vândute cu suta de funti, cu legătura sau cu funtul, pe sume expri-mate în lire, şilingi şi pence. Nu din nostalgie, fiindcă majoritatea acestor unităţi de

măsură fuseseră abolite înainte ca ea să înceapă să înţeleagă ce se petrece în jurul ei. Sau poate da, o nostalgie dintr-o specie mai adevărată: nu după ceea ce ştiu-sesi, sau credeai că ştiuseşi în copilărie, ci după lucruri pe care nu aveai cum să le fi cunoscut vreodată. De aceea, cu o atenţie care era artificială fără a fi ipocrită, Martha constata că sfecla rămânea constant la treisprezece şilingi şi şase pence suta de funţi, în timp ce frunzele de brustur scăzuseră cu un şiling în ultima săptămână. Nu se mira: oare ce-i făcea pe oameni să creadă că brusturul era bun de mâncat? După părerea ei, cea mai mare parte a vegetalelor acestora retro se consumau nu din motive legate de nutriţie, sau măcar de nevoie, ci din dorinţa de a fi în pas cu moda. Simplitatea era confundată cu sacrificiul de sine.

Gazeta conţinea ştiri despre lumea din afară numai prin contingenţă: ca sursă a fenomenelor meteorologice, ca destinaţie pentru păsările migratoare care părăseau acum Mid-Wessex-ul. Ea mai cuprindea şi o hartă stelară săptămânală, pe care Martha o cerceta la fel de atent ca şi listele de preţuri. Unde putea fi găsit Sirius, ce planetă sclipea stins aproape de orizontul estic, cum putea fi recunoscută Centura lui Orion. Aşa ar trebui să se împartă spiritul omenesc, îşi spunea, între ceea ce era absolut local şi ceea ce era aproape etern. Cât de mult timp irosise în viaţă cu tot ce se găsea la mijloc: carieră, bani, sex, probleme sentimentale, înfăţişare, nelinişte, teamă, dor. Lumea putea spune că îi era mai uşor să renunţe la toate după ce le gustase, că acum era o femeie în vârstă, sau o fată bătrână, şi că, dacă ar fi fost nevoită să cultive câmpurile de sfeclă, în loc să urmărească pasiv evoluţia preţurilor, poate că i-ar fi părut mai rău după ceea ce pierduse. Da, era posibil şi asta. Dar oamenii mai trebuie şi să moară, indiferent cât şi-au abătut atenţia de la asta cu ceea ce era la mijloc. l-ar felul în care se pregătea să îşi ocupe locul de pe urmă în cimitirul proaspăt cosit era treaba ei.

Serbarea satului fu organizată într-una din acele zile vântoase ale începutului de iunie în Albion, ameninţate constant de stropii fini de ploaie şi de norii care întârzie la întâlnirea cu regatul vecin al heptarhiei. Martha privi pe fereastră la pajiştea triunghiulară, înclinată, unde un cort pătat smucea de frânghiile de ancorare. Harris, potcovarul, verifica să fie bine întinse, bătând mai adânc ţăruşii în pământ cu un ciocan de lemn. Făcea aceasta cu gesturi teatrale de proprietar, ca şi cum generaţii întregi de strămoşi ar fi primit prin

înscrişiiri dreptul de a îndeplini ritualul vitejesc. Pe Martha continua să o uimească Jez: pe de o parte, poveştile lui păreau atât de evident născocite; pe de alta, americanul născut la oraş, cu accentul lui dejucărie, era unul dintre sătenii cei mai convingători şi mai devotaţi.

Cortul era fixat; şi, îndreptându-se călare către el, cu părul fluturând în vânt, venea blonda nepoată a lui Jez, Jacky Thornhill. Jacky urma să fie desemnată regina lunh mai, chiar dacă, aşa cum precizase cineva, era deja începutul lui iunie, ceea ce, după cum subliniase altcineva, era irelevant, fiindcă era de fapt vorba despre floarea lunii mai, adică bujorul, sau cel puţin aşa se credea, ceea ce îi trimise să îl consulte pe domnul Mullin, profesorul, care promise că va cerceta şi se întoarse cu vestea că sintagma se referea la floarea pe care regina o purta în mod tradiţional în păr, ceea ce, până la urmă, însemna unul şi acelaşi lucru, pentru că bujorul înflorea în mai, dar oricum, mama lui Jacky îi confecţionase o coroniţă din carton vopsit în auriu, şi aceasta fu coroana ei de regină, iar aici luă sfârşit întreaga păţanie.

Vicarul avea dreptul şi îndatorirea de a deschide serbarea. Reverendul Coleman locuia în Vechiul Prezbiteriu, alături de biserică. Cei dinaintea lui stătuseră pe domeniul cu construcţii de carton presat, demolate între timp. Vechiul Prezbiteriu rămăsese pustiu după ce ultimul său proprietar, un om de afaceri francez, se întorsese în ţara lui, în perioada măsurilor de urgenţă. Pentru săteni era normal ca vicarul să locuiască în prezbiteriu, tot aşa cum puii de găină stăteau în coteţ; dar nici vicarului nu i se îngăduia să se creadă mai presus decât era, tot aşa cum puii nu se puteau da drept curcani. Reverendul Coleman nu putea conchide, doar pentru că se întorsese acolo unde predecesorii săi locuiseră timp de secole, că Dumnezeu revenise în biserică sau că morala creştină repre Kenta legea în sat. În realitate, majoritatea locuitorilor trăiau în conformitate cu un cod creştin atenuat. Dar, atunci când veneau la biserică duminica, o făceau mai mult din nevoia unei socializări periodice, decât pentru a asculta poveţe spirituale sau promisiuni de viaţă eternă din amvon. Vicarul înţelegea foarte bine că nu trebuia să încerce să se folosească de poziţia lui pentru a impune vreun sistem teologic coercitiv şi constatase repede că predicile moralizatoare erau răsplătite, pe tipsia de argint, cu câte un nasture de la pantaloni sau un euro fără nicio valoare.

Astfel, reverendul Coleman nu îşi îngădui nici măcar o remarcă

rituală referitoare la bunul Dumnezeu, care făcuse ca soarele să strălucească deasupra satului în această zi de sărbătoare. Plin de tact ecumenic, el chiar îi strânse mâna lui Fred Temple, care venise îmbrăcat într-un costum sta-cojiu de diavol. Când fotograful Gazetei le propuse să pozeze împreună, călcă şmechereşte pe coada articulată a lui Fred, ţinându-şi ostentativ – şi păgân – degetele încrucişate. Apoi ţinu un scurt discurs pomenind aproape pe toată lumea din sat pe nume şi declară serbarea deschisă cu un gest agil, neglijent, către orchestra compusă din patru membri, plasată alături de cortul rufos.

Orchestra – tubă, trompetă, acordeon şi vioară – începu cu „Land of Hope and Glory", pe care unii dintre săteni îl considerau un imn intonat din respect faţă de vicar, alţii un vechi cântec al formaţiei Beatles, din secolul trecut. O procesiune improvizată pomi apoi într-un tur al pajiştii, într-un ritm desincronizat: Jacky, regina de mai, călărind incomod un cal de povară proaspăt şamponat, a cărui coamă flutura mai spectaculos în vânt decât cârlionţii ei, supuşi permanentului făcut în casă;

Fred Temple, cu coada stacojie înfăşurată pe după gât, la volanul unui tractor pârţâitor, care se scutura tot, zăngănind; Phil Henderson, crescătorul de găini, geniu mecanic şi petitor al blondei Jacky, la volanul automobilului Mini-Cooper decapotabil pe care îl descoperise abandonat într-un hambar şi îl adaptase ca să funcţioneze cu gaz lampant îmbuteliat; şi, în fine, cu încurajări satirice, poliţistul Brown pe bicicletă, cu bastonul ridicat, cu degetul mare de la mâna stângă pe clopoţel, cu manşetele pantalonilor prinse cu clame şi cu mustaţa falsă pe buza de sus. cvartetul acesta inegal făcu turul pajiştii de şase ori, până când nici măcar cei mai apropiaţi membri ai familiei nu mai găsiră vreun motiv să aclame.

Se instalaseră tonete cu limonadă şi bere de ghimber; popice mari şi mici, dar şi concursuri de ghicit greutatea unei gâşte; nuci de cocos care, în virtutea tradiţiei, fuseseră lipite de suport şi din care bilele de lemn ricoşau înapoi către cei care le aruncaseră; puţina cu talaş în care erau ascunse mere. Mesele instabile de trestie erau încărcate cu prăjituri cu susan şi borcane: dulceţuri, gemuri, murături şi sucuri de roşii. Ray Stout, cârciumarul, cu obrajii înroşiţi cu fard şi turbanul într-o rână, dezvelindu-i începutul de chelie, stătea ghemuit într-o cabină întunecată, oferindu-se să ghicească viitorul în frunze de ceai verde. Cophi se jucau de-a prinde-coada-la-măgar sau îşi desenau

bărbi şi mustăţi cu un dop ars; apoi, în schimbul unei jumătăţi de penny, puteau intra în cortul unde se găseau trei oglinzi strâmbe, străvechi, care îi lăsau pe micii curioşi muţi de uimire.

Ceva mai târziu după-amiaza, urmă cursa în trei picioare, câştigată de Jacky Thornhill şi Phil Henderson, a căror îndemânare în competiţia aceasta lipsită de armonie îi îndemnă pe glumeţii satului să constate că erau pregătiţi pentru căsnicie. Doi tineri timizi, îmbrăcaţi în haine largi din pânză de in făcură o demonstraţie de lupte tipice pentru Cornwall; în timp ce încerca figura denumită „iapa zburătoare", unul dintre ei stătea cu o jumătate de ochi la antrenorul Mullin, care arbitra cu enciclope-dia deschisă în mâini. Pentru concursul de costume, Ray Stout, păstrându-şi veşmântul roşu-flacără, dar reorganizându-şi turbanul, îşi făcu intrarea pe post de regina Victoria; erau de faţă şi lordul Nelson, Albă-ca-Zăpada, Robin Hood, Boadicea şi Edna Haley. Martha Cochrane hotărâse să îi acorde votul Ednei Haley, interpretată de Jez Harris, în ciuda vagii asemănări cu regina Victoria a lui Ray Stout. Dar domnul Mullin încercă să obţină descalificarea potcovarului, pe motiv că regulile cereau concurenţilor să se costumeze ca personaje reale; ca rezultat, se convocă o întrunire ad hoc a consiliului parohial, pentru a discuta existenţa, reală sau nu, a Ednei Haley. Jez Harris constratacă abordând realitatea unor personaje precum Albă-ca-Zăpada sau Robin Hood. Urm spuneau că erai real doar dacă te vedea cineva; alţii că erai real doar dacă apăreai într-o carte; alţii că erai real dacă în tine credeau suficient de mulţi oameni. Se avansară idei din belşug, alimentate cu băuturi făcute în casă şi certitudini ignorante.

Martha îşi pierduse interesul. Ceea ce îi reţinea atenţia acum erau feţele copiilor, care exprimau o încredere în realitate extrem de hotărâtă, dar şi extrem de complexă. Nu ajunseseră, după părerea ei, la vârsta lipsei de credinţă, ci doar la aceea a mirării; de aceea, chiar când nu credeau, tot credeau. Piticul bondoc care îi privea cu ochii mijiţi din oglindă era ei şi totodată nu era ei: ambele erau adevărate. Ştiau foarte bine că regina Victoria nu era altceva decât Ray Stout cu mutra înroşită şi un şal înfăşurat pe cap, dar credeau, în acelaşi timp, şi în regina Victoria şi în Ray Stout. Era ca jocul din vechile teste psihologice: ce-i asta, o vază sau două chipuri din profil, faţă în faţă? Copiii puteau trece de la una la alta sau le puteau vedea pe amândouă simultan, fără efort. Ea, Martha, nu mai putea face asta. Nu-l mai vedea decât pe Ray Stout

măscărindu-se fericit.

Oare inocenţa putea fi reinventată? Sau era întotdeauna construită, grefată pe vechile neîncrederi? Chipurile copiilor dovedeau această inocenţă reînnoită – sau gândul acesta era doar o dovadă de sentimentalism? Poliţistul Brown, beat de atâta bere de casă, dădea iar ocol izlazului, sunând din clopoţel, salutându-i cu bastonul pe toţi cei pe lângă care trecea. Poliţistul Brown, care îşi făcuse cele două luni de instrucţie la o firmă privată de pază, care nu funcţiona în nicio secţie de poliţie şi care nu prinsese nici un singur delincvent de când sosise în sat; dar care avea uniforma, bicicleta, bastonul şi mustaţa, acum pe cale să i se desprindă. Şi părea să fie destul.

Martha Cochrane plecă de la serbare când aerul păru că se îngroaşă şi dansurile deveniră mai aspre, mai senzuale. Porni în sus pe potecă, spre Dealul Spânzurătorii, şi se aşeză pe banca de unde se vedea satul. Oare aici chiar se înălţase o spânzurătoare? Trupurile rămăseseră atârnate, în timp ce ciorile le ciuguleau ochii? Sau era, şi acesta, produsul fantastic, turistic, al imaginaţiei cine ştie cărui vicar gotic de acum câteva secole? Timp de câteva secunde, îşi închipui Dealul Spânzurătorii ca pe un loc de pe Insulă. Ciori douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru? Un salt cu coarda elastică din spânzurătoare, pentru a încerca senzaţia, urmat de un pahar în compania Călăului cu Glugă? Cam pe-aici.

La picioarele ei se aprinsese un foc de tabără, căruia îi dădea ocol un şir de dansatori conga, condus de Phil Henderson, fluturând un drapel de plastic cu crucea Sfântului Gheorghe. Sfântul patron al Angliei, Aragonului şi Portugaliei, îşi aminti ea;

de asemenea, protectorul oraşelor Genova şi Veneţia. Conga, dansul naţional în Cuba şi în Albion. Orchestra, fortificată cu bere de casă, îşi luase de la capăt repertoriul, ca o bandă care se derula perpetuu. „The British Grenadiers" făcuse loc lui „I'm Forever Blowing Bubbles"; fără să se gândească, Martha ştiu că aveau să urmeze „Penny Lane" şi „Land of Hope and Glory". Şirul de dansatori imitând o omidă îşi schimba ritmul la fiecare melodie. Jez Harris îşi începu propriile ţopăieli, care îi făcură pe copii să chiuie de râs. Un nor lent eliberă provocator o lună bosumflată. Auzi un foşnet lângă picioare. Nu, nu era un bursuc, în ciuda afirmaţiilor colorate ale potcovarului; doar un iepure.

Luna intră iar în nor; aerul se răcea. Orchestra cântă pentru

ultima oară „Land of Hope and Glory”, apoi tăcu. Nu se mai auzea decât clopoţelul poliţistului Brown, imitând cântecul unei păsări, din când în când. O rachetă străbătu cerul într-o diagonală nesigură. Şirul de dansatori, redus la trei, înconjura focul pe cale de a se stinge. Fusese o zi memorabilă. Serbarea se împământenise şi deja părea să aibă un trecut. Peste douăsprezece luni avea să fie proclamată o altă regină de mai şi viitorul va fi citit din nou în frunzele de ceai. Alt foşnet în apropiere. Din nou, nu un bursuc, ci un iepure, netemător şi plin de o siguranţă tăcută, pe teritoriul propriu. Martha Cochrane îl urmări timp de câteva clipe, apoi se ridică în picioare şi porni să coboare dealul.

Jocuri pe harta Angliei:

Anglia, *Anglia* de Julian Barnes

Julian Barnes este unul dintre autorii contemporani cel mai uşor clasificabili drept postmoderni. Dacă ar fi să căutăm exemple, romanul său cel mai cunoscut în acest sens este, probabil, A *History of the World inlO Vz Chapters* (*o istorie a lumii în lo capitole* şi *V*2, 1989), descris de Joyce Carol Oates ca „o combinaţie de bucăţi de proză, puţină naraţiune, restul mai degrabă eseuri”, un adevărat exerciţiu de scriitură postmodernă amintind de „Borges, Calvino şi Nabokov, ca şi de Roland Barthes şi poate Michel Tournier, printre alţii” 1. Un altul, nu mai prejos, este *Flaubert’s Parrot* (*Papagalul lui Flauhert*, 1984), o remarcabilă sinteză – din nou fidelă eclectismului postmodern – de ficţiune cu tentă biografico-istorică şi studiu critic, concentrându-se asupra vieţii şi operei unuia dintre cei mai interesanţi reprezentanţi ai literelor franceze, Gustave Flaubert, pe care Barnes îl recunoaşte atât ca mentor, cât şi ca precursor, înaintea multor scriitori aparţinând, ca el însuşi, literaturii britanice. În legătură cu tentaţia de a scrie despre Flaubert – „eremitul de la Croisset care şi-a sacrificat viaţa unei nesfârşite căutări a stilului, părintele modernismului, care şi-a dorit mai mult decât orice să scrie «o carte despre nimic” 2 – Peter Brooks afirmă că romanul – sau, mai degrabă, „acest splendid hibrid, parţial autobiografie, parţial ficţiune, parţial critică

1. Joyce Carol Oates, *The New York Times*, 1 octombrie 1989.

2. Peter Brooks, „Obsessed with the Hermit of Croisset”, *The New York Times*, i-o martie 1985.

literară” – este nu atât o poveste despre Flaubert, cât „povestea obsesiei lui Barnes în legătură cu Flaubert”.3

Barnes este citat ca singurul autor britanic care a câştigat atât

Le Prix Medieis (pentru *Flaubert's Parrot*), cât şi Le Prix F6 mina (pentru *Talking It Over*). Însă, oarecum paradoxal, el n-a câştigat niciodată The Booker Prize, marele premiu al spaţiului cultural al Marii Britanii şi al Commonwealthului; *England*, *England* (*Anglia*, *Anglia*) *a* fost nominalizat în 1998, când premiul a fost obţinut în final de *Amsterdam de* Ian meewan. Fără îndoială că meritele literare ale romanului lui meewan – o splendidă farsă cu nuanţe poliţiste, croită pe seama unui joc complex de rivalităţi între personaje şi proiectată pe fundalul unui eveniment istoric care avea de fapt să aibă loc câţiva ani mai târziu, şi anume legalizarea eutanasiei în Olanda – sunt incontestabile. Interesant este faptul că între *Amsterdam* şi *Anglia*, *Anglia* se pot stabili oarecari asemănări tematice în ceea ce priveşte capacitatea farsei de a înlocui realitatea şi de a duce la dezastre inevitabile. Construcţia narativă închegată, fără cusur, a romanului lui meewan justifică, fără îndoială, trecerea sa înaintea celui al lui Barnes (despre care mai mulţi critici au afirmat că partea sa mediană este relativ superfluă şi nu foarte convingătoare structural, reprezentând o scădere în comparaţie cu romanele precedente ale autorului). Totuşi, se datorează lipsa Premiului Booker din palmaresul lui Barnes faptului că acesta este un scriitor nu numai, poate, insuficient politizant (deşi analizele amănunţite, chiar dacă, e adevărat, adesea ironice, apropo de ce înseamnă naţiunea britanică nu lipsesc din romanele şi eseurile sale), ci şi legat, prin formaţie şi opţiune, mai degrabă de spaţiul cultural francez decât de cel al literaturii în a cărei limbă scrie?

Julian Patrick Barnes s-a născut la Leicester în 1946. A studiat limbi moderne la Magdalen Collège, Oxford, absolvind cu distincţie în 1964. Prima sa slujbă, pe care a păstrat-o timp de trei ani, a fost aceea de lexicograf la un supliment al Dicţionarului Oxford. În

3. *Idem*.

1977, Barnes a început să lucreze ca redactor literar la *New Stată*. *sman siNew Review*. Între 1979 şi 1986 a fost critic de televiziune, mai întâi *pentra New Statesman* şi apoi pentru *Observer*. *A* scris până în prezent nouă romane, un volum de povestiri şi două volume de eseuri. Temele sale favorite sunt istoria, realitatea, adevărul şi iubirea. Sub pseudonimul Dan Kavanagh (numele de familie aparţine soţiei sale), Barnes a scris şi patru romane poliţiste, a căror practică în exersarea intrigilor bazate pe scheme raţionale elaborate se reflectă asupra felului în care autorul manevrează limba şi structurile

romaneşti în general.

Cel mai recent roman al lui Barnes este *Love*, etc. (*Dragoste* etc.), apărut în anul 2000, o continuare a romanului *Talking It Over* (*La taclale*, 1991). Amândouă se axează pe un complicat triunghi amoros, în care căderea în melodramă este evitată printr-o foarte inspirată organizare a romanului pe voci: aceleaşi evenimente sunt povestite pe rând de fiecare dintre cele trei personaje – Stuart, Oliver şi Gillian –, cititorul urmând să tragă singur concluziile. Derivând clar din tehnicile unor mai vechi practicanţi ai multiperspectivismului prin intermediul fluxului conştiinţei (cum ar fi Virginia Woolf), scriitura lui Barnes dă impresia de combinaţie fidelă, ca şi în alte romane ale sale, de ficţiune cu mărturia reală şi cu sondarea psihologiilor individuale într-una din situaţiile existenţiale fără ieşire.

Până de curând, Barnes a fost corespondent la Londra pentru *The Neui Yorker* (din 1990). O selecţie a articolelor scrise pentru *The New Yorker* a fost publicată într-un volum intitulat *Letters from London* (*Scrisori din Londra*), apărut în 1995. Volumul desenează un portret plin de viaţă al Marii Britanii în anii ’9 o, cu ascensiunea şi prăbuşirea lui Margaret Thatcher, problemele familiei regale, scandalul Salman Rushdie, inaugurarea, la 6 mai 1994, a tunelului pe sub Canalul Mânecii, cu toate implicaţiile acestuia pentru Anglia şi Franţa (ţări vecine şi tradiţional mai degrabă rivale decât prietene, cărora Barnes însuşi le e în egală măsură tributar intelectual, legate acum pe vecie prin acest nou detaliu geografic).

Cea mai recentă carte a lui Julian Barnes este *Something to Declare* (*Ceva de declqrat*, 2002), un volum de eseuri despre Franţa, al doilea volum dedicat Franţei după *Cross Channel* (*Traversând Canalul*, 1996). Franţa este patria sa spirituală, nu numai datorită studiilor în limbi moderne de la Oxford, ci şi prin alegere personală. După cum mărturiseşte într-un interviu cu Carl Swanson, reporter la *New York Observer*, Barnes se consideră „singurul scriitor englez din clasa de mijloc care iubeşte Franţa, dar nu are o casă acolo” şi poate chiar „singurul englez din clasa de mijloc care şi-ar putea permite o casă în Franţa şi nu are una”.4 Moda caselor în Franţa, într-adevăr extrem de răspândită în rândurile intelectualilor britanici (şi nu numai), doritori de rafi-nament intelectual, preţuri mai mici şi o climă mai blândă decât în ţara lor de baştină, este, alături de tunelul de pe sub Canalul Mânecii – „the Channel Turmel” sau „the Chunnel”, cum este el alintat în Marea

Britanie – una dintre preocupările tematice care revin în cărţile sale. Romanul *Flaubert's Parrot*, spre exemplu, este un studiu aproape ştiinţific (mai degrabă decât literar, deşi structura de bază este furnizată de o intrigă romanescă) asupra urmelor biografice şi culturale lăsate de Gustave Flaubert după sine, atât în peisajul fizic şi literar al Franţei, cât şi în mintea şi sufletul lui Barnes însuşi. Întrebat de Carl Swanson dacă Franţa reprezintă pentru el ceea ce este New York-ul pentru Martin Amis, Barnes declară că el percepe Franţa ca pe „cealaltă ţară a mea" 6. Acuzat în Anglia că ar fi prea francez şi perceput în Franţa ca un scriitor britanic care se întâmplă să scrie despre Franţa, Barnes o construieşte pe aceasta din urmă, de fapt, ca pe acea ţară imaginară de care avem cu toţii nevoie, asupra căreia „să ne proiectăm romantismul şi idealismul", mai degrabă decât asupra propriei ţări, care ar trebui, în schimb, să fie „examinată cu scrupulozitate şi scepticism".6

O asemenea „altă ţară", o ţară alternativă, o replică la ideea de „England (dacă în bine sau în rău, îi este

4. http://www.salon.com/weekly/interview960513.html

5. *Idem*.

6. *Idem*.

dat cititorului să descopere pe parcursul romanului) este furnizată englezilor (şi, de fapt, cititorului de pretutindeni) *în Anglia*, *Anglia*. Romanul este construit în jurul unui fel de farsă, din moment ce această a doua Anglie, un proiect grandios al industriei turistice a mileniului III, e menită să furnizeze satisfacţia maximă prin concentrarea tuturor atracţiilor turistice reprezentative ale Vechii Anglii pe o suprafaţă mult mai mică. Aceasta ar urma să permită o extraordinară economie de timp pentru turistul japonez sau american dornic să consume cantitatea maximă de istorie, artă şi cultură britanică în unitatea de timp.

Există şi aici nişte legături – fizice, mai degrabă decât culturale – cu Franţa: Anglia, Anglia este legată de continent (şi, de fapt, de restul lumii, întrucât orice conexiune cu Vechea Anglie a fost ruptă din principiu) printr-un feribot cu care se poate ajunge la Dieppe, unde, într-adevăr, este expulzată orice person. O *nongrata*, care ar pune în pericol siguranţa marelui Proiect. Pe de altă parte, există un personaj, intelectualul francez, un fel de Derrida luat în răspăr, care aminteşte oarecum, deşi în cheie ironică de astă dată, de autorul implicat de tip

nouveau roman de la sfârşitul romanului *The French Lieutenant's Woman* (*lubita locotenentului francez*, 1969) de John Fowles. Acesta, în versiunea bamesiană, este un fel de caricatură de pedanterie şi autosuficienţă intelectuală, care dă glas principiilor ce guvernează, de fapt, demersul lui Sir Jack Pitman *va*. *Anglia*, *Anglia*. El proclamează avantajele reproducerii în comparaţie cu opera de artă, sunetul perfect şi solitudinea discului compact faţă de concertul simfonic cu imperfecţiunile lui *live*, denunţând drept anacronică clasica obsesie a originalului.

Această stranie demolare a ideii de autenticitate, cu argumente susţinute retoric după toate regulile artei, constituie un fel de justificare teoretică a Proiectului lui Sir Jack Pitman, mare industriaş, preşedintele concernului multinaţional Pitco şi replica fictivă – după cum afirmă o serie de critici – a lui Rupert Murdoch, „marele mogul" al mass-media americane şi mondiale, devenit din proprietarul unui ziar australian unul dintre acei puţini care dictează soarta lumii.7 într-adevăr, Sir Jack nu numai că îşi apropie istoria şi definiţia ideii de naţie, dar controlează şi libera expri-mare a opiniei, atât de preţuită în Marea Britanie, din moment ce dictează punctele de vedere exprimate de ziarul *The Times of London*.

Romanul poate fi interpretat ca o variaţiune pe tema SF a cataclismului (atomic sau de altă natură) declanşat de mâna unui nebun şi care, odată pornit, nu mai poate fi oprit. Asemănarea dintre vârsta postmodernă a romanului şi convenţiile literaturii SF este un fapt bine cunoscut. Brian meHale, în cartea sa *Postmodernist Fiction* (1989) pune acest lucru pe seama preocupării, în ambele cazuri, pentru construirea de lumi alternative. În afara unor remarce glumeţe – cum că, dacă „modern" este ceva ce aparţine prezentului, atunci „post-modern" trebuie să fie ceva ce aparţine viitorului, deci nu cumva, atunci când vorbim despre romanul post-modem, vorbim de fapt despre „un roman care n-a fost încă scris" 8 –, meHale insistă asupra asemănărilor dintre romanul postmodern şi aşa-numitul său „dublu necanonizat", romanul SF. Mobilul imediat ce stă la baza acestei asemănări este preocuparea, în ambele cazuri, pentru construirea de lumi alternative (proiectate prin excelenţă în viitor), chiar dacă procedeele tehnice şi structurale prin care este realizat acest lucru sunt diferite. În acest sens, atât romanul SF cât şi romanul postmodernist aşa-zis „de elită" se axează pe întâlnirea şi confruntarea

dintre lumi diferite, admiţând existenţa potenţială, pe lângă lumea în care trăim, a unor lumi alternative, a căror realitate se situează ontologic pe plan de egalitate cu cea a lumii cunoscute nouă.9 Din această cauză, se poate vorbi de o contaminare reciprocă

7. V. „Rupert Murdoch", *Time*, Monday, Oct. 25, 1999 şi Richard Eder, „Tomorrowland: Julian Barnes's novel traces the past, present and theme-park future of Britain", *The New York Times*, 9 mai 1999.

8. Brian meHale, *Postmodernist Fiction*, New York & London: Methuen, 1987, p.4.

9. *Ibid*., pp. 59 – 60.

Între SF şi postmodernism, în felul în care imaginaţia auctorială, evadând din constrângerile rigide ale realismului, construieşte astfel de lumi alternative după o logică strict subiectivă şi tributară nu unor presupuse legi ale asemănării cu realul, ci unei logici auctoriale libere şi strict subiective. În construirea unor astfel de lumi – ca şi, de altfel, în construirea acelei patrii imaginare, cum e Franţa pentru Julian Barnes – intervin principii teoretice mai degrabă decât date reale. Rezultatul este în mod inevitabil artificial, având însă avantajul incontestabil al faptului că este menit să răspundă direct unei necesităţi anume.

În *Anglia*, *Anglia*, într-un moment din viitor – ne aflăm deja de ceva vreme în mileniul III şi sistemul euro e bine stabilit, iar Marea Britanie este condusă nu de regina Elizabeta, ci de un rege (Prinţul Charles, după toate aparenţele) –, Sir Jack Pitman are planuri mari, care, dincolo de avantajele economice, vizează interese de restructurare politică a lumii. Proiectul său arde spectaculos etapele între cumpărarea Insulei Wight, crearea unui parlament independent, desprinderea de Marea Britanie şi aderarea independentă la Uniunea Europeană, sub numele de Anglia, Anglia, urmată rapid de construirea, pe insulă, a unei replici mai bune decât originalul (cu infinite avantaje, conform principiului enunţat de intelectualul francez). Replica este constru-ită cu mare grijă, ţinând cont de aşteptările pieţei:

primul pas este un sondaj de opinie, care produce o listă de „cincizeci de chintesenţe ale anglicităţii" (după cum se vede, nepotrivirea flagrantă între etimologia cuvântului „chintesenţă" şi multiplicarea sa până la cincizeci este primul indiciu al comercialismului artificial al întregului demers). Printre acestea se află familia regală, Big Ben, Robin Hood, BBC, Shakespeare,

Oxford/Cambridge, serialele de televi-ziune, Alice în Ţara Minunilor, micul dejun, berea nu tocmai rece, Stonehenge, Harrods, Marks and Spencer, homosexualitatea, autobuzele supraetajate şi altele. Este angajat un Samuel Johnson menit să-i întreţină pe turişti cu conversaţia sa spumoasă, un escadron care învaţă să vorbească engleză ca pe vremea bătăliei de la Hastings şi, în acelaşi timp, este construit un palat Buckingham care seamănă perfect cu cel original, însă e la jumătate ca dimensiuni. Monarhia britanică e reprezentată de un rege despre care nu ge ştie sigur dacă e cel adevărat sau doar un actor, dar care, în orice caz, este bine plătit pentru apariţiile sale zilnice în balcon şi este scutit, în imperiul totalitar în care Sir Jack stabileşte toate regulile, de plicticoasele intervenţii ale presei şi ale înalţilor demnitari în liniştea vieţii sale de zi cu zi.

În acelaşi timp, însă, aflăm, împreună cu Martha Cochrane – eroina principală, ridicată la rangul de director executiv al Proiectului – şi cu iubitul ei Paul, obligat de tiranicul Sir Jack să rateze o întâlnire sentimentală ca să facă pe şoferul, că marele magnat are şi el slăbiciunile lui, nu tocmai neglijabile-una dintre cele mai compromiţătoare este obiceiul de a-şi petrece o dată pe lună timpul într-un fel de bordel mai special, care trece drept casa lui „tanti May", unde este tratat ca „bebe Victor", este înfăşat în scutece şi i se dă să sugă. Acest ritual de-a dreptul grotesc ar putea fi un fel de tratament întârziat împotriva cine ştie cărei traume din copilărie, ascunse în trecutul misterios al lui Sir Jack şi care îi explică într-o oarecare măsură pomirile paranoice de reformator al lumii. Sir Jack pare a suferi, într-adevăr, de o gravă confuzie, de dimensiuni patologice, atât în ceea ce priveşte relevanţa succesiunii epocilor istorice, cât şi aceea a vârstelor în viaţa unui om.

După cum se vede, lista celor cincizeci de chinte-senţe nu ţine în niciun fel cont de diferenţieri istorice, aşa cum nu va ţine cont nici Proiectul şi realizarea sa. Tot astfel, „bordelul" lui Sir Jack, un fel de cămin pentru copii întârziaţi, nu ţine cont de specificităţile vârstei. Propriile frustrări personale ale lui Sir Jack, sublimate la o vârstă târzie într-unul din cele mai bizare moduri, nu sunt străine de logica ce guvernează marele Proiect. Aici intervine ingeniozitatea narativă a scriiturii postmoderne a lui Barnes, care, în pură manieră constructivistă, confecţionează noua ţară a lui Sir Jack după regulile-conform cărora, „cum ştie orice şcolar", întreaga Anglie poate

fi potrivită, comitat cu comitat şi printr-o corespunzătoare reducere la scară, pe Insula Wight.

Proiectul lui Sir Jack este o adevărată punere în practică a procedeului narativ postmodern pe care Brian meHale îl numeşte „anacronism creativ". Acesta constă în plasarea unor personaje cu psihologie contemporană şi/sau a unor evenimente prezente într-un context istoric trecut. lo Termenul preferat de Linda Hutcheon, acela de „metaficţiune istoriografică" 11, atrage atenţia asupra faptului că gestul de a pune în contact prezentul cu un moment din trecut are ca scop un comentariu asupra unuia dintre ele, de obicei asupra prezentului. Într-adevăr, scopul comentariului pe care ficţiunea îl face prin intruziunea sa în istorie, prin suprapunerea fictivului peste presupusul real, este de a scoate în evidenţă, prin contrast, detalii ale prezentului spre care astfel autorul îndreaptă o critică cu atât mai eficientă cu cât e implicită mai degrabă decât explicită.

Ceea ce face Julian Barnes prin intermediul Proiectului lui Sir Jack este mai mult decât metaficţiune istoriografică. Întoarcerea în timp este transformată dintr-un simplu procedeu literar într-un plan concret, al cărui scop este spaţializarea istoriei, proiectarea ei pe coordonata spaţială în locul celei temporale, care îi este firească. Parcul tematic de pe Insula Wight încearcă să eludeze istoria, anihilând scurgerea timpului şi montând trecutul, prezentul şi viitorul într-o perfectă sincronie. Cum era de aşteptat, concluzia acestui experiment literar, a acestei întreruperi, în plan fictiv, a cursului firesc al istoriei, nu poate fi decât concretizarea acelui ipotetic sfârşit al istoriei, ceea ce este exact ceea ce se întâmplă în partea a treia a romanului.

Regulile jocului amintesc de un *puzzle* (care chiar poate fi întâlnit printre preocupările copiilor englezi) pe care Martha Cochrane, eroina principală şi personajul-reflector din roman – din a cărei perspectivă percepem practic toate evenimentele – îl juca în copilărie. Ideea de *puzzle* contribuie la înfăţişarea amintirilor

10. Brian meHale, op. cit., pp. 93 – 94.

11. Linda Hutcheon, A *Poeties of Postmodernism*: *History*, *Theory*, *Fiction*, New York and London: Routledge, 1988, pp. 105 – 123.

difuze de la o vârstă fragedă, cu aerul lor fragmentar şi cu crâmpeie din alte experienţe (în care o vedem pe Martha răstălmăcind Tatăl Nostru şi punându-şi, la doisprezece ani, probleme majore în legătură cu existenţa lui Dumnezeu). Acesta se leagă în mod dureros

de un episod trist, când tatăl Marthei pleacă de acasă şi nu se mai întoarce niciodată, luând cu el piesa de *puzzle* ce reprezenta comitatul Nottingham. Înainte de a afla că de fapt acesta se îndrăgostise de altă femeie, Martha se învinovăţeşte pe ea însăşi pentru neglijenţa de a fi pierdut piesa, căci, fără îndoială, tatăl ei se va fi dus s-o caute şi, negăsind-o, după logica poveştilor, nu se poate întoarce înapoi. Peste ani, când îşi revede tatăl, acesta îi spune că nici nu-şi aminteşte episodul cu Nottingham-ul, lucru pe care Martha nu i-l va putea ierta niciodată. De fapt, uitarea este un păcat capital în acest roman care se anunţă de la început a fi în primul rând despre memorie şi în care *puzzle-ul* cu comitatele Angliei este prezentat ca fiind cea mai veche amintire a Marthei.

Tot astfel, partea a două a romanului – cea mai lungă, mai criticată ca fiind insuficient structurată formal şi mai schematică din punctul de vedere al psihologiei personajelor (deci, un adevărat joc, un *puzzle* în sine, care fascinează prin remarcabilul său potenţial pentru satiră, cu toate frecventele sale căderi în cli-şeu) – extinde tema memoriei la nivel macrosocial, ca istorie. Pradă, probabil, unei ambiţii rezultate dintr-o similară traumă din copilărie, Sir Jack Pitman încearcă să recreeze pe Insula Wight o nouă Anglie, bazată pe sincronicitate istorică şi confecţionată corect după regulile unui *puzzle* similar (din care face parte şi sondajul de opinie care stabileşte cele cincizeci de chintesenţe), Marthaacum în vârstă de treizeci şi nouă de ani, absolventă de istorie şi cu un trecut sentimental care repetă la scară mărită, prin eşecuri, povestea mamei ei este persoana cea mai potrivită (nu numai prin formaţia de istoric, ci şi prin cinismul acumulat prin experienţa de viaţă) să supervizeze Proiectul. Însă, după cum remarcă Richard Eder în recenzia sa din *The New York Times*, Martha (diferită în cele trei părţi ale romanului, ca şi tonurile, puternic contrastante, din fiecare parte) e, ca de altfel toate personajele care se mişcă în realitatea virtuală a Insulei, mai mult un fel de figură de desen animat decât o fiinţă umană.12 Povestea de dragoste dintre ea şi Paul, deşi pare la început o relaţie vie, umană, bazată pe încredere, sucombă şi ea acestei realităţi a simulacrelor, în care singurele valori sunt cele comerciale, sfârşindu-se în trădare. Momentul coincide cu concedierea Marthei de către Sir Jack, ca pedeapsă pentru propriul *hybris*:

asistenta a încercat să se erijeze în succesoare la conducerea Proiectului, deci trebuie îndepărtată. Şi pe bună dreptate, după cum

faptele ei de până acum o demonstrează: o realitate artificială nu poate decât să-i falsifice, în cele din urmă, pe oamenii care o locuiesc, şi exact aşa se întâmplă.

Între timp, mai vechiul original după care a fost croit simulacrul, istovit de istorie, nu rezistă competiţiei şi decade la stadii premodeme, într-un medievalism desuet care merge până la schimbarea numelui ţării din „England" în „Anglia" (după numele unuia dintre regatele anglo-saxone ale Evului Mediu timpuriu, numit de fapt East Anglia). În acelaşi timp, copia – devenită, aşa cum prevăzuse intelectualul francez, mai „englezească" decât originalul însuşi – este botezată, pentru a-i accentua superioritatea, „Anglia, Anglia". Numele acesta bazat pe o dublare semnalează însă şi o dublare în realitate; oricât ar încerca să treacă drept mai bună decât originalul, insula nu este, în ultimă instanţă, decât un biet simulacru bazat pe un maldăr de falsuri care, în ciuda funcţionalităţii lor aparente, ajunge la un moment dat să se dărâme ca un castel din cărţi de joc, subminat de propriile-i fisuri de la temelie.

Partea a treia – în care Martha redevine un personaj complex, deşi la o vârstă înaintată şi plină de dezamăgirile unei vieţi irosite – ne readuce într-o Anglie distopică, într-un postmodernism în care întoarcerea în timp a metaficţiunii istoriografice a devenit o realitate palpabilă, prin decăderea la stadii medievale, pretehnologice.

12. Richard Eder, op. cit.

În care viaţa decurge în condiţii primare şi conform unor mentalităţi ce altă dată ar fi fost. considerate de mult depăşite. Deşi ceva din ambiţia care a făcut Anglia să devină ceea ce era înainte de Proiect poate fi întrezărită încă, sunt slabe speranţele într-o nouă evoluţie. E o stare, mai degrabă, de post-inocenţă, în care inocenţa nu poate fi reinventată şi în care oboseala vârstnicei Martha e şi oboseala istoriei. Tonul din această ultimă parte, sumbru şi nostalgic fără speranţă, pare a aparţine unui alt roman decât cel despre „Anglia, Anglia" şi aventurile Marthei Cochrane ca director executiv. Un contrast puţin rigid, dar pe de altă parte foarte eficient în a atrage atenţia asupra proporţiilor regresnlui cu care se încheie romanul.

Finalul deschis, care nu conduce de fapt nicăieri, pare a afirma că până şi virtuţile ritualice ale sărbătorii campestre ce tocmai a fost celebrată s-au pierdut în vremurile cărora de fapt le aparţin, iar acum nu sunt decât simple simulacre. Un avertisment apropo de primejdia

de a încerca să transformi ficţiunile în realităţi şi jocurile în strategii politice, sau un comentariu amar la adresa drumului pe care merge, de la o vreme încoace, societatea de consum, în care toate principiile şi idealurile sfârşesc prin a fi măsurate în valoarea lor comercială, fiind, astfel, distruse? Un semnal de alarmă cum că viitorul – despre care ştim prea puţin şi ne imaginăm prea mult – nu poate constitui o sursă de lecţii pentru prezent? o critică directă la adresa societăţii britanice contemporane? Ca un adevărat autor postmodern, Julian Barnes u lasă cititorului său libertatea de a judeea.

Maria-Sabina Draga